ДЕРЖАРХІВ
Фонд Р-2196
Опис 23
Архів 702

УКРАЇНА

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ШОСТЕ СКЛИКАННЯ

оп. 23
N 702

П Р О Т О К О Л
сорок другої сесії обласної ради
від 09 квітня 2015 року

І ТОМ

Розпочато: 09.04.2015
Закінчено: 09.04.2015
На 279 аркушах
Зберігати постійно

м.Суми

ДЕРЖАРХІВ
Фонд Р-2196
Опис 23
Архів 702

ПРОТОКОЛ
сорок другої сесії Сумської обласної ради
шостого скликання
від 9 квітня 2015 року

Відкрила пленарне засідання і головувала **Лаврик В.І.** – заступник голови обласної ради.

Проводиться реєстрація депутатів.

Від загального складу обласної ради на сесії зареєструвався 71 депутат ***(по фракціях: ВО «Батьківщина» – 18, КПУ – 4, позафракційні – 49; по депутатських групах: «Воля народу» – 17, «За європейський розвиток Сумщини» - 8, «За розвиток Сумщини» - 7).***

З поважних причин відсутні 29 депутатів ***(додаток 1).***

Виконується Гімн України.

Лаврик В.І. оголошує Указ Президента України про нагородження **Рєзніка Андрія Вікторовича** – співробітника управління СБУ в Сумській області, орденом Богдана Хмельницького ІІІ ступеня за особливу мужність і героїзм у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності держави.

Нагороду **Рєзніку Андрію Вікторовичу** вручають **Клочко М.О**. – голова обласної державної адміністрації та **Харитонов Є.І.** – заступник начальника управління СБУ в Сумській області.

Лаврик В.І. оголошує Указ Президента України про нагородження **Самофала Сергія Івановича** орденом Богдана Хмельницького ІІІ ступеня за особливу мужність і героїзм у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності держави.

Нагорода вручена Президентом України.

Від імені обласної ради та всіх присутніх у залі **Лаврик В.І.** вітає **Самофала С.І.** з цією високою нагородою (вручаються квіти).

Лаврик В.І.

Шановні депутати, ми виконали приємну місію, і я думаю, що ми всі, як депутати і як громадяни, повинні більше опікуватися нашими героями, допомагати їх сім'ям.

Ці люди поклали багато здоров'я, і ми ні в якому разі не повинні забувати про їх героїчні вчинки.

У роботі сесії взяли участь:

Харитонов Є.І. - заступник начальника управління СБУ в Сумській області;

Задоренко І.В. – перший заступник прокурора Сумської області;

Річкаль А.Я. – начальник управління МВС України в Сумській області.

Запрошені: члени колегії, керівники департаментів, управлінь та відділів облдержадміністрації, керівники обласних установ та організацій,

міські голови, голови районних рад і райдержадміністрацій, керівники обласних ланок галузевих профспілок, представники засобів масової інформації, акредитовані при обласній раді, та громадськості області ***(додаток 2).***

Лаврик В.І.

Звертаючись до депутатів, підкреслює, що сесія відбувається в Страсний тиждень, тому просить усіх бути виваженими, спокійними, толерантними один з одним та до громадян Сумщини. Бажає депутатам провести сесію у спокої і результативно попрацювати.

Далі **Лаврик В.І.** оголошує повідомлення **Будника О.А.** – депутата обласної ради, про його вихід зі складу депутатської групи в обласній раді «За розвиток Сумщини». Просить цю заяву прийняти до відома.

Для забезпечення роботи сесії утворюються робочі органи.

За результатами проведеного голосування утворюються: ***лічильна комісія: «за» - 69, «утримались» - 0, «проти»- 0; секретаріат: «за» - 66, «утримались» - 0 , «проти» - 0, додаток 3; результати поіменного голосування – додаток 30).***

Лаврик В.І. Шановні депутати, я пропоную редакційну комісію не утворювати, а при необхідності відповідні повноваження доручити виконувати секретаріату сесії.

(Пропозиція Лаврик В.І. підтримується: «за» - 61, «утримались» - 0, «проти» - 0; результати поіменного голосування – додаток 30).

Лаврик В.І. Перед формуванням порядку денного сесії хочу нагадати депутатам, що відповідно до статті 51 регламенту роботи обласної ради оголошення депутатами звернень, заяв, пропозицій громадян та їх об'єднань, виступи депутатів із короткими заявами, повідомленнями, депутатськими запитаннями здійснюються в кінці пленарного засідання, після розгляду питань, внесених до порядку денного.

Шановні депутати, переходимо до затвердження порядку денного сорок другої сесії обласної ради шостого скликання. Пропозиції до порядку денного попередньо обговорені на засіданнях постійних комісій, депутатських фракцій, президії обласної ради і роздані вам при реєстрації.

Пропоную зазначені пропозиції до порядку денного прийняти за основу. Прошу голосувати ***(за результатами проведеного голосування порядок денний приймається за основу: «за» - 68, «утримались» - 0, «проти» - 0; результати поіменного голосування – додаток 30).***

Шановні депутати, є ініціатива депутатів обласної ради про внесення до порядку денного сесії питання «Про обрання голови обласної ради». На зборах депутатів був зібраний 31 підпис від ініціативної групи за включення цього питання

до порядку денного сесії. Деякі депутати відкликали свої підписи. Хто бажає висловитись щодо цього питання?

ВИСТУПИЛИ:

Тєлєтов О.С. – депутат обласної ради, фракція Компартії України

Відмітив, що всі депутати знають, у якому стані зараз знаходиться Сумщина. І, на його думку, більшість розуміє, що на кону стоїть існування Сумської області взагалі. Тому вважає, що зазначене питання необхідно взагалі вирішити, у всякому разі – поставити на голосування.

Якщо більшість депутатів вирішить, що це недоречно, то проголосують проти. Ще раз підкреслює, що не ставити це питання на розгляд сесії – неможливо.

Дорошенко Г.В. – депутат обласної ради, позафракційний

Зазначає, що голову обласної ради потрібно обирати, це однозначно. Але вважає, що, перше, це не повинно бути стихійним процесом, коли в декілька етапів голосують за всіх бажаючих кандидатів на цю посаду. По-друге, є інша гілка влади, яка несе повну відповідальність перед мешканцями області і Адміністрацією Президента, це обласна державна адміністрація. Далі депутат говорить, що фракції в обласній раді, депутатські групи, заступник голови обласної ради, громадськість повинні відпрацювати консолідовану кандидатуру.

Вважає, що є потужні кандидати на посаду голови обласної ради. Але з різних причин вони не мають бажання балотуватися. Тому все-таки хотілося б вийти на одну кандидатуру, узгоджену з усіма фракціями і депутатськими групами.

Крім того, виступаючий відмітив, що за час роботи Лаврик В.І. заступником голови обласної ради, без помічників і навіть керуючого справами, рівень діяльності обласної ради і апарату ніскільки не погіршився. Це великий плюс депутатському корпусу і особисто Вірі Іванівні, яка довела, що можна з набагато меншими затратами працювати не менш ефективно. Тому виникає питання, а що ж робили 4 чоловіки (голова ради і 3 його заступники), коли одна жінка справляється не гірше!

Лисенко В.І. – голова фракції ВО «Батьківщина» в обласній раді

Від імені фракції висловлює пропозицію включити дане питання до порядку денного і розглядати його першим.

Бояринцев О.А. – керівник депутатської групи «Воля народу»

Згоден з тим, що країна знаходиться в складному як політичному, так і в економічному стані, та й обласний бюджет в такому стані, що вирішувати за рахунок обласного бюджету питання працевлаштування колег-депутатів він не вважає доречним.

Погоджується з Дорошенком Г.В. у тому, що Віра Іванівна, як депутат, якій депутатський корпус довірив керувати роботою обласної ради, зі своїми функціями справляється на «відмінно» з плюсом.

Нагадує, що на минулій сесії обласна рада прийняла рішення про уведення посади керівника апарату. Це буде та людина, яка зможе допомогти Вірі Іванівні в організації технічної роботи апарату. Певен, що на цю посаду буде підібрана кваліфікована людина, і дуже багато питань поточної діяльності будуть вирішені.

Висловлюючи позицію депутатської групи, яку він очолює, заявляє, що на сьогоднішній день вибори голови обласної ради є недоречними. Тим паче, що

консолідованої кандидатури, у якої є гарантована кількість голосів і довіра більшості депутатів, на даний момент, на жаль, немає.

Грінцов В.І. – депутат обласної ради, позафракційний

Від імені трудового колективу СНПО ім. Фрунзе висловлює думку, на даний час є аморальним збільшувати штати, адже це – кошти мешканців області. Тому він відкликає свій підпис. До наступних виборів обирати голову обласної ради недоцільно.

Наголосив, що Віра Іванівна чудово справляється зі своїми обов'язками, тому краще їй добавити заробітну плату.

Трофименко М.О. – депутат обласної ради, позафракційний

Висловлює думку, що питання обрання голови обласної ради, якщо не сьогодні, то пізніше, буде на часі. Підтримав попередніх виступаючих у тому, що Віра Іванівна справляється дуже добре, і навіть припустив можливість обрання її головою ради.

Вважає, що при відсутності узгодженої кандидатури на посаду голови обласної ради проводити вибори на цій сесії недоцільно.

Доляр Г.Я. – депутат обласної ради, фракція ВО «Батьківщина»

Зазначає, що обирати голову обласної ради та усіх її заступників необхідно у зв'язку з тим, що в області дуже складна ситуація. Вважає, що коли будуть обрані голова ради та його заступники – це підвищить авторитет обласної ради та значимість її серед мешканців області. Якщо не робити це на сьогоднішньому пленарному засіданні, то депутат пропонує скликати сесію, яку присвятити тільки обранню голови обласної ради та її заступників.

Звертається до депутатів із проханням інтереси окремих людей і груп підпорядковувати одному інтересу – це область, її економіка, політична ситуація в ній. Вважає, що область не повинна бути без голови обласної ради.

Висловлює велику подяку Вірі Іванівні за плідну роботу, за те, що вона чудово справляється з покладеними на неї обов'язками. Підкреслює, що вона утримала область від багатьох помилок.

Єрмак О.М. – депутат обласної ради, позафракційний

Вважає, що обирати голову обласної ради необхідно, але не сьогодні. Висловлює побажання, щоб наступного разу, коли депутати будуть зустрічатися і, можливо, будуть обирати голову обласної ради, то, не зважаючи на різні політичні уподобання, амбіції, всі сприйняли того голову обласної ради, який буде обраний. Щоб ті, хто буде не згоден з цією кандидатурою, не палили шини і таке інше.

Пропонує депутатам виважено підійти до цього питання і на наступній сесії прийняти узгоджене рішення, незалежно від того, від якої політичної сили буде наступний голова обласної ради.

Лаврик В.І.

Відзначає, що у депутатів є різні думки з цього приводу, але першою надійшла пропозиція – включити зазначене питання до порядку денного сорок другої сесії. Ставить на голосування пропозицію - включити до порядку денного сорок другої сесії питання «Про обрання голови Сумської обласної ради» ***(за результатами***

проведеного голосування дана пропозиція не приймається: «за» - 25, «утримались» - 8, «проти» - 10; результати поіменного голосування – додаток 30).

Лаврик В.І. Шановні депутати, будуть ще пропозиції до порядку денного?

Єпіфанов А.О. – депутат обласної ради, позафракційний

Вносить пропозицію включити до порядку денного сесії питання «Про клопотання перед Кабінетом Міністрів України та Національним банком України щодо передачі з державної власності до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області комплексу об'єктів нерухомості, розташованих за адресою: м. Суми, вул. Троїцька, 4».

Лаврик В.І.

Звертаючись до депутатів, відзначає важливість цього питання та пропонує проголосувати за включення його до порядку денного сесії ***(за результатами проведеного голосування дана пропозиція підтримується: «за» - 67, «утримались» - 0, «проти» - 0; результати поіменного голосування – додаток 30).***

Токар В.М. – депутат обласної ради, ВО «Батьківщина»

Відзначає, що справа ця – дуже потрібна для області. Але виступаючий наголошує на тому, що братися за неї треба тільки тоді, коли область буде мати всі кошти, необхідні для завершення добудови зазначеного комплексу. А кошти потрібні, як на сьогоднішній день, – дуже великі. Тому, перш за все, всі повинні подумати, де їх узяти: і депутатський корпус, і обласна державна адміністрація. А просто взяти у власність, щоб потім ці споруди стояли під егідою області, це неправильно.

Клочко М.О. – депутат обласної ради, голова обласної державної адміністрації

Інформує депутатів, що після спілкування стосовно різних питань щодо промисловості області з керівництвом Національного банку України, стало зрозуміло, що Академію банківської справи, скоріше за все, будуть передавати до Міністерства освіти України. У зв'язку з цим заперечень щодо передачі даного комплексу об'єктів нерухомості до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області, також більш за все, не буде.

А кошти доведеться шукати, у тому числі, залучаючи інвесторів в рамках державного і приватного партнерства. Для цього, звичайно, краще, щоб даний об'єкт був у власності області, аніж він буде безгосподарний, тому що в такому разі від нього просто всі відмовляться.

Лаврик В.І.

Шановні, поки що ми говоримо про включення питання до порядку денного сесії.

Шановні депутати, відповідно до статті 18 регламенту роботи обласної ради депутатський запит підлягає включенню до порядку денного сесії без голосування. На цей час надійшло 3 депутатські запити. ***(Проводиться процедура запису для оголошення депутатських запитів).***

Лаврик В.І.

Проводить голосування за прийняття порядку денного в цілому з депутатськими запитами ***(за результатами проведеного голосування порядок денний приймається в цілому: «за» - 63, «утримались» - 0, «проти» - 0; результати поіменного голосування – додаток 30).***

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1.Про проект Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року та план її реалізації на 2015-2017 роки.

Сітак Олександр Михайлович – директор Департаменту економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації.

2. Про Обласну програму оздоровлення та відпочинку дітей на 2015 рік.

Лантушенко Дмитро Сергійович – начальник управління молоді та спорту облдержадміністрації

3. Про внесення змін до Регіональної цільової програми захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2014-2018 роки.

Калін Олександр Іванович - директор Департаменту цивільного захисту населення облдержадміністрації.

4. Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку Сумської області на 2015 рік.

Сітак Олександр Михайлович – директор Департаменту економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації.

5. Про внесення змін до рішення Сумської обласної ради від 15.01.2015 «Про обласний бюджет Сумської області на 2015 рік».

Батраченко Олена Геннадіївна – директор Департаменту фінансів облдержадміністрації.

6. Про зміни в мережі територій та об'єктів природно – заповідного фонду Сумської області.

Литвиненко Сергій Анатолійович – заступник начальника управління екології та природних ресурсів Департаменту екології, паливно – енергетичного комплексу та природних ресурсів облдержадміністрації.

7. Про реорганізацію комунального закладу охорони здоров'я Сумська обласна дитяча клінічна стоматологічна поліклініка.

Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

8. Про реорганізацію комунального підприємства Аптека № 202 міста Ромни.

Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

9. Про реорганізацію комунального підприємства Сумської обласної ради «Сумикомунприлад».

Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

10. Про надання дозволу на передачу об'єктів спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області в оренду.

Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

11. Про прийняття до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області майна.

Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

12. Про надання в постійне користування земельних ділянок підприємствам, установам, закладам.

Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

13. Про затвердження звільнення з посади головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Обласний клінічний перинатальний центр» Кравця В.П.

Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

14. Про призначення на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний лікарсько-фізкультурний диспансер» Кравця В.П.

Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

15. Про призначення на посаду начальника комунального закладу Сумської обласної ради «Сумське обласне бюро судово-медичної експертизи» Новікова М.Ю.

Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

16. Про призначення на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний психоневрологічний диспансер» Сєрокурової М.І.

Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

17. Про призначення на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Обласний наркологічний диспансер» Злиденного Т.В.

Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

18. Про укладення контракту на новий термін із завідуючою комунальним підприємством Сумської обласної ради Центральна районна аптека №37 Краснопільського району Кекіною Т.А.

Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

19. Про укладення контракту на новий термін із завідуючою комунальним підприємством Сумської обласної ради Централізованим багатоканальним автоматизованим довідково – інформаційним бюро аптек Корж С.І.

Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

20. Про призначення на посаду директора Сумського комунального підприємства «Енергетик» Хащини П.І.

Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

21. Про внесення змін до рішення обласної ради від 03.12.2010 «Про організацію прийому громадян області депутатами Сумської обласної ради шостого скликання».

Патютько Вікторія Анатоліївна - начальник відділу правового забезпечення та кадрової роботи виконавчого апарату обласної ради.

22. Про перейменування сільської ради Ямпільського району Сумської області.

Патютько Вікторія Анатоліївна - начальник відділу правового забезпечення та кадрової роботи виконавчого апарату обласної ради.

23. Про клопотання щодо нагородження Грамотою Верховної Ради України.

Патютько Вікторія Анатоліївна - начальник відділу правового забезпечення та кадрової роботи виконавчого апарату обласної ради.

24. Про звернення до Президента України, Верховної ради України та Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до чинного законодавства в частині повернення органам місцевого самоврядування повноважень з установлення тарифів на житлово – комунальні послуги.

Швець Світлана Олексіївна – голова постійної комісії обласної ради з питань житлово-комунального та дорожнього будівництва, архітектури та надзвичайних ситуацій.

25. Про звернення до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Міністерства екології і природних ресурсів України щодо спрощення механізму видачі спеціальних дозволів на видобування корисних копалин місцевого значення.

Трофименко Микола Олексійович – голова постійної комісії з питань промисловості, енергетики, транспорту,зв'язку, розвитку підприємництва та енергозбереження.

26. Про клопотання перед Кабінетом Міністрів України та Національним банком України щодо передачі з державної власності до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області комплексу об'єктів нерухомості, розташованих за адресою: м. Суми, вул. Троїцька, 4

Лаврик Віра Іванівна – заступник голови обласної ради

Лисенко В.І. – голова фракції ВО «Батьківщина» в обласній раді

Інформує, що два тижні тому фракція ВО «Батьківщина» розробила і подала до обласної ради програму підтримки членів сімей учасників АТО, яка називається «Родина героя». Зазначає, що не розуміє позицію обласної державної адміністрації, адже згідно з регламентом обласної ради на розгляд

сесії програму повинна подавати саме вона. І в адміністрації її розглядали. Запитує, чому вона не включена в порядок денний сесії.

Вважає, що така програма потрібна, і вона повинна бути окрема по допомозі учасникам АТО та їх родинам. Якщо вона не буде прийнята, фракція однозначно виступить зі своєю заявою. Така програма вже прийнята в деяких областях.

Говорить, що прикро за те, що більше 60 програм прийнято, а основна, від якої залежить існування нашої держави, не розглядається.

Лаврик В.І.

Відповідаючи депутатові, зазначає, що обласній державній адміністрації дане доручення створити депутатську групу. На зборах депутатів треба було прийняти рішення, щоб опрацювати цю програму, обрахувати коштами і потім надати її на розгляд сесії, яка відбудеться у травні поточного року.

Крім того, зазначає Лаврик В.І., багато пунктів зазначеної програми просто співпали з Державною програмою, яка вже прийнята на сьогодні стосовно учасників АТО та їх сімей.

Тому це питання було вивчене, буквально два пункти туди не увійшли. Але дійшли згоди з депутатами, що дану програму необхідно опрацювати, і не просто опрацювати, а обрахувати, скільки потрібно коштів, щоб вона діяла в нашій області.

Лисенко В.І.

Погоджується з такою пропозицією і зазначає, що головне, щоб така програма була.

Інформує депутатів, що сьогодні виповнюється два роки від того, як пішов із життя Малік Віталій, депутат обласної ради шостого скликання, член фракції ВО «Батьківщина». Пропонує вшанувати пам'ять колеги - депутата хвилиною мовчання. (Проводиться хвилина мовчання).

Лаврик В.І. проводить голосування за затвердження регламенту роботи сорок другої сесії обласної ради ***(за результатами проведеного голосування регламент роботи сорок другої сесії затверджується в цілому: «за»- 68, «утримались» - 0, «проти» - 0; результати поіменного голосування – додаток 30).***

РЕГЛАМЕНТ РОБОТИ
сорок другої сесії обласної ради

Пленарне засідання	**10.00- 13.00**
1. Для відкриття пленарного засідання, утворення складу робочих органів, затвердження порядку денного та регламенту роботи пленарного засідання обласної ради	до 15 хвилин
2.Для відповідей на запитання з питань формування порядку денного, для виступів із депутатськими запитами	до 5 хвилин

3. Для доповіді по першому питанню порядку денного	до 20 хвилин
4.Для відповідей на запитання по першому питанню порядку денного	до 15 хвилин
5. Для доповідей з наступних питань порядку денного	до 10 хвилин
6. Для виступів в обговоренні питань порядку денного	до 5 хвилин
7. Для повторного виступу в дебатах з одного і того ж питання	до 3 хвилин
8. Для виступів із заключним словом	до 3 хвилин
9. Для зауважень з питань порядку ведення пленарного засідання ради, мотивів голосування, заяв, довідок, повідомлень	до 3 хвилин
10. Для оголошення запитань	до 1 хвилини

Пленарне засідання обласної ради провести без перерви

СЛУХАЛИ:

Про депутатські запити.

Лаврик В.І. оголошує депутатський запит депутата обласної ради Грінцова В.І. про здійснення перевірки правомірності виділення Сумською міською радою земельних ділянок під забудову на території селища «Тепличний».

Хто за те, щоб підтримати цей депутатський запит і направити голові обласної державної адміністрації, прошу голосувати. ***(За результатами голосування рішення про підтримку та направлення депутатського запиту приймається: «за» - 62, «утримались» - 1, «проти» - 0, результати поіменного голосування – додаток 30).***

Лаврик В.І. оголошує депутатський запит депутата обласної ради Грінцова В.І. щодо погашення заборгованості з виплати заробітної плати працівникам заводу «Центроліт» у місті Суми.

Хто за те, щоб підтримати цей депутатський запит і направити голові обласної державної адміністрації, прошу голосувати. ***(За результатами голосування рішення про підтримку та направлення депутатського запиту приймається: «за» - 65, «утримались» - 0, «проти» - 0, результати поіменного голосування – додаток 30).***

Лаврик В.І. оголошує депутатський запит депутата обласної ради Дорошенка Г.В. стосовно виділення коштів із обласного бюджету для організації підвезення учнів Великописарівського району до місць навчання.

Хто за те, щоб підтримати цей депутатський запит і направити голові обласної державної адміністрації, прошу голосувати. ***(За результатами голосування рішення про підтримку та направлення депутатського***

запиту приймається: «за» - 64, «утримались» - 0, «проти» - 0, результати поіменного голосування – додаток 30).

Токар В.М. оголошує депутатський запит від групи депутатів обласної ради: Токаря В.М., Поцелуєва В.І., Гримайла В.І., Матвєєнка Є.Г., Тєлєтова О.С., Клочка М.О. про виділення 35 тис. грн.. за рахунок вільного залишку коштів із обласного бюджету, передбачених для виконання депутатських повноважень депутатів обласної ради. На реконструкцію пам'ятника загиблим воїнам у селі Червона Діброва Токарівської сільської ради Сумського району.

Лаврик В.І. Хто за те, щоб підтримати цей депутатський запит і направити голові обласної державної адміністрації та заступнику голови обласної ради, прошу голосувати. ***(За результатами голосування рішення про підтримку та направлення депутатського запиту приймається: «за» - 66, «утримались» - 0, «проти» - 0, результати поіменного голосування – додаток 30).***

Гресь С.П. оголошує усний депутатський запит до заступника голови обласної ради, в якому запитує, чому у порядку денного сесії відсутнє питання «Про призначення на посаду директора обласного комунального підприємства «Аеропорт Суми» Єфіменка К. В.».

Підкреслює, що включення даного питання до порядку денного сесії було узгоджене на загальних зборах депутатів, засіданні президії обласної ради. Хоче знати, хто не вніс його до порядку денного сесії.

Наголошує на тому, що регламент обласної ради вимагає від депутатів дотримання Конституції та законів України, а не потурання своїм особистим амбіціям.

Говорить, що його виступ – це офіційний запит до Лаврик Віри Іванівни. Просить надати відповідь йому, всім депутатам і присутнім у залі.

Лаврик В.І. Хто за те, щоб підтримати цей депутатський запит і направити заступнику голови обласної ради, прошу голосувати. ***(За результатами голосування рішення про підтримку та направлення депутатського запиту приймається: «за» - 51, «утримались» - 2, «проти» - 0, результати поіменного голосування – додаток 30).***

Гресь С.П. оголошує свій депутатський запит до голови обласної державної адміністрації щодо невідкладного вирішення питання щодо виділення коштів із обласного бюджету для проведення ремонтних робіт автомобільної дороги Т19-13 на ділянці Липова Долина Лебедин у межах Липоводолинського та Лебединського районів.

Лаврик В.І. Хто за те, щоб підтримати цей депутатський запит і направити голові обласної державної адміністрації, прошу голосувати. ***(За результатами голосування рішення про підтримку та направлення депутатського запиту не приймається: «за» - 50, «утримались» - 4, «проти» - 0, результати поіменного голосування – додаток 30).***

Гресь С.П. оголошує свій депутатський запит до голови обласної державної адміністрації про виділення коштів із обласного бюджету для

проведення робіт по негайному вивезенню та утилізації 24 тонн непридатних та заборонених для використання пестицидів та отрутохімікатів, що знаходяться на території сіл Синівка, Саї та Московське Липоводолинського району.

Лаврик В.І. Хто за те, щоб підтримати цей депутатський запит і направити голові обласної державної адміністрації, прошу голосувати. ***(За результатами голосування рішення про підтримку та направлення депутатського запиту приймається: «за» - 52, «утримались» - 2, «проти» - 0, результати поіменного голосування – додаток 30).***

Гресь С.П. оголошує свій депутатський запит до голови обласної державної адміністрації та заступника голови обласної ради стосовно продовження функціонування Панасівської загальноосвітньої школи І-ІІ ступенів Липоводолинського району у наступному 2015-2016 навчальному році.

Лаврик В.І. Хто за те, щоб підтримати цей депутатський запит і направити голові обласної державної адміністрації та заступнику голови обласної ради, прошу голосувати. ***(За результатами голосування рішення про підтримку та направлення депутатського запиту приймається: «за» - 56, «утримались» - 2, «проти» - 0, результати поіменного голосування – додаток 30).***

Дрига В.О. оголошує депутатський запит від свого імені та від імені депутата Білокобильської Л.Б. щодо ремонту дорожнього покриття автомобільних доріг на території Лебединського району.(Запит додається).

Підкреслює, що робить депутатський запит з цього питання п'ятий раз.

Крім того, зазначає, що згідно регламенту роботи, якщо депутат незадоволений його вирішенням, а він не задоволений, тому що жодного разу не було вирішене питання щодо ремонту, особливо ділянки від Сумського району і до самого районного центру, то на наступну сесію він має право винести питання на розгляд сесії окремо, а рада - прийняти по ньому рішення.

Лаврик В.І. Хто за те, щоб підтримати цей депутатський запит і направити голові обласної державної адміністрації, прошу голосувати. ***(За результатами голосування рішення про підтримку та направлення депутатського запиту приймається: «за» - 57, «утримались» - 2, «проти» - 0, результати поіменного голосування – додаток 30).***

Поцелуєв В.І. оголошує свій депутатський запит стосовно переведення комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний лікарсько-фізкультурний диспансер» на вул. Ковпака, 18 у місті Суми. Також просить вивчити питання щодо його реорганізації.

Лаврик В.І. Хто за те, щоб підтримати цей депутатський запит і направити заступнику голови обласної ради, прошу голосувати. ***(За результатами голосування рішення про підтримку та направлення депутатського запиту приймається: «за» - 61, «утримались» - 0, «проти» - 0, результати поіменного голосування – додаток 30).***

Пересадько Б.В. оголошує свій депутатський запит до заступника голови обласної ради стосовно підготовки та направлення звернення до ПАТ «Укрнафта» та Укргеології щодо надання ними звіту обласній раді про виконання програми видобутку вуглеводневої сировини на території області. Щоб обласна рада бачила, де брати кошти.

Лаврик В.І. Хто за те, щоб підтримати цей депутатський запит і направити заступнику голови обласної ради, прошу голосувати. ***(За результатами голосування рішення про підтримку та направлення депутатського запиту приймається: «за» - 61, «утримались» - 0, «проти» - 0, результати поіменного голосування – додаток 30).***

Пересадько Б.В. оголошує свій депутатський запит до заступника голови обласної ради стосовно створення комісії по вивченню питання продажу пального з метою збільшення наповнення місцевих бюджетів.

Лаврик В.І. Хто за те, щоб підтримати цей депутатський запит і направити заступнику голови обласної ради, прошу голосувати. ***(За результатами голосування рішення про підтримку та направлення депутатського запиту приймається: «за» - 60, «утримались» - 0, «проти» - 0, результати поіменного голосування – додаток 30).***

Гресь С.П. вносить пропозицію повернутися до голосування за підтримку його депутатського запиту до голови обласної державної адміністрації щодо невідкладного вирішення питання щодо виділення коштів із обласного бюджету для проведення ремонтних робіт автомобільної дороги Т19-13 на ділянці Липова Долина Лебедин у межах Липоводолинського та Лебединського районів.

Лаврик В.І. Прошу повторно проголосувати за те, щоб підтримати цей депутатський запит і направити заступнику голови обласної ради. ***(За результатами голосування рішення про підтримку та направлення депутатського запиту приймається: «за» - 51, «утримались» - 0, «проти» - 0, результати поіменного голосування – додаток 30).***

(Рішення стосовно підтримки депутатських запитів та депутатські запити додаються до протоколу – додаток 4).

Лаврик В.І.

Шановні депутати, переходимо до розгляду питань порядку денного сесії.

1.СЛУХАЛИ:

Про проект Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року та план її реалізації на 2015-2017 роки.

Інформував Сітак Олександр Михайлович – директор Департаменту економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації.

Сітак О.М.

Зазначає, що 5 лютого 2015 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про засади державної регіональної політики». Даний Закон

визначає чітку вертикаль стратегічного планування регіонального розвитку. Найголовніше, для чого потрібно приймати дану стратегію і план її реалізації, це те, що встановлює нову форму використання коштів Державного фонду регіонального розвитку у складі Державного бюджету на безповоротній основі у вигляді грантів, як це передбачено статтею 22 цього Закону.

Тобто, всі кошти, які передбачені для Сумської області, а на цей рік індикативний показник складає 107 мільйонів, на наступний рік – 155,6 мільйона гривень, виділені з Державного бюджету на основі наявної стратегії і відповідно - інвестиційних проектів і програм, відібраних регіональною конкурсною комісією.

Ці інвестиційні проекти і програми повинні бути розроблені на підставі тих технічних завдань, які увійшли до плану заходів з реалізації стратегії.

Даний проект стратегії розроблявся протягом року за підтримки Міністерства регіонального розвитку і будівництва України, Міністерства економічного розвитку України, а також за методологічної підтримки Проекту Європейського Союзу «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні».

Сумська область була відібрана як один із п'яти пілотних регіонів, де даний проект працював і допомагав розробляти Стратегію регіонального розвитку і план заходів з її реалізації методологією формування стратегій і використання коштів структурних фондів Європейського Союзу на території нашої області. Відповідно дана стратегія розроблялася не обласною державною адміністрацією, а колективним складом, до якого увійшли представники бізнесу, науковці, представники громадських організацій, просто громадськості, а також місцевого самоврядування та виконавчої влади.

Даний проект стратегії розроблявся в декілька етапів. Відзначає, що всі етапи розробки стратегії проходили в публічному форматі за наявності всіх зацікавлених і бажаючих взяти участь у цьому процесі, у присутності засобів масової інформації. Неодноразово процес підготовки стратегії висвітлювався як на сайті обласної державної адміністрації, так і в засобах масової інформації.

Етапи розробки стратегії наступні:

розроблення соціально-економічного аналізу області;

підготовка аналізу області;

проведення анкетування з визначенням впливу кожного з факторів на розвиток регіону;

стратегічне бачення місця Сумської області та структура, цілі проекту;

підготовка описової частині проекту стратегії;

оголошення про збір ідей, а саме: тих технічних завдань до плану заходів з реалізації стратегії. Даний етап проходив у два етапи. Було подано

близько 180 ідей технічних завдань, які потім були відібрані робочими групами для подальшого включення до плану реалізації стратегії.

Відповідно останній етап розробки стратегії – це формування плану реалізації стратегії.

Згідно зі стратегічними цілями до 2020 року було визначено 3 основні напрямки. Перший – розвиток економічного потенціалу регіону, в рамках якого було сформовано ряд операційних цілей, а саме: створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних форм організації підприємств; стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва; розвиток внутрішнього та в'їзного туризму, а також підвищення енергоефективності в усіх секторах економіки.

За другу стратегічну ціль було обрано розвиток сільських територій. В її рамках було визначено ряд операційних цілей, а саме: підвищення рівня ефективності виробництва в аграрному секторі, а також розвиток сільських територій та периферії навколо малих міст.

І остання стратегічна ціль, яка увійшла до стратегії, це розвиток людського капіталу, в рамках якої сформовано три операційні цілі, а саме: підвищення адаптованості населення до потреб ринку праці; підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців Сумщини, а також удосконалення системи регіонального управління.

В рамках стратегічної цілі - розвиток економічного потенціалу регіону, до плану реалізації стратегії було відібрано конкурсною комісією реалізацію 18 технічних завдань для розроблення інфраструктурних інвестиційних програм чи проектів на загальну суму майже 198 мільйонів гривень, у тому числі на 2015 рік бюджет цих технічних завдань складає 82,2 мільйона гривень.

В рамках операційної цілі - створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних форм організації підприємств, - сім технічних завдань.

По операційній цілі - стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва, - 3 технічні завдання; розвиток внутрішнього та в'їзного туризму – 4 технічні завдання; підвищення енергоефективності в усіх секторах економіки – 4 технічні завдання.

Відзначає, що на 2015 рік бюджет даних операційних цілей складає 82,2 мільйона гривень.

По закінченні інформації Сітак О.М. відповідає на запитання депутатів.

Поляков Г.М. – депутат обласної ради, фракція Компартії України

Зазначає, що вивчав склад групи, половина членів якої в ній уже не працює. Друга робоча група створена тільки 30 березня цього року. Запитує, хто конкретно займався розробкою стратегії, хто її писав.

Сітак О.М.

Розробкою стратегії займалася робоча група, до якої входили представники всіх прошарків Сумської області: наука, бізнес. Писали

стратегію Проект Європейського союзу підтримки регіонального розвитку в Україні. Ми робили економічний аналіз, який був основою розробки стратегії. Кожний розділ публічно обговорювався на всіх зібраннях.

Тєлєтов О.С. – депутат обласної ради, фракція Компартії України

Запитує, що взяте і увійшло в дану стратегію з попередньої, яка була прийнята 4 роки тому. І далі: чи відкинута повністю кластерна економіка?

Сітак О.М.

Нічого не увійшло, адже Закон України «Про засади державної регіональної політики» докорінно змінює значення стратегії. І ті підходи, які використовувалися до сьогоднішнього часу, зовсім не відповідають тим вимогам, які є на сьогодні.

Щодо кластерної економіки, то основою даної стратегії будуть плани заходів, під які будуть розроблятися інвестиційні проекти програми. Тобто, якщо в напрямку розвитку сільських територій з тих технічних завдань, які прописані, буде прописаний і інвестиційний проект створення кластерної моделі якогось аграрного виробництва, і він буде відібраний на публічному відкритому конкурсі інвестиційних проектів, то він буде профінансований за рахунок Державного фонду регіонального розвитку за умови обов'язкового 60-відсоткового співфінансування з місцевих бюджетів.

Технічним завданням є план реалізації стратегії.

Ребенко І.М. – депутат обласної ради, фракція Компартії України

Запитання полягає в тому, що стратегія розроблялася протягом року, а Закон прийнятий тільки 5 лютого поточного року. У зв'язку з цим: чи не буде через місяць обласна рада переглядати цю стратегію? Адже розробники рік тому не могли врахувати вимоги цього Закону.

Сітак О.М.

Відповідає, що вимоги цього Закону враховані. Звертає увагу на те, що консультантом у розробці Стратегії був Проект Європейського союзу «Підтримка регіонального розвитку в Україні», який є урядовим консультантом, у тому числі і з розробки нормативних документів щодо регіонального розвитку.

Лаврик В.І.

Шановні депутати, хочу сказати вам, що це зовсім нова тема. І дуже важливо те, обласною державною адміністрацією прийнято рішення на базі управління створити агенцію, яка буде займатися з нашими людьми, зі спеціалістами, навчати їх. І будемо далі рухатися.

Якщо ми цю стратегію не приймемо, у нас просто не буде можливості йти далі. Дійсно, все це нове, все потрібно вивчати. Закон змінився – від 05 лютого цього року.

Але, шановні депутати, стратегію сьогодні необхідно прийняти, для того, щоб рухатися далі.

Є у нас науковці, ми говорили з Васильєвим Анатолієм Васильовичем, які згодні нам надати консультативну допомогу. Але ми повинні навчати на

місцях, в районах, людей, які б працювали над цими проектами. А якщо нічого не робити, то краще від цього не буде.

Хто хоче виступити в обговоренні, будь ласка.

Сітак О.М.

Звертаючись до депутатів, просить підтримати рішення «Про проект Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року та план її реалізації на 2015-2017 роки». Підкреслює, що депутати, як суб'єкти законодавчої ініціативи, зможуть вносити в неї додаткові технічні завдання по різних напрямках, які будуть відповідати стратегічним цілям, і розробляти на конкурсну комісію інвестиційні програми для фінансування з Державного фонду регіонального розвитку.

ВИСТУПИЛИ:

Поляков Г.М. – депутат обласної ради, фракція Компартії України

Висловлює свою думку, що Стратегія регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року та план її реалізації на 2015-2017 роки, яку пропонують депутатам сьогодні затвердити, не продумана, поверхова, нереальна, а це означає, що вона нездійснима. І навіть, якщо буде виконане те, що там записано, будуть вкладені в неї кошти, то ефекту, який від неї чекають, в області не отримають.

Відзначає, що робоча група по розробці стратегії була створена у квітні минулого року. На цей час половина із членів цієї групи змінила місце роботи, деяких вже немає в області. І тільки 30 березня новим головою облдержадміністрації була створена нова робоча група, на думку депутата, більш продумана, і більш якісна за своїм складом. До її складу включені всі заступники голови облдержадміністрації, представники усіх департаментів, заступник голови обласної ради та голови постійних комісій обласної ради. Але він певен, що вони за цей час не встигли вивчити це питання та опрацювати його.

Стосовно плану реалізації стратегії на 2015-2017 роки виступаючий виражає сумнів у його реальності і необхідності для області. Висловлюючи свою думку щодо розділу «Розвиток сільських територій», депутат просить вибачення, що на бюджетній комісії схвалили цю стратегію. І він відкликає свій голос.

На нараді керівників фермерських господарств асоціації області, на нараді об'єднання обласного відділення Українського аграрного союзу при розгляді Стратегії розвитку АПК, зазначає виступаючий, пункти зазначеного плану, що стосуються розвитку сільських територій викликали принаймні здивування і нерозуміння.

Далі депутат говорить, що при спілкуванні його з директором департаменту агропромислового розвитку та його спеціалістами, він почув, що ніякого відношення до розробки цього документу, крім одного пункту, вони не мають.(Далі не чути, бо час виступу вичерпаний, мікрофон відключений). Пропонує це питання зняти з розгляду на сьогоднішній сесії і

дати можливість доопрацювати його за участі спеціалістів департаменту агропромислового розвитку.

Сітак О.М.

Наголошує на тому, що подавати пропозиції будуть усі бажаючі, які мають інвестиційні проекти чи програми, що будуть відповідати головній меті технічного завдання. Звертаючись до Полякова Г.М., говорить, що і він також може заповнити анкету в установлений формі і подати на конкурсну комісію і побудувати у своєму господарстві овочесховище.

Аналогічна ситуація по всіх проектах.

Конкурс буде публічно оголошений по всій території Сумської області. Усі бажаючі можуть розробляти відповідні проекти і вносити через сільські, селищні, міські, районні ради, а також через органи виконавчої влади: обласну державну адміністрацію, її департаменти, структурні підрозділи, районні державні адміністрації. Це - по-перше.

По-друге. Те, що директор департаменту агропромислового розвитку призначений зовсім недавно, ніяким чином не впливає на той зміст, який передбачає Стратегія.

По-третє. Агенція регіонального розвитку та її створення ніяким чином не впливає на функціонування департаменту агропромислового розвитку. А її створення передбачено Законом України про засади державної регіональної політики, як органу, який сприятиме реалізації державної регіональної політики та відповідних процесів, пов'язаних зі Стратегією та реалізацією Плану заходів, конкурсним відбором на території області.

Наголошує на тому, що без наявності Стратегії і без наявності проекту в області неможливо оголосити конкурс і відібрати проекти від усіх бажаючих.

Дорошенко Г.В. - депутат обласної ради, позафракційний

Вважає, що обласна рада має подякувати Сітаку О.М. за проведену роботу і підтримати рішення з цього питання.

Картавий О.О. - депутат обласної ради, позафракційний

Підкреслює, що Поляков Г.М. говорить про те, що у даній Стратегії не врахована ситуація, яка склалася за останній рік у сільськогосподарському виробництві і, в тому числі, в житті сільських територій, у зв'язку з підвищенням курсу долара. У більшості сіл, які на сьогодні вимирають, немає такого бізнесмена, який би розробив і подав програму, щоб це село захистити. І в Сумській області ніхто не створить жодного кооперативу.

Поляков Г.М. говорить також про те, наголошує виступаючий, що потрібна державна підтримка, безповоротна, на створення кооперативів, щоб забезпечити якесь достойне життя людей на селі.

Лаврик В.І.

Звертаючись до депутатів, зазначає, що змін чи доповнень до проекту з цього рішення не надійшло. Вносить пропозицію проголосувати за те, щоб прийняти дане рішення за основу і в цілому.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про проект Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року та план її реалізації на 2015-2017 роки» ***не приймається: «за» – 48, «утримались» - 10, «проти» - 0; результати поіменного голосування – додаток 30.***

ВИСТУПИВ:

Клочко М.О. – депутат обласної ради, голова обласної державної адміністрації

Вважає, що Стратегію потрібно приймати. Зауваження, що виникли у депутатів, можна буде розглянути на наступній сесії і прийняти зміни і доповнення до цієї програми.

Зазначає, що цікаво, чи внесуть свої пропозиції на наступній сесії ті депутати, які сьогодні виступали проти прийняття Стратегії.

Лаврик В.І.

Вносить пропозицію повернутися до голосування за прийняття даного рішення.

Проводиться голосування за підтримку цієї пропозиції (***за результатами голосування пропозиція про повернення до голосування за прийняття даного рішення підтримується: «за» - 54; «утримались» - 0; «проти» - 0; результати поіменного голосування – додаток 30).***

Лаврик В.І. ставить на голосування ***повторно*** пропозицію прийняти рішення з цього питання в цілому.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про проект Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року та план її реалізації на 2015-2017 роки» ***приймається в цілому: «за» – 57, «утримались» - 2, «проти» - 0; додаток 5; результати поіменного голосування – додаток 30.***

2.СЛУХАЛИ:

Про Обласну програму оздоровлення та відпочинку дітей на 2015 рік.

Інформував Лантушенко Дмитро Сергійович – начальник управління молоді та спорту облдержадміністрації

Лаврик В.І.

Запитань до Лантушенка Д.С. не надійшло, бажаючих виступити в обговоренні немає. Змін та доповнень до проекту рішення не надійшло, тому вноситься пропозиція проголосувати за прийняття рішення з цього питання в цілому.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про Обласну програму оздоровлення та відпочинку дітей на 2015 рік» ***приймається в цілому: «за» – 63, «утримались» - 0, «проти» - 0; додаток 6; результати поіменного голосування – додаток 30.***

3.СЛУХАЛИ:

Про внесення змін до Регіональної цільової програми захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2014-2018 роки.

Калін Олександр Іванович - директор Департаменту цивільного захисту населення облдержадміністрації.

Калін О.І. відповідає на запитання депутата Скопенка В.В. щодо діяльності Департаменту стосовно пожежонебезпечної ситуації в селах на Півночі Сумської області. Зазначає, що дійсно існують проблеми у порушеному питанні. Але існує Служба порятунку – це Державна служба з надзвичайних ситуацій для порятунку людей, їх майна від пожеж. Є також друга ланка – це добровільні пожежні формування, які повинні створюватися на територіях районів області.

Існує програма, але вона має фінансуватися за рахунок бюджетів сільських, селищних рад. Говорить, що, якщо буде потреба, він готовий долучити працівників Департаменту до виконання цієї програми і допомогти сільським та селищним радам, перш за все Глухівського району, про який піклується депутат Скопенко В.В., у виконанні їх рішень про створення добровільних пожежних формувань на території району.

Лаврик В.І.

Запитань більше немає, бажаючих виступити в обговоренні також немає. Змін та доповнень до проекту рішення не надійшло, тому вноситься пропозиція проголосувати за прийняття рішення з цього питання в цілому.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про внесення змін до Регіональної цільової програми захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2014-2018 роки» ***приймається в цілому: «за» – 63, «утримались» - 0, «проти» - 0; додаток 7; результати поіменного голосування – додаток 30.***

4.СЛУХАЛИ:

Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку Сумської області на 2015 рік.

Інформував Сітак Олександр Михайлович – директор Департаменту економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації.

По закінченні інформації Сітак О.М. відповідає на запитання депутатів.

Хярм В.М. – депутат обласної ради, позафракційний

Зауваження стосовно доповнення 2 по вільному залишку: «Внески у статутний капітал комунального підприємства Сумської обласної ради «Лабораторія по контролю за якістю харчових продуктів» з обсягом фінансування 150,0 тис. гривень». Зазначає, що згідно з європейським законодавством ця лабораторія є атестованою, але не акредитованою. Акредитовані в області 3 лабораторії: «Стандартметрологія», СЕС і

ветеринарна. Тому дані дослідження на сьогоднішній день проводити вона не може.

Для проведення цих досліджень пропонує вибрати із цих трьох лабораторій ту, в якій дане дослідження буде найдешевше, і направити туди кошти.

Токар В.М. – депутат обласної ради, фракція ВО «Батьківщина»

Просить включити 35 тис. гривень, згідно з його та групи депутатів депутатським запитом, на реконструкцію пам'ятника в Сумському районі.

Полілуй М.В. – депутат обласної ради, фракція ВО «Батьківщина»

Просить надати пояснення по житлово-комунальному господарству у селі Червоне по об'єкту «Реконструкція КНС». Виконані всі проектні роботи, і практично 2 роки виділяються кошти, але немає підрядника, не проводяться належним чином конкурси і гроші повертаються. Тобто у минулому році могли зробити ремонт цієї КНС за 1 млн. 100, у цьому році це коштує 3 мільйони 150. З якого приводу і в яких соціальних програмах це зроблено? І взагалі вважає, що житлово-комунальне господарство на сьогоднішній день потребує конкретної уваги посадовців на всіх рівнях.

Наступне питання. В соціальному розвитку сьогодні немає розділу по дорогах. Наводить приклад по дорозі до села Кровне Сумського району. Хоче знати, в яких програмах будуть викладені ці всі соціальні питання.

Сітак О.М.

Відповідає, що сьогодні до програми вносяться зміни тільки за наявності реального фінансового ресурсу. По інших питаннях, які порушує депутат, якщо буде відповідний бюджетний ресурс на здійснення видатків і по реконструкції КНС, і по дорогах, то буде внесено і до програми економічного і соціального розвитку, і до обласного бюджету. Але тільки за наявності фінансового ресурсу та Вашого депутатського запиту. Пропонує депутату зробити запит, і це буде включене і до програми економічного і соціального розвитку, і до обласного бюджету.

Враховуючи, що до проекту рішення з цього питання надійшли зміни, **Лаврик В.І.** проводить голосування за прийняття рішення за основу ***(рішення за основу приймається: «за» – 54, «утримались» - 0, «проти» - 0; результати поіменного голосування – додаток 30).***

Лаврик В.І. проводить голосування за внесення до проекту рішення запропонованих змін. Голосування проводить за кожну зміну окремо.

Перша: Збільшити обсяг фінансування з обласного бюджету по об'єкту «Реконструкція приміщення Сумського медичного коледжу для харчоблоку Сумської центральної районної лікарні» на 150,0 тис. гривень (пріоритет 2.4. Охорона здоров'я, завдання 6. Модернізація закладів охорони здоров'я всіх рівнів), внесена депутатом Поцелуєвим В.І. ***(пропозиція внести до проекту рішення запропоновану зміну підтримується: «за» – 55, «утримались» - 0, «проти» - 0; результати поіменного голосування – додаток 30).***

Друга зміна: Доповнити Пріоритет 1.7 «Споживчий ринок» заходом наступного змісту: «Внески у статутний капітал комунального підприємства

Сумської обласної ради «Лабораторія по контролю за якістю харчових продуктів» з обсягом фінансування 150,0 тис. гривень, внесена постійною комісією з питань бюджету ***(пропозиція внести до проекту рішення запропоновану зміну не підтримується: «за» – 40, «утримались» - 3, «проти» - 2; результати поіменного голосування – додаток 30).***

Третя зміна, внесена депутатом Токарем В.М. по реконструкції пам'ятника (братської могили) загиблим воїнам у селі Червона Діброва Токарівської сільської ради Сумського району ***(пропозиція внести до проекту рішення запропоновану зміну підтримується: «за» – 55, «утримались» - 1, «проти» - 0; результати поіменного голосування – додаток 30).***

(Картка депутата Грінцова І.Г при голосуванні за цю зміну і надалі до завершення сесії не працює. Депутат голосує тут і надалі «за» шляхом підняття руки).

Лаврик В.І. проводить голосування за прийняття рішення в цілому з урахуванням проголосованих змін.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку Сумської області на 2015 рік» ***приймається в цілому: «за» – 60, «утримались» - 0, «проти» - 0; додаток 8; результати поіменного голосування – додаток 30.***

5.СЛУХАЛИ:

Про внесення змін до рішення Сумської обласної ради від 15.01.2015 «Про обласний бюджет Сумської області на 2015 рік».

Інформувала Батраченко Олена Геннадіївна – директор Департаменту фінансів облдержадміністрації.

Враховуючи, що до проекту рішення з цього питання надійшли зміни, **Лаврик В.І.** проводить голосування за прийняття рішення за основу ***(рішення за основу приймається: «за» – 61, «утримались» - 0, «проти» - 0; результати поіменного голосування – додаток 30).***

Лаврик В.І. проводить голосування за внесення до проекту рішення запропонованих змін. Голосування проводить за кожну зміну окремо.

Перша: За рахунок вільного залишку коштів обласного бюджету виділити іншу субвенцію Сумському району у сумі 150,0 тис. гривень на закінчення реконструкції приміщення Сумського медичного коледжу для харчоблоку Сумської центральної районної лікарні ***(пропозиція внести до проекту рішення запропоновану зміну підтримується: «за» – 59, «утримались» - 0, «проти» - 0; результати поіменного голосування – додаток 30).***

Друга: За рахунок вільного залишку коштів обласного бюджету збільшити бюджетні призначення по головному розпоряднику коштів Управління майном обласної ради на поповнення статутного капіталу

комунального підприємства Сумської обласної ради «Лабораторія по контролю за якістю харчових продуктів» на 150,0 тис. гривень.

Лаврик В.І - надає слово Березіну М.Я. – голові постійної комісії з питань бюджету.

Березін М.Я.

По-перше, підкреслює, що це не його пропозиція, а постійної комісії з питань бюджету, яка налічує 17 депутатів.

По-друге, говорить, що обласна рада зміцнювала свою комунальну лабораторію. На попередніх сесіях виділили 300 тис. грн., закупили обладнання. Все це для того, щоб узяти під контроль якість продуктів харчування, у першу чергу в бюджетних закладах. Ця лабораторія на сьогодні розширила діапазон перевірок. На сьогодні на 60% шкоди здоров'ю наносить саме харчування.

Просить підтримати пропозицію комісії з питань бюджету.

Лаврик В.І.

Зазначає, що за цю пропозицію депутати не можуть голосувати, бо вона не підтримана при розгляді питання «Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку Сумської області на 2015 рік». А без включення до програми вона не може бути включена до бюджету.

Наступна пропозиція: За рахунок вільного залишку коштів обласного бюджету по головному розпоряднику коштів управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю ОДА збільшити обсяг бюджетних призначень на фінансову підтримку громадським організаціям ветеранів у сумі 100,0 тис. гривень ***(пропозиція внести до проекту рішення запропоновану зміну підтримується: «за» – 52, «утримались» - 3, «проти» - 0; результати поіменного голосування – додаток 30).***

Лаврик В.І. проводить голосування за прийняття рішення в цілому з урахуванням проголосованих змін.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про внесення змін до рішення Сумської обласної ради від 15.01.2015 «Про обласний бюджет Сумської області на 2015 рік» ***приймається в цілому: «за» – 58, «утримались» - 1, «проти» - 0; додаток 9; результати поіменного голосування – додаток 30.***

6.СЛУХАЛИ:

Про зміни в мережі територій та об'єктів природно – заповідного фонду Сумської області.

Інформував Литвиненко Сергій Анатолійович – заступник начальника управління екології та природних ресурсів Департаменту екології, паливно – енергетичного комплексу та природних ресурсів облдержадміністрації

Литвиненко С.А.

Дає відповіді на запитання депутатів.

Грінцов В.І.

Запитує, чи достовірна інформація про те, що у заповіднику «Гетьманський» закупили на 100 тисяч гривень для розведення рибу осетер. Вважає, що це невірне рішення, тому що вона вся піде за течією у Російську Федерацію.

Литвиненко С.А.

У минулому році дійсно на 72 тисячі гривень було закуплено малька. У поточному році вже робили контрольний відлов, заміряли вагу. Тобто, там, де рибу запускали, у семи точках, вона є. Реал її недалеко поширився.

Лаврик В.І.

Просить **Литвиненка С.А.** приділити увагу цьому питанню.

Токар В.М. – голова постійної комісії обласної ради з питань земельних та водних ресурсів, використання надр, екології, довкілля та лісового господарства

Інформує депутатів, що рішення про розведення цієї риби у річці Ворскла приймала комісія, яку він очолює. Були виділені кошти в сумі 60 тис. грн. Пропозиція щодо цього була внесена спеціалістами заповідника «Гетьманський» на основі того, що раніше дана риба у Ворсклі водилася. І зараз там для її розведення є всі умови. А кошти виділені були не тому, що комусь так захотілося. Комісія вивчала це питання півроку, виїжджала на місце, розбиралися з цією проблемою із залученням фахівців.

Вважає, що комісія прийняла вірне рішення, тому що позитивні результати вже є. На минулому засіданні комісії депутати заслухали звіт про виконання даного рішення. І депутатам доповіли, що позитивні результати вже є. Контрольний відлов риби зроблений, все там робиться так, як треба.

Полілуй М.В. – депутат обласної ради, фракція ВО «Батьківщина»

Бажає знати, скільки землі у заповіднику «Михайлівська цілина» було у 2010 році і скільки залишилося на сьогодні. І де ці землі поділися?

Литвиненко С.А.

Відповідає, що до 2009 року природний заповідник «Михайлівська цілина», а тоді ще відділення Українського степового заповідника, «Михайлівська цілина», мав площу трохи більше 200 гектарів. В кінці 2009 року його межі розширили до 891 гектара. І на даний час площа природного заповідника «Михайлівська цілина» становить 891 гектар.

Дорошенко Г.В.

Зазначає, що його дивує, коли депутати не підтримують програму по зарибленню річок. Не бачить нічого поганого тому, коли всі мешканці Сумщини і не тільки, незалежно від того, багаті чи бідні, матимуть можливість не тільки купатися на їх берегах, а й ловити рибу. Це буде доступно всім, незалежно від соціального стану.

Вважає, що на кожну з великих річок Сумщини (Ворскла, Десна, Сейм, Псел) необхідно виділяти кошти для очищення, зариблення і т.д. І не по 60 тисяч, а мінімум, по 300 тисяч гривень. Не розуміє, як депутати можуть бути проти цієї доброї справи.

Лаврик В.І.

Шановні депутати, проект рішення вам розданий. До нього є технічна правка: з тексту проекту рішення виключається пункт 2.

У зв'язку з цим вноситься пропозиція взяти проект даного рішення за основу. Прошу за це проголосувати ***(рішення за основу приймається: «за» – 57, «утримались» - 0, «проти» - 0; результати поіменного голосування – додаток 30).***

Проводиться голосування за внесення технічної правки: з тексту проекту рішення виключити пункт 2 ***(пропозиція внести до проекту рішення запропоновану технічну правку підтримується: «за» – 54, «утримались» - 2, «проти» - 0; результати поіменного голосування – додаток 30).***

Лаврик В.І. проводить голосування за прийняття рішення в цілому.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про зміни в мережі територій та об'єктів природно – заповідного фонду Сумської області» ***приймається в цілому: «за» – 58, «утримались» - 0, «проти» - 0; додаток 10; результати поіменного голосування – додаток 30.***

7.СЛУХАЛИ:

Про реорганізацію комунального закладу охорони здоров'я Сумська обласна дитяча клінічна стоматологічна поліклініка.

Інформував Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

ВИСТУПИЛА:

Лаврик В.І.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про реорганізацію комунального закладу охорони здоров'я Сумська обласна дитяча клінічна стоматологічна поліклініка» ***приймається в цілому: «за» – 56, «утримались» - 1 , «проти» - 0; додаток 11; результати поіменного голосування – додаток 30.***

8.СЛУХАЛИ:

Про реорганізацію комунального підприємства Аптека № 202 міста Ромни.

Інформував Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

ВИСТУПИЛА Лаврик В.І.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про реорганізацію комунального підприємства Аптека № 202 міста Ромни» ***приймається в цілому: «за» – 57, «утримались» - 1 , «проти» - 0; додаток 12; результати поіменного голосування – додаток 30.***

9.СЛУХАЛИ:
Про реорганізацію комунального підприємства Сумської обласної ради «Сумикомунприлад».
Інформував Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.
ВИСТУПИЛА Лаврик В.І.
ВИРІШИЛИ:
Рішення обласної ради «Про реорганізацію комунального підприємства Сумської обласної ради «Сумикомунприлад» ***приймається в цілому: «за» – 59, «утримались» - 1 , «проти» - 0; додаток 13; результати поіменного голосування – додаток 30.***

10.СЛУХАЛИ:
Про надання дозволу на передачу об'єктів спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області в оренду.
Інформував Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.
ВИСТУПИЛИ: Поцелуєв В.І., Лаврик В.І.
ВИРІШИЛИ:
Рішення обласної ради «Про надання дозволу на передачу об'єктів спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області в оренду» ***приймається в цілому: «за» – 63, «утримались» - 0 , «проти» - 0; додаток 14; результати поіменного голосування – додаток 30.***

11.СЛУХАЛИ:
Про прийняття до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області майна.
Інформував Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.
ВИСТУПИЛА Лаврик В.І.
ВИРІШИЛИ:
Рішення обласної ради «Про прийняття до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області майна» ***приймається в цілому: «за» – 63, «утримались» - 0 , «проти» - 0; додаток 15; результати поіменного голосування – додаток 30.***

12.СЛУХАЛИ:
Про надання в постійне користування земельних ділянок підприємствам, установам, закладам.
Інформував Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.
ВИСТУПИЛА Лаврик В.І.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про надання в постійне користування земельних ділянок підприємствам, установам, закладам» ***приймається в цілому: «за» – 59, «утримались» - 1 , «проти» - 0; додаток 16; результати поіменного голосування – додаток 30.***

13.СЛУХАЛИ:

Про затвердження звільнення з посади головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Обласний клінічний перинатальний центр» Кравця В.П.

Інформував Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

ВИСТУПИЛА Лаврик В.І.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про затвердження звільнення з посади головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Обласний клінічний перинатальний центр» Кравця В.П.» ***приймається в цілому: «за» – 55, «утримались» - 1 , «проти» - 2; додаток 17; результати поіменного голосування – додаток 30.***

14.СЛУХАЛИ:

Про призначення на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний лікарсько-фізкультурний диспансер» Кравця В.П.

Інформував Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

ВИСТУПИЛИ:

Грінцов В.І. – депутат обласної ради, позафракційний

Звертаючись до депутатів, інформує, що до нього вчора звернулися працівники Сумського обласного клінічного лікарсько-фізкультурного диспансеру, представники спортивної громадськості області, майстри спорту міжнародного класу. Вони просили не підтримувати цю кандидатуру. Говорить, що особисто він не знайомий з цією людиною, але громадськість і працівники цього закладу просять не підтримувати його кандидатуру на цю посаду.

Пропонує це питання перенести на розгляд наступної сесії.

Лаврик В.І.

Говорить, що вона, як депутат обласної ради, має право і хоче висловити свою думку.

Зазначає, що на минулій сесії був інцидент стосовно перинатального центру, в результаті чого дійшли висновку, що треба узгодити це питання. Але до неї, як до заступника голови обласної ради, до Клочка М.О., як голови облдержадміністрації, крім колективу, ніхто не звертався.

Так, вчора в обласну раду надійшов лист від Майдану за підписом Ю.М. Тищука, але це не означає, що сьогодні ми повинні «заклювати» людину. Колектив даного закладу не знає цю людину, ніколи з ним не зустрічався.

Підкреслює, що, крім громадських організацій, є ще і думка депутатського корпусу. Висловлює бажання, щоб депутати сьогодні не просто прийняли рішення, піднявши руки, а прийняли рішення, враховуючи, що Кравець В.П. така ж людина, як і всі ми. У нього є сім'я, він лікар, досвідчений фахівець. Також це не означає, що депутати не повинні мати свою думку.

Наголошує на тому, що, перш за все, ці питання були розглянуті на комісіях, і вона, як заступник голови обласної ради, не мала права не винести їх для розгляду на сесії. Є подання голови обласної державної адміністрації, і з цим також потрібно рахуватися.

Токар В.М. – депутат обласної ради, фракція ВО «Батьківщина»

Відзначає, що є подання голови обласної державної адміністрації. Є рішення трьох комісій, президії обласної ради з цього питання. Вважає, що це потрібно враховувати в першу чергу при прийнятті рішення обласної ради.

На його думку, це та людина, яка дійсно налагодить там роботу, а її в цьому закладі дуже багато. Головний лікар – це, по-перше, менеджер.

Під час розмови з представниками колективу, говорить депутат, відзначали як недолік – це його вік. Але, висловлює думку депутат, на усіх ділянках, скрізь повинні працювати як досвідчені фахівці, так і молодь, яка має у них навчатися.

Вносить пропозицію підтримати кандидатуру Кравця В.П. на зазначену вище посаду.

Неофітна Л.П. - депутат обласної ради, фракція ВО «Батьківщина»

Зазначає, що Кравець В.П. - це людина вищої кваліфікаційної категорії, кандидат медичних наук, Заслужений лікар України. Вважає, що якраз такі фахівці повинні передавати досвід молоді, щоб у медицині області щось було. Адже зараз на Сумщині критична ситуація з лікарями, їх просто не вистачає. Тому не можна амбіціями, емоціями вирішувати такі питання.

Висловлюється за професіоналізм і говорить, що порядок в галузі буває тільки тоді, коли на керівних посадах працюють гарні, фахові люди.

Просить депутатів підтримати це рішення.

Клочко М.О. – голова обласної державної адміністрації

Говорить, що в даному закладі працювала людина, якій було вже 76 років. Зазначає, що особисто декілька разів бував там і бачив, у якому занедбаному стані це приміщення. І колектив все влаштовувало, тому що жодного звернення ні до облдержадміністрації, ні до обласної ради не надходило. Виходить, що розруха усіх влаштовує? Вважає, що там повинен бути керівник, який налагодить роботу, відремонтує приміщення і наведе порядок хоча б у цьому.

Доляр Г.Я. - депутат обласної ради, фракція ВО «Батьківщина»

Вважає, що це питання особливе, тому що йдеться про ставлення до професіонала і до того, що він зробив для області. Зазначає, що особисті відносини у нього з Кравцем В.П. завжди були напружені, але цього разу депутат стає на його захист, тому що ця людина - професіонал. На його думку, цей заклад зміниться на краще вже через рік або й півроку, якщо там буде працювати Кравець В.П.

Звичайно, говорить депутат, багатьох не влаштовує вимогливість цього керівника, бо він очікує від працівників дотримання дисципліни, належного виконання службових обов'язків. Але підкреслює, що без цього не можна, особливо в галузі охорони здоров'я.

Крім того, наголошує депутат, він виховав двох достойних синів. Обидва вони – хірурги, чудові фахівці. І як людина, Кравець В.П. заслуговує на повагу і пошану. Тому закликає не поливати брудом це прізвище.

Толбатов В.М. – депутат обласної ради, позафракційний

Підтримує виступи попередніх депутатів, крім Грінцова В.І., тому що знає Кравця В.П. більше 20 років. І може відзначити, що, де б той не працював - і в Конотопі, і в Сумах, він виявляв себе як дуже відповідальний, дуже вимогливий і дуже сильний як організатор керівник.

Вважає, що і в тому ж перинатальному центрі відчують негативні наслідки після його звільнення.

Висловлює здивування, що колектив лікарсько-фізкультурного диспансеру протестує проти кандидатури цього керівника, зовсім не знаючи його і жодного разу з ним не зустрічаючись. Хотів би знати, де ж був колектив раніше, чому він не обурювався тим, що приміщення лікарсько-фізкультурного диспансеру доведено до такого жахливого стану.

Пропонує не надавати слова представникам колективу.

Депутатів закликає підтримати кандидатуру Кравця В.П. на посаду головного лікаря цього закладу, підтримати рішення постійних комісій обласної ради, обласну державну адміністрацію. Більше того, пропонує надати допомогу і виділити кошти для ремонту приміщення лікарсько-фізкультурного диспансеру.

Представники колективу диспансеру вимагають надати їм слово.

Лаврик В.І. відповідає, що їх вже достатньо слухали на постійних комісіях обласної ради, зборах депутатів. Надає слово депутату Поцелуєву В.І.

Поцелуєв В.І. - депутат обласної ради, фракція ВО «Батьківщина»

Говорить, що на засіданні постійної комісії обласної ради з питань охорони здоров'я, материнства, дитинства, прав жінок та соціального захисту населення розглядалося це питання. І від управління охорони здоров'я була пропозиція увести посаду заступника головного лікаря і призначити на цю посаду молодого лікаря Черненка, ту людину, яку колектив хотів би бачити

на посаді головного лікаря, і доручити, щоб той займався питаннями лікувальної фізкультури.

Звертається з проханням до заступника начальника управління майном обласної ради взяти це питання на контроль, бо це посада – ненормативна. Необхідно погодити її уведення з Міністерством, щоб нормалізувати цю ситуацію. А Черненка направити на курси по організації, бо в нього їх зараз немає, і послідовно готувати його на заміщення посади головного лікаря цього закладу.

Лаврик В.І.

Говорить, що разом з управлінням охорони здоров'я цим питанням вже займаються. Має надію на наступній сесії доповісти депутатам про його вирішення.

Дорошенко Г.В. – голова постійної комісії обласної ради з питань розвитку місцевого самоврядування, територіального устрою, депутатської діяльності, регламенту, законності та правопорядку, зв'язків з громадськістю і інформаційної політики

Зазначає, що на комісії, яку він очолює, це питання підтримане. І певен що завіряння про те, що ситуація буде під контролем, у тому числі і по уведенню посади заступника головного лікаря, додадуть ще декілька голосів під час голосування.

Лаврик В.І.

Доводить до відома депутатів, що лист щодо уведення посади заступника головного лікаря направлений до Міністерства охорони здоров'я. Начальник управління охорони здоров'я займається цим питанням і висловлює сподівання, що воно буде вирішене.

Вносить пропозицію проголосувати за рішення обласної ради «Про призначення на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний лікарсько-фізкультурний диспансер» Кравця В.П.» в цілому, проводить голосування.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про призначення на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний лікарсько-фізкультурний диспансер» Кравця В.П.» ***приймається в цілому: «за» – 59, «утримались» - 3 , «проти» - 0; додаток 18; результати поіменного голосування – додаток 30.***

15.СЛУХАЛИ:

Про призначення на посаду начальника комунального закладу Сумської обласної ради «Сумське обласне бюро судово-медичної експертизи» Новікова М.Ю.

Інформував Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

ВИСТУПИЛА Лаврик В.І.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про призначення на посаду начальника комунального закладу Сумської обласної ради «Сумське обласне бюро судово-медичної експертизи» Новікова М.Ю.» ***приймається в цілому: «за» – 52, «утримались» - 0 , «проти» - 0; додаток 19; результати поіменного голосування – додаток 30.***

16.СЛУХАЛИ:

Про призначення на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний психоневрологічний диспансер» Сєрокурової М.І.

Інформував Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

ВИСТУПИЛА Лаврик В.І.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про призначення на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний психоневрологічний диспансер» Сєрокурової М.І.» ***приймається в цілому: «за» – 58, «утримались» - 2 , «проти» - 0; додаток 20; результати поіменного голосування – додаток 30.***

17.СЛУХАЛИ:

Про призначення на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Обласний наркологічний диспансер» Злиденного Т.В.

Інформував Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

ВИСТУПИЛА Лаврик В.І.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про призначення на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Обласний наркологічний диспансер» Злиденного Т.В.» ***приймається в цілому: «за» – 59, «утримались» - 1 , «проти» - 0; додаток 21; результати поіменного голосування – додаток 30.***

18.СЛУХАЛИ:

Про укладення контракту на новий термін із завідуючою комунальним підприємством Сумської обласної ради Центральна районна аптека №37 Краснопільського району Кекіною Т.А.

Інформував Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

ВИСТУПИЛА Лаврик В.І.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про укладення контракту на новий термін із завідуючою комунальним підприємством Сумської обласної ради Центральна районна аптека №37 Краснопільського району Кекіною Т.А.» ***приймається в цілому: «за» – 57, «утримались» - 0 , «проти» - 0; додаток 22; результати поіменного голосування – додаток 30.***

19.СЛУХАЛИ:

Про укладення контракту на новий термін із завідуючою комунальним підприємством Сумської обласної ради Централізованим багатоканальним автоматизованим довідково – інформаційним бюро аптек Корж С.І.

Інформував Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

ВИСТУПИЛА Лаврик В.І.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про укладення контракту на новий термін із завідуючою комунальним підприємством Сумської обласної ради Централізованим багатоканальним автоматизованим довідково – інформаційним бюро аптек Корж С.І.» ***приймається в цілому: «за» – 58, «утримались» - 0 , «проти» - 0; додаток 23; результати поіменного голосування – додаток 30.***

20.СЛУХАЛИ:

Про призначення на посаду директора Сумського комунального підприємства «Енергетик» Хащини П.І.

Інформував Сябренко Олексій Валентинович – заступник начальника управління майном обласної ради.

ВИСТУПИЛИ Тимошенко В.М., Лаврик В.І.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про призначення на посаду директора Сумського комунального підприємства «Енергетик» Хащини П.І.» ***не приймається: «за» – 41, «утримались» - 7, «проти» - 3; результати поіменного голосування – додаток 30.***

21.СЛУХАЛИ:

Про внесення змін до рішення обласної ради від 03.12.2010 «Про організацію прийому громадян області депутатами Сумської обласної ради шостого скликання».

Інформувала Патютько Вікторія Анатоліївна - начальник відділу правового забезпечення та кадрової роботи виконавчого апарату обласної ради

ВИСТУПИЛИ: Гримайло В.І., Лаврик В.І.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про внесення змін до рішення обласної ради від 03.12.2010 «Про організацію прийому громадян області депутатами Сумської обласної ради шостого скликання» ***приймається в цілому: «за» – 52, «утримались» - 0 , «проти» - 0; додаток 24; результати поіменного голосування – додаток 30.***

22.СЛУХАЛИ:

Про перейменування сільської ради Ямпільського району Сумської області.

Інформувала Патютько Вікторія Анатоліївна - начальник відділу правового забезпечення та кадрової роботи виконавчого апарату обласної ради.

ВИСТУПИЛА Лаврик В.І.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про перейменування сільської ради Ямпільського району Сумської області» ***приймається в цілому: «за» – 55, «утримались» - 0 , «проти» - 0; додаток 25; результати поіменного голосування – додаток 30.***

23.СЛУХАЛИ:

Про клопотання щодо нагородження Грамотою Верховної Ради України.

Інформувала Патютько Вікторія Анатоліївна - начальник відділу правового забезпечення та кадрової роботи виконавчого апарату обласної ради

ВИСТУПИЛА Лаврик В.І.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про клопотання щодо нагородження Грамотою Верховної Ради України» ***приймається в цілому: «за» – 51, «утримались» - 1 , «проти» - 0; додаток 26; результати поіменного голосування – додаток 30.***

24.СЛУХАЛИ:

Про звернення до Президента України, Верховної ради України та Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до чинного законодавства в частині повернення органам місцевого самоврядування повноважень з установлення тарифів на житлово – комунальні послуги.

Інформувала Швець Світлана Олексіївна – голова постійної комісії обласної ради з питань житлово-комунального та дорожнього будівництва, архітектури та надзвичайних ситуацій

ВИСТУПИЛА Лаврик В.І.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про звернення до Президента України, Верховної ради України та Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до чинного законодавства в частині повернення органам місцевого

самоврядування повноважень з установлення тарифів на житлово – комунальні послуги» ***приймається в цілому: «за» – 55, «утримались» - 0, «проти» - 0; додаток 27; результати поіменного голосування – додаток 30.***

25.СЛУХАЛИ:

Про звернення до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Міністерства екології і природних ресурсів України щодо спрощення механізму видачі спеціальних дозволів на видобування корисних копалин місцевого значення.

Інформував Трофименко Микола Олексійович – голова постійної комісії з питань промисловості, енергетики, транспорту,зв'язку, розвитку підприємництва та енергозбереження.

ВИСТУПИЛА Лаврик В.І.

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про звернення до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Міністерства екології і природних ресурсів України щодо спрощення механізму видачі спеціальних дозволів на видобування корисних копалин місцевого значення» ***приймається в цілому: «за» – 56, «утримались» - 0, «проти» - 0; додаток 28; результати поіменного голосування – додаток 30.***

26.СЛУХАЛИ:

Про клопотання перед Кабінетом Міністрів України та Національним банком України щодо передачі з державної власності до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області комплексу об'єктів нерухомості, розташованих за адресою: м. Суми, вул. Троїцька, 4.

Інформувала Лаврик Віра Іванівна – заступник голови обласної ради

ВИРІШИЛИ:

Рішення обласної ради «Про клопотання перед Кабінетом Міністрів України та Національним банком України щодо передачі з державної власності до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області комплексу об'єктів нерухомості, розташованих за адресою: м. Суми, вул. Троїцька, 4» ***приймається в цілому: «за» – 56, «утримались» - 0, «проти» - 0; додаток 29; результати поіменного голосування – додаток 30.***

Лаврик В.І. надає слово **Лисенку В.І.** – голові фракції ВО «Батьківщина» в обласній раді, для оголошення заяви щодо оголошення мораторію на підвищення тарифів на житлово – комунальні послуги, природний газ та електроенергію.

Лисенко В.І.

Звертаючись до депутатів, нагадує, що на попередній сесії обласною радою було прийняте рішення щодо ситуації по тарифам. На думку членів фракції, його треба доповнити.

Пропонує заяву від імені фракції ВО «Батьківщина» в обласній раді, в якій, зокрема, зазначити:

1. Прийняти вольове рішення щодо запровадження до 1 січня 2016 року мораторію на підвищення тарифів на житлово – комунальні послуги, природний газ та електроенергію. Зафіксувати граничний розмір цін, який діяв до 01.04.2015 року.
2. За результатами аудиту «Нафтогаз» України встановити з 1 січня 2016 року прозорі економічно обгрунтовані тарифи на житлово – комунальні послуги для населення.
3. Ініціювати розробку і подання до Верховної Ради України законопроектів, що встановлюють мінімальний розмір пенсій на рівні, не меншому мінімальної заробітної плати та мінімального прожиткового мінімуму, та механізм коливання розміру пенсій, зміни індексу споживчих цін, а також запровадження механізму захисту інтересів соціально незахищених верств населення після уведення в дію економічних цін і тарифів на житлово – комунальні послуги для населення.
4. Переглянути існуючий в Україні прожитковий мінімум згідно з вимогами Конституції України та статті 4 Закону України про прожитковий мінімум. Провести науково-громадську експертизу його складу, в тому числі щодо надання послуг.
5. Зобов'язати центральний орган виконавчої влади – Кабінет Міністрів України розробити та прийняти нормативно-правові акти, які будуть визначати джерела та механізми компенсації з бюджету виробниками ЖКГ послуг, у тому числі включення компенсації виробникам житлово – комунальних послуг.
6. Вирішити за рахунок провадження деяких питань націоналізації і повернення до державної власності стратегічних об'єктів, перепланування усіх соціальних платежів на олігархів і громадян з високими прибутками.

Пропонує винести заяву на обговорення громадськості, а на наступній сесії, на його думку, «Євромайдан» прийде до цієї зали, і буде прийняте дане рішення.

Лаврик В.І.

Зауважує депутатові, що в першу чергу депутати повинні приймати рішення, а вже потім залучати громадськість. Надає слово Доляру Г.Я. – депутату обласної ради, фракція ВО «Батьківщина».

Доляр Г.Я.

Порушує питання стосовно обрання керівництва обласної ради. Пропонує провести окрему сесію з цього питання з тим, щоб депутати змогли зосередитись тільки на виборах голови та його заступників, а також висловити свої зауваження та пропозиції обраним голові та заступникам голови обласної ради, щоб вони взяли їх до виконання. І найголовніше – щоб все це пішло на користь розвитку Сумської області.

Клочко М.О.

Інформує керівників та представників районів області, особливо прикордонних, що прохання, викладене в листах за його підписом до голови Мінприкордонслужби та за підписом місцевого керівника Держприкордонслужби з приводу перетину кордоні у пунктах місцевого пропуску на період Пасхальних свят задоволене. І прикордонна служба разом з керівниками районів, які межують з Російською Федерацією, будуть визначатися в часі, коли буде дозволено перетин кордону, і з місцями пропуску.

Звертається з проханням до керівників прикордонних районів області уважно поставитись до вирішення цього питання, відпрацювати його разом з керівництвом прикордонної служби області.

Подолін М.В. – заступник голови Сумської обласної організації Всеукраїнського об'єднання «Свобода»

Звертаючись до депутатів, говорить, що хоче виступити на сесії з двох питань. Відзначає, що повністю підтримує представників фракції ВО «Батьківщина». Наголошує на тому, що вчора біля стін парламенту відбувся мітинг, де громада жорстко засудила антинародні дії Уряду, який доводить українців до зубожіння. Гасла, що промовлялися на Майдані, чомусь забуті, те, що обіцялося, чомусь забуте. Те, що декларувалося: захист населення, громади і таке інше, забулося. А.П. Яценюк, який засуджував пана Азарова за його наміри підвищити тарифи на газ, перетворився на його гарного послідовника. Нагадує слова, які той говорив із трибуни Майдану, що Азаров злочинець, тому що хоче підвищити ціни на газ, тому що газ власного видобутку і коштує 17 доларів. Зараз він коштує 23 долари. Населення змушене платити - депутати знають, скільки.

Вважає, що це відбувається тому, що Уряд перетворився на засіб збереження олігархічної системи.

Запевняє, що Всеукраїнське об'єднання «Свобода» всіляко буде підтримувати створення Тимчасової слідчої комісії в стінах Верховної Ради, щоб народ України знав про всі тіньові схеми, які зараз запроваджуються Урядом. Це – перше питання.

Друге питання, яке порушує виступаючий, це те, про що він говорив на минулій сесії: щоб нарешті депутатський корпус обласної ради прикордонної Сумської області держави Україна нарешті прийняв політичне рішення про відміну всіх комуністичних і так званих тоталітарних символів, які ще залишилися на території Сумської області. Говорить, що він наполягав на цьому до Майдану, під час Майдану. Закликає депутатів проявити свою мудрість, пригадати, що вони нащадки Української народної республіки 1918 року, яку знищив більшовицький російський окупант.

І наостанок порушує питання щодо роботи комунальних підприємств обласної ради та призначення їх керівників. Підкреслює, що ці підприємства та установи знаходяться в занедбаному стані і, умисно чи ні, доведені до стану банкрутства. Обурюється тим, що призначаються керівники, які не

мають фаху, не мають бачення шляхів розвитку цих підприємств. Таке враження складається, що призначаються «красні» директори, як раніше було, а не менеджери, які повинні дбати про майно, яке їм довірила громада.

Висловлює пропозиції Всеукраїнського об'єднання «Свобода»:

Перше. Комунальна власність – це власність громади, яка так само належить і державі. Чому не проводяться спецперевірки по призначенню цих людей на посади? Наводить приклад стосовно комунального підприємства обласної ради «Аеропорт Суми», керівник якого, пропрацювавши багато років на ньому на посаді першого заступника директора, не може відповісти на елементарні питання про діяльність цього підприємства, не знає, скільки на ньому працює людей.

Користуючись нагодою, що на сесії присутні заступник прокурора області та очильник міліції, просить Лаврик В.І., звернутися до них, щоб, нарешті, майно громади, як і комунальне, як і майно держави, захищали і з боку закону також.

Лаврик В.І.

Відзначає, що на сесії сьогодні прийнято багато рішень по цих питаннях. Це велика робота, і всі повинні над цим працювати.

Надає слово Ребенку І.М. – депутату обласної ради, фракція Компартії України.

Ребенко І.М.

Віро Іванівно, у мене є дві конкретні пропозиції до першого питання щодо стратегії. Оті бурні наші дискусії сталися тому, що дійсно 30 березня була сформована робоча група в кількості 33 представників, але вона жодного разу не зібралася.

Пропонує надати протокольне доручення, щоб на наступному тижні вона зібралася і послухала всі претензії.

І друга пропозиція до Вас, Віро Іванівно. У нас є регламент, який є конституцією нашого зібрання. І запрошення треба видавати не бригадам, а представникам громадських організацій і політичних партій. У нас 128 політичних партій і 584 громадські організації і об'єднання.

Згідно з регламентом, Віро Іванівно, депутатам Ви маєте право надавати слово без згоди депутатського корпусу, а стороннім представникам, незалежно від їх заслуг і звань, - давати слово тільки за згодою більшості депутатського корпусу.

Протокольне доручення:

Департаменту економічного розвитку і торгівлі облдержадміністрації зібрати засідання робочої групи по розробці Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року та плану її реалізації на 2015-2017 роки, на якому вивчити та відпрацювати зауваження і пропозиції, висловлені депутатами обласної ради на пленарному засіданні сорок другої сесії обласної ради шостого скликання.

За результатами проведеної роботи надати інформацію заступнику голови обласної ради.

Полілуй М.В.

Шановна Віро Іванівно, шановні депутати, присутні, йде посівна кампанія, сільському господарству практично ми не приділили уваги на двох сесіях. І я не бачу, як взагалі це питання в області набуває чинності. Тягова галузь, і ми забули взагалі за приватний сектор, за фермерство, за переробні підприємства.

Тому я вважаю за доречне звернутися до Миколи Олексійовича, щоб в обласній державній адміністрації напрацювали ті питання, які дійсно підтримують сільськогосподарську галузь. Це – перше.

Друге. Швидка допомога. У нас іде реорганізація, швидку допомогу передали до обласного управління. Тобто, у місті Суми практично швидка допомога по виклику їде 40 хвилин. Треба залишити реорганізацію. До речі, у нас є гараж обласної ради, який не заповнений взагалі. І ми робимо якусь реорганізацію, там не зрозуміло, на 4 поверсі швидкої допомоги.

І, до речі, я хочу сказати, ми забули питання про реорганізацію управління комунального майна в Сумській обласній раді. Чи звільнений Линник, чи що він робить, чи як це відбувається. Тому існує конфлікт інтересів. І сьогодні ви побачили, що громада вимагає більш детального опрацювання призначення на посади.

Таким чином я хотів би наголосити, що нам потрібно припинити оці забави з людьми, а просто проводити конкурс на нормальних умовах і пропрацьовувати в колективах відповідні джерела, які дійсно виносяться на конкурс, і призначаються дані люди на комунальні підприємства.

Лаврик В.І.

Вікторія Анатоліївна, Вам протокольне доручення - відпрацювати, включити в комісію депутатів. І щоб ми на наступній сесії доповіли цю ситуацію.

Гримайло В.І. – депутат обласної ради, фракція ВО «Батьківщина»

Запитує, чому до порядку денного сесії не включене питання «Про призначення на посаду директора обласного комунального підприємства «Аеропорт Суми» Єфіменка К. В.». Наголошує на тому, що внесення його було узгоджене на постійних комісіях, загальних зборах і засіданні президії обласної ради.

Патютько В.А.

Надає відповідь депутатові, що згідно з регламентом роботи обласної ради, той, хто ініціює внесення питання на розгляд сесії, має право зняти його на будь-якому етапі до розгляду.

Ініціатором розгляду даного питання є голова обласної ради або особа, яка виконує його повноваження.

Крім того, ті пропозиції, які надаються депутатам, є пропозиціями до порядку денного. І на комісії, і на президії вони вносяться як пропозиції. Ці ж пропозиції формуються відповідно вам на голосування і беруться за основу. Тому виключно повноваження голови обласної ради - формувати пропозиції до порядку денного, вносити до них зміни до того часу, поки

депутати не приймуть за основу і знову не проголосують відповідні зміни до них.

Тому пропозиції, які вам надані, сформовані виключно відповідно до Закону про місцеве самоврядування та регламенту роботи обласної ради.

Гресь С.П. – депутат обласної ради, фракція ВО «Батьківщина»

Звертається до голови обласної державної адміністрації Клочка М.О. з проханням не забувати, що його завжди підтримувала і підтримує сьогодні фракція ВО «Батьківщина» в обласній раді.

Лаврик В.І.

Шановні депутати, хочу вас усіх, а також усіх жителів Сумщини поздоровити зі святом Світлого Воскресіння Христового, зі святом Великої Паски. Нехай у наших душах, у наших серцях будуть мир і спокій. Щоб сьогодні кожна родина почула Боже Благословення, щоб у кожної людини був сімейний затишок. Щоб мир і спокій були не тільки в сім'ях, а й у нашому депутатському корпусі. Бажаю всім тепла і добра.

Багато наших людей сьогодні знаходяться в зоні АТО, є й такі, що тільки-но повернулися звідти у свої сім'ї.

І я дуже вдячна депутатам за те, що багато з них у ці передсвяткові дні включилися в роботу по наданню допомоги цим людям. Велика вам всім пошана і повага.

Спасибі депутатському корпусу, що ви не стоїте осторонь цих питань, проявляєте благодійність.

Здоров'я вам і всього найкращого.

Шановні депутати, які є зауваження щодо ведення пленарного засідання сесії чи додатково якісь пропозиції? Немає.

Я вдячна всім вам за плідну роботу.

На цьому сорок друга сесія обласної ради шостого скликання оголошується закритою.

Звучить Гімн України.

Заступник голови обласної ради **В.І. Лаврик**

Р.Я. Скоробагатько – завідуюча протокольної частини загального відділу виконавчого апарату обласної ради

О.О. Мринська – начальник загального відділу виконавчого апарату обласної ради

Додаток 1
до протоколу сорок другої
сесії обласної
ради шостого скликання

С П И С О К

депутатів обласної ради, відсутніх на пленарному засіданні
сорок другої сесії обласної ради шостого скликання
09 квітня 2015 року

Фракція ВО «Батьківщина»

1.Гонор С.В.
2.Гончарук В.С.
3.Лях В.В.
4.Сенько В.В.

Фракція Компартії України

1.Юденич О.Е.

Позафракційні

1. Биков Г.М.
2. Боршош І.С.
3. Волков В.В.
4. Галаєв Магомед - Шаріп Джамалович
5. Грицай С.М.
6. Демура В.О.
7. Криштоп В.М.
8. Ладика В.І.
9. Линник А.І.
10.Макаренко В.І
11. Макаренко К.В.
12.Михайленко Г.В.
13.Павлюк П.О.
14.Пуд С.О.
15.Радченко О.В.
16.Саєнко О.І.
17.Салманов Афган Фаган-огли
18.Свирид О.О.
19.Свірський Г.А.
20.Слизький С.М.
21.Телющенко І.Ф.
22.Цупро О.М.
23.Чернов Є.Д.
24.Чмирь Ю.П.

2

41

Додаток 2
до протоколу сорок другої
сесії обласної ради
шостого скликання

СПИСОК
запрошених для участі в роботі сорок другої сесії обласної ради шостого скликання 9 квітня 2015 року

Члени колегії обласної державної адміністрації

1	**Марченко Олександр Олексійович**	-	перший заступник голови обласної державної адміністрації
2	**Купрейчик Ірина Валеріївна**	-	заступник голови обласної державної адміністрації
3	**Сухонос Олег Вікторович**	-	керівник апарату облдержадміністрації
4	**~~Больбіт~~ Юрій ~~Леонідович~~** Мілевсов Олег Юрій		зост. ~~т.в.о.~~ начальника головного управління ДФС у Сумській області
5	**Гончаров Юрій Олегович**	-	т.в.о. начальника управління Служби безпеки України у Сумській області
6	**Євдокимова Тетяна Олександрівна**	-	голова обласної ради професійних спілок
7	**Матвійчук Віталій Анатолійович** Задорожнюк	-	прокурор Сумської області
8	**Річкаль Анатолій Якович**	-	начальник управління МВС України у Сумській області

Начальники департаментів та підрозділів обласної державної адміністрації

9	**Батраченко Олена Геннадіївна**	-	директор Департаменту фінансів
10	**Бутенко Сергій Павлович**	-	начальник управління охорони здоров'я
11	**Дубровський Михайло Володимирович**	-	директор Департаменту соціального захисту населення
12	**Калін Олександр Іванович**	-	директор Департаменту цивільного захисту населення
13	**Лантушенко Дмитро Сергійович**	-	начальник управління молоді та спорту
14	**Мельник Олена Петрівна**	-	начальник управління культури і туризму, національностей та релігій
15	**Над'ярний Сергій Володимирович**	-	начальник управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю
16	**Непочатов Олександр Миколайович**	-	директор Департаменту агропромислового розвитку
17	**Попова Олена Іванівна** Кучеренко Едуард Валерійович	-	директор Департаменту освіти і науки облдержадміністрації
18	**Рибенчук Микола Васильович**	-	заступник директора Департаменту екології, паливно-енергетичного комплексу та природних ресурсів
19	**Редько Геннадій Георгійович**	-	в.о. начальника управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи
20	**Чубук Володимир Вікторович**	-	директор Департаменту містобудування, архітектури та ЖКГ

21 Гурчин Петро Ів — зам. нач. упр. АПК.

22 Рафієнко Вікт. Ів — зам. нач. упр. - нач. упр. Держ. арх. будів. інспекції

Начальники управлінь і підрозділів, що підпорядковуються центральним органам виконавчої влади та керівники обласних підприємств, установ, організацій

21	**Базаров Геннадій Іванович**	-	начальник державної екологічної інспекції в Сумській області
22	**Бондаренко Богдан Сергійович**	-	т.в.о. начальника головного управління Держземагенства у Сумській області
23	**Бондаренко Віталій Олександрович**	-	обласний військовий комісар
24	**Гордійко Олексій Петрович**	-	начальник обласного управління водних ресурсів
25	**Дирбавка Ігор Богданович**	-	голова правління ПАТ «Сумиобленерго»
26	**Дворник Сергій Іванович**	-	начальник територіальної державної інспекції з питань праці у Сумській області
27	**Заєць Володимир Володимирович**	-	генеральний директор ТОВ «Гуала Кложерс Україна»
28	**Зленко Тетяна Володимирівна**	-	начальник головного управління Пенсійного фонду України у Сумській області
29	**Касьян Євген Миколайович**	-	голова територіального відділення Антимонопольного комітету України
30	**Кібець Віктор Олександрович**	-	начальник територіального управління державної судової адміністрації в області
31	**Лазакович Ігор Васильович**	-	голова правління ПАТ «Сумихімпром»
32	**Ільчинський Дмитро Валентинович**	-	начальник Сумського прикордонного загону
33	**Лісовий Олександр Васильович**	-	начальник головного управління Держ казначейства України в Сумській області
34	**Масалітіна Надія Іванівна**	-	голова Сумського регіонального відділення Асоціації сільських та селищних рад
35	**Милаш Олександр Миколайович**	-	т.в.о. начальника управління державної служби надзвичайних ситуацій України в області
36	**Осипенко Юрій Олександрович**	-	голова правління АТ «Насосенергомаш»
37	**Підлісний Володимир Ілліч**	-	директор обласного центру зайнятості населення
38	**Псарьов В'ячеслав Михайлович**	-	начальник головного управління Держсанепідем служби у Сумській області
39	**Романюк Іван Петрович**	-	начальник Служби автомобільних доріг у Сумській області

40	**Садовий Віталій Григорович**	-	начальник Державної інспекції сільського господарства у Сумській області
41	**Трошечко Валентина Вікторівна**	-	в.о. начальника головного управління юстиції в Сумській області
42	**Тацький Костянтин Владиславович**	-	голова правління ВАТ по газопостачанню та газифікації "Сумигаз"
43	**Фоменко Олександр Васильович**	-	начальник управління Національного банку України в Сумській області
44	**Цимбал Олексій Юрійович**	-	генеральний директор ПАТ «СНВО ім. М.В. Фрунзе»
45	**Шевченко Наталія Володимирівна**	-	начальник Державної фінансової інспекції у Сумській області

Гайдеш Сергій Михайлович — директор ДП Сумський облавтодор

Михайленко Дмитро Геннадійович — начальник управління держпожнагляду в Сум. обл.

Нагорєєв Сергій Миколайович — заступник начальника управління ДСНС

Голови міст обласного підпорядкування, районних рад та райдержадміністрацій

46	**Лисенко Олександр Миколайович**	-	міський голова м. Суми
47	**Бурлака Юрій Олександрович**	-	міський голова м. Глухів
48	**Дзед** Конєвецька **Василь Іванович** Вал. Пав	-	міський голова м. Конотоп
49	**Троян Анатолій Григорович**	-	міський голова м. Лебедин
50	**Алєксєєв Ігор Юрійович**	-	міський голова м.Охтирка
51	**Салатун Сергій Андрійович**	-	міський голова м.Ромни
52	**Нога Микола Петрович**	-	міський голова м. Шостка
53	**Лютий Валерій Олександрович**	-	голова Білопільської районної ради
54	**Дурноп'ян Володимир Іванович**	-	голова Білопільської райдержадміністрації
55	**Білик Леонід Іванович**	-	заступник голови Буринської районної ради
56	**Рябоконь Євгеній Вікторович**	-	голова Буринської райдержадміністрації
57	**Сипко Дмитро Дмитрович**	-	голова Великописарівської районної ради
58	**Сіденко Григорій Іванович**	-	голова Великописарівської райдержадміністрації
59	~~**Цюкало Володимирович**~~ Сторожко Галина Яківна ~~**Володимирович**~~	-	~~голова~~ Глухівської районної ради к.с
60	**Артеменко Надія Михайлівна**	-	голова Глухівської райдержадміністрації

61	**Боярчук Анатолій Васильович**	-	голова Конотопської районної ради
62	**Горбенко Микола Миколайович**	-	голова Конотопської райдержадміністрації
63	**Приходько Микола Васильович**	-	голова Краснопільської районної ради
64	**Яремчук Юрій Анатолійович**	-	голова Краснопільської райдержадміністрації
65	**Авраменко Микола Вікторович**	-	голова Кролевецької районної ради
66	**Кучерявий Олег Володимирович**	-	голова Кролевецької райдержадміністрації
67	**Калита Василь Григорович**	-	голова Лебединської районної ради
68	**Древаль Сергій Миколайович**	-	голова Лебединської райдержадміністрації
69	**Якуб Галина Миколаївна**	-	голова Липоводолинської районної ради
70	**Олещенко Валерій Миколайович**	-	голова Липоводолинської райдержадміністрації
71	**Свириденко Сергій Іванович**	-	голова Недригайлівської районної ради
72	**Тимченко Микола Павлович**	-	голова Недригайлівської райдержадміністрації
73	**Кірічко Сергій Борисович**	-	голова Охтирської районної ради
74	**Бублик Роман Юрійович**	-	т.в.о. голови Охтирської райдержадміністрації
75	**Южаков Євген Іванович**	-	голова Путивльської районної ради
76	**Шульга Микола Іванович**	-	голова Путивльської райдержадміністрації

77	**Переваруха Віктор Якович**	-	голова Роменської районної ради
78	**Білоха Валерій Олександрович**	-	голова Роменської райдержадміністрації
79	**Шинко Валерій Миколайович**	-	голова Середино-Будської районної ради
80	**Ніколаєв Володимир Миколайович**	-	голова Середино-Будської райдержадміністрації
81	**Балицький Володимир Петрович**	-	голова Сумської районної ради
82	**Кривозуб Ігор Володимирович**	-	голова Сумської райдержадміністрації
83	**Олійник Олександр Миколайович**	-	голова Тростянецької районної ради
84	**Назаренко Дмитро Юрійович**	-	голова Тростянецької райдержадміністрації
85	**Притико Володимир Анатолійович**	-	голова Шосткинської районної ради
86	**Ждаміров Віктор Максимович**	-	т.в.о. голови Шосткинської райдержадміністрації
87	**Веретенник Олександр Григорович** Вале Губар. О.К.	-	голова Ямпільської районної ради
88	**Панченко Ірина Анатоліївна**	-	т.в.о. голови Ямпільської райдержадміністрації

Інші запрошені

89	Кравець Валерій Павлович	-	кандидат на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний лікарсько-фізкультурний диспансер»
90	Новіков Михайло Юрійович	-	кандидат на посаду начальника комунального закладу Сумської обласної ради «Сумське обласне бюро судово-медичної експертизи»
91	Сєрокурова Марина Ігорівна	-	кандидат на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний психоневрологічний диспансер»
92	Злиденний Тарас Володимирович	-	кандидат на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Обласний наркологічний диспансер»
93	Єфіменко Костянтин Васильович	-	кандидат на посаду директораобласного комунального підприємства «Аеропорт Суми»
94	Хащина Петро Іванович		кандидат на посаду директора Сумського комунального підприємства «Енергетик»
95	Кекіна Тетяна Андріївна	-	завідуюча комунальним підприємством Сумської обласної ради Центральна районна аптека №37 Краснопільського району

Савченко Володимир Віталійович головний інспектор ОСОК СП

Примітка: керівники галузевих ланок профспілок, редактори міськрайонних газет та представники, акредитованих при обласній раді ЗМІ за окремим списком.

Копи 08.18.-

Сесія обласної ради 09.04.2015р 49
о 10-00 год.

СПИСОК
керівників обласних профспілкових організацій Сумської області станом на 23.12.2013р.

1. Євдокимова Тетяна Олександрівна- голова облпрофради

~~2. Алексенко Наталія Євгенівна - представник Всеукраїнської профспілки працівників і підприємців торгівлі, громадського харчування та послуг у Сумській області~~

3. Гончарова Тамара Іванівна - голова обласної організації профспілки працівників текстильної та легкої промисловості

4. Євдокимова Тетяна Олександрівна - голова обласної організації профспілки працівників зв'язку УДППЗ «Укрпошта»

5. Калашник Дмитро Григорович -голова обласної профспілкової організації працівників хімічних та нафтохімічних галузей промисловості

6. Корабельнікова Лідія Никифорівна - голова обкому обласної профспілкової організації працівників культури

7. Кузьменко Анатолій Андрійович - голова обласної профспілкової організації працівників агропромислового комплексу

Осадчий Сергій Васильович

8. ~~Малимоненко Михайло Іванович~~ - голова обласної організації профспілки працівників освіти і науки України

9. Маслова Лариса Григорівна - голова обкому обласної організації профспілки працівників охорони здоров'я України

10. Мірошниченко Василь Микитович - голова обласної профспілкової організації працівників машинобудування та металообробки

11. Пшеничний Іван Миколайович - голова обласної профспілкової організації працівників будівництва та промисловості будівельних матеріалів

(Продовження див. на звороті)

12.Романенко Надія Василівна - голова обласної профспілкової організації працівників споживчої кооперації

13.Степаненко Микола Олександрович-голова обласної організації профспілки працівників житлово-комунального господарства, місцевої промисловості, побутового обслуговування населення

14. Теліженко Ігор Михайлович - голова обласної профспілкової організації працівників держустанов

15. Шевченко Володимир Іванович - голова обласної організації профспілки працівників автотранспорту та шляхового господарства

16.Шпакович Михайло Миколайович - голова обласної організації профспілки працівників лісового господарства

17.Капорін Іван Іванович - голова профспілкової організації Сумської філії ПАТ «Укртелеком»

18. Ярига Олександр Олексійович - голова обласної організації профспілки працівників інноваційних і малих підприємств України

Список редакторів
міськрайонних комунальних газет області

Назва газети	*Редактор*	*Примітка*
“Білопільщина” (Білопільський р-н)	Калініченко Наталія Євгенівна	
“Рідний край” (Буринський р-н)	Мазнова Людмила Вікторівна	
“Ворскла” (В-Писарівський р-н)	Кадничанська Валентина Іванівна	
“Глухівщина” (Глухівський р-н)	Муковоз Тетяна Миколаївна	
“Народна трибуна” (м. Глухів)	Халімоненко Світлана Петрівна	
“Сільські горизонти” (Конотопський р-н)	Ковальчук Людмила Миколаївна	
“Конотопський край” (м. Конотоп)	Багрянцева Олена Юріївна	
“Перемога” (Краснопільський р-н)	Цилюрик Олександр Іванович	
“Кролевецький вісник” (Кролевецький р-н)	Стороженко Роман Віталійович	
“Життя Лебединщини” (м. Лебедин, Лебединський р-н)	~~Рева Віктор Андрійович~~	Шульга Євген Володимир
“Наш край” (Л-Долинський р-н)	Копайгора Антоніна Іванівна	
“Голос Посулля” (Недригайлівський р-н)	Скрипченко Ігор Васильович	
“Путивльские ведомости” (Путивльський р-н)	~~Луговський Анатолій Васильович~~	Тетяна Каушан
“Вісті Роменщини” (м. Ромни, Роменський р-н)	~~Правдюк Дмитро Сергійович~~ в.о.	Клочецик Павло Сергійович
“Знамя труда” (С-Будський р-н)	Мордасова Марина Вікторівна	
“Вперед” (Сумський р-н)	Білоус Валентина Леонідівна	
“Новини Тростянеччини” (Тростянецький р-н)	Зленко Павло Анатолійович	
“Полісся” (м. Шостка, Шосткинський р-н)	Коваленко Ірина Олексіївна	
“Голос часу” (Ямпільський р-н)	Соломко Олександр Олександрович	
«Прапор перемоги» (Охтирський р-н)		

Бубар Ольга Костянтинівна

Назва ЗМІ	П. І. Б.
Обласна ТРК	
Академ – TV	
ТРК "Відікон"	
"Сумщина"	Вертілова Ірина
Обласна організація Національної спілки журналістів України	Бойко Віктор Михайлович
"Данкор"	Івченко Владислав Валерійович
"Панорама"	Клишко Іна Станіславівна
"Діалог"	Шевчун Василь Сергійович
"Урядовий кур'єр"	Вертіль Олександр Васильович
"Голос України"	Жмурков Владислав Рішардович
"Україна молода"	Федорина Алла Олексіївна
"Ваш шанс"	Вовченко Олена Миколаївна + Черненко Ірина
"Ярмарок"	Петренко Володимир Васильович
«Ленінська правда»	
"Преса України"	Вороненко Раїса Павлівна
«Укрінформ»	Ханін Сергій Павлович
«УНІАН»	Кохан Віталій Васильович
Національне радіо по Сумській області	Грицай Катерина Максимівна
«Позиція»	Крутько Людмила

R-кіос
0542

СПИСОК

інших запрошених для участі в роботі сорок другої сесії обласної ради шостого скликання 9 квітня 2015 року

№п/п	Прізвище, ім'я, по батькові		Є представником: політичної сили, територіальної громади
1	Процько Сергій Васильович	-	радник голови СОДА
2	Гарань Данило Миронович	-	Писаренко Володимир Олексійович помічник депутата Фоменка Сумр
3	Григаненко Ольга Сергіївна	-	фіздиспансер пр. кол-ву
4	Горсоюк Алла Миколаївна	—	фіздиспансер пр. Тр. кол-ву
5	Отенко Андрій Миколайович	-	ГО „Майдан"
6	Ткаченко Віра Андріївна	-	палац дітей і юнацтва
7	Ярошін Михайло Володимирович	-	радник Міністра агр. пол.
8	Куриленкова Антоніна Олексіївна	-	громадянка м. Суми
9	Хоменков Леонід Олегович	-	набережна сл. СОДА
10	Кравціна Віталіна Василівна	-	Дюсш Єдиноборств
11	Кофанов Микола Миколайович	-	ДЮСШ Єдиноборств
12	Бондаренко Марія Валентинівна	-	федерація Карате, тренер
13	Козовий Анатолій Леонідович	-	Громадська рада при СОДА
14	Коломієць Ольга Миколаївна	-	спортивна Єдиноборств
15	Гречко Олег Борисович	-	ГАРТ
16	Черненко Олександр Петрович	-	громадянин м. Суми
17	Воскобойник Вікторія Миколаївна	-	громадянка м. Суми
18		-	
19		-	

20	Баранік Віталій Іван.	-	Голова С. орг. СОГОНС – керівник
21	Мікіртічев Юрій Віктор.	-	ОДА
22	Шкурдода Ол-др Віктор	-	МВ 442169 громад. м. Суми
23	Запорожець Надія Іллівна	-	Директор БО „Слобожанський"
24	Олексієнко Тарас Павлов.	-	Нач. упр. ЖКГ.
25	Ковшик Олександр Віктор.	-	Прес служба ОДА.
26	Ключка Сер. В	-	Директор АТМ
27	Перепелиця Оксана Юріївна	-	Фіз. диспансер.
28	Коплик Віталій Володим	-	Голова МО „Патріотична ліга"
29	Оліфіренко	-	Патронатна служба голови ОДА
30	Гуменюк Віталій Віктор	-	Федерація „Авіаспорту"
31	Угнич Ігор Валентинов.	-	Федерація „Авіаспорту" тренер
32	Задеребський Олексій Євген.		помічн. деп. Бортницького
33	Бондарь Ігорь Микол.	-	Прес служба голови ОДА
34	Коломієць Вадим Іванов	-	МА 442475 Президент „Карате" Федер.
35	Коробченко Віктор Волод.	-	Представник ГО „Євромайдан"
36	Мікробот Волод.	-	радник. В. І
37	Рудніков Віктор Вікт.	-	громад. м. Суми СО297862
38	Гриценко Олексію	-	депутат міської" ради.
39		-	
40		-	
41		-	

Додаток 3
до протоколу сорок другої
сесії обласної ради
шостого скликання

С К Л А Д
робочих органів сорок другої сесії
обласної ради шостого скликання
09 квітня 2015 року

1. Лічильної комісії

Марюха Василь Іванович	-	керівник комісії
Винниченко Сергій Андрійович	-	секретар комісії
Грінцов Володимир Іванович	-	член комісії
Сахнюк Георгій Валентинович	-	член комісії
Тимошенко Віктор Михайлович	-	член комісії
Тронь Анатолій Васильович	-	член комісії
Ребенко Іван Максимович	-	член комісії

2. Секретаріату

Скиртаченко Анатолій Михайлович	-	керівник секретаріату
Говійна Людмила Миколаївна	-	член секретаріату
Літкевич Віра Михайлівна	-	член секретаріату

Додаток 4
до протоколу сорок другої
сесії обласної ради
шостого скликання

55

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ШОСТЕ СКЛИКАННЯ
сорок друга сесія
РІШЕННЯ

Суми

09.04.2015

Про депутатський запит
депутата обласної ради
Грінцова В.І.

Заслухавши депутатський запит депутата обласної ради Грінцова В.І. про здійснення перевірки правомірності виділення Сумською міською радою земельних ділянок під забудову, керуючись пунктами 7, 8 статті 49 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статтями 21, 22 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», обласна рада
ВИРІШИЛА:

1. Підтримати депутатський запит депутата обласної ради Грінцова В.І. про здійснення перевірки правомірності виділення Сумською міською радою земельних ділянок під забудову.
2. Направити депутатський запит голові обласної державної адміністрації Клочку М.О. для розгляду порушених в ньому питань та надання відповіді по суті депутату та обласній раді до 09.05.2015 (додається).

Заступник голови **В.І.Лаврик**

56

Д Е П У Т А Т

СУМСКОГО ОБЛАСТНОГО СОВЕТА
шестого созыва

40000, г.Сумы, площадь Независимости, 2

№ 10 **от «** 8 **»** 04 **2015г.**

Главе Сумской
областной администрации
Клочко Н.А.

ДЕПУТАТСКИЙ ЗАПРОС

В связи с обращение ко мне жителей поселка «Тепличный», прошу Вас дать указание правоохранительным органам проверить правомерность выделения земли под застройку Сумским городским советом на территории данного поселка.

С уважением,

Депутат областного совета **В.И. Гринцов**

Сумська обласна рада
Загальний відділ
Вх. № 10-529/01-21
"09". квітня 2015р.

57

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ШОСТЕ СКЛИКАННЯ
сорок друга сесія
РІШЕННЯ

Суми

09.04.2015

Про депутатський запит
депутата обласної ради
Грінцова В.І.

Заслухавши депутатський запит депутата обласної ради Грінцова В.І. щодо погашення заборгованості з виплати заробітної плати працівникам заводу «Центроліт» у м. Суми, керуючись пунктами 7, 8 статті 49 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статтями 21, 22 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», обласна рада
ВИРІШИЛА:

1. Підтримати депутатський запит депутата обласної ради Грінцова В.І. щодо погашення заборгованості з виплати заробітної плати працівникам заводу «Центроліт» у м. Суми.
2. Направити депутатський запит голові обласної державної адміністрації Клочку М.О. для розгляду порушеного в ньому питання та надання відповіді по суті депутату та обласній раді до 09.05.2015 (додається).

Заступник голови **В.І.Лаврик**

58

Д Е П У Т А Т

СУМСКОГО ОБЛАСТНОГО СОВЕТА
шестого созыва

40000, г.Сумы, площадь Независимости, 2

№ 9 **от «** 7 **»** 04 **2015г.**

Главе Сумской
областной администрации
Клочко Н.А.

ДЕПУТАТСКИЙ ЗАПРОС

В связи с обращение ко мне коллектива завода «Центролит», прошу Вас дать указание соответствующим службам проработать вопрос выплаты долгов по зарплате данному коллективу.

С уважением,

Депутат областного совета **В.И.Гринцов**

Сумська обласна рада
Загальний відділ
Вх. № 10-530/01-21
"09" квітня 2015р.

Депутату сумської
обласної ради
Пінязову В.Ф.
Голові обласної державної
адміністрації (депутату
Сумської обласної ради)
Клочко М.О

Звернення

Прошу Вас надати депутатську допомогу ПАТ "Центроенергомаш", виплатити заборгованість по заробітній платні, за період з 2011р. по липень 2013р. Загальна сума становить 35 тис. гривень, з них 17 тис. гривень з/плата

Прошу звернути увагу за вивезення майна з ПАТ "Центроенергомаш" керівником ліквідаторами Корнієловим Є.О. і Курбатовим М.В.

З повагою трудовий колектив ПАТ "Центроенергомаш"

Профком Жук С.В.

31.03.15р.

60

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ШОСТЕ СКЛИКАННЯ
сорок друга сесія
РІШЕННЯ

Суми

09.04.2015

Про депутатський запит
депутата обласної ради
Дорошенка Г.В.

Заслухавши депутатський запит депутата обласної ради Дорошенка Г.В. про виділення коштів із обласного бюджету на придбання шкільних автобусів для підвезення учнів Великописарівського району до місця навчання, керуючись пунктами 7, 8 статті 49 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статтями 21, 22 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», обласна рада
ВИРІШИЛА:

1. Підтримати депутатський запит депутата обласної ради Дорошенка Г.В. про виділення коштів із обласного бюджету на придбання шкільних автобусів для підвезення учнів Великописарівського району до місця навчання.
2. Направити депутатський запит голові обласної державної адміністрації Клочку М.О. для розгляду порушених в ньому питань та надання відповіді по суті депутату та обласній раді до 09.05.2015 (додається).

Заступник голови **В.І.Лаврик**

61

ДОРОШЕНКО ГЕННАДІЙ ВОЛОДИМИРОВИЧ
Депутат Сумської обласної ради VI скликання

Вих. №_____
Від 17.03.2015
м. Суми

Голові
Сумської обласної ради
Клочку М.О.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ
Щодо підвозу учнів Великописарівського району до місця навчання

До мене як депутата Сумської обласної ради звернулися члени батьківського комітету Вищевеселівської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів Великописарівської районної ради та начальник відділу освіти Великописарівської районної державної адміністрації з приводу підвозу учнів району до місць навчання.

Суть проблеми полягає у тому, що у травні 2014 року на потреби Українських військових вилучено 3 шкільних автобуси (з Братеничанського НВК, Вищевеселівської ЗОШ І-ІІІ ступенів, та Великописарівської СШ І-ІІІ ступенів), якими підвозилися учні, що проживають в селах Братениця, Дмитрівка, Шевченкове, Володимирівка, Комсомолець та Олександрівка (всього 52 учні, 6 дошкільнят та 7 педагогічних працівників). На даний час 16 учнів сіл Володимирівка та Комсомолець щоденно прибувають на навчання до Вищевеселівської ЗОШ І-ІІІ ступенів пішки або на велосипедах, долаючи при цьому відстань у 6, 7 км в одну сторону відповідно. Відсутність транспортного засобу у Великописарівській СШ І-ІІІ ступенів, який обслуговував села Олександрівка та Дмитрівка, вирішується за рахунок автобусу, що підвозив учнів села Розсоші, при цьому останні прибувають до Великописарівської СШ І-ІІІ ступенів о 6-50 ранку. Учні за для отримання знань мають прокидатися, що найменше о 5-30 ранку, не досипаючи та пропускаючи прийом ранкової їжі. Для потреб учнів Братеничанського НВК відремонтовано старого автобуса, що перебував на балансі відділу освіти Великописарівської районної державної адміністрації та нажаль не відповідає сучасним нормам.

Враховуючі вищевказане, а також з метою забезпечення підвозу учнів до місць навчання прошу Вас сприяти у виділенні коштів для відділу освіти Великописарівської районної державної адміністрації на придбання шкільних автобусів.

Сумська обласна рада
Загальний відділ
Вх. № 10-524/01-21
"09" квітня 2015р.

З повагою
Депутат Сумської Обласної ради VI скликання
Дорошенко Г.В.

62

УКРАЇНА
ВЕЛИКОПИСАРІВСЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ВІДДІЛ ОСВІТИ

вул. Борців революції, 1, смт. Велика Писарівка, Сумської області 42800,
тел.(257) 5-15-69, 5-19-07, 5-11-32, 5-18-72, факс 5-15-69, http://vp-osvita.ucoz.ua/
E-mail: vp-osvita@ukr.net Код ЄДРПОУ 02147724

17.03.2015 № 01-29/605 На № _____ від _____

Депутатові Сумської обласної
ради шостого скликання
Дорошенку Генадію
Володимировичу

Відділ освіти Великописарівської районної державної адміністрації звертається до Вас з проханням у сприянні виділення коштів на придбання шкільних автобусів для навчальних закладів Великописарівського району. Так, як 03.05.2014 року з відділу освіти було вилучено 3 шкільних автобуси.

А саме:

Шкільний автобус Батеничанського НВК марка автобуса ПАЗ 672 М, державний номер ВМ 3318 АА, рік випуску 1989, яким потребує підвезення 15 учнів, 6 дошкільнят та 5 педагогічних працівників з трьох населених пунктів: с. Братениця (10 км), с. Дмитрівка (14 км) та с. Шевченкове (10 км). Загальна протяжність маршрутів становить – 68 км.

Шкільний автобус Вещевеселівської ЗОШ І – ІІІ ст.. марка автобуса: ГАЗ 32213415, державний номер ВМ 2024 АА, рік випуску 2007, яким потребує підвезення 16 учнів, 1 педагогічний працівник. Учнів підвозили з двох населених пунктів с. Володимирівка (6 км), с. Комсомолець (7 км). Загальна протяжність маршрутів становить – 26 км.

Шкільний автобус Великописарівської СШ І – ІІІ ст. ім. Героя Радянського Союзу І. М. Середи марка автобуса КАВЗ-397652, державний номер ВМ 2373 АА, рік випуску 2004, яким потребує підвезення 25 учнів, 1 педагогічних працівників з 2 населених пунктів: с. Олександрівка (6 км), с. Дмитрівка (9 км). Загальна протяжність маршрутів становить – 30 км.

Начальник відділу освіти С. О. Дмитриченко

Батрак 5-18-72

Батрак Т.В.
підготуйте лист-звернення
в голову Великомихайлівської РДА Сумської обл.
і депутат обласної ради Дорошенко І.П.
17.03.2015р.

Начальникові
відділу освіти
Великомихайлівської РДА,
Дмитриченку С.А
від голови батьківського
комітету
Вище-Вільшівської ЗОШ
І-ІІІ-ступенів
Мочалова Н.П

Заява

Прошу Вас посприяти у вирішенні питання підвезення учнів Вище-Вільшівської ЗОШ І-ІІІ ступенів до навчального закладу з населених пунктів с. Володимирівка і с. Комсомольське, так як учні не підвозяться до навчального закладу з 16.03.2015р. Прошу виділити додаткові кошти на ремонт робочої шкільного автобуса, або виділити кошти на придбання нового шкільного автобуса. Кількість дітей які підвозяться до школи становить 16 учнів. У разі не вирішення питання до 30 березня 2015р., мусимо звернутися і запросити департаменти освіти і науки Сумської ОДА та прокуратуру з проханням батьківського комітету Вище-Вільшівської ЗОШ І-ІІІ ступенів.

17.03.2015р.

Мочалова Н.П. – [signature]
Діменко Н.С. – [signature]
Нестеренко А.М. – [signature]

№ 15/М-15
17.03.2015р.

64

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ШОСТЕ СКЛИКАННЯ
сорок друга сесія
РІШЕННЯ

Суми

09.04.2015

Про депутатський запит
депутата обласної ради
Греся С.П.

Заслухавши депутатський запит депутата обласної ради Греся С.П. про виділення коштів із обласного бюджету для проведення ремонтних робіт автомобільної дороги Т19-13 на ділянці смт Липова Долина – м. Лебедин у межах Липоводолинського та Лебединського районів, керуючись пунктами 7, 8 статті 49 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статтями 21, 22 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», обласна рада
ВИРІШИЛА:

1. Підтримати депутатський запит депутата обласної ради Греся С.П. про виділення коштів із обласного бюджету для проведення ремонтних робіт автомобільної дороги Т19-13 на ділянці смт Липова Долина – м. Лебедин у межах Липоводолинського та Лебединського районів.
2. Направити депутатський запит голові обласної державної адміністрації Клочку М.О. для розгляду порушених в ньому питань та надання відповіді по суті депутату та обласній раді до 09.05.2015 (додається).

Заступник голови **В.І.Лаврик**

65

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

СУМСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ VI СКЛИКАННЯ

ГРЕСЬ СЕРГІЙ ПЕТРОВИЧ

42000, м. Суми, пл. Незалежності, 1, тел. 099 – 665- 72 - 91, sergij.gress@i.ua

08 квітня 2015 року

Голові Сумської обласної державної адміністрації

Клочку М.О.

Сумська обласна рада
Загальний відділ
Вх. № 10-527/01-21
"09" квітня 2015р.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Шановний Миколо Олексійовичу!

До мене, як депутата Сумської обласної ради VI скликання, продовжують надходити звернення від жителів сіл Липоводолинського району, а також від батьків дітей - студентів, які навчаються в м. Лебедин та інших навчальних закладах, стосовно стану покриття автодороги Липова Долина – Лебедин. Складається враження, що дана дорога забута усіма, й передусім, керівництвом облавтодору. Протягом останніх трьох років на цій дорозі ніяких ремонтів не проводилося, стан дороги такий, що вже незабаром настане той час, коли в напрямку Липова Долина – Лебедин не зможе рухатися автотранспорт населення, і що саме важливе – маршрутні автобуси на Київ, Дніпропетровськ через Липову Долину. Я особисто часто проїжджаю цією, так званою «автотрасою», і змушений заявити, що без ремонту, через невеликий проміжок часу, тут буде їздити лише спецтехніка. Ви, Миколо Олексійовичу маєте змогу особисто пересвідчитись в незадовільному стані цієї автодороги, якщо відвідаєте наш район.

Мені, як колишньому депутату Липоводолинської районної ради 5 та 6 скликань, а тепер депутату Сумської обласної ради від 24 виборчого округу

(входять саме ті села, жителі яких найбільше користуються вищезазначеною автотрасою), не байдужа ситуація, що склалася, тому й звертаюся до Вас від себе особисто та від імені жителів Липоводолинського та Лебединського районів з клопотанням обстежити стан даної автодороги відповідними спеціалістами та прийняти міри для її термінового ремонту.

У вересні 2013 р. та у квітні 2014 р., відповідно, я особисто звертався з аналогічним зверненням до вже бувших голів Сумської ОДА Чмиря Ю.П., та Шульги В.П. проте, отримав чергову «відписку» про відсутність бюджетних коштів на ремонт дороги в поточному році та про те, що в наступному році виконання ремонтних робіт буде профінансовано. Вже 2015 р.. а дороги як не було так і немає. .

Керуючись ст.. 49 п. 7 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», ст. 22 п. 4 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» та іншими нормативними актами ПРОШУ:

- невідкладно вирішити питання щодо виділення бюджетних коштів для проведення ремонтних робіт автомобільної дороги Т19-13 на ділянці Липова Долина – Лебедин в межах Липоводолинського та Лебединського районів.

Про результати розгляду депутатського запиту прошу проінформувати у визначений законодавством термін.

Вразі ігнорування вирішення вищезазначеного питання буде направлено відповідний запит до правоохоронних органів.

З повагою, **С. П. Гресь**

депутат Сумської обласної ради VI скликання

66

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ШОСТЕ СКЛИКАННЯ
сорок друга сесія
РІШЕННЯ

Суми

09.04.2015

Про депутатський запит
депутата обласної ради
Греся С.П.

Заслухавши депутатський запит депутата обласної ради Греся С.П. щодо функціонування Панасівської загальноосвітньої школи І-ІІ ступенів Липоводолинського району у наступному 2015-2016 навчальному році, керуючись пунктами 7, 8 статті 49 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статтями 21, 22 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», обласна рада
ВИРІШИЛА:

1. Підтримати депутатський запит депутата обласної ради Греся С.П. щодо функціонування Панасівської загальноосвітньої школи І-ІІ ступенів Липоводолинського району у наступному 2015-2016 навчальному році.
2. Направити депутатський запит голові обласної державної адміністрації Клочку М.О., заступнику голови обласної ради Лаврик В.І. для розгляду порушених в ньому питань та надання відповіді по суті депутату та обласній раді до 09.05.2015 (додається).

Заступник голови **В.І.Лаврик**

67

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА VI СКЛИКАННЯ

ГРЕСЬ СЕРГІЙ ПЕТРОВИЧ

42000, м. Суми, пл. Незалежності, 1, тел. 099 – 665- 72 - 91, sergij.gress@i.ua

08 квітня 2015 року

Голові Сумської обласної державної адміністрації

Клочку М.О.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Шановний Миколо Олексійовичу!

До мене звернулися жителі с. Панасівка, в тому числі вчителі, батьки учнів та вихованців Панасівської загальноосвітньої школи I – II ст… Вони занепокоєні тим, що в наступному 2015- 2016 навчальному році у зв'язку з економічною ситуацією планується закриття вищезазначеного навчального закладу. Це означає, що батьки змушені будуть організовувати підвіз дітей до іншої школи району, а це для багатьох значні, й подекуди, не підйомні кошти.

Керуючись ст.. 49 п. 7 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», ст. 22 п. 4 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» та іншими нормативними актами ПРОШУ:

- Посприяти у вирішенні даного питання та віднайти можливість продовжити фінансування Панасівської ЗОШ I –II ст.. та не допустити її закриття.

Додаток: на 7 арк. в 1 прим.

Сумська обласна рада
ЗАГАЛЬНИЙ ВІДДІЛ
Вх. № 10-525/01-21
"09" квітня 2015р.

Про результати розгляду депутатського запиту прошу проінформувати мене та заявників у визначений законодавством термін.

З повагою, **С. П. Гресь**

депутат Сумської обласної ради VI скликання

Шановний Миколо Олексійовичу!

Ми, батьки учнів Панасівської загальноосвітньої школи I – II ступенів Липоводолинського району Сумської області, батьки вихованців дитячого садка та жителі села Панасівка дуже стурбовані ситуацією щодо закриття нашої школи і уклінно просимо Вас допомогти зберегти навчальний заклад, який лишається єдиною надією нашого села.

Школа і дитячий садок знаходяться в новій двоповерховій будівлі, класи просторі, світлі, теплі. Колектив школи забезпечений спеціалістами з вищою освітою. На сьогоднішній день у школі навчається 32 учні(на наступний навчальний рік у нас буде 4 першокласники, у 2016 році – 11 першокласників, у 2017 – 8, у 2018 – 10, у 2019 – 9 і т. д.), у дитячому садку – 22 дітей віком від 3 до 6 років, решта малечі від 1 до 3 років – 21 дитина перебувають вдома. Також є молоді сім'ї, які чекають дітей. Наш дитячий садок має найбільшу кількість дітей після районного. Ми, вважаємо, що за такої кількості дітей у селі школа повинна існувати.

У зв'язку із виходом на заслужений відпочинок директора школи Одягайла Валентина Олексійовича відділом освіти був призначений тимчасово виконуючий обов'язки директора школи Гринь Євгеній Володимирович. Це людина, яка виявила бажання очолити колектив, незважаючи на труднощі сьогодення, і його роботою батьки задоволені, бо бачать наполегливість, старанність молодого керівника. Колектив школи підтримує в порядку велику територію в центрі села, доглядає пам'ятники, клумби, опікується озелененням території (висаджування

дерев, квітів). Учні школи є постійними учасниками сільських свят, які проходять у сільському Будинку культури, беруть активну участь у районних та обласних конкурсах, де часто є переможцями.

Громада села занепокоєна, оскільки село живе доти, доки є школа. Ми розуміємо, що в державі зараз складна ситуація, але ж можна знайти інший вихід вирішення цієї проблеми. Більша частина батьків безробітні і не мають змоги оплачувати підвезення дітей до іншої школи, а на даний час його здійснюють за кошти батьків. В результаті, діти сидітимуть вдома, і не отримуватимуть належних знань.

Ми дуже просимо Вас позитивно відреагувати на наше прохання і допомогти зберегти нашу школу, наше рідне село. Можливо можна створити навчально – виховний комплекс, аби уникнути ситуації закриття. Дуже чекаємо від Вас роз'яснення і надіємося на позитивне вирішення нашої проблеми.

З повагою: батьківський комітет

Панасівської загальноосвітньої школи І-ІІ ст.,

батьки учнів та вихованців дитячого садка, жителі села.

(всього 111 підписів, на 5 аркушах)

1	[illegible]	[illegible]
2	Бесага Василь Іванович	
3	Міщенко Михайло Іванович	
4	Міщенко Ніна Олексіївна	
5	Бесага Світлана Василівна	
6	Голубєва Тетяна Євстівна	
7	Дзюбель Наталія Ігорівна	
8	Ілтура Віра Василівна	
9	Міщенко Теодозія Данилівна	
10	Литвиненко Василь Іванович	
11	Литвиненко Галина Миколаївна	
12	Балєвська Зоя Олександрівна	
13	Солдатенко Михайло Васильович	
14	Зленко Ніна Володимирівна	
15	Зленко Іван Васильович	
16	Дворовський Володимир Васильович	
17	Березний Олексій Васильович	
18	Березна Катерина Федорівна	
19	Одинцю Тетяна Олексіївна	
20	Одинцю Олександр Михайлович	
21	Лисиця Ніна Василівна	
22	Грибінь Віктор Миколайович	
23	Одинцю Сергій Іванович	
24	Одинцю Віра Василівна	
25	Приходько Зоя Олексіївна	
26	Приходько Віктор Михайлович	
27	Балєвська Ірина Олександрівна	
28	Цокур Тетяна Васильєва	

30 учитель начальных классов

31. Гребнев Виктор Анатольевич

32 Быховец М.В. Бых.
33 Стеценко А.В.
34 Ефименко А.М.
35 Сухорад А.М.
36. Сайер Н.П.
37. Стеценко А.О.
38. Шадек Т.Т.
39. Спицак М.М.
40. Онищенко Ю.В.
41 [illegible]
42 Дружба Н.В.
43 Тимофеева Н.П. Тимоф.
44 Сверид
45. Берёза К.В.
46. Ткачёв Ф.М.
47. Кравченко С.І.
48 Онищенко Л.В.
49 Одинцова О.М.
50. Кравченко Л.В.

51 Яценко Надія Терентіївна член 42

52. Сай Анна Григорівна Сай

53 Артюшенко Тетяна Володимирівна член

54 Артюшенко Віра Василівна — Артюшенко

55 Стешенко Світлана Яківна - Стешенко

56 Сидоренко Антоніна Викторівна - Член

57 Грищенко Наталія Олександрівна - Член

58 Зозуля Микола Павлович - Член

59 Грищенко Володимир Васильович - [illegible]

60. Яременко Сергій Васильович — Член

61 Капуста Віталій Олександрович - [illegible]

62. Капуста Оксана Володимирівна [illegible]

63 Стешенко Іван Григорович - [illegible]

64 Стешенко Олександр Іванович [illegible]

65. Стешенко Сергій Іванович [illegible]

66. Стешенко Людмила Василівна [illegible]

67. Нарушевич Тетяна Федорівна [illegible]

68 Якова Наталя васильєва [illegible]

69 Іванова Ольона Петрівна [illegible]

70. Одягайло Валентин Олексійович [illegible]

71. Касенко Вас. Іванович Вас. Сус

72 Грабінська Оксана Юріївна
73 Ібрагімов Олександр Володимирович
74 Ібрагімова Людмила Анатоліївна
75 Ольшанська Наталія Василівна
76 Сівер Ігор Андрійович
77 Берегова Катерина Михайлівна
78 Безпечерська Наталія Вас
79 Берестецький Юрій Олексійович
80. Береза Сергій Олексійович
81 Мазепа Валентина Євгенівна
82. Шевко Наталія Миколаївна
83. Свинко Олена Григорівна
84 Онищенко Віктор Сергійович
85. Гаєвська Анастасія Василівна
86 Дідковська Валентина Петрівна
87. Гончарова Інна Олексіївна
88 Литвинюк Василь Іванович
89 Литвинюк Олег Ігорович
90 Литвинюк Наталія Григорівна
91 [illegible]
92. Лисенко Галина Левківна
93 Грабінська Наталія Олексіївна
94 Кутне Олександр Анатолійович
95. Ольшанський Юрій Васильович
96. Гриць Анатолій Григорович
97 Барышнікова Анна Михайлівна
98 Харчук [illegible]
99 Барышніков В. І.
100 [illegible]

101 Романский Владимир Николаевич
102 Лисик Валентина Владимировна
103 Лисин Юрий Анатольевич
104 Дмитренко Виктория Викторовна
105 Дмитренко Михаил Иванович
106 Дмитренко Мария Николаевна
107 Шевченко Светлана Павловна
108 Христенко Татьяна Ивановна
109 Христенко
110 Харитонова Владимир Зах
Валентина Николаевна
111 Дмитренко Юрий Владимирович

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА VI СКЛИКАННЯ

ГРЕСЬ СЕРГІЙ ПЕТРОВИЧ

42000, м. Суми, пл. Незалежності, 1, тел. 099 – 665- 72 - 91, sergij.gress@i.ua

08 квітня 2015 року

Заступнику голови

Сумської обласної ради

Лаврик В.І.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Шановна Віро Іванівно!

До мене звернулися жителі с. Панасівка, в тому числі вчителі, батьки учнів та вихованців Панасівської загальноосвітньої школи I – II ст… Вони занепокоєні тим, що в наступному 2015- 2016 навчальному році у зв'язку з економічною ситуацією планується закриття вищезазначеного навчального закладу. Це означає, що батьки змушені будуть організовувати підвіз дітей до іншої школи району, а це для багатьох значні, й подекуди, не підйомні кошти.

Керуючись ст.. 49 п. 7 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», ст. 22 п. 4 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» та іншими нормативними актами ПРОШУ:

- Посприяти у вирішенні даного питання та віднайти можливість продовжити фінансування Панасівської ЗОШ I –II ст.. та не допустити її закриття.

Додаток: на 7 арк. в 1 прим.

Сумська обласна рада
Загальний відділ
Вх. №
" " 2015р.

Про результати розгляду депутатського запиту прошу проінформувати мене та заявників у визначений законодавством термін.

З повагою, **С. П. Гресь**

депутат Сумської обласної ради VI скликання

Шановна Віро Іванівно!

Ми, батьки учнів Панасівської загальноосвітньої школи I – II ступенів Липоводолинського району Сумської області, батьки вихованців дитячого садка та жителі села Панасівка дуже стурбовані ситуацією щодо закриття нашої школи і уклінно просимо Вас допомогти зберегти навчальний заклад, який лишається єдиною надією нашого села.

Школа і дитячий садок знаходяться в новій двоповерховій будівлі, класи просторі, світлі, теплі. Колектив школи забезпечений спеціалістами з вищою освітою. На сьогоднішній день у школі навчається 32 учні(на наступний навчальний рік у нас буде 4 першокласники, у 2016 році – 11 першокласників, у 2017 – 8, у 2018 – 10, у 2019 – 9 і т. д.), у дитячому садку – 22 дітей віком від 3 до 6 років, решта малечі від 1 до 3 років – 21 дитина перебувають вдома. Також є молоді сім'ї, які чекають дітей. Наш дитячий садок має найбільшу кількість дітей після районного. Ми, вважаємо, що за такої кількості дітей у селі школа повинна існувати.

У зв'язку із виходом на заслужений відпочинок директора школи Одягайла Валентина Олексійовича відділом освіти був призначений тимчасово виконуючий обов'язки директора школи Гринь Євгеній Володимирович. Це людина, яка виявила бажання очолити колектив, незважаючи на труднощі сьогодення, і його роботою батьки задоволені, бо бачать наполегливість, старанність молодого керівника. Колектив школи підтримує в порядку велику територію в центрі села, доглядає пам'ятники, клумби, опікується озелененням території (висаджування

1 Іванов Іван Васильович
2 Бесага Василь Іванович
3 Міщенко Михайло Іванович
4 Міщенко Олена Олексіївна
5 Бесага Світлана Василівна
6 Голубєва Тетяна Ігорівна
7 Дятел Наталія Ігорівна
8 Штура Віра Василівна
9 Міщенко Теодозія Данилівна
10 Литвиненко Василь Іванович
11 Литвиненко Галина Миколаївна
12 Баховська Ніна Олександрівна
13 Солдатенко Михайло Васильович
14 Зеленко Олена Володимирівна
15 Зеленко Іван Васильович
16 Дегтяревський Володимир Миколайович
17 Барський Олексій Миколайович
18 Баранюк Катерина Федорівна
19 Одинцов Тетяна Олексіївна
20 Одинцов Олександр Михайлович
21 Лисиця Олена Василівна
22 Грибник Дмитро Миколайович
23 Одинцов Олексій Іванович
24 Одинцова Ліза Василівна
25 Трихлеб Ніна Олексіївна
26 Трихлеб Дмитро Михайлович
27 Баховська Ірина Олександрівна
28 Ющук Тетяна Іванівна

30 учитель начальных классов

31. Гребнев Виктор Анатольевич

32 Бикбаева Н.З. Бик.
33 Стеценко А.М.
34 Ефименко А.М.
35 Бугорна Л.М.
36. Сайер Н.П. Сайер
37. Стеценко А.С. Стец
38. Шадер Т.Г. Шад.
39. Спицак Н.М. Спицак
40. Олейников Ю.В. Ол
41 [illegible]
42. Ржига Н.В. Ржига
43 Тютюнова Л.П. Тютю
44 Свирид Свир.
45. Берёза Л.В. Берёза
46. Ткачёв Ф.М. Ткачёв
47. Кравченко С.Г. Кравч
48 Олейникова Л.В. Ол
49 Одинцова О.М. Одинц
50. Кравченко Л.В. Кравч

51. Ященко Надія Петрашівна Учень
52. Сай Лідія Григорівна Сест
53. Артюшенко Тетяна Володимирівна Вчит
54. Артюшенко Віра Василівна — Вчит
55. Стешенко Катерина Яківна - Сест
56. Сидоренко Антоніна Викторівна - Вчит
57. Ушаченко Надія Олексіївна - Учитель
58. Зоренко Микола Павлович - Учень
59. Грищенко Володимир Васильович - Уч
60. Ярмоленко Сергій Васильович — Учит
61. Капуста Віталій Олександрович - Уч
62. Капуста Оксана Володимирівна - Кер
63. Стешенко Іван Олександрович - Учень
64. Стешенко Олександр Іванович Сл
65. Стешенко Сергій Іванович
66. Стешенко Валентина Вікторівна
67. Шарпезенко Тетяна Федорівна Ма
68. Якова Наталя васильєвна Зав
69. Пилипчук Ольона Петрівна Пра
70. Одя Сайко Валентин Олексійович
71. Кацюк Вас. Іванович Вод. Суд

72 Грибінюк Оксана Юріївна
73 Гриценко Олександр Володимирович
74 Ігарь Людмила Анатоліївна
75 Ольшанська Тетяна Василівна
76 Свідер Ігорь Людинович
77 Бережна Катерина Михайлівна
78 Безпечерська Тетяна Вас
79 Бережний Юрій Олексійович
80. Береза Сергій Олексійович
81 Мозгова [illegible]
82. Шевко Тетяна Миколаївна
83. Свенко Оксана Євграфівна
84 Онищенко Віктор Сергійович
85. Гаєва Анатолія Васильєвська
86 Дідковська Валентина Петрівна
87 Гончарова Нінна Олексіївна
88 Литвинюк Василь Іванович
89 Литвиненко [illegible]
90 Литвинюк Наталя Григорівна
91 [illegible]
92. Лисенко Оксана Яковлевна
93 Грибінюк Наталія Олексіївна
94 Кузьмо Олександр Миколайович
95. Мирошниченко Юрій Васильович
96. Гайно Анатолій Григорович
97 Барышина Анна Михайлівна
98 Кузьмо. [illegible]
99 Барышин В. [illegible]
[illegible]

101 Ромашкин Владимир Николаевич
102 Лисюк Валентина Владимировна
103 Лилин Юрий Анатольевич
104 Дмитренко Виктория Викторовна
105 Дмитренко Михаил Иванович
106 Дмитренко Игорь Николаевич
107 Шевченко Светлана Павловна
108 Христенко Евгения Ивановна
109 Христенко
110 Карпенкова Владимир Валентинович
111 Фисбренко Юрий Владимирович

82

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ШОСТЕ СКЛИКАННЯ
сорок друга сесія
РІШЕННЯ

Суми

09.04.2015

Про депутатський запит
депутата обласної ради
Греся С.П.

Заслухавши депутатський запит депутата обласної ради Греся С.П. про виділення коштів із обласного бюджету для проведення робіт із вивезення та утилізації 24 тонн непридатних та заборонених для використання пестицидів та отрутохімікатів, що знаходяться на території сіл Синівка, Саї та Московське Липоводолинського району, керуючись пунктами 7, 8 статті 49 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статтями 21, 22 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», обласна рада
ВИРІШИЛА:

1. Підтримати депутатський запит депутата обласної ради Греся С.П. про виділення коштів із обласного бюджету для проведення робіт із вивезення та утилізації 24 тонн непридатних та заборонених для використання пестицидів та отрутохімікатів, що знаходяться на території сіл Синівка, Саї та Московське Липоводолинського району.
2. Направити депутатський запит голові обласної державної адміністрації Клочку М.О. для розгляду порушених в ньому питань та надання відповіді по суті депутату та обласній раді до 09.05.2015 (додається).

Заступник голови **В.І.Лаврик**

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

СУМСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ VI СКЛИКАННЯ

ГРЕСЬ СЕРГІЙ ПЕТРОВИЧ

42000, м. Суми, пл. Незалежності, 1, тел. 099 – 665- 72 - 91, sergij.gress@i.ua

8 квітня 2015 року

Голові Сумської обласної державної адміністрації

Клочку М.О.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Шановний Миколо Олексійовичу!

До мене, як депутата Сумської обласної ради VI скликання, в чергове надійшли колективні звернення від жителів сіл Синівка, Саї та Московське Липоводолинського району, депутатів сільських та районної рад, сільських голів вищезазначених населених пунктів, які вже понад 3 роки чекають на позитивне вирішення питання щодо вивезення пестицидів та отрутохімікатів, які розміщені на цих територіях. Дані отрутохімікати були вже законсервовані в спеціальну тару, проте не вивезені вчасно понад 3 роки залишаються без нагляду поблизу автошляхів та вказаних населених пунктів. За ці роки тара, в якій зберігались небезпечні отрутохімікати втратила герметичність і тепер наражає на небезпеку жителів прилеглих сіл. Всі звернення від громади сіл Синівка, Саї та Московське до керівників області та району не були вирішені.

Керуючись ст.. 49 п. 7 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», ст. 22 п. 4 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» та іншими нормативними актами ПРОШУ:

Сумська обласна рада
Загальний відділ
Вх. № 10-526/01-21
"09" квітня 2015р.

- Негайно вирішити питання щодо вивезення та утилізації непридатних та заборонених для використання 24 тон пестицидів та отрутохімікатів з території сіл Синівка, Саї та Московське Липоводолинського району

Про результати розгляду депутатського запиту прошу проінформувати у визначений законодавством термін.

Вразі ігнорування вирішення вищезазначеного питання буде направлено відповідний запит до правоохоронних органів.

З повагою,

депутат Сумської обласної ради VI скликання **С. П. Гресь**

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ШОСТЕ СКЛИКАННЯ
сорок друга сесія
РІШЕННЯ

Суми

09.04.2015

Про депутатський запит
депутатів обласної ради
Дриги В.О. та Білокобильської Л.Б.

Заслухавши депутатський запит депутатів обласної ради Дриги В.О. та Білокобильської Л.Б. з питання ремонту дорожнього покриття автомобільних доріг на території Лебединського району, керуючись пунктами 7, 8 статті 49 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статтями 21, 22 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», обласна рада
ВИРІШИЛА:

1. Підтримати депутатський запит депутатів обласної ради Дриги В.О. та Білокобильської Л.Б. з питання ремонту дорожнього покриття автомобільних доріг на території Лебединського району.
2. Направити депутатський запит голові обласної державної адміністрації Клочку М.О. для розгляду порушених в ньому питань та надання відповіді по суті депутатам та обласній раді до 09.05.2015 (додається).

Заступник голови **В.І.Лаврик**

86

ДЕПУТАТ СУМСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

09.04. 2015 р.

Голові Сумської обласної
державної адміністрації
Клочку М.О.

Депутатський запит

Ми, депутати Сумської обласної ради, неодноразово зверталися з питання незадовільного стану автомобільних доріг та їх ремонту.

Громадськість Лебединського району постійно порушує дане питання на прийомах громадян, під час засідань сесії Лебединської районної ради, на зустрічах в трудових колективах, в ЗМІ.

Особливо непокоїть незадовільний стан доріг за напрямками Лебедин – Суми, Лебедин – Охтирка, Лебедин – Липова Долина.

Просимо Вас вжити заходів по ремонту дорожного покриття та утриманню цих доріг в задовільному стані.

З повагою, В.О.Дрига

депутати
Сумської обласної ради Л.Б.Білокобильська

Сумська обласна рада
Загальний відділ
Вх. № 10-528/01-21
"09" квітня 2015р.

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ШОСТЕ СКЛИКАННЯ
сорок друга сесія
РІШЕННЯ

Суми

09.04.2015

Про депутатський запит
депутата обласної ради
Поцелуєва В.І.

Заслухавши депутатський запит депутата обласної ради Поцелуєва В.І. щодо зміни розташування комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний лікарсько-фізкультурний диспансер» за адресою: м. Суми, вул. Ковпака, 18 та вивчення питання щодо його реорганізації, керуючись пунктами 7, 8 статті 49 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статтями 21, 22 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», обласна рада
ВИРІШИЛА:

1. Підтримати депутатський запит депутата обласної ради Поцелуєва В.І. щодо зміни розташування комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний лікарсько-фізкультурний диспансер» за адресою: м. Суми, вул. Ковпака, 18 та вивчення питання щодо його реорганізації.
2. Направити депутатський запит заступнику голови обласної ради Лаврик В.І. для розгляду порушених в ньому питань та надання відповіді по суті депутату та обласній раді до 09.05.2015 (додається).

Заступник голови **В.І.Лаврик**

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА

шостого скликання

депутат

ПОЦЕЛУЄВ ВОЛОДИМИР ІВАНОВИЧ

40007, м.Суми, вул. М.Вовчок, 2, тел. (0542) 66-57-01, e-mail: radasumy2010@inbox.ru

№ 6 від 10.04.2015 року

Заступнику Сумської
обласної ради
Лаврик В.І.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Щодо доцільності переведення КЗ СОР «Сумський обласний клінічний лікарсько-фізкультурний диспансер» на вул. Ковпака, 18

В приміщенні на вулиці Ковпака, 18 на І-ІІ поверсі розташований комунального КЗ СОР «Сумський обласний діагностичний центр», на ІІІ-ІV поверсі – КЗ СОР «Сумський обласний клінічний психоневрологічний диспансер», V поверх, де зроблений капітальний ремонт і витрачаються кошти на його утримання – вільний.

На мій погляд, доцільне переведення комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний лікарсько-фізкультурний диспансер» на V поверх та можливо кабінети інших поверхів, для об'єднання надання діагностичної, психологічної та лікувально-фізкультурної допомоги учасникам АТО та іншим категоріям населення області, їх психологічної та лікувально-фізкультурної реабілітації.

Також прошу розглянути можливість об'єднання двох обласних комунальних закладів Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний лікарсько-фізкультурний диспансер» та «Сумський обласний діагностичний центр» в одну установу.

Поцелуєв В.І.

Сумська обласна рада
Загальний відділ
Вх. № 10-531/01-21
"09" квітня 2015р.

89

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ШОСТЕ СКЛИКАННЯ
сорок друга сесія
РІШЕННЯ

Суми

09.04.2015

Про депутатський запит
депутата обласної ради
Пересадька Б.В.

Заслухавши депутатський запит депутата обласної ради Пересадька Б.В. про ініціювання призупинення дії спеціальних дозволів на користування надрами ПАТ «Укрнафта», керуючись пунктами 7, 8 статті 49 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статтями 21, 22 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», обласна рада
ВИРІШИЛА:

1. Підтримати депутатський запит депутата обласної ради Пересадька Б.В. про ініціювання призупинення дії спеціальних дозволів на користування надрами ПАТ «Укрнафта».
2. Направити депутатський запит заступнику голови обласної ради Лаврик В.І. для розгляду порушених в ньому питань та надання відповіді по суті депутату та обласній раді до 09.05.2015 (додається).

Заступник голови **В.І. Лаврик**

90

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
шостого скликання
депутат Пересадько Борис Васильович
Депутатський запит

Заступнику голови Сумської обласної ради

Лаврик В.І.

Сумська обласна рада
Загальний відділ
Вх. № 10-532/01-21
"09" квітня 2015р.

Про ініціювання призупинення дії спеціальних дозволів на користування надрами ПАТ «Укрнафта»

Шановна Віро Іванівно!

З серпня 2014 року по квітень 2015 року ПАТ «Укрнафта» не виконує свої податкові зобов'язання з плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату на території Сумської області.

Станом на 01.04.2015 р. загальна сума заборгованості підприємства з зазначених платежів лише по Сумській області складає 1286, 4 млн. гривень.

Слід відзначити, що ПАТ «Укрнафта» є найкрупнішим платником податків на території нашого регіону, його внесок є вирішальним в надходженнях до державного та зведеного бюджетів по Сумській області.

ПАТ «Укрнафта» здійснює на території Сумської області експлуатацію 21 родовища нафти та газу на підставі спеціальних дозволів на дослідно-промислову розробку та експлуатацію:

- Бугруватівське родовище – № 1511 від 28.07.1998 року (Охтирський район);
- Рибальське родовище – № 947 від 27.06.1997 року (Охтирський район);
- Хухринське родовище – № 2224 від 16.08.2000 року (Охтирський район);
- Качанівське родовище – № 1562 від 31.08.1998 року (Охтирський район);
- Будівська площа – № 1299 від 18.11.1999 року (Охтирський район);
- Західно-Качанівсько-Бугруватівська зона структур – № 2557 від 15.09.2004 року (Охтирський район);
- Вербівсько-Качалівська зона структур – № 2558 від 15.09.2004 року (Охтирський район);
- Східно-Рогинцівське родовище – № 2091 від 24.12.1999 року (Роменський район)
- Перекопівське родовище – № 1773 від 16.03.1999 року (Роменський район);
- Великобубнівське родовище – № 2088 від 24.12.1999 року (Роменський район);
- Волошківське родовище – № 1859 від 26.04.1999 року (Роменський район);
- Артюхівське родовище – № 945 від 27.06.1997 року (Роменський район);
- Коржівське родовище – № 946 від 27.06.1997 року (Роменський район);)
- Миколаївське родовище – № 1268 від 10.03.1998 року (Роменський район);
- Ярмолинцівське родовище – № 2060 від 21.12.1999 року (Роменський район);
- Турутинське родовище – № 1266 від 10.03.1998 року (Роменський район);
- Андріяшівське родовище – № 1277 від 26.03.1998 року (Роменський район);
- Василівське родовище – № 2032 від 11.11.1999 року (Роменський район);
- Компанське родовище – №2061 від 21.12.1999 року (Роменський район).
- Матлахівське родовище – № 2034 від 11.11.1999 року (Роменський район);
- Турутинсько-Рогінцівська зона структур – № 2559 від 15.09.2004 року (Роменський район);
- Південно-Панасівське родовище – № 914 від 09.06.1997 року (Роменський і Липово-

долинський райони);

- Анастасівське родовище – №944 від 27.06.1997 року (Роменський та Липоводолинський райони);

- Липоводолинське родовище – № 1074 від 23.09.1997 року (Липоводолинський район).

Враховуючи вирішальний вклад ПАТ «Укрнафти» в забезпеченні надходжень до державного та зведеного бюджетів по регіону, наявність у такого платника заборгованості зі сплати податків є неприпустимим та критичним для забезпечення бюджетних потреб регіону.

В такій ситуації єдиним дієвим шляхом спонукання ПАТ «Укрнафта» на виконання своїх податкових зобов'язань з боку регіональних органів виконавчої влади та місцевого самоврядування є порушення перед відповідним центральним органом виконавчої влади питання зупинення терміну дії відповідних спеціальних дозволів на видобування нафти, природного газу та газового конденсату.

У відповідності до підпункту 4 пункту 22 Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.05.2011 р. № 615 дія дозволу може бути зупинена органом з питань надання дозволу за поданням органів місцевого самоврядування у разі наявності заборгованості з плати за користування надрами.

Враховуючи вищевикладене, прошу Вас підготувати відповідний проект рішення щодо клопотання перед Державною службою геології та надр України щодо призупинення терміну дії спеціальних дозволів на дослідно-промислову розробку та експлуатацію родовищ нафти та природного газу на території Сумської області, виданих ПАТ «Укрнафта», до виконання підприємством своїх податкових зобов'язань та погашення податкової заборгованості з плати за користування надрами для видобування корисних копалин для внесення на розгляд чергової сесії.

Депутат Сумської обласної ради
шостого скликання **Б.В.Пересадько**

92

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ШОСТЕ СКЛИКАННЯ
сорок друга сесія
РІШЕННЯ

Суми

09.04.2015

Про депутатський запит
депутата обласної ради
Греся С.П.

Заслухавши депутатський запит депутата обласної ради Греся С.П. щодо не включення питання до проекту порядку денного сорок другої сесії обласної ради, керуючись пунктами 7, 8 статті 49 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статтями 21, 22 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», обласна рада
ВИРІШИЛА:

1. Підтримати депутатський запит депутата обласної ради Греся С.П. щодо не включення питання до проекту порядку денного сорок другої сесії обласної ради.
2. Направити депутатський запит заступнику голови обласної ради Лаврик В.І. для розгляду порушених в ньому питань та надання відповіді по суті депутату та обласній раді до 09.05.2015 (додається).

Заступник голови **В.І.Лаврик**

93

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА VI СКЛИКАННЯ

ГРЕСЬ СЕРГІЙ ПЕТРОВИЧ

42000, м. Суми, пл. Незалежності, 1, тел. 099 – 665- 72 - 91, sergij.gress@i.ua

16 квітня 2015 року

Заступнику голові Сумської

обласної ради

Лаврик В.І.

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

Шановна Віро Іванівно!

Доводжу до Вашого відому, що під час проведення загальних Зборів депутатів Сумської обласної ради 14 квітня 2015 р., а також президії при голові обласної ради, яка відбулась в цей же день, було погоджено та винесено на розгляд сесії питання щодо призначення директора КП «Аеропорт - Суми» Єфименка Костянтина – депутата Сумської обласної ради. З невідомих. мені, як депутату вищезазначеної ради, обставин це питання було знято з повісти денної 42 сесії 6 скликання.

Керуючись ст.. 49 п. 7 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», ст. 22 п. 4 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» та іншими нормативними актами ПРОШУ:

- надати роз'яснення про причини зняття вищезазначеного питання з порядку денного сесії обласної ради

Про результати розгляду депутатського запиту прошу проінформувати мене та депутатський корпус обласної ради у визначений законодавством термін.

З повагою, **С. П. Гресь**

депутат Сумської обласної ради VI скликання

95

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ШОСТЕ СКЛИКАННЯ
сорок друга сесія
РІШЕННЯ

Суми

09.04.2015

Про депутатський запит
депутата обласної ради
Пересадька Б.В.

Заслухавши депутатський запит депутата обласної ради Пересадька Б.В. щодо підготовки та направлення звернення до ПАТ «Укрнафта» та Державної служби геології та надр України про надання звіту відносно виконання Програми робіт по видобутку вуглеводневої сировини на території Сумської області, керуючись пунктами 7, 8 статті 49 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статтями 21, 22 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», обласна рада
ВИРІШИЛА:

1. Підтримати депутатський запит депутата обласної ради Пересадька Б.В. щодо підготовки та направлення звернення до ПАТ «Укрнафта» та Державної служби геології та надр України про надання звіту відносно виконання Програми робіт по видобутку вуглеводневої сировини на території Сумської області.
2. Направити депутатський запит заступнику голови обласної ради Лаврик В.І. для розгляду порушених в ньому питань та надання відповіді по суті депутату та обласній раді до 09.05.2015 (додається).

Заступник голови **В.І. Лаврик**

96

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
шостого скликання
депутат Пересадько Борис Васильович
Депутатський запит

Заступнику голови Сумської обласної ради

Лаврик В.І.

Шановна Віро Іванівно!

З серпня 2014 року по квітень 2015 року ПАТ «Укрнафта» не виконує свої податкові зобов'язання з плати за користування надрами для видобування нафти, природного газу та газового конденсату на території Сумської області.

Станом на 01.04.2015 р. загальна сума заборгованості підприємства з зазначених платежів лише по Сумській області складає 1286, 4 млн. гривень.

Слід відзначити, що ПАТ «Укрнафта» є найкрупнішим платником податків на території нашого регіону, його внесок є вирішальним в надходженнях до державного та зведеного бюджетів по Сумській області.

Враховуючи вирішальний вклад ПАТ «Укрнафти» в забезпеченні надходжень до державного та зведеного бюджетів по регіону, наявність у такого платника заборгованості зі сплати податків є неприпустимим та критичним для забезпечення бюджетних потреб регіону, прошу звернутися до ПАТ «Укранафти» та Державної служби геології та надр України щодо надання звіту про виконання Програми робіт по видобутку вуглеводневої сировини на території Сумської області станом на 01.04.2015 року.

Депутат Сумської обласної ради шостого скликання **Б.В.Пересадько**

Сумська обласна рада
Загальний відділ
Вх. № 10-533/01-21
"09" квітня 2015р.

97

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ШОСТЕ СКЛИКАННЯ
сорок друга сесія
РІШЕННЯ

Суми

09.04.2015

Про депутатський запит
депутатів обласної ради
Токаря В.М., Поцелуєва В.І.,
Гримайла В.І., Матвєєнка Є.Г.,
Тєлєтова О.С., Клочка М.О.

Заслухавши депутатський запит депутатів обласної ради Токаря В.М., Поцелуєва В.І., Гримайла В.І., Матвєєнка Є.Г., Тєлєтова О.С., Клочка М.О. про виділення 35 тис.грн. за рахунок вільного залишку коштів із обласного бюджету, передбачених для виконання депутатських повноважень депутатів обласної ради, на реконструкцію пам'ятника загиблим воїнам у с. Червона Діброва Токарівської сільської ради Сумського району, керуючись пунктами 7, 8 статті 49 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та статтями 21, 22 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», обласна рада
ВИРІШИЛА:

1. Підтримати депутатський запит депутатів обласної ради Токаря В.М., Поцелуєва В.І., Гримайла В.І., Матвєєнка Є.Г., Тєлєтова О.С., Клочка М.О. про виділення 35 тис.грн. за рахунок вільного залишку коштів із обласного бюджету, передбачених для виконання депутатських повноважень депутатів обласної ради, на реконструкцію пам'ятника загиблим воїнам у с. Червона Діброва Токарівської сільської ради Сумського району.
2. Направити депутатський запит голові обласної державної адміністрації Клочку М.О., заступнику голови обласної ради Лаврик В.І. для розгляду порушених в ньому питань та надання відповіді по суті депутатам та обласній раді до 09.05.2015 (додається).

Заступник голови **В.І.Лаврик**

98

Голові Сумської обласної державної адміністрації
Клочку М.О.
Заступнику голови Сумської обласної ради
Лаврик В.І.
Депутатів:
Токаря В.М.
Поцелуєва В.І.
Гримайла В.І.
Матвєєнка Є.Г.
Тєлєтова О.С.
Клочко М.О.
_____
_____

Депутатський запит

В результаті пошукових робіт та досліджень архівних матеріалів були встановлені імена 201 загиблого воїна (до цього часу невідомих), що поховані в братській могилі села Червона Діброва Токарівської сільської ради Сумського району, які загинули в серпні 1943 року при визволенні міста Суми.

Районною радою, районною державною адміністрацією, Токарівською сільською радою в рамках заходів на виконання указу Президента щодо відзначення 8 Травня Дня пам'яті і примирення заплановані заходи по увічненню пам'яті загиблих воїнів, а саме: проведення ремонту існуючого пам'ятника загиблим воїнам та виготовлення меморіальних плит зі встановленими іменами воїнів. Даний вид робіт передбачений Програмою соціально-економічного розвитку Токарівської сільської ради.

Враховуючи звернення до нас, як до депутатів обласної ради, виборців Токарівської сільської ради Сумського району та погодження голів Сумської районної ради і Сумської районної державної адміністрації просимо направити частину наших депутатських коштів (суми вказані в додатку), всього 38,0 тис. грн. на проведення реконструкції існуючого пам'ятника загиблим воїнам та виготовлення меморіальних плит, включивши дане питання до проекту рішення про внесення змін до обласного бюджету сорок другої сесії обласної ради. Кошториси додаються.

Токар В.М._____
Поцелуєв В.І._____
Гримайло В.І._____
Матвєєнко Є.Г._____
Тєлєтов О.С._____
Клочко М.О.
_____
_____
_____

Сумська обласна рада
Загальний відділ
Вх. № 10-523/01-21
"09" квітня 2015р.

Список депутатів
Сумської обласної ради, до яких звернулися
виборці Токарівської сільської ради, Сумська районна рада,
Сумська районна державна адміністрація з проханням виділити
кошти на реконструкцію пам'ятника загиблим воїнам під час
визволення Сумського району та м. Суми від німецько -
фашистських загарбників та поховані в братській могилі
села Червона Діброва Токарівської сільської ради Сумського району

№ п/п	ПІБ	Сума	Підпис
1.	Пуд Сергій Олександрович		
2.	Слизький Сергій Миколайович		
3.	Матвєєнко Євген Георгійович	8000 (вісім)	
4.	Михайленко Геннадій Володимирович		
5.	Скиртаченко Анатолій Михайлович		
6.	Тєлєтов Олександр Сергійович	5000	
7.	Федченко Віктор Іванович		
8.	Гримайло Віктор Іванович	7000 грн (сім)	
9.	Токар Володимир Миколайович	5000	
10.	Поцелуєв Володимир Іванович	5000 (п'ять)	

11 Ключко Микола Олексійович 5000 грн

Всього 35000

100

СУМСЬКА РАЙОННА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

вул. Іллінська, 97, м. Суми, 40009
телефон (0542) 66-35-55, факс 66-35-55
E-mail: sumy_r@i.ua

СУМСЬКА РАЙОННА РАДА СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

вул. Іллінська, 97, м. Суми, 40009
телефон (0542) 60-10-07, факс 60-10-07
E-mail: smrrada@ukr.net

08.04.2015 № 598

08.04.2015 № 02-04/870

Заступнику голови
Сумської обласної ради
Лаврик В.І.

Шановна Віро Іванівно!

В результаті пошукових робіт та досліджень архівних матеріалів були встановлені імена 201 загиблого воїна (до цього часу невідомих), що поховані в братській могилі села Червона Діброва Токарівської сільської ради.

Районною радою, районною державною адміністрацією, Токарівською сільською радою заплановані заходи по увічненню пам'яті загиблих воїнів.

Зокрема планується проведення ремонту існуючого пам'ятника загиблим воїнам та виготовлення меморіальних плит зі встановленими іменами воїнів, які загинули в серпні 1943 року при визволенні Сумської області.

Загальна вартість робіт складає 54711,34 (п'ятдесят чотири тисячі сімсот одинадцять гривень 34 коп.) (кошториси додаються).

Районна державна адміністрація та районна рада просить виділити з обласного бюджету 54711 грн. (п'ятдесят чотири тисячі сімсот одинадцять гривень) для проведення вищезазначених робіт з коштів передбачених на виконання повноважень депутатами обласної ради. Список депутатів, які надали згоду на використання таких коштів додається.

З повагою

Голова районної державної адміністрації _____ **І.В. Кривозуб**

Голова районної ради _____ **В.П. Балицький**

Тіщенко
61-12-73

Форма № 5

(назва організації, що затверджує)

Затверджено

Зведений кошторисний розрахунок у сумі 55,87526 тис. грн.
В тому числі зворотних сум 0 тис. грн.

(посилання на документ про затвердження)

" " 20 р.

ЗВЕДЕНИЙ КОШТОРИСНИЙ РОЗРАХУНОК ВАРТОСТІ ОБ`ЄКТА БУДІВНИЦТВА №

Поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради

Складений в поточних цінах станом на 5 квітня 2015 р.

№ п/п	Номери кошторисів і кошторисних розрахунків	Найменування глав, будинків, будівель, споруд, лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, робіт і витрат	Кошторисна вартість, тис.грн.			
			будівельних робіт	устаткування, меблів та інвентарю	інших витрат	загальна вартість
1	2	3	4	5	6	7
1	2-1	**Глава 2. Об'єкти основного призначення** Поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради	52,01130	-	-	52,01130
		Разом по главі 2:	52,01130	-	-	52,01130
		Разом по главах 1-7:	52,01130	-	-	52,01130
		Разом по главах 1-8:	52,01130	-	-	52,01130
		Разом по главах 1-9:	52,01130	-	-	52,01130
		Разом по главах 1-12:	52,01130	-	-	52,01130
	ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 п.5.8.16	**Кошторисний прибуток (П)**	1,12042	-	-	1,12042

1	2	3	4	5	6	7
	ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 п.5.8.16	**Кошти на покриття адміністративних витрат будівельних організацій (АВ)**	-	-	0,50853	0,50853
		Разом	53,13172	-	0,50853	53,64025
		Податки, збори, обов'язкові платежі, встановлені чинним законодавством і не враховані складовими вартості будівництва (крім ПДВ)	-	-	2,23501	2,23501
		у тому числі:				
	Розрахунок N П-137	- Єдиний податок за ставкою 4%	-	-	2,23501	2,23501
		Всього по зведеному кошторисному розрахунку	53,13172	-	2,74354	55,87526

Керівник проектної організації _____

Головний інженер проекту _____
(Головний архітектор проекту)

Керівник відділу _____

Форма № 5

(назва організації, що затверджує)

Затверджено

Зведений кошторисний розрахунок у сумі 29,09792 тис. грн.
В тому числі зворотних сум 0 тис. грн.

(посилання на документ про затвердження)

" " 20 р.

ЗВЕДЕНИЙ КОШТОРИСНИЙ РОЗРАХУНОК ВАРТОСТІ ОБ`ЄКТА БУДІВНИЦТВА №

Меморіальні дошки

Складений в поточних цінах станом на 5 квітня 2015 р.

№ п/п	Номери кошторисів і кошторисних розрахунків	Найменування глав, будинків, будівель, споруд, лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, робіт і витрат	Кошторисна вартість, тис.грн.			
			будівельних робіт	устаткування, меблів та інвентарю	інших витрат	загальна вартість
1	2	3	4	5	6	7
1	2-1	**Глава 2. Об'єкти основного призначення** Поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради	27,93400	-	-	27,93400
		Разом по главі 2:	27,93400	-	-	27,93400
		Разом по главах 1-7:	27,93400	-	-	27,93400
		Разом по главах 1-8:	27,93400	-	-	27,93400
		Разом по главах 1-9:	27,93400	-	-	27,93400
		Разом по главах 1-12:	27,93400	-	-	27,93400
	ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 п.5.8.16	**Кошторисний прибуток (П)**	-	-	-	-

103

1	2	3	4	5	6	7
	ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 п.5.8.16	**Кошти на покриття адміністративних витрат будівельних організацій (АВ)**	-	-	-	-
		Разом	27,93400	-	-	27,93400
		Податки, збори, обов'язкові платежі, встановлені чинним законодавством і не враховані складовими вартості будівництва (крім ПДВ)	-	-	1,16392	1,16392
		у тому числі:				
	Розрахунок N П-137	- Єдиний податок за ставкою 4%	-	-	1,16392	1,16392
		Всього по зведеному кошторисному розрахунку	27,93400	-	1,16392	29,09792

Керівник проектної організації _____

Головний інженер проекту _____
(Головний архітектор проекту)

Керівник відділу _____

Форма № 5

(назва організації, що затверджує)

Затверджено

Зведений кошторисний розрахунок у сумі 29,09792 тис. грн.
В тому числі зворотних сум 0 тис. грн.

(посилання на документ про затвердження)

" " 20 р.

ЗВЕДЕНИЙ КОШТОРИСНИЙ РОЗРАХУНОК ВАРТОСТІ ОБ`ЄКТА БУДІВНИЦТВА №

Меморіальні дошки

Складений в поточних цінах станом на 5 квітня 2015 р.

№ п/п	Номери кошторисів і кошторисних розрахунків	Найменування глав, будинків, будівель, споруд, лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури, робіт і витрат	Кошторисна вартість, тис.грн.			
			будівельних робіт	устаткування, меблів та інвентарю	інших витрат	загальна вартість
1	2	3	4	5	6	7
1	2-1	**Глава 2. Об'єкти основного призначення** Поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради	27,93400	-	-	27,93400
		Разом по главі 2:	27,93400	-	-	27,93400
		Разом по главах 1-7:	27,93400	-	-	27,93400
		Разом по главах 1-8:	27,93400	-	-	27,93400
		Разом по главах 1-9:	27,93400	-	-	27,93400
		Разом по главах 1-12:	27,93400	-	-	27,93400
	ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 п.5.8.16	**Кошторисний прибуток (П)**	-	-	-	-

1	2	3	4	5	6	7
	ДСТУ Б Д.1.1-1:2013 п.5.8.16	**Кошти на покриття адміністративних витрат будівельних організацій (АВ)**	-	-	-	-
		Разом	27,93400	-	-	27,93400
		Податки, збори, обов'язкові платежі, встановлені чинним законодавством і не враховані складовими вартості будівництва (крім ПДВ)	-	-	1,16392	1,16392
		у тому числі:				
	Розрахунок N П-137	- Єдиний податок за ставкою 4%	-	-	1,16392	1,16392
		Всього по зведеному кошторисному розрахунку	27,93400	-	1,16392	29,09792

Керівник проектної організації _____

Головний інженер проекту _____
(Головний архітектор проекту)

Керівник відділу _____

Форма № 9

Замовник

(назва організації)

Підрядник

(назва організації)

ДОГОВІРНА ЦІНА

на будівництво **Меморіальні дошки**, що здійснюється в 2015 році

Вид договірної ціни: тверда.

Визначена згідно з ДСТУ Б Д.1.1-1-2013

Складена в поточних цінах станом на 5 квітня 2015 р.

№ п/п	Обгрунтування	Найменування витрат	Вартість, тис. грн.		
			всього	у тому числі:	
				будівельних робіт	інших витрат
1	2	3	4	5	6
1		Прямі витрати, в тому числі	27,93400	27,93400	-
	Розрахунок N1	Заробітна плата	-	-	-
	Розрахунок N2	Вартість матеріальних ресурсів	27,93400	27,93400	-
	Розрахунок N3	Вартість експлуатації будівельних машин і механізмів	-	-	-
2	Розрахунок N4	Загальновиробничі витрати	-	-	-
3	Розрахунок N5	Витрати на зведення (пристосування) та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд	-	-	-
		в т.ч. зворотні суми	-	-	-
4	Розрахунок N6	Кошти на додаткові витрати при виконанні будівельних робіт у зимовий період (на обсяги робіт, що плануються до виконання у зимовий період)	-	-	-
5	Розрахунок N7	Кошти на додаткові витрати при виконанні будівельних робіт у літній період (на обсяги робіт, що плануються до виконання у літній період)	-	-	-
6	Розрахунок N8	Інші супутні витрати	-	-	-
		Разом	27,93400	27,93400	-
7	Розрахунок N9	Прибуток	-	-	-

1	2	3	4	5	6
8	Розрахунок N10	Кошти на покриття адміністративних витрат будівельно-монтажних організацій	-	-	-
9	Розрахунок N11	Кошти на покриття ризику	-	-	-
10	Розрахунок N12	Кошти на покриття додаткових витрат, пов'язаних з інфляційними процесами	-	-	-
		Разом (пп. 1-10)	27,93400	27,93400	-
11	Розрахунок N13	Податки, збори, обов'язкові платежі, встановлені чинним законодавством і не враховані складовими вартості будівництва (крім ПДВ)	1,16392	-	1,16392
12		**Разом договірна ціна крім ПДВ**	29,09792	27,93400	1,16392
			-	-	-
		Всього договірна ціна	29,09792		
		в т.ч. зворотні суми:			
		-від розбирання тимчасових будівель і споруд крім ПДВ	-		
		-податок на додану вартість (ПДВ)	-		
		-від розбирання тимчасових будівель і споруд з ПДВ	-		

Керівник підприємства
(організації) замовника

_____

Керівник генеральної
підрядної організації

_____

Форма № 1

Меморіальні дошки
04-2015

Локальний кошторис на будівельні роботи № 2-1-1

на меморіальні дошки

Поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради

Основа:
креслення (специфікації) №

Кошторисна вартість	27,934	тис. грн.
Кошторисна трудомісткість	-	тис.люд.-год.
Кошторисна заробітна плата	-	тис. грн.
Середній розряд робіт	-	розряд

Складений в поточних цінах станом на "5 квітня" 2015 р.

№ п/п	Обґрунтування (шифр норми)	Найменування робіт і витрат	Одиниця виміру	Кількість	Вартість одиниці, грн.		Загальна вартість, грн.			Витрати труда робітників, люд.-год.	
					Всього	експлуатації машин	Всього	заробітної плати	експлуатації машин	не зайнятих обслуговуваним машин	
					заробітної плати	в тому числі заробітної плати			в тому числі заробітної плати	тих, що обслуговують машини	
										на одиницю	всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	& С1421-10144-1	Стели гранітні	шт	8	1740,00 -	- -	13920	-	- -	- -	- -
2	& С115-126-1	Знаки на стелі	шт	293	3,00 -	- -	879	-	- -	- -	- -
3	& С115-126-1 варіант 2	Гвоздики	шт	2	70,00 -	- -	140	-	- -	- -	- -
4	& С115-126-1 варіант 1	Художнє оформлення знаків	шт	4750	2,50 -	- -	11875	-	- -	- -	- -
5	& С115-126-1 варіант 3	Полірування торців плит	шт	8	140,00 -	- -	1120	-	- -	- -	- -
		Разом прямі витрати по кошторису					27934	-	- -		- -

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
		Разом будівельні роботи, грн. в тому числі: вартість матеріалів, виробів та конструкцій, грн. **Всього будівельні роботи, грн.** - - - -

Меморіальні дошки

Поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради

Підсумкова відомість ресурсів до локального кошторису № 2-1-1
меморіальні дошки

№ п/п	Шифр ресурсу	Найменування	Одиниця виміру	Кількість	Поточна ціна за одиницю, грн.	в тому числі:			Обґрунтування ціни
						відпускна ціна, грн.	транс-портна складова, грн.	заготі-вельно-складські витрати, грн.	
					всього, грн.	всього, грн.	всього, грн.	всього, грн.	
1	2	3	4	5	6/7	8/9	10/11	12/13	14
		I. Витрати труда							
	Разом кошторисна трудомісткість		люд-год	-					
	Середній розряд робіт		розряд	-					
		IV. Будівельні матеріали, вироби і конструкції							
1	&C115-126-1	Знаки на стелі	шт	293	3 879,00	3,00 879,00	- -	- -	
2	&C115-126-1 варіант 1	Художнє оформлення знаків	шт	4750	2,5 11875,00	2,50 11875,00	- -	- -	
3	&C115-126-1 варіант 2	Гвоздики	шт	2	70 140,00	70,00 140,00	- -	- -	
4	&C115-126-1 варіант 3	Полірування торців плит	шт	8	140 1120,00	140,00 1120,00	- -	- -	

1	2	3	4	5	6/7	8/9	10/11	12/13	14
5	&C1421-10144-1	Стели гранітні	шт	8	1740 13920,00	1740,00 13920,00	- -	- -	
		Разом по розділу IV	**грн.**		**27934,00**	**27934,00**	**-**	**-**	

Поточні ціни матеріальних ресурсів прийняті станом на "5 квітня" 2015 р.
Символ & визначає що ресурс задан користувачем.

Склав
Перевірив

Форма № 9

Замовник

(назва організації)

Підрядник

(назва організації)

ДОГОВІРНА ЦІНА

на будівництво **Поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради**, що здійснюється в 2015 році

Вид договірної ціни: тверда.

Визначена згідно з ДСТУ Б Д.1.1-1-2013

Складена в поточних цінах станом на 5 квітня 2015 р.

№ п/п	Обгрунтування	Найменування витрат	Вартість, тис. грн.		
			всього	у тому числі:	
				будівельних робіт	інших витрат
1	2	3	4	5	6
1		Прямі витрати, в тому числі	46,29942	46,29942	-
	Розрахунок N1	Заробітна плата	7,33064	7,33064	-
	Розрахунок N2	Вартість матеріальних ресурсів	38,93599	38,93599	-
	Розрахунок N3	Вартість експлуатації будівельних машин і механізмів	0,03279	0,03279	-
2	Розрахунок N4	Загальновиробничі витрати	5,71188	5,71188	-
3	Розрахунок N5	Витрати на зведення (пристосування) та розбирання титульних тимчасових будівель і споруд	-	-	-
		в т.ч. зворотні суми	-	-	-
4	Розрахунок N6	Кошти на додаткові витрати при виконанні будівельних робіт у зимовий період (на обсяги робіт, що плануються до виконання у зимовий період)	-	-	-
5	Розрахунок N7	Кошти на додаткові витрати при виконанні будівельних робіт у літній період (на обсяги робіт, що плануються до виконання у літній період)	-	-	-
6	Розрахунок N8	Інші супутні витрати	-	-	-
		Разом	52,01130	52,01130	-

1	2	3	4	5	6
7	Розрахунок N9	Прибуток	1,12042	1,12042	-
8	Розрахунок N10	Кошти на покриття адміністративних витрат будівельно-монтажних організацій	0,50853	-	0,50853
9	Розрахунок N11	Кошти на покриття ризику	-	-	-
10	Розрахунок N12	Кошти на покриття додаткових витрат, пов'язаних з інфляційними процесами	-	-	-
		Разом (пп. 1-10)	53,64025	53,13172	0,50853
11	Розрахунок N13	Податки, збори, обов'язкові платежі, встановлені чинним законодавством і не враховані складовими вартості будівництва (крім ПДВ)	2,23501	-	2,23501
		Разом договірна ціна крім ПДВ	55,87526	53,13172	2,74354
12			-	-	-
		Всього договірна ціна	55,87526		
		в т.ч. зворотні суми:			
		-від розбирання тимчасових будівель і споруд крім ПДВ	-		
		-податок на додану вартість (ПДВ)	-		
		-від розбирання тимчасових будівель і споруд з ПДВ	-		

Керівник підприємства
(організації) замовника

_____

Керівник генеральної
підрядної організації

Поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради

Форма №4

ОБ`ЄКТНИЙ КОШТОРИС № 2-1

на будівництво : Поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради

Кошторисна вартість об`єкта	52,01130 тис.грн.
Кошторисна трудомісткість	0,41344 тис.люд.-год.
Кошторисна заробітна плата	8,63507 тис.грн.
Вимірник одиничної вартості	
Будівельні обсяги	

Складений в поточних цінах станом на 5 квітня 2015 р.

№ п/п	Номери кошторисів і кошторисних розрахунків	Найменування робіт і витрат	Кошторисна вартість, тис.грн.			Кошторисна трудомісткість, тис. люд.-год.	Кошторисна заробітна плата, тис. грн.	Показники одиничної вартості
			будівельних робіт	устаткування, меблів та інвентарю	всього			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Л. кошторис. 2-1-1	на поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради	24,0773	-	24,0773	0,41344	8,63507	-

1	2	3	4	5	6	7	8	9
2	Л. кошторис. 2-1-2	на меморіальні дошки	27,934	-	27,934	-	-	-
---	---	---	---	---	---	---	---	---
		Всього:	52,0113	-	52,0113	0,41344	8,63507	-

Головний інженер проекту
(Головний архітектор проекту) _____
[підпис, (ініціали, прізвище)]

Начальник _____
[підпис, (ініціали, прізвище)]

Склав _____
[підпис, (ініціали, прізвище)]

Перевірив _____
[підпис, (ініціали, прізвище)]

ВІДОМІСТЬ ТРУДОМІСТКОСТІ І ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ
до об`єктного кошторису № 2-1

Номери локальних кошторисів	Найменування локальних кошторисів	Робітники-будівельники	Робітники-монтажники	Робітники, зайняті на керуванні та обслуговуванні машин	Роботи по перевезенню грунту і будівельного сміття	Пусконалагоджувальний персонал	Разом прямі витрати	Загальновиробничі витрати	Разом кошторисні витрати
		Трудомісткість, тис. люд.-год.							
		Заробітна плата, тис. грн.							
1	2	3/4	5/6	7/8	9/10	11/12	13/14	15/16	17/18
2-1-1	поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради	0,37295 7,33064	- -	0,00035 0,00724	- -	- -	0,37330 7,33788	0,04014 1,29719	0,41344 8,63507
2-1-2	меморіальні дошки	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -	- -
	Разом :	0,37295 7,33064	- -	0,00035 0,00724	- -	- -	0,37330 7,33788	0,04014 1,29719	0,41344 8,63507

Склав _____ Перевірив _____

Форма № 1

Поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради
04-2015

Локальний кошторис на будівельні роботи № 2-1-1

на поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради
Поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради

Основа:
креслення (специфікації) №

Кошторисна вартість	24,0773 тис. грн.
Кошторисна трудомісткість	0,41344 тис.люд.-год.
Кошторисна заробітна плата	8,63507 тис. грн.
Середній розряд робіт	3,5 розряд

Складений в поточних цінах станом на "5 квітня" 2015 р.

№ п/п	Обґрунтування (шифр норми)	Найменування робіт і витрат	Одиниця виміру	Кількість	Вартість одиниці, грн.		Загальна вартість, грн.			Витрати труда робітників, люд.-год.	
					Всього	експлуатації машин	Всього	заробітної плати	експлуатації машин	не зайнятих обслуговуваням машин	
					заробітної плати	в тому числі заробітної плати			в тому числі заробітної плати	тих, що обслуговують машини	
										на одиницю	всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	РН18-49-1 к=0,8	*Розбирання тротуарної плитки*	*100м2*	*0,3832*	*1984,90* *1951,63*	*33,27* *6,57*	*760,61*	*747,86*	*12,75* *2,52*	*95,856* *0,3226*	*36,73* *0,12*
2	РН18-20-1 к=0,8	*Розбирання підстильних шарів основи з піску т. 10 см*	*100м3*	*0,038*	*360,05* *360,05*	- -	*13,68*	*13,68*	- -	*20,8* -	*0,79* -
3	РН18-20-4	*Улаштування підстильних та вирівнювальних шарів основи із щебеню товщ. 10 см*	*100м3*	*0,03832*	*47184,64* *681,33*	- -	*1808,12*	*26,11*	- -	*39* -	*1,49* -
4	РН18-20-4	*Улаштування підстильних та вирівнювальних шарів основи із щебеню товщ. 5 см*	*100м3*	*0,0038*	*47184,64* *681,33*	- -	*179,3*	*2,59*	- -	*39* -	*0,15* -

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
5	РН18-20-1	Улаштування підстильних та вирівнювальних шарів основи з піску т. 5 см	100м3	0,0038	26737,41 450,06	- -	101,6	1,71	- -	26 -	0,1 -
6	РН18-49-1	Улаштування покриттів з тротуарної плитки	100м2	0,4592	2829,73 2439,54	43,64 10,27	1299,41	1120,24	20,04 4,72	119,82 0,504	55,02 0,23
7	& С1426-11789-1 варіант 1	Плити бетонні тротуарні	м2	7,676	101,36 -	- -	778,04	-	- -	- -	- -
8	РН1-18-2	Розробка грунту вручну в траншеях, група грунту 2	100 м3	0,0063	5061,14 5061,14	- -	31,89	31,89	- -	300,9 -	1,9 -
9	РН18-2-1	Розбирання бортових каменів	100м	0,246	1715,98 1715,98	- -	422,13	422,13	- -	102,02 -	25,1 -
10	РН18-30-1	Установлення бетонних поребриків на бетонну основу	м	37,2	73,05 23,94	- -	2717,46	890,57	- -	1,32 -	49,1 -
11	& С1416-8684-4	Камені бортові, БР100.20.8	шт	12,6	46,22 -	- -	582,37	-	- -	- -	- -
12	ЕД6-50-12	Збирання і розбирання дерев'яної щитової опалубки з щитів площею до 1 м2 для улаштування фундаментів-стовпів, перерізом, мм 500х500	100м3	0,01	36337,78 16186,77	- -	363,38	161,87	- -	843,94 -	8,44 -
13	ЕД6-50-15	Збирання і розбирання дерев'яної щитової опалубки з щитів опалубки площею до 1 м2 для улаштування фундаментів стрічкових, шириною, мм до 500	100м3	0,01	16903,94 8014,75	- -	169,04	80,15	- -	417,87 -	4,18 -
14	ЕД6-50-12	Збирання і розбирання дерев'яної щитової опалубки з щитів площею до 1 м2 для улаштування бетонних східців	100м3	0,0035	36337,78 16186,77	- -	127,18	56,65	- -	843,94 -	2,95 -
15	ЕД6-68-1	Укладання бетонної суміші в окремі конструкції вручну. Об'єм конструкції, м3, і спосіб ущільнення, до 0,5, вручну	100м3	0,0035	92370,81 6051,27	- -	323,3	21,18	- -	311,6 -	1,09 -
16	РН11-50-1	Відбивання штукатурки по цеглі та бетону зі стін постаменту	100м2	0,06	1025,01 1025,01	- -	61,5	61,5	- -	60,94 -	3,66 -

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
17	РН11-35-1	Штукатурення постаменту по пластиковій штукатурній сітці	100м2	0,06	7068,85 3316,14	- -	424,13	198,97	- -	166,64 -	10 -
18	РН12-27-7	Шпаклювання поверхні постаменту	100м2	0,06	1050,92 630,94	- -	63,06	37,86	- -	34,16 -	2,05 -
19	РН11-45-1	Штукатурення декоративним розчином поверхні постаменту	100м2	0,06	8715,74 6341,22	- -	522,94	380,47	- -	271,34 -	16,28 -
20	РН6-31-2	Очищення поверхні скульптури від старої фарби методом випалу паяльною лампою	1 м2	7,2	79,35 74,12	- -	571,32	533,66	- -	3,4 -	24,48 -
21	ЕН15-182-1	Шпаклювання скульптури шпаклівкою "Cerezit"	100м2	0,072	2490,87 1510,28	- -	179,34	108,74	- -	76,82 -	5,53 -
22	РН12-49-3	Фарбування полівінілацетатними водоемульсійними сумішами скульптури під "бронзу"	100м2	0,072	4464,17 1454,84	- -	321,42	104,75	- -	74 -	5,33 -
23	ЕН15-182-1	Шпаклювання огорожі шпаклівкою "Cerezit"	100м2	0,492	2490,87 1510,28	- -	1225,51	743,06	- -	76,82 -	37,8 -
24	РН12-49-3	Фарбування полівінілацетатними водоемульсійними сумішами бетонної огорожі	100м2	0,492	4464,17 1454,84	- -	2196,37	715,78	- -	74 -	36,41 -
25	РН1-19-2	Копання ям вручну під стовпи, група грунту 2	100 м3	0,005	9207,27 9207,27	- -	46,04	46,04	- -	547,4 -	2,74 -
26	ЕД6-50-12	Збирання і розбирання дерев'яної щитової опалубки з щитів площею до 1 м2 для улаштування стовпів	100м3	0,005	36337,78 16186,77	- -	181,69	80,93	- -	843,94 -	4,22 -
27	ЕД6-68-1	Укладання бетонної суміші в окремі конструкції вручну. Об'єм конструкції, м3, і спосіб ущільнення, до 0,5, вручну (улаштування стовпів)	100м3	0,005	92370,81 6051,27	- -	461,85	30,26	- -	311,6 -	1,56 -
28	ЕД6-50-12	Збирання і розбирання дерев'яної щитової опалубки з щитів площею до 1 м2 для улаштування бетонних тумб	100м3	0,00936	36337,78 16186,77	- -	340,12	151,51	- -	843,94 -	7,9 -

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
29	ЕД6-68-1	*Укладання бетонної суміші в окремі конструкції вручну. Об'єм конструкції, м3, і спосіб ущільнення, до 0,5, вручну (улаштування тумб під мраморні плити)*	*100м3*	*0,00936*	*92370,81* *6051,27*	- -	*864,59*	*56,64*	- -	*311,6* -	*2,92* -
30	ЕН15-2-6	*Установка плит з мармуру*	*100 м2*	*0,0624*	*19679,89* *8074,34*	- -	*1228,03*	*503,84*	- -	*401,11* -	*25,03* -
		Разом прямі витрати по кошторису					18365,42	7330,64	32,79 7,24		372,95 0,35
		Разом будівельні роботи, грн.					18365,42				
		в тому числі:									
		вартість матеріалів, виробів та конструкцій, грн.					11001,99				
		всього заробітна плата, грн.					7337,88				
		Загальновиробничі витрати, грн.					5711,88				
		трудомісткість в загальновиробничих витратах, люд.год.					40,14				
		заробітна плата в загальновиробничих витратах, грн.					1297,19				
		Всього будівельні роботи, грн.					**24077,3**				
		Всього по кошторису					**24077,3**				
		Кошторисна трудомісткість, люд.год.					**413,44**				
		Кошторисна заробітна плата, грн.					**8635,07**				

Склав _____
[посада, підпис (ініціали, прізвище)]

Перевірив _____
[посада, підпис (ініціали, прізвище)]

Форма № 1

Поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради
04-2015

Локальний кошторис на будівельні роботи № 2-1-2

на меморіальні дошки

Поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради

Основа:
креслення (специфікації) №

Кошторисна вартість	27,934	тис. грн.
Кошторисна трудомісткість	-	тис.люд.-год.
Кошторисна заробітна плата	-	тис. грн.
Середній розряд робіт	-	розряд

Складений в поточних цінах станом на "5 квітня" 2015 р.

№ п/п	Обґрунтування (шифр норми)	Найменування робіт і витрат	Одиниця виміру	Кількість	Вартість одиниці, грн.		Загальна вартість, грн.			Витрати труда робітників, люд.-год.	
					Всього	експлуатації машин	Всього	заробітної плати	експлуатації машин	не зайнятих обслуговуваним машин	
					заробітної плати	в тому числі заробітної плати			в тому числі заробітної плати	тих, що обслуговують машини	
										на одиницю	всього
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	& С1421-10144-1	Стели гранітні	шт	8	1740,00 -	- -	13920	-	- -	- -	- -
2	& С115-126-1	Знаки на стелі	шт	293	3,00 -	- -	879	-	- -	- -	- -
3	& С115-126-1 варіант 2	Гвоздики	шт	2	70,00 -	- -	140	-	- -	- -	- -
4	& С115-126-1 варіант 1	Художнє оформлення знаків	шт	4750	2,50 -	- -	11875	-	- -	- -	- -
5	& С115-126-1 варіант 3	Полірування торців плит	шт	8	140,00 -	- -	1120	-	- -	- -	- -
		Разом прямі витрати по кошторису					27934	-	- -		- -

122

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
		Разом будівельні роботи, грн.					27934				
		в тому числі:									
		вартість матеріалів, виробів та конструкцій, грн.					27934				
		Всього будівельні роботи, грн.					**27934**				
		– – –

Поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради

Підсумкова відомість ресурсів до об'єктного кошторису № 2-1
Поточний ремонт пам'ятника загиблим воїнам в роки ВВВ в с. Червона Діброва Сумського району Токарівської сільської ради

№ п/п	Шифр ресурсу	Найменування	Одиниця виміру	Кількість	Поточна ціна за одиницю, грн.	в тому числі:			Обґрунтування ціни
						відпускна ціна, грн.	транспортна складова, грн.	заготівельно-складські витрати, грн.	
					всього, грн.	всього, грн.	всього, грн.	всього, грн.	
1	2	3	4	5	6/7	8/9	10/11	12/13	14
		I. Витрати труда							
1	1	Витрати труда робітників-будівельників	люд-год	372,95	19,66				
2		Середній розряд робіт, що виконуються робітниками-будівельниками	розряд	3,5					
3		Витрати труда робітників, зайнятих керуванням та обслуговуванням машин	люд-год	0,35	20,37				
4		Середній розряд ланки робітників, зайнятих керуванням та обслуговуванням машин	розряд	3,8					
5		Витрати труда робітників, заробітна плата яких враховується в складі:							
5.1		загальновиробничих витрат	люд-год	40,14	32,32				
	Разом кошторисна трудомісткість		люд-год	413,44					
	Середній розряд робіт		розряд	3,5					
		II. Будівельні машини і механізми							
6	+СН201-11	Автомобілі бортові, вантажопідйомність 3 т	маш-год	0,306304	107,04 32,79				
		Разом по розділу II	**грн.**		**32,79**				

1	2	3	4	5	6/7	8/9	10/11	12/13	14
		III. Будівельні машини, враховані в складі загальновиробничих витрат							
7	СН211-101	Бадді, місткість 2 м3	маш-год	0,389348					
8	СН270-126	Фарборозпилювачі ручні	маш-год	4,29204					
9	СН270-135	Перфоратори електричні	маш-год	1,29792					
		IV. Будівельні матеріали, вироби і конструкції							
10	С111-70-1	Бензин автомобільний А-76	т	0,00324	11626,97 37,67	11306,34 36,63	92,65 0,30	227,98 0,74	30 км.
11	С111-175	Цвяхи будівельні з конічною головкою 4, 0х100 мм	т	0,000992936	8621,23 8,56	8390,49 8,33	61,7 0,06	169,04 0,17	30 км.
12	С111-179	Цвяхи будівельні з плоскою головкою 1,6х50 мм	т	0,00015	11035,03 1,66	10756,96 1,61	61,7 0,01	216,37 0,04	30 км.
13	С111-253	Вапно будівельне негашене грудкове, сорт 1	т	0,010543504	1023,89 10,80	921,82 9,72	81,99 0,86	20,08 0,22	30 км.
14	С111-818	Дріт сталевий низьковуглецевий різного призначення світлий, діаметр 3,0 мм	т	0,001693724	9377,75 15,88	9145,38 15,49	48,49 0,08	183,88 0,31	30 км.
15	+С111-874 варіант 1	Сітка пластикова штукатурна	м2	6,48	14,33 92,86	14,00 90,72	0,05 0,32	0,28 1,82	30 км.
16	+С111-1305	Портландцемент загальнобудівельного призначення бездобавковий, марка 400	т	0,05286	1110,66 58,71	1018,00 53,81	70,88 3,75	21,78 1,15	30 км.
17	С111-1604	Папір шліфувальний	м2	1,02096	76,56 78,16	75,05 76,62	0,01 0,01	1,5 1,53	30 км.
18	С111-1624-2	Грунтовка глибокого проникнення	л	8,13852	10,29 83,75	9,99 81,30	0,1 0,81	0,2 1,64	30 км.

1	2	3	4	5	6/7	8/9	10/11	12/13	14
19	С111-1626-1	Дисперсія полівінілацетатна непластифікована	кг	35,532	41,93 1489,86	41,01 1457,17	0,1 3,55	0,82 29,14	30 км.
20	+С111-1764 варіант 1	Свердла кільцеві алмазні, діаметр 16 мм	шт	0,547248	1123,3 614,72	1101,24 602,65	0,03 0,02	22,03 12,05	30 км.
21	&С111-1894-3-1 варіант 1	Шпаклівка "Церезіт"	кг	101,52	4,28 434,51	4,10 416,23	0,1 10,15	0,08 8,13	30 км.
22	С111-1895	Шпаклівка клейова	т	0,031764	5949,61 188,98	5734,56 182,15	98,39 3,13	116,66 3,70	30 км.
23	С112-53	Дошки обрізні з хвойних порід, довжина 4-6, 5 м, ширина 75-150 мм, товщина 25 мм, III сорт	м3	0,003	1882,09 5,65	1804,64 5,41	40,55 0,12	36,9 0,12	30 км.
24	С112-57	Дошки обрізні з хвойних порід, довжина 4-6, 5 м, ширина 75-150 мм, товщина 32,40 мм, III сорт	м3	0,0548698	1959,74 107,53	1880,76 103,20	40,55 2,22	38,43 2,11	30 км.
25	&С115-126-1	Знаки на стелі	шт	293	3 879,00	3,00 879,00	- -	- -	
26	&С115-126-1 варіант 1	Художнє оформлення знаків	шт	4750	2,5 11875,00	2,50 11875,00	- -	- -	
27	&С115-126-1 варіант 2	Гвоздики	шт	2	70 140,00	70,00 140,00	- -	- -	
28	&С115-126-1 варіант 3	Полірування торців плит	шт	8	140 1120,00	140,00 1120,00	- -	- -	
29	С123-514-У	Щити опалубки, ширина 300-750 мм, товщина 25 мм	м2	3,4065252	147,33 501,88	143,51 488,87	0,93 3,17	2,89 9,84	30 км.
30	С142-10-2	Вода	м3	1,9320048	10,69 20,65	10,69 20,65	- -	- -	

1	2	3	4	5	6/7	8/9	10/11	12/13	14
31	&C1416-8684-4	Камені бортові, БР100.20.8	шт	12,6	46,22 582,37	36,08 454,61	9,23 116,30	0,91 11,46	30 км.
32	+C1421-9454	Щебінь із природного каменю для будівельних робіт, фракція 40-70 мм, марка М1000 і більше	м3	5,30712	368,48 1955,57	250,00 1326,78	111,25 590,42	7,23 38,37	30 км.
33	+C1421-9656-4	Суміш піскоцементна	м3	0,197456	743,79 146,87	635,40 125,46	93,81 18,52	14,58 2,89	30 км.
34	&C1421-10144-1	Стели гранітні	шт	8	1740 13920,00	1740,00 13920,00	- -	- -	
35	+C1421-10634	Пісок природний, рядовий	м3	1,0876	238,49 259,38	140,00 152,26	93,81 102,03	4,68 5,09	30 км.
36	+C1424-11600	Суміші бетонні готові важкі, клас бетону В15 [М200], крупність заповнювача більше 40 мм	м3	3,71892	846,27 3147,21	690,00 2566,05	139,68 519,46	16,59 61,70	30 км.
37	+C1425-11702	Розчин готовий опоряджувальний цементно-вапняковий 1:1:6	м3	0,288	697,72 200,94	556,00 160,13	128,04 36,88	13,68 3,93	30 км.
38	+C1425-11704	Розчин готовий опоряджувальний вапняковий 1:2,5	м3	0,186	697,72 129,78	556,00 103,42	128,04 23,82	13,68 2,54	30 км.
39	+C1425-11706-2	Розчин на кольоровому декоративному цементі, марка М150	м3	0,042	1180,7 49,59	1029,51 43,24	128,04 5,38	23,15 0,97	30 км.
40	&C1426-11789-1 варіант 1	Плити бетонні тротуарні	м2	7,676	101,36 778,04	90,00 690,84	9,37 71,92	1,99 15,28	30 км.
		Енергоносії машин, врахованих в складі загальновиробничих витрат							
41	C1999-9001	Електроенергія	кВт-год	0,5451	1,134 0,62	1,134 0,62			

1	2	3	4	5	6/7	8/9	10/11	12/13	14
		Разом	грн.		0,62	0,62			
		Разом по розділу IV	**грн.**		**38936,20**	**37207,97**	**1513,29**	**214,94**	
		Підсумкові витрати енергоносіїв для усіх машин							
		Електроенергія	кВт-год	0,545					

Поточні ціни матеріальних ресурсів прийняті станом на "5 квітня" 2015 р.
Символ '+' визначає, що параметри, які впливають на кошторисну ціну ресурсу, змінені користувачем.
Символ & визначає що ресурс задан користувачем.

Склав

Перевірив

Додаток 5
до протоколу сорок другої
сесії обласної ради
шостого скликання
129

СУМСЬКА ОБЛАСНА РАДА
ШОСТЕ СКЛИКАННЯ
сорок друга сесія

РІШЕННЯ

Суми

09.04.2015

Про Стратегію регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року та План її реалізації на 2015-2017 роки

З метою забезпечення сталого економічного розвитку Сумської області та визначення його пріоритетних напрямків, розглянувши подану Сумською обласною державною адміністрацією Стратегію регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року та План її реалізації на 2015-2017 роки, керуючись ст. 43 Закону України «Про місцеве самоврядування», обласна рада ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Стратегію регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року та План її реалізації на 2015-2017 роки (додаються).

2. Рекомендувати:

2.1. Сумській обласній державній адміністрації, територіальним органам міністерств, іншим центральним органам виконавчої влади в області здійснити організаційно-практичні заходи щодо забезпечення виконання заходів з виконання Плану реалізації Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року на 2015-2017 роки.

2.2. Районним державним адміністраціям та органам місцевого самоврядування області забезпечити на підпорядкованих територіях виконання заходів Плану реалізації Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року на 2015-2017 роки.

3. Визнати таким, що втратило чинність, рішення обласної ради від 29.12.2010 «Про Стратегію розвитку Сумської області на період до 2015 року «Нова Сумщина – 2015».

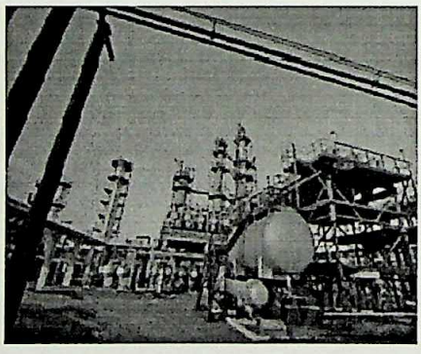
4. Організацію виконання цього рішення покласти на обласну державну адміністрацію, контроль за виконанням – на постійну комісію обласної ради з питань бюджету, соціально-економічного розвитку та інвестиційної політики.

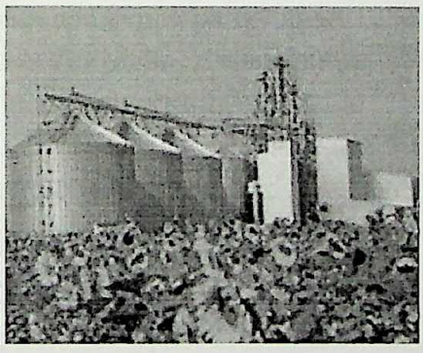
Заступник голови **В.І.Лаврик**

130

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення обласної ради
шостого скликання
09.04.2015

СТРАТЕГІЯ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ
на період до 2020 року

2015

Зміст

1. Вступ 3
1. Довідкова інформація та мета розроблення стратегічного плану 3
2. Підхід, методика та процес розроблення Стратегії 5
3. Коротка характеристика соціально-економічного розвитку області 8
4. Прогнозування розвитку Сумської області до 2025 року 17
5. Сценарії розвитку Сумської області до 2025 року 27
6. Стратегічне бачення розвитку Сумської області 28
II. Головні чинники розвитку області 29
1. Аналіз сильних сторін, можливостей розвитку, слабких сторін та загроз розвитку Сумської області (SWOT-аналіз) 29
2. SWOT-матриця Сумської області 31
III. Система цілей Стратегії 37
1. Стратегічна ціль 1. Розвиток економічного потенціалу 38
1.1. Операційна ціль 1.1. Створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних форм організації підприємств 39
1.2. Операційна ціль 1.2. Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу 41
1.3. Операційна ціль 1.3. Розвиток внутрішнього та в'їзного туризму 42
1.4. Операційна ціль 1.4. Підвищення енергоефективності в усіх секторах 45
2. Стратегічна ціль 2. Розвиток сільських територій 47
2.1. Операційна ціль 2.1. Підвищення рівня ефективності виробництва в аграрному секторі 48
2.2. Операційна ціль 2.2. Розвиток сільських територій та периферії навколо малих міст 50
3. Стратегічна ціль 3. Розвиток людського капіталу 53
3.1. Операційна ціль 3.1. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці ... 54
3.2. Операційна ціль 3.2. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців . 55
3.3. Операційна ціль 3.3. Удосконалення системи регіонального управління 58
IV. Впровадження та моніторинг реалізації Стратегії 59
V. Узгодженість Стратегії з програмними та стратегічними документами 63

132

І. Вступ.

1. Довідкова інформація та мета розробки стратегічного плану.

Сучасний світ загальної конкуренції та глобальних викликів, браку природних, фінансових і людських ресурсів спонукає всіх суб'єктів різних ринків шукати нові можливості для розвитку, використовувати власні переваги та можливості для отримання кращого доступу до ресурсів.

Часи сподівання винятково на зовнішні державні чи міжнародні ресурси відходять у минуле, все більше набирає ваги тенденція до ефективного використання власних ресурсів, творення власної територіальної згуртованості як в державних, так і в регіональних межах.

Зміна підходів до регіонального розвитку, що відбулась в Європі та наразі відбувається в Україні, направлена на посилення ролі регіонів та органів публічної влади в регіонах у власному стратегічному плануванні та власному розвитку.

Планування регіонального розвитку на середньострокову перспективу, що є результатом роботи різних суб'єктів регіонального розвитку в області (від обласної ради і обласної державної адміністрації до представників асоціацій підприємців, громадськості та науковців), має стати основою для регіональних та місцевих програм розвитку.

Таким головним планувальним документом Сумщини визначається Стратегія регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року (далі – Стратегія).

Стратегію розроблено на підставі Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів», з урахуванням Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року та досвіду реалізації Стратегії розвитку Сумської області на період до 2015 року «Нова Сумщина – 2015».

Необхідність підготовки та прийняття Стратегії викликана зміною соціально-економічної ситуації як в Україні, так і в області, а також ухваленням у 2013 році Закону України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України», що визначає нові підходи до фінансування проектів та програм регіонального розвитку. Також при розробці Стратегії враховано політичні рішення Уряду щодо реформування регіонального розвитку.

Стратегію розроблено комітетом з розроблення Стратегії, що створений розпорядженням голови Сумської обласної державної адміністрації від 07.04.2014 № 132-ОД (зі змінами від 27.03.2015 № 160-ОД), а також робочими групами у його складі шляхом проведення низки семінарів та дискусій упродовж квітня-вересня 2014 року за організаційного та методологічного супроводу з боку проекту Європейського Союзу «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні».

Розроблення Стратегії стало важливим інструментом налагодження партнерства між обласною державною адміністрацією, обласною радою, районними державними адміністраціями, міськими та районними радами, університетами, а також широким колом організацій громадянського суспільства для того, щоб стратегічний документ став надбанням усіх зацікавлених сторін, аби згодом забезпечити суспільну підтримку реалізації заходів та проектів з Плану реалізації Стратегії.

Процес колективної роботи над Стратегією різних суб'єктів регіонального розвитку в рамках робочої групи дозволив залучити до розроблення десятки організацій та активних людей області з різних секторів суспільства, органів виконавчої влади, місцевого самоврядування, наукових установ та громадських організацій.

Стратегія ставить перед собою важливе завдання – перетворити Сумщину в регіон сталого економічного зростання на основі інноваційної промисловості, важливий продовольчий центр країни з екологічним, високоефективним сільським господарством, комфортний та безпечний край, де є всі умови для всебічного розвитку людини.

Саме людина стає центром та пріоритетом розвитку. Розвиток економічного потенціалу, сільських територій та людського капіталу є лише інструментами досягнення мети.

Реалізація Стратегії полягатиме у формуванні комплексної системи завдань, що базуватимуться на розумінні поточної ситуації та рівня розвитку всієї області, її міст та районів і зможуть забезпечити досягнення стратегічного бачення та створення регіону

сталого розвитку, де гармонійно поєднуватимуться інноваційна промисловість, екологічне сільське господарство, висока якість людського капіталу та безпечне довкілля.

Стратегія побудована таким чином, що протягом її реалізації вона впливатиме на поточне формування проектів регіонального розвитку, а також заходів у межах області на період до та після 2020 року.

У документі розглядаються фактори, що впливають на подальший розвиток та диктують зміни. Він визначає цілі області й підказує шляхи їх досягнення. Як сам регіон, так і люди, які в ньому живуть та працюють, забезпечують можливість виконання заходів із реалізації стратегічних цілей.

Стратегія визначає довгострокові перспективи з урахуванням потреб майбутніх поколінь. Таким чином, питання сталого розвитку проходить синьо-жовтою ниткою крізь Стратегію, забезпечуючи наголос на економічному розвитку та соціальній єдності.

Ухвалення цієї Стратегії має стати основою для створення комплексної бази стратегічного планування в області, а саме уточнення регіональних програм, їх гармонізації з перспективами розвитку, означеними Стратегією.

Стратегія позиціонуватиметься як плановий документ найвищого рівня в регіоні, а отже її реалізація вимагає зосередження фінансових, фізичних та людських ресурсів. Очікується, що всі зусилля адміністративних органів, громадянського суспільства, наукових кіл і громадян будуть націлені на успішну реалізацію пріоритетів та заходів, передбачених Стратегією. Таким чином, зосередження та належна координація наявних фінансових ресурсів, залучених із надходжень регіонального рівня, державного бюджету, коштів донорів та з приватних джерел, дасть змогу забезпечити досягнення цілей, визначених Стратегією.

В Україні питанням регіонального розвитку приділялось недостатньо уваги як на національному, так і на регіональному рівнях. Фактично в державі не було створено механізмів для стимулювання регіонального розвитку, щоб сприяли вирівнюванню розвитку регіонів. Ухвалення Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» (від 8 вересня 2005 року № 2850-IV) дало поштовх до започаткування стратегічного планування регіонального розвитку. Цим законом запроваджено розробку та ухвалення стратегій розвитку регіонів, а також передбачено такий інструмент регіонального розвитку як угода між областю (в особі обласної ради) та Кабінетом Міністрів України. Проте, практика показала недостатню ефективність механізму угод для регіонального розвитку, оскільки з цілим рядом регіонів такі угоди так і не було укладено.

За таких політичних та законодавчих умов у Сумській області було розроблено Стратегію, базовану на чинному законодавстві та кращій світовій практиці, що спрямована на здійснення позитивних змін, забезпечення привабливості регіону для вкладення місцевих, регіональних, донорських та приватних коштів.

Стратегія визначає 3 основні стратегічні підходи, що закладають підвалини ефективного розвитку області:

1) висхідний підхід до консолідації можливостей економіки, територій і людей;

2) засвоєння методів, механізмів та інструментів стратегічного планування із застосуванням практики ЄС, що регулюють освоєння коштів структурних фондів;

3) налагодження системи взаємопов'язаних операційних програм для впровадження Стратегії в рамках середньострокових планів її реалізації.

На цьому шляху Стратегія забезпечує радикальне реагування, спрямоване на досягнення нових цілей у широкій концепції розвитку регіону та припинення застою у сфері розвитку, головним чином, за економічними, соціальними та екологічними вимірами.

Окреме місце серед напрямків регіонального розвитку відведене територіальному аспектові заходів, що спрямовані на зміцнення центрів зростання як потенційних рушіїв розвитку відповідних територій, розбудову економічної та соціальної доступності слаборозвинутої периферії та усунення загального соціально-економічного дисбалансу. Сприятлива матеріальна та нематеріальна інфраструктура й відповідний потенціал є необхідною передумовою досягнення широкого кола узгоджених цілей регіонального розвитку.

2. Підхід, методика та процес розроблення Стратегії.

Економічний розвиток включає стратегії та програми, здійснення яких дозволяє регіону пристосуватися до економічних змін шляхом поліпшення свого конкурентного положення з огляду на вирішальні фактори виробництва: людські ресурси, інформацію та технології, капітал та інфраструктуру.

Стратегічне планування – системний шлях до управління змінами й досягнення консенсусу в регіоні, а також створення спільного бачення майбутнього розвитку, творчий процес визначення проблем та погодження реалістичних цілей, завдань і стратегій, здійснення яких вирішить ці проблеми. Стратегічне планування є також потужним інструментом об'єднання лідерів бізнесу та посадовців місцевої влади для створення публічно-приватних партнерств, що має позитивний вплив на місцевий діловий клімат та конкурентне становище громади, а також на вирішення інших питань, пов'язаних з рівнем життя всіх громадян.

Процес розроблення Стратегії мав висхідний характер та відпрацьовувався робочою групою, що визначала напрями розвитку та сфери реалізації заходів.

Строковість інструментів планування визначалася на основі поєднання довгострокового стратегічного плану та середньострокових циклів планування його реалізації. Визначені на основі цього підходу стратегічні цілі та заходи мають довгостроковий характер (7 років), тоді як програми орієнтуються на реалізацію пріоритетних завдань (3 роки). Ці заходи визначають сценарії та шляхи досягнення стратегічних цілей.

Принципи розроблення Стратегії

Партнерство	Характер стратегічного розвитку формується за результатами різних консультацій, спрямованих на розбудову консенсусу, а також на обґрунтовані очікування громади від владних структур. До участі в ухваленні рішень і розробці стратегічних цілей було запрошено всі зацікавлені сторони (представників влади, наукових установ, асоціацій підприємців, торгівельних палат, підприємств та громадянського суспільства)
Спільна участь представників влади та приватного сектору	Забезпечує широкий соціальний консенсус, а також явну публічну підтримку Стратегії. Усі заходи розроблялися у спосіб, захищений від надмірного впливу учасників процесу розвитку, із залученням конкретних осіб, що ухвалюють рішення, зацікавлених сторін, експертів, представників неурядових організацій
Життєздатність	Основою забезпечення життєздатності є забезпечення належної рівноваги та послідовності внутрішніх елементів Стратегії (цілей, заходів), що підтримується застосуванням усіх зазначених у цьому документі принципів. Ще одним важливим елементом забезпечення життєздатності є забезпечення розвитку порівняльних переваг, визначених за результатами SWOT-аналізу (розбудова можливостей, котрі послаблюють гостроту вад і проблем). Для виявлення синергії між вадами та загрозами, що загрожує життєздатності (для ризик-менеджменту), застосовується матриця слабких сторін та загроз
Інтеграція	Забезпечувалася за двома напрямками: 1) інтеграція спільних місцевих потреб на регіональному рівні з територіальної та змістовної точки зору. Це означає, що досягнення будь-якої регіональної мети матиме результат і на місцевому рівні. Інтеграція забезпечується шляхом активної участі всіх зацікавлених сторін регіону; 2) інтеграція як багатомірний план розвитку пріоритетних секторів і напрямків діяльності забезпечує усунення конфліктів та негативних впливів. Інтеграція забезпечує зосередження на сумісності та синергії заходів
Інновація	Застосовується як принцип у процесі ідентифікації проектів і стосується запропонованого підходу та як найефективнішого використання наявних ресурсів
Ієрархія стратегічних планів	Стратегічні плани вищого рівня мають більш загальний характер і закладають підвалини для визначення конкретних заходів на нижчих рівнях
Інституційна пам'ять	Робота над Стратегією базувалась на результатах, досягнутих при розробці попередніх стратегічних документів, зокрема, Стратегії розвитку Сумської області на період до 2015 року «Нова Сумщина – 2015»
Субсидіарність	Визначення стратегічних заходів, починаючи з найнижчого рівня, здійснювалось із використанням ресурсів регіонального розвитку

Етапи розроблення Стратегії:

1. Організація роботи.

Робоча група – колектив осіб, що створюється для роботи над стратегічним планом розвитку регіону. На засіданнях робочої групи презентуються, обговорюються усі напрями роботи та ухвалюються відповідні рішення.

2. Здійснення соціально-економічного аналізу, формування сценаріїв та стратегічного бачення.

Відправним пунктом процесу розроблення Стратегії є інвентаризація статистичних даних. Стратегічний аналіз є більшим за розгляд статистичних показників, бо передбачає оцінку структурних, політичних, економічних та соціальних умов. У цьому сенсі кількісно-емпіричний аспект має тісний зв'язок із якісними аспектами.

Соціально-економічний аналіз є основою стратегічного управління регіоном як територіальною соціально-економічною системою. Функцією соціально-економічного аналізу є виявлення домінуючих тенденцій розвитку регіону. Наступним етапом у процесі планування є виконання соціального та економічного прогнозів на основі екстраполяції тенденцій у підсистемах регіону в межах припущень, допущень та обмежень. Реалістичний прогноз можна здійснити, використовуючи демографічні, макроекономічні та інші прогностичні показники в глобальному та національному контексті як рамку для регіональних прогнозів.

Прогноз розвитку домінуючих у регіоні тенденцій дав можливість змоделювати траєкторію розвитку та сформулювати інерційний сценарій. Такий сценарій зазвичай стає базою для формування альтернативних сценаріїв розвитку. Для Сумщини найприйнятнішим визнано реалістичний сценарій розвитку, що виникає за певних об'єктивних обмежень оптимістичного сценарію. Опис реалістичного сценарію разом з потенційними цілями став основою для формування стратегічного бачення розвитку регіону.

Робоча група визначає стратегічне бачення розвитку регіону, а саме, бажаний стан соціально-економічної системи в майбутньому, що може бути означений конкретною датою. Коректне формулювання бачення з точним зазначенням складових загальної мети розвитку є дуже важливим для успішного впровадження, подальшого моніторингу та оцінки виконання.

Стратегічне бачення відображає те, куди регіон має прийти в результаті реалізації Стратегії та відображає конкретний результат, що має бути досягнутий у майбутньому.

3. Здійснення SWOT-аналізу.

Після аналізу ситуації було розпочато аналіз потенціалу регіону. В основу методики виконання цієї роботи було покладено SWOT-аналіз. На практиці робоча група визначала сильні сторони регіону, можливості розвитку, слабкі сторони та зовнішні загрози. Під час засідань проводився мозковий штурм, спрямований на визначення синергетичної взаємодії чинників у рамках кожного з елементів SWOT-аналізу, що мав на меті визначення стратегічної орієнтації, порівняльних переваг і забезпечення можливості управління ризиком.

Виявлені сильні та слабкі сторони, можливості та загрози формують чітке уявлення про поточну ситуацію, проблеми та потенціал розвитку регіону, а отже є містком між соціально-економічним аналізом та Стратегією, причому орієнтація Стратегії та основні елементи стратегічних цілей наприкінці цього етапу вже стають очевидними.

Результати виконання цього етапу: 1) соціально-економічний аналіз області; 2) SWOT-аналіз та SWOT-матриця; 3) порівняльні переваги регіону, виклики та ризики. Зовнішній та внутрішній аналізи забезпечують визначення основних проблем економічного розвитку регіону і разом з даними профілю регіону, що є основою для формулювання стратегічних напрямів та цілей його розвитку на певний період часу.

136

4. Формування стратегічних та операційних цілей із відповідними заходами.

Стратегічні цілі визначено в найзагальніших рисах, як мінімум, на 7 років, щоб створити стратегічну платформу для циклів реалізації тривалістю по 3 роки та для уникнення необхідності повторення процесу розроблення стратегії в проміжний період і перевірки життєздатності планів у довгостроковій перспективі. Стратегічні цілі визначено на основі порівняльних переваг з урахуванням викликів, а також можливих перешкод і ризиків.

Операційні цілі було визначено як віхи на шляху досягнення стратегічних цілей, що передбачають реалізацію необхідних заходів.

Ці заходи визначено з метою досягнення відповідних стратегічних цілей на період до 2020 року. Для формування чіткої структури всіх елементів Стратегії, визначено заходи стратегічної цілі, що прив'язані до операційних цілей. Дуже часто ці заходи являли собою поєднання регіональних заходів (проектів розвитку) та реформ, що створюють базу для подальшої розбудови потенціалу й досягнення цілей розвитку.

Найважливішим результатом процесу побудови Стратегії стали почуття відповідальності за Стратегію на регіональному та місцевому рівнях, зміцнення потенціалу партнерських груп, їх підзвітності та відповідальності за реалізацію.

На цьому етапі також розпочинається процес розробки плану реалізації Стратегії, що формується на основі визначених у Стратегії стратегічних і операційних цілей (після того як їх схвалено), а робочі підгрупи узгоджують конкретні заходи, що мають бути вжиті для досягнення загальних і конкретних цілей. Завдання передбачають визначення відповідальних за їх виконання, встановлення термінів виконання та визначення необхідних ресурсів. План реалізації розробляється за кожною стратегічною та операційною ціллю і представляє собою «дерево цілей». Він формується виходячи з принципу «від загального до конкретного» та несе в собі високу ступінь деталізації.

5. Громадське обговорення та ухвалення Стратегії.

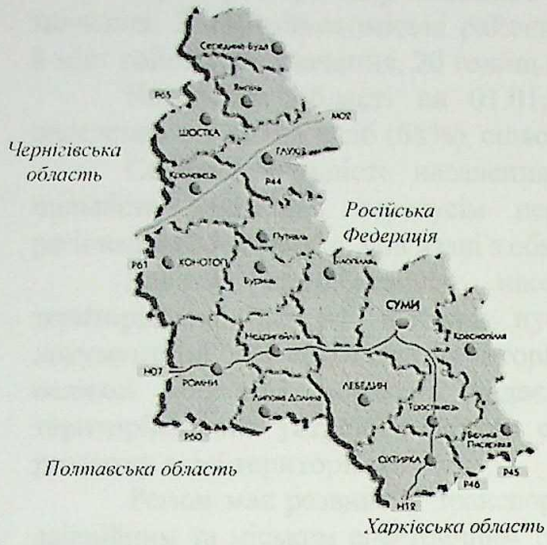
Розробивши Стратегію включно з планом її реалізації, робоча група ініціює проведення громадських слухань (або використовуються інші форми громадського обговорення), після чого допрацьована Стратегія подається на розгляд і ухвалення обласною радою в якості політики економічного розвитку регіону.

6. Моніторинг та впровадження.

Для забезпечення належного рівня відповідальності за реалізацію Стратегії необхідно створити систему моніторингу її впровадження. Така система має включати орган з моніторингу, документ (положення) про систему моніторингу виконання Стратегії.

Стратегія є основою для її впровадження через проекти регіонального розвитку, що випливають із операційних цілей Стратегії, а також базисом ухвалення управлінських та бюджетних рішень у сфері розвитку області.

3. Коротка характеристика соціально-економічного розвитку області. Географія, топографія, клімат, природні ресурси.

Сумська область утворена 10.01.1939 та розташована на північному сході України (з півночі на південь протяжність області складає 200 км, із заходу на схід – 170 км).

На півночі та сході область межує з Брянською, Курською та Бєлгородською областями Російської Федерації; на півдні та південному сході – з Полтавською та Харківською областями України; на заході – з Чернігівською областю України.

Відстань від міста Суми до міста Київ залізницею становить 350 км, шосейним шляхом – 359 км.

Клімат м'який, помірно-континентальний. Більша частина території області знаходиться в межах Придніпровської низовини, крайня північна частина – у межах Поліської низовини, на сході та північному сході – відроги Середньо-Руської височини.

Регіон розташований у межах двох природно-кліматичних зон – Полісся та Лісостеп.

Ґрунтовий покрив представлений чорноземами типовими, опідзоленими, дерново-підзолистими, ясно-сірими, сірими лісовими, темно-сірими лісовими ґрунтами і здатен повністю задовольнити потреби області у виробництві рослинного білку, що використовується безпосередньо для харчування людей та відгодівлі сільськогосподарських тварин.

Сільськогосподарські угіддя складають 1698,7 тис. га. За розмірами сільськогосподарських угідь область займає 13 місце по Україні. Розораність території становить 51,5%, сільськогосподарських земель – 70,5%.

Корисні копалини регіону на 57,2% складаються з паливно-енергетичної сировини, на 31,86% – з сировини для виробництва будівельних матеріалів, на 9,3% – з питних та технічних підземних вод, на 1,64% – з інших видів корисних копалин.

Сировинна база промисловості будівельних матеріалів є недостатньо освоєною та не задовольняє потреби області в зв'язку з розташуванням значної кількості запасів на розпайованих землях.

Річкова мережа області включає одну велику річку – Десну, середні річки – Сейм, Клевень, Сулу, Псел, Хорол, Ворсклу та 1536 малих річок. Середня густота річкової мережі становить 0,2-0,3 км/кв. км.

Регіон забезпечений підземними водними ресурсами в достатній мірі (водозабезпеченість на 1 особу становить 0,177 тис. куб. метрів/рік).

Експлуатаційні запаси мінеральних підземних вод області використовуються на 2,65%, тому всі неосвоєні, а також оцінені запаси, що не пройшли державну експертизу, є перспективними для подальшого використання.

Загальна площа земель лісового фонду становить 452,1 тис. га, у тому числі площа земель, покритих лісом – 425 тис. га. Склад порід включає понад 120 видів дерев та кущів. Лісистість області складає 17,8%.

Станом на 01.01.2014 природно-заповідний фонд області має у своєму складі 260 територій та об'єктів (176,5 тис. га), з них загальнодержавного значення – 19 об'єктів (50,5 тис. га), місцевого значення – 241 об'єкт (126 тис. га). Показник заповідності області становить 7,4%, що вище середнього показника по Україні.

Історико-культурна спадщина представлена історичними меморіальними комплексами, археологічними рештками та архітектурними спорудами, витворами монументального мистецтва, пам'ятками архітектури, що є цінними туристичними об'єктами (в області взято під охорону 372 споруди XVII-XX століть, у тому числі 52 – загальнодержавного значення).

Адміністративно-територіальний устрій, інтегрованість адміністративно-територіальних одиниць, доступність, транспортні комунікації.

Територію регіону поділено на 18 адміністративних районів, 7 міст обласного значення, 2 внутрішньоміські райони міста Суми, 384 сільські ради. В області налічується 8 міст районного значення, 20 селищ міського типу та 1458 сільських населених пунктів.

Населення області на 01.01.2014 становить 1133 тис. осіб, у тому числі міське населення – 772 тис. осіб (68%), сільське – 361 тис. осіб (32%).

Середня щільність населення складає 47,5 осіб на 1 кв. км. Низька урбанізація та щільність населення передусім периферійних районів створюють додаткові проблеми регіонального розвитку, пов'язані з обмеженістю трудових ресурсів на цих територіях.

Значна подрібненість населених пунктів області ускладнює формування територіальної основи надання публічних послуг населенню, створення планувальної документації для сільських територій. Проте, з іншого боку, наявність у сільських радах великої кількості поселень надає можливість для більш м'якого сприйняття змін територіального устрою з метою оптимізації управління та забезпечення комплексного розвитку всієї території регіону.

Регіон має розвинену транспортну систему, представлену залізничним, автомобільним, авіаційним та міським електричним транспортом. Проте пасажирсько-транспортне сполучення з іншими регіонами України залишається незадовільним.

Пасажирський автомобільний транспорт займає 65% загального обсягу перевезень та охоплює до 97% сільських населених пунктів.

Загальна щільність маршрутної мережі складає 0,48 км/кв. км.

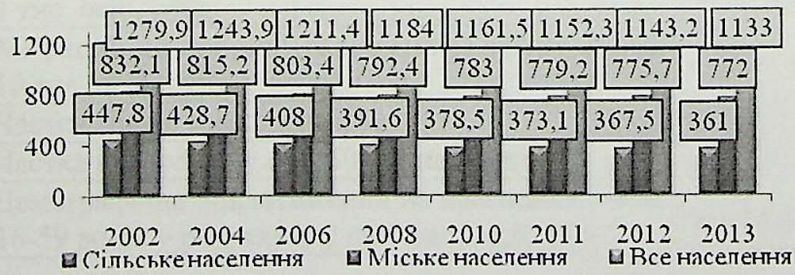
Залізничний транспорт представлено Сумською дирекцією залізничних перевезень Південної залізниці та Конотопською дирекцією залізничних перевезень Південно-Західної залізниці. Найбільшими залізничними вузлами є Суми, Конотоп та Ворожба.

Аеропорт у місті Суми належить до аеропортів класу «В». Злітна смуга аеропорту довжиною 2,5 км та шириною 42 м дозволяє приймати повітряні судна типів Ту-134, Як-40, Як-42, Ан-24 та ряд інших. Проте на цей час зазначений аеропорт майже не працює, за винятком обслуговування чартерних рейсів.

Населення та демографія, якість життя.

Демографічна ситуація в області є однією з найгірших по Україні, містить високі ризики для майбутнього розвитку територій, що пов'язано з від'ємним природним та міграційним приростом населення, загостренням незбалансованості в співвідношенні між чоловіками та жінками, диспропорції вікових груп, що є стримуючим фактором у режимі відтворення населення, поступово призводить зростання демографічного навантаження на суспільство.

Чисельність наявного населення, тис. осіб (на кінець року)

Питома вага населення Сумської області становить 2,5% від населення України. За чисельністю населення область займає 20 місце

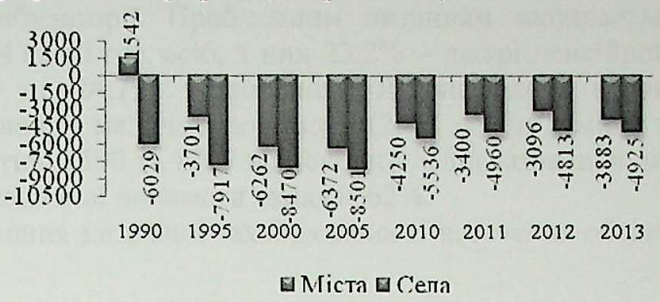
У 2013 році скорочення населення відбувалось по всіх містах і районах області, що обумовлено перевищенням смертності над народжуваністю. Слід відмітити, що спостерігається зростання питомої ваги міського населення.

Показник народжуваності склав 9,1 особи на 1000 наявного населення, смертності – 16,9 особи на 1000 наявного населення. Відповідно природне скорочення населення дорівнює 7,8 осіб на 1000 наявного населення (або 8808 осіб).

На 01.01.2014 за рахунок природного скорочення чисельність сільського населення зменшилась на 4925 осіб, міського – на 3883 особи.

Порівняно з сусідніми регіонами та з регіонами, що належать до однієї з Сумською областю типології, показник природного скорочення є одним з найгірших.

Природний приріст (скорочення) населення, осіб

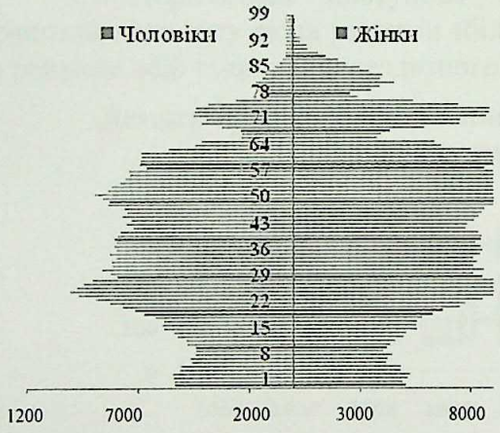

У 2013 році загальний коефіцієнт міграційного приросту (скорочення) населення в області склав -13 осіб на 10 тис. наявного населення (по Україні +7 осіб на 10 тис. наявного населення). За межі регіону виїхало на 1484 особи більше, ніж прибуло до нього (+20% до показника 2009 року).

У 2013 році чисельність населення в сільській місцевості регіону зменшилась за рахунок міграції на 1361 особу, що майже у 11,1 раза більше, ніж у міських поселеннях. Найбільший негативний вплив на зазначений показник має від'ємне сальдо міжрегіональної міграції.

Станом на 01.01.2014 в області налічувалось 614,1 тис. жінок (54,3%) та 516,7 тис. чоловіків (45,7%).

Розподіл населення за статтю та віком (станом на 01.01.2013)

Співвідношення між чоловіками та жінками неоднакове в різних вікових групах. Відбувається розширення діаграми у віковій групі 20-29 років та у віковій групі 45-54 роки за рахунок жіночої частини населення. Відносно симетричною статевовікова піраміда виглядає у молодших вікових групах. Найбільша диспропорція між чоловічим та жіночим населенням спостерігається у віковій групі старше 60 років.

Ключові індикатори демографічної ситуації

Показник	Дата (період)	Сумська область	Україна	Позиція Сумської області
Природний приріст (скорочення) населення на 1 тис. осіб, осіб	2013 рік	-7,8	-3,5	Слабка
Міграційний приріст (скорочення) населення на 10 тис. осіб, осіб	2013 рік	-13	+7	Слабка
Частка жінок у населенні, %	на 01.01.2014	54,3	53,8	Слабка
Частка населення у віці 60 і понад років, %	на 01.01.2013	23,3	21,4	Слабка
Демографічне навантаження на населення у віці 16-59 років у розрахунку на 1 тис. осіб, осіб	на 01.01.2013	586	585	Слабка

Система дошкільних та загальноосвітніх закладів є розгалуженою, проте мережа дошкільних навчальних закладів не відповідає наявній потребі (114 дітей на 100 місць). Освітню діяльність з підготовки кваліфікованих робітників здійснюють 33 заклади професійно-технічної освіти (3% від загальної кількості професійно-технічних навчальних закладів України), контингент учнів і слухачів яких на 01.01.2014 становив 10396 осіб, або 2,6% від загальноукраїнського показника (Чернігівська область – 6819 осіб, 1,8%).

Медичну допомогу населенню області надають 241 лікарський заклад охорони здоров'я, 518 ФАПів та 54 лікарські амбулаторії. Проблемним питанням залишається забезпеченість лікарями, що становить 34,4 на 10 тис. осіб, з них 23,2% – лікарі пенсійного віку (по Україні – 41,5 на 10 тис. осіб та 24,7% відповідно). Як наслідок, високе навантаження на лікарів, які надають первинну медичну допомогу (2003 особи в місті та 2535 осіб у сільській місцевості при нормативі 1500 та 1200 відповідно). Слід зазначити, що зношеність автомобілів служби екстреної медичної допомоги складає 62%.

Досить негативними явищем є зростання загальної захворюваності населення області на злоякісні новоутворення.

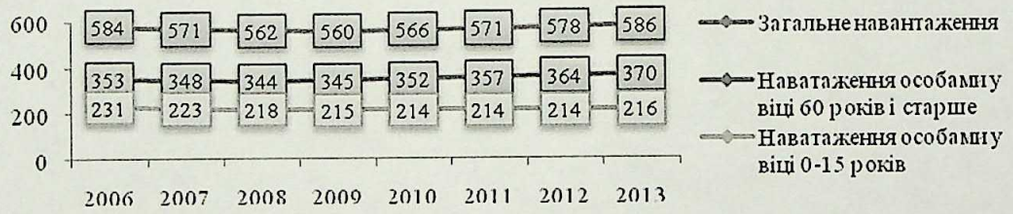
Трудовий, науковий потенціал.

Область належить до групи областей, що мають високий рівень економічної активності та зайнятості населення.

Чисельність економічно активного населення регіону в 2013 році складала 558,7 тис. осіб, з яких 92,3% були зайняті економічною діяльністю. Рівень економічної активності населення збільшився з 62,7% у 2010 році до 65,1% у 2013 році. Відсоток зайнятого населення зріс на 4,1 в.п. Рівень безробіття (за методологією МОП) у відсотках до економічно активного населення віком 15-70 років у 2013 році склав 7,7% (2009 рік – 11,1%). За цим показником регіон випереджає Вінницьку (8,4%), Кіровоградську (7,9%), Херсонську (8,5%) та Чернігівську (9,3%) області.

Спостерігається поступове зростання демографічного навантаження на осіб працездатного віку як за рахунок збільшення навантаження особами у віці до 15 років, так і за рахунок осіб старше працездатного віку.

Демографічне навантаження на населення у віці 16-59 років та понад 60 років у розрахунку на 1000 осіб у віці 16-59 років, осіб

Станом на 01.01.2013 загальне навантаження на населення у віці 16-59 років та 60 років і старше становить 586 осіб у розрахунку на 1000 осіб населення у віці 16-59 років. Порівняно з 01.01.2009 загальне навантаження зросло на 26 осіб. Проблемою є зменшення чисельності осіб допрацездатного віку при зростанні чисельності осіб, яким виповнилося 60 і більше років.

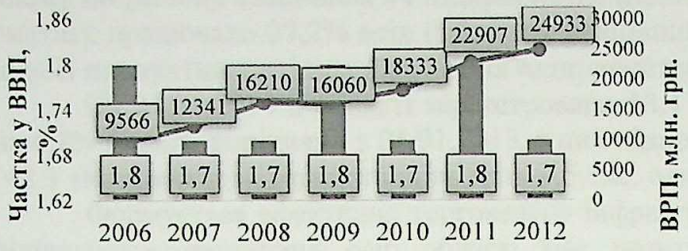
Станом на 01.01.2014 в області 57,8% найманих працівників мали вищу освіту, з них 33,3% – повну вищу, 24,5% – неповну та базову вищу. Це є свідченням високого рівня підготовки кадрів для економіки регіону. Для надання зазначеної підготовки в області функціонують 5 вищих навчальних закладів III та IV рівнів акредитації, 10 навчальних закладів I та II рівнів акредитації.

Структура економіки регіону має великий вплив на масштаб розподілу трудових ресурсів за розмірами підприємств, установ та організацій. На ринку зайнятості області домінують великі підприємства, що забезпечують роботою близько 50% усього економічно активного населення. Три сектори економіки області, з точки зору доданої вартості, у 2013 році забезпечили 45,5% зайнятості працівників – промисловість; сільське господарство; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність.

Спостерігається зростання рівня середньомісячної номінальної заробітної плати з 1593 гривень у 2009 році до 2702 гривень у 2013 році. За розміром доходів населення у розрахунку на 1 особу регіон належить до областей з порівняно нижчим рівнем від середньоукраїнського показника.

Економіка та підприємництво.

Валовий регіональний продукт (ВРП) Сумської області та його частка у ВВП України

З 2010 року в регіоні відновлено позитивну динаміку до збільшення ВРП після світової кризи 2008-2009 років.

У 2012 році в області вироблено ВРП на загальну суму 24933 млн. гривень проти 16210 млн. гривень у 2008 році.

Індекс фізичного обсягу ВРП (у порівнянних цінах) за 2012 рік становив 101,7%, що перевищує загальноукраїнський показник (100,2%) та відповідає 14 місцю серед регіонів України. У розрахунку на 1 особу цей показник становить 21722 гривні (18 місце по Україні). Порівняно з 2008 роком ВРП на 1 особу у фактичних цінах збільшився в 1,6 раза.

Структура валової доданої вартості, що є основою ВРП, за останні роки зазнала змін. Суттєво знизилась частка промисловості (з 39,4% у 2008 році до 29,5% у 2011 році через скорочення частки добувної та переробної промисловості) та збільшилась питома вага сфери послуг (з 47,3% до 55,4%), частка сільського господарства залишилась незмінною.

Промисловість області є основною бюджетоутворюючою галуззю. За промисловим потенціалом регіон відноситься до середньої групи областей України та відрізняється найбільшою часткою великих підприємств (53%). Проте спостерігається низький технологічний стан промислового виробництва.

За підсумками 2013 року за показником обсягу реалізованої промислової продукції в розрахунку на 1 особу область займала 10 місце по Україні.

Існує тенденція до зменшення обсягів капітальних інвестицій, освоєних підприємствами та організаціями області. Протягом 2013 року за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 2721,3 млн. гривень капітальних інвестицій (23 місце по Україні). Індекс капітальних інвестицій проти 2013 року склав 90,1% (у порівнянних цінах).

Найбільший обсяг капітальних інвестицій, залучених в економіку регіону протягом 2013 року, займають інвестиції в промисловість (38%) та сільське, лісове, рибне господарство (25%).

Порівняно з 2010 роком спостерігається суттєве зростання питомої ваги капітальних інвестицій, освоєних у галузі сільського, лісового та рибного господарства – на 9 в.п. (з 16% у 2010 році до 25% у 2013 році) та промисловості – на 6 в.п. (з 32% до 38%), головним джерелом фінансування яких залишаються власні кошти підприємств та кошти населення. Основним напрямком вкладення коштів населення у 2013 році є житлове будівництво. У 2013 році обсяг уведеного в експлуатацію житла знизився порівняно з 2012 роком на 27,2% і склав 142,6 тис. кв. метрів загальної площі житла.

У 2013 році за темпом зростання (зменшення) обсягу прямих іноземних інвестицій область посіла 9 місце по Україні (110,5% до 2012 року), обсягом прямих іноземних інвестицій у розрахунку на 1 особу – 15 місце (376,1 долара США).

На кінець 2013 року загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, внесених в економіку області, склав 427,2 млн. доларів США. При цьому за останні 4 роки іноземні інвестори вклали майже 200 млн. доларів США, що становить 50% сукупного іноземного капіталу, залученого за весь період інвестування в регіон.

Найпривабливішими для іноземних інвестицій залишаються промисловість, оптова торгівля, ремонт автотранспортних засобів.

Незмінною залишається тенденція до зростання частки малих підприємств в їх загальній кількості. У 2013 році цей показник досяг рівня 93,3% (2011 рік – 92,3%, 2012 рік – 92,5%). У сфері малого бізнесу задіяно більше чверті працюючих у регіоні. Підприємствами

малого бізнесу протягом 2013 року реалізовано продукції (товарів, послуг) на суму 7614,8 млн. гривень (22% загального обсягу реалізованої промислової продукції по області).

Кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення в середньому по регіону становила 44 підприємства (по Україні – 75). У 2013 році на малих підприємствах працювало 27,2% всіх найманих працівників області (по Україні – 25,7%). За показником продуктивності праці на малих підприємствах область посідає 17 місце по Україні.

На 01.01.2014 в області зареєстровано 58,4 тис. суб'єктів малого підприємництва, що на 4,7% більше порівняно з 01.01.2013, з них підприємців - фізичних осіб – 53,4 тис. одиниць (+2,3 тис. одиниць), малих підприємств – 5 тис. одиниць (+20 одиниць).

Формується ефективна торговельна інфраструктура. Обсяг роздрібного товарообороту підприємств-юридичних осіб області має позитивну динаміку. У 2010 році роздрібний товарооборот становив 3,9 млрд. гривень, а у 2013 році збільшився до 6 млрд. гривень.

Показник інфляції в області, починаючи з 2007 року, є нижчим від середньоукраїнського показника, а з 2012 року є нижчим від показників регіонів, що належать до однієї з Сумською областю типології. По області протягом 2 останніх років досягнуто дефляції (відповідно -1,2% та -0,5%), коли по Україні зафіксовано дефляцію лише у 2012 році (-0,2%).

Зовнішньоекономічна діяльність характеризується зниженням попиту на міжнародних ринках основної експортної продукції області, що зумовлено, у першу чергу, несприятливою кон'юнктурою на зовнішніх ринках. У 2013 році за темпом зростання (зменшення) обсягу експорту товарів область займає 23 місце по Україні, за коефіцієнтом покриття експортом імпорту – 11. Сальдо зовнішньої торгівлі товарами у 2009-2013 роках є незмінно позитивним, водночас, у сфері послуг – постійно від'ємним.

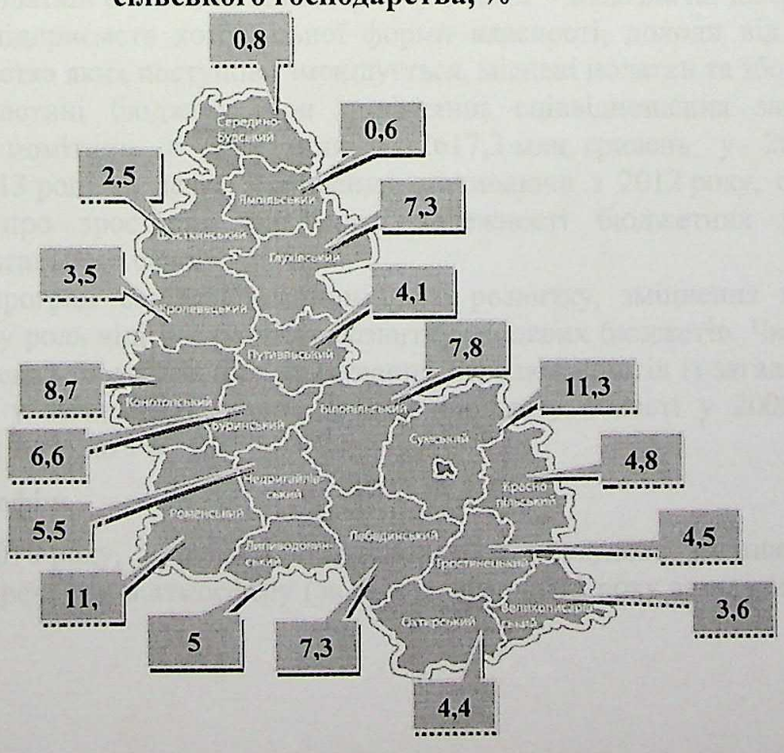
Спостерігається переорієнтування експорту товаровиробників області з ринків Російської Федерації на ринки Європейського Союзу, частка яких постійно зростає.

Сільське господарство.

Сільськогосподарський комплекс відноситься до провідних галузей економіки регіону, що має значний вплив на рівень та якість життя населення, стабільну роботу галузей. Аграрна галузь регіону демонструє стабільний розвиток. У 2007 році частка сільського господарства в загальному обсязі валової доданої вартості всіх галузей економіки області становила 14,3%, а у 2011 році – 15,1% (по Україні – 9,5%).

У всіх категоріях господарств області щорічно виробляється від 8 млрд. гривень до 9,5 млрд. гривень валової продукції сільського господарства, що становить близько 3,7% від загального обсягу виробництва по Україні.

Питома вага районів у загальному обсязі виробництва валової продукції сільського господарства, %

У загальному обсязі валової продукції сільського господарства найбільша частка припадає на рослинництво (2013 рік – 77,6%). Виробництво основних сільськогосподарських культур, зокрема, зернових та технічних, на які припадає понад 75% загального обсягу виробництва продукції галузі рослинництва, постійно зростає.

Овочевництво та садівництво займають досить незначну частку в загальних обсягах виробництва (менше 1%). Тому з метою забезпечення потреб населення області в зазначеній продукції необхідно приділяти належну увагу розвитку виробничої кооперації та переробки зазначеної продукції.

Галузь тваринництва представлена в регіоні розвиненим молочним скотарством, свинарством, вівчарством та птахівництвом.

Поряд з цим поголів'я великої рогатої худоби, у тому числі корів, у господарствах регіону протягом останніх років має тенденцію до скорочення.

У структурі виробництва валової продукції галузі тваринництва домінуючими залишаються господарства населення. З метою задоволення потреб особистих селянських господарств області у виробництві конкурентоспроможної продукції, її переробці та реалізації за прийнятними цінами залишається потреба в подальшому розвитку та функціонуванні сільськогосподарської обслуговуючої кооперації, що в свою чергу потребує значних інвестиційних надходжень для розширення діяльності та нарощування конкурентоспроможності.

Перспектива розвитку молочного скотарства в регіоні залишається за великотоварним виробництвом. В області 33 великотоварні господарства з поголів'ям корів понад 400 голів, що виробляють 64% молока від загального виробництва по області.

З метою сприяння розвитку сільських територій, зростання самозайнятості населення у сільській місцевості необхідно надавати підтримку також і фермерським господарствам.

Бюджет.

За 2009-2012 роки в дохідній частині бюджету області відзначається незначне зростання надходжень, однак, починаючи з 2012 року, це зростання призупиняється у зв'язку з кризовими явищами в економіці. У 2009-2011 роках область віддавала до державного бюджету в 3 рази більше податків і зборів, ніж отримувала, а з 2012 року цей показник знижується, тобто область починає менше віддавати державі.

Область глибоко дотаційна, за досліджуваний період рівень дотаційності поступово зростає з 56,7% у 2009 році до 59,3% у 2013 році.

Структура власних податкових надходжень залишається незмінною, їх більшу частку становить податок на доходи фізичних осіб, що коливається від 70% до 73%. Другим за величиною джерелом податків є плата за землю (16%). Решта – малозначні джерела, такі як податок на прибуток підприємств комунальної форми власності, доходи від відчуження нерухомості та землі, частка яких поступово зменшується, місцеві податки та збори.

У видатковій частині бюджету, при порівнянні співвідношення загального та спеціального фондів, помітним є зростання з 2617,3 млн. гривень у 2009 році до 4810 млн. гривень у 2013 році та деяке зменшення, починаючи з 2012 року, спеціального фонду, що свідчить про зростання фінансової залежності бюджетних установ від розпорядників коштів загального фонду.

Для реалізації програм соціально-економічного розвитку, зміцнення матеріально-фінансової бази важливу роль відіграє бюджет розвитку місцевих бюджетів. Частка доходів бюджету розвитку місцевих бюджетів (без урахування передачі коштів із загального фонду до бюджету розвитку) у загальному обсязі доходів бюджету області у 2009-2013 роках коливається в межах від 1,9% до 7%.

Екологічний профіль.

Починаючи з 2010 року, у регіоні спостерігається поступове зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферу (за підсумками 2013 року зазначений показник склав 77,5 тис. тонн).

Проблему забруднення повітря в регіоні визначають викиди автотранспорту (62% від загального обсягу викидів). За показником обсягу викидів у розрахунку на 1 особу кількість викидів в атмосферне повітря в регіоні складає в середньому 72,3 кг/особу.

Для потреб централізованого питного водопостачання населення використовує питну воду з артезіанських свердловин, якість якої має безперечні переваги над водою річок та джерел відкритих водойм та відповідає санітарно-гігієнічним нормам.

Найбільшими споживачами води в області є підприємства житлово-комунального господарства, промисловості та сільського господарства, у тому числі ставково-рибне господарство, частка яких у загальному водоспоживанні становить відповідно 34,5%, 13,3%, 50%.

Не сприяють поліпшенню екологічного стану водних об'єктів існуючі технологічні схеми водоочисних споруд, застаріла технологія очистки стічних вод, значна зношеність існуючих водопровідних та каналізаційних мереж.

Значною проблемою раціонального використання ґрунтів області останнім часом є їх кислотна деградація та інтенсивне підкислення чорноземів.

Основні масиви кислих та слабокислих орних земель у регіоні зосереджені в зоні Полісся та перехідній зоні, а також у лісостеповій зоні. За даними агрохімічного обстеження вапнування потребують 361,9 тис. га ріллі.

Серед сучасних природних процесів, несприятливих для сільськогосподарського виробництва є інтенсивний літній розмив та площинний змив, а також суфозійно-просадкові явища. Загальна площа сільськогосподарських угідь, що зазнала згубного впливу водної ерозії, становить 311,3 тис. га, у тому числі 173,7 тис. га орних земель, що складає 14% від загальної площі цих угідь.

Гострою екологічною проблемою є поводження з відходами. Станом на 01.01.2014 на території області накопичено 30391,1 тис. тонн відходів I-IV класів небезпеки. Джерелами утворення відходів є підприємства хімічної, машинобудівної, паливно-енергетичної, будівельної галузей, агропромислового комплексу та сфери комунально-побутового обслуговування. Найбільша кількість відходів утворюється на підприємствах хімічної та машинобудівної галузей промисловості.

Сумська область: порівняльний аспект.

За типологією регіонів, що була підготовлена в рамках проекту ЄС «Підтримка сталого регіонального розвитку в Україні», визначено 5 груп регіонів (типів), що мають спільні риси, але при цьому достатньо відрізняються від інших типів. Сумщину разом із Вінницькою, Кіровоградською, Херсонською та Чернігівською областями віднесено до п'ятого типу – це регіони з низьким рівнем розвитку, уповільненням розвитку та з найсерйознішими проблемами розвитку.

Спільні риси областей та місце Сумщини серед регіонів цього типу:

- демографічна ситуація в області є однією з найгірших по Україні (за скороченням населення область щорічно займає останні місця по Україні поряд з Чернігівською та Кіровоградською областями). Загальною серед регіонів є тенденція зменшення чисельності осіб вікової групи 16-59 років. Однією з найгостріших проблем в області є зменшення чисельності осіб допрацездатного віку при одночасному зростанні чисельності осіб, яким виповнилося 60 і більше років;
- низька урбанізація та низька щільність населення;
- частка областей у ВРП України є невисокою і коливається у межах від 1,3% (Херсонська область) до 2,3% (Вінницька область), у Сумській області цей показник становить 1,7%;
- низький рівень ВРП на 1 особу (56%-69% від середнього по Україні, у Сумській області – 67,9%);
- за обсягом реалізованої продукції в розрахунку на 1 особу Сумська область має найвищий показник (80% від середнього значення по Україні; по іншим областям цієї групи – від 41,2% у Херсонській до 59,2% у Кіровоградській областях);

- внесок малих підприємств у загальний обсяг реалізованої продукції становить від 21,9% у Сумській до 40,9% у Херсонській областях, проте в Сумській області вищий, ніж у інших регіонах цієї групи, внесок великих підприємств (39,5%);
- на малих підприємствах регіонів працювало від 27,2% у Сумській до 38% у Херсонській областях всіх найманих працівників (по Україні – 25,7%). На відміну від зазначених областей у Сумській області в структурній характеристиці зайнятості найманих працівників значну частину (22,3%) займає великий бізнес;
- низький показник обсягу капітальних інвестицій у розрахунку на 1 особу (33%-65,6% від середнього по Україні, у Сумській області – 40,2%); низька питома вага обсягу освоєних капітальних інвестицій – Сумська (1%), Чернігівська (1%), Херсонська (0,8%) області займають останні місця;
- малий обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на 1 особу (9,4%-29,3% середнього по Україні, Сумська область має найвищий показник серед регіонів цієї групи); низька питома вага регіонів у загальному обсязі залучених іноземних інвестицій по Україні (у Сумській області – 0,7% проти відповідного показника Чернігівської області – 0,2%, Кіровоградської – 0,3%, Вінницької та Херсонської – по 0,5%);
- низька частка експорту областей у загальному обсязі експорту по Україні (від 0,6% у Херсонській до 1,5% у Сумській областях);
- низький наявний дохід у розрахунку на 1 особу (81,6%-90,1% від середнього по Україні, Сумська область – 87,9%);
- середньомісячна заробітна плата коливається в межах 75,5%-82,8% від середньоукраїнського показника, по Сумській області – 82,8%;
- вищий, ніж у середньому по Україні (7,2%) рівень безробіття (за методологією МОП), проте в Сумській області найнижчий показник (7,7%) серед регіонів цієї групи;
- загалом добра екологічна ситуація з окремими недоліками:

частка викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря в загальному обсязі викидів по Україні становить від 1,1% у Кіровоградській та Херсонській областях до 2,7% у Вінницькій області (Сумська область – 1,2%);

рівень водоспоживання у зазначених областях не перевищує 1,4% (крім Херсонської області – 9,5%, на Сумщині найнижчий показник – 0,8%);

рівень заповідання в Херсонській, Чернігівській, Сумській областях вище середнього показника по Україні;

- помірна або погана зовнішня доступність, більшість областей розташовані відносно близько до міста Київ (крім Херсонської області), відсутні функціонуючі аеропорти.

Сумська область потрапляє в один тип із Дніпропетровською, Запорізькою та Полтавською областями як така, що має середній загальний індекс людського розвитку (ІЛР), посилений переважно матеріальним добробутом і ринком праці та погіршений соціальними умовами, демографією і в деяких випадках станом довкілля. Слід зазначити, що для цього типу Сумська область є граничним випадком із найнижчим загальним ІЛР і дещо іншою моделлю: ІЛР посилений переважно ринком праці та екологією, а погіршений – таким компонентом як добробут.

Проведене дослідження соціально-економічного розвитку Сумської області та отримані порівняльні характеристики з регіонами-сусідами та регіонами, що належать до однієї типології, будуть основою оцінки результатів виконання стратегії.

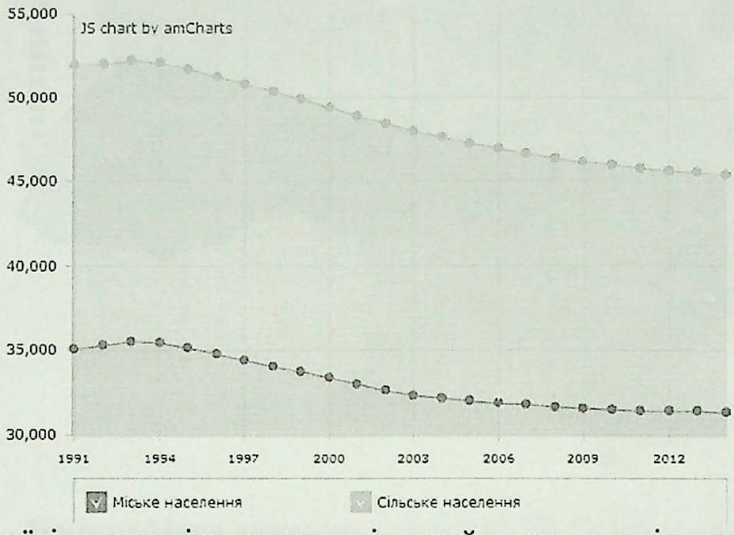
Сумська область має всі передумови стати регіоном сталого економічного зростання на основі інноваційної промисловості, важливим продовольчим центром країни з екологічним, високоефективним сільським господарством, комфортним та безпечним краєм, де є всі умови для всебічного розвитку людини.

4. Прогнозування розвитку Сумської області до 2025 року.

В основу покладені демографічні прогнози для Сумської області, виконані Інститутом демографії НАНУ в рамках розроблення Схеми планування та прогнози на основі висновків соціально-економічного аналізу в рамках розроблення Стратегії.

Демографія.

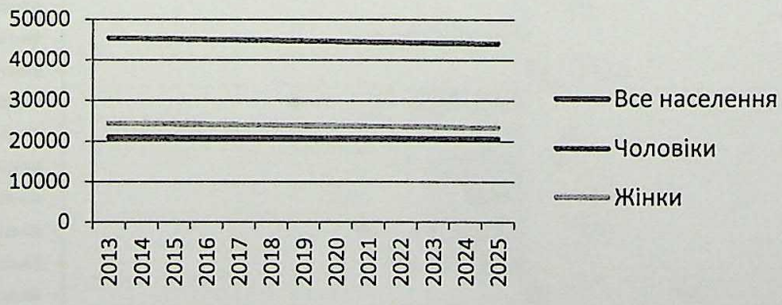
Динаміка чисельності міського та сільського населення України у 1991-2014 роках (джерело – http://infolight.org.ua)

В Україні спостерігаються одні з найвищих темпів скорочення населення серед європейських країн. За прогнозом ООН до 2050 року чисельність громадян нашої держави скоротиться до 33 млн. осіб. Інститут демографії та соціальних досліджень НАНУ має іншу позицію, його прогноз базується на скороченнях темпів депопуляції (зменшення населення) в останні роки та становить 36,2-36,3 млн. осіб.

Здійснений аналіз статистичних показників чисельності населення станом на 01.01.2013 та прогноз Державного комітету статистики України на 01.01.2014 свідчить про зростання депопуляції в 2013 році в порівнянні з 2012 роком. Вищі темпи зменшення населення в сільській місцевості, ніж в міській, що в свою чергу зумовлено міграцією молоді з села в місто. Найбільші темпи скорочення населення характерні для Луганської, Донецької областей за рахунок негативної динаміки міського населення та Чернігівської, Сумської областей – найвищих темпів депопуляції в селах.

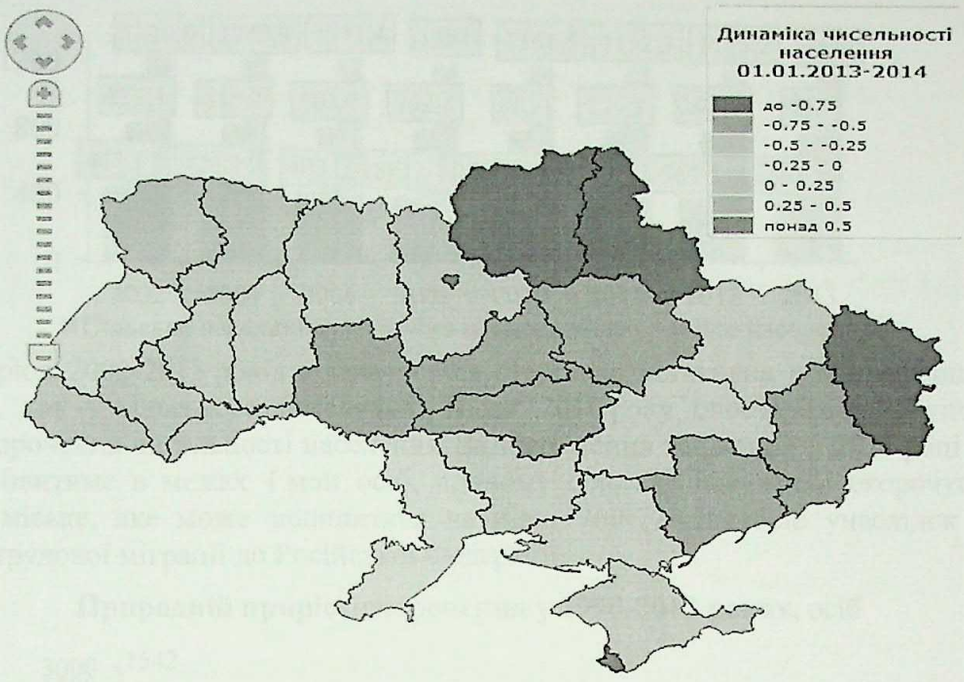
Демографічний прогноз Інституту демографії НАНУ до 2025 року. Гіпотеза: середня народжуваність, середня тривалість життя, середній показник міграції
(джерело – http://www.idss.org.ua)

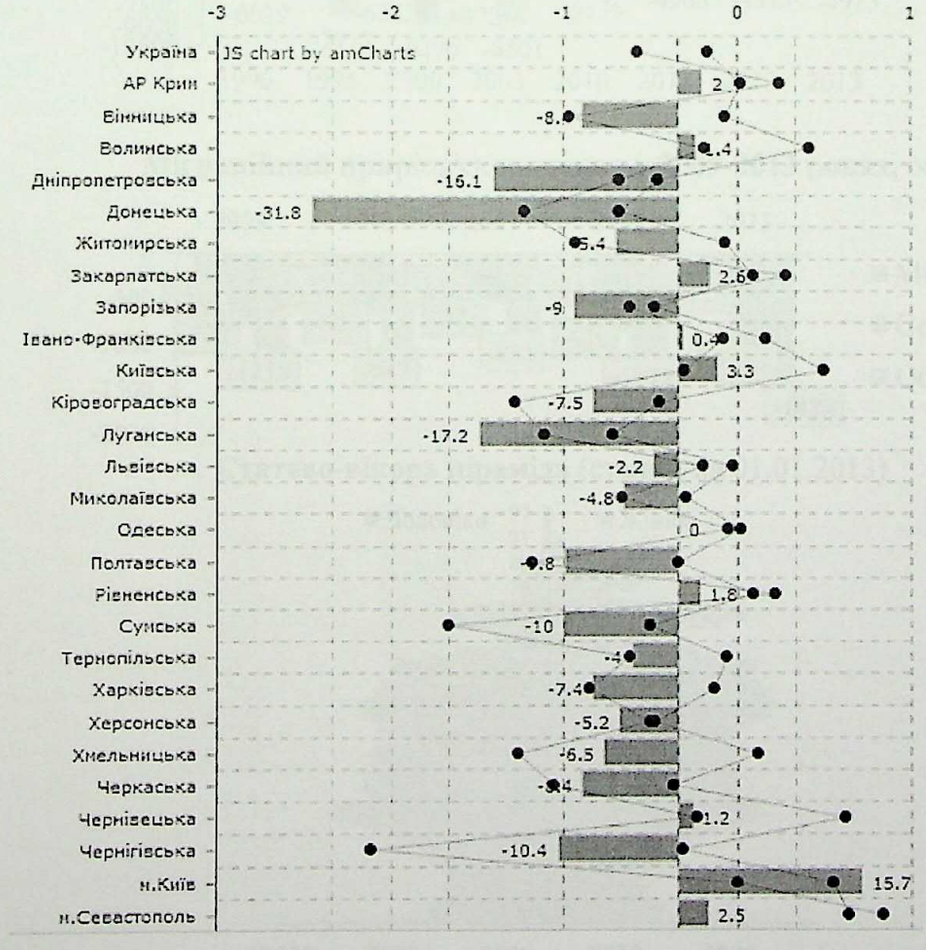
Прогнозна чисельність населення України на 2025 рік складе 44 млн. осіб (при низькій народжуваності, тривалості життя, високій міграції – 41,8 млн. осіб).

147

Територіальна структура динаміки чисельності населення у розрізі областей станом на 01.01.2014 до 01.01.2013, %
(джерело – http://infolight.org.ua)

Демографічна динаміка станом на 01.01.2014 до 01.01.2013, %
(джерело – http://infolight.org.ua)

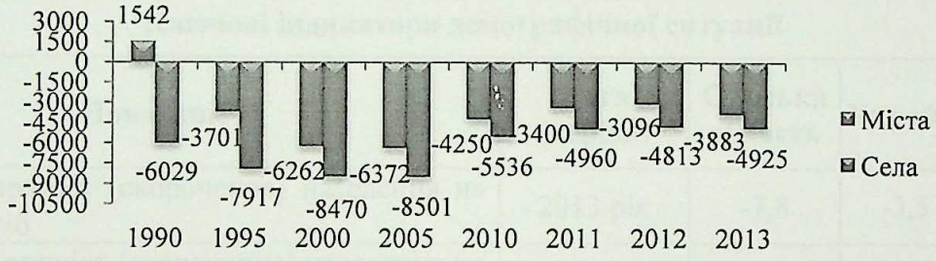
Найбільші темпи скорочення населення належать Чернігівській (-0,96%), Сумській (-0,86%), Луганській (-0,76%), Кіровоградській (-0,75%) та Донецькій (-0,73%) областям.

Демографічна динаміка Сумської області у 2002-2013 роках, млн. осіб

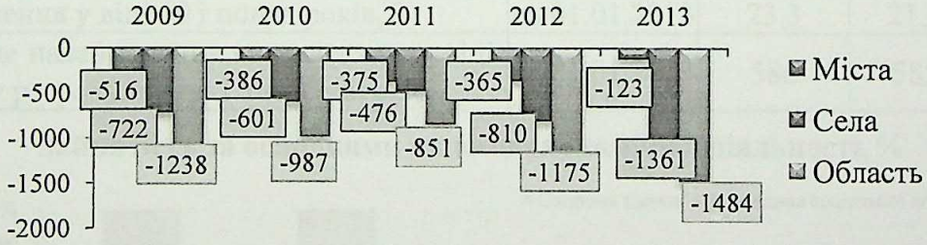

За період 2002-2013 років відзначається стабільна негативна демографічна динаміка як міського, так і сільського населення. Після 2010 року спостерігається уповільнення тенденції скорочення чисельності населення. За збереження тенденцій у 2025 році населення області становитиме в межах 1 млн. осіб, причому сільське населення скорочуватиметься швидше за міське, яке може залишитися на рівні 760-770 тис. осіб унаслідок стрімкого скорочення трудової міграції до Російської Федерації.

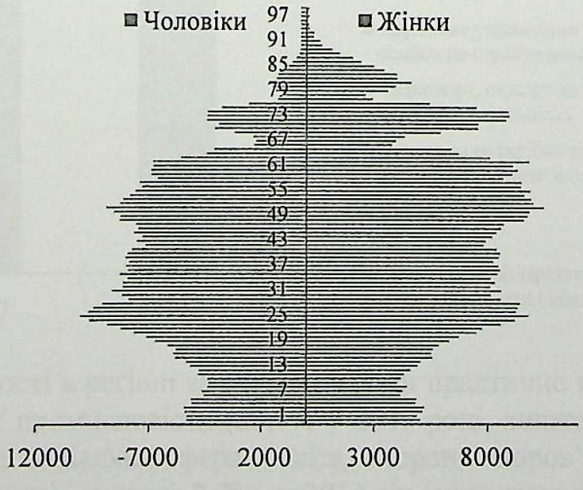
Природній приріст/скорочення у 1990-2013 роках, осіб

Міграційний приріст/скорочення у 2009-2013 роках, осіб

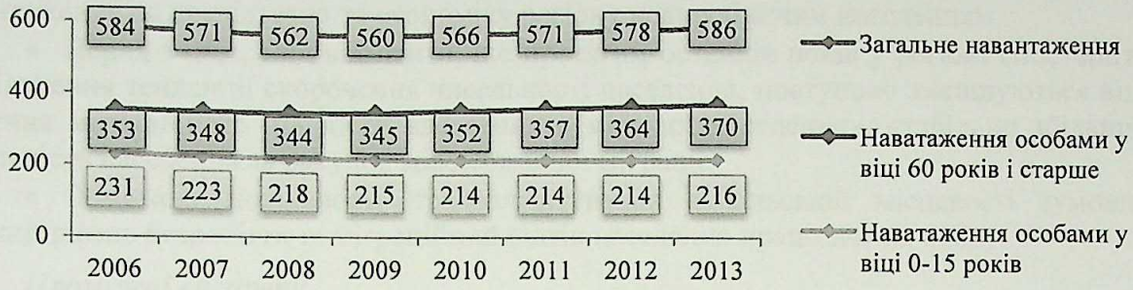

Статево-вікова піраміда (станом на 01.01.2013)

Статево-вікова структура населення області відповідає загальноукраїнським тенденціям. Навколо позначки +/-10 років сформована виразна «демографічна яма». На 2025 рік вона пересунеться на позначку +/-20 років. Після 45 років виступають явні диспропорції у співвідношенні чоловіки/жінки. Крім цього, діаграма виявляє тенденцію до «старіння населення» та очікувану нестачу молодої робочої сили.

Демографічне навантаження на працездатне населення, на 1000 осіб, 2006-2013 роки, осіб

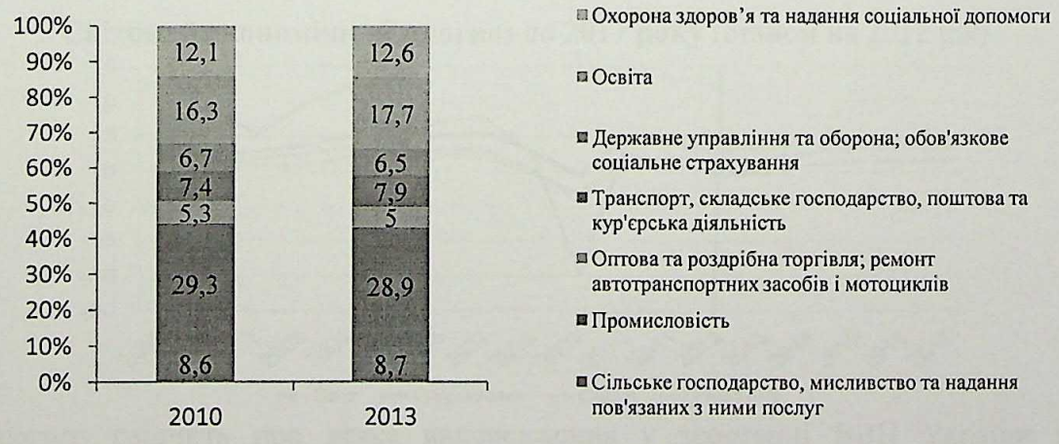

Діаграма показує стійку тенденцію зростання демографічного навантаження від 2009 року, зокрема особами пенсійного віку. Стабільне демографічне навантаження особами у віці 0-15 років за період 2009-2013 років визначається «демографічною ямою». Відповідно, за наступний період 2014-2025 років показники демографічного навантаження особами цього віку будуть зростати.

Ключові індикатори демографічної ситуації

Показник	Дата (період)	Сумська область	Україна	Позиція Сумської області
Природний приріст (скорочення) населення на 1 тис. осіб, осіб	2013 рік	-7,8	-3,5	Слабка
Міграційний приріст (скорочення) населення на 10 тис. осіб, осіб	2013 рік	-13	+7	Слабка
Частка жінок у населенні, %	на 01.01.2014	54,3	53,8	Слабка
Частка населення у віці 60 і понад років, %	на 01.01.2013	23,3	21,4	Слабка
Демографічне навантаження на населення у віці 16-59 років у розрахунку на 1 тис. осіб, осіб	на 01.01.2013	586	585	Слабка

Зайнятість за основними видами економічної діяльності, %

Структура зайнятості в регіоні за останні 4 роки практично не змінюється. Найбільшим економічним сектором є промисловість (28,9% у 2013 році, зниження від 2010 року – 0,4%), після промисловості – це соціальна сфера (освіта, охорона здоров'я). Зайнятість у сільському господарстві лише на 4 місці і складає 8,7% на 2013 рік (зниження від 2010 року – 0,1%).

150

Підсумки.

- Демографічна ситуація в області є однією з найгірших в Україні та містить високі ризики для майбутнього розвитку територій, що пов'язано, головним чином, з від'ємним протягом останніх років природним та міграційним приростом населення, загостренням незбалансованості в співвідношенні між чоловіками та жінками, диспропорції вікових груп, що, у свою чергу, є стримуючим фактором у режимі відтворення населення, поступово призводить до скорочення чисельності осіб працездатного віку та зростання демографічного навантаження на суспільство та економіку регіону невиробничим населенням.
- Поряд з цим, слід відмітити, що протягом останніх років у регіоні спостерігається уповільнення тенденції скорочення чисельності населення, поступово зменшуються від'ємні значення міграційного приросту населення в міських поселеннях, стабільно збільшується чисельність населення за рахунок міждержавної міграції.
- Обмежені можливості працевлаштування в сільській місцевості зумовлюють високий рівень безробіття та міграційний відтік населення працездатного віку.

Проміжні висновки.

У Сумській області спостерігається зменшення чисельності та старіння населення, що вплине на економічну та бюджетну ситуацію, а також на економічне зростання загалом. Наслідки, спричинені низькими коефіцієнтами народжуваності на початку 1990 років, будуть відчутні упродовж наступних 10-20 років, коли люди, народжені в той період, почнуть працювати та народжувати дітей. Незважаючи на зростання рівня народжуваності, кількість народжених зменшиться через брак жінок дітородного віку.

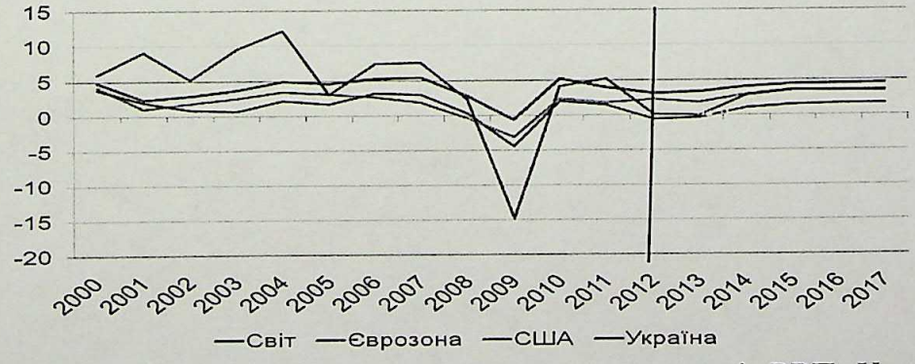
За збереження тенденцій на 2025 рік населення області становитиме в межах 1-1,05 млн. осіб, причому сільське населення скорочуватиметься швидше за міське, яке може залишитися на рівні 760-770 тис. осіб унаслідок стрімкого скорочення трудової міграції до Російської Федерації.

Упродовж прогнозного періоду відбудеться суттєва демографічна зміна чисельності робочої сили: зменшення кількості молодої робочої сили внаслідок зменшення чисельності молодого населення загалом. Середній вік працездатного населення суттєво збільшиться, тому бракуватиме молодих працівників і буде зафіксовано велику кількість працівників старшого віку.

Зменшення кількості населення працездатного віку та збільшення чисельності літніх людей і дітей шкільного віку впливатимуть на видаткову частину бюджету області, тобто зростуть розміри видатків на охорону здоров'я попри зменшення доходів.

Економіка.

Світовий економічний прогноз до 2017 року (станом на 2012 рік)

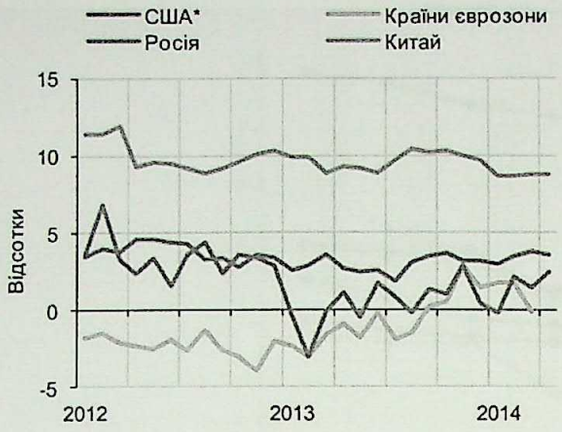

Прогноз свідчить про деяке випередження у зростанні ВВП України у 2013-2014 роках порівняно з єврозоною. Вочевидь, вже зараз цей прогноз вимагає суттєвих корекцій.

На 2014-2016 роки можна передбачити падіння темпів економічного зростання як України, так і світових, причому ВВП України за цей період стрімко спадатиме.

151

Динаміка промислового виробництва (зліва) та динаміка ІСЦ (справа) окремих країн
(джерело – бюлетень НБУ, квітень 2014 року)

* Із урахуванням сезонного чинника.
28.03.2014 відбувся черговий річний перегляд даних розрахунку індексу.
Джерело: Федеральна резервна система США, Євростат, Федеральна служба державної статистики Росії, Національне бюро статистики Китаю.

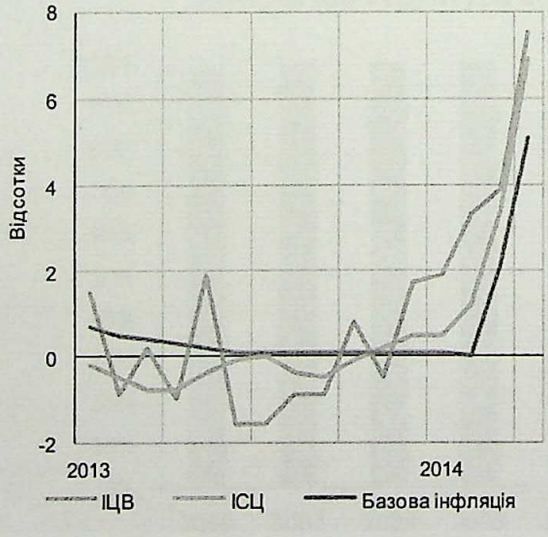

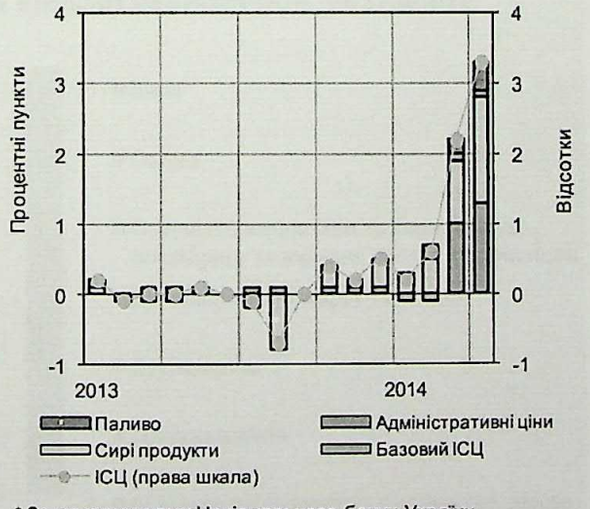
* Гармонізований індекс споживчих цін.
Джерело: Департамент праці США, Євростат, Федеральна служба державної статистики Росії, Національне бюро статистики Китаю.

На показники реального сектору в звітному періоді суттєво вплинула нестабільна політична ситуація на Півдні та Сході країни та підвищення з квітня 2014 року ціни на російський газ. Це призвело до подальшого скорочення обсягів промислового виробництва – до 6% у річному обчисленні. Зокрема, падіння в річному обчисленні обсягів виробництва хімічних речовин і хімічної продукції прискорилося до 23,3% (2,8% у березні 2014 року), продукції машинобудування – до 18,9% (17,4% у березні 2014 року), металургійного виробництва – до 12,8% (11,1% у березні 2014 року).

Економічну активність і надалі підтримував внутрішній споживчий попит, що забезпечував зростання обороту роздрібної торгівлі. На фоні зниження обмінного курсу гривні продовжувалося зростання споживчих цін.

Індекси цін виробників та споживчих цін (зліва)
та компоненти, що їх формують (справа)
(джерело – бюлетень НБУ, квітень 2014 року)

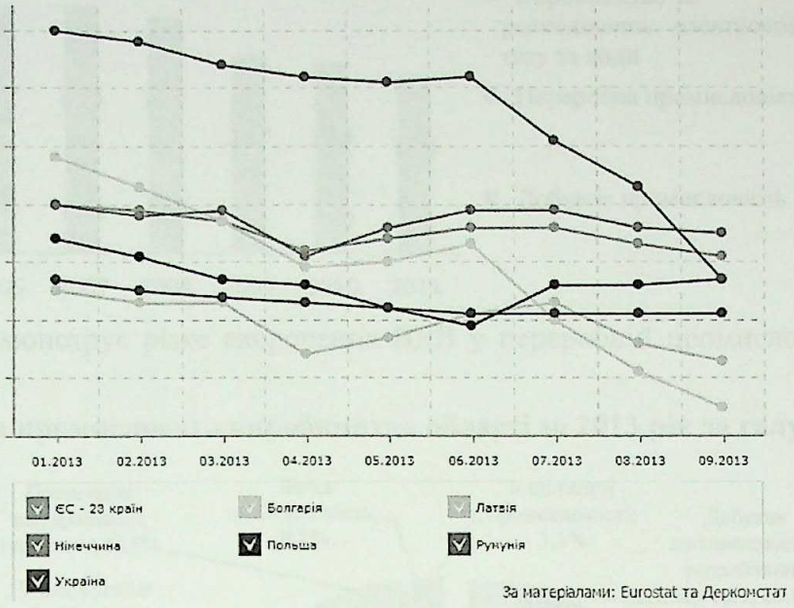

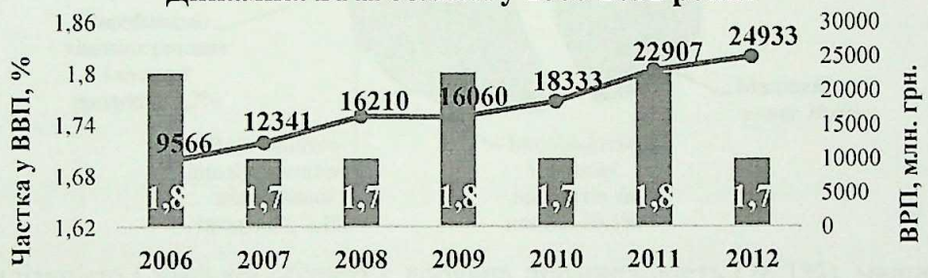
* За розрахунками Національного банку України.

Динаміка індексу споживчих цін в ЄС та України у 2013 році (до відповідного місяця попереднього року)

(джерело – http://infolight.org.ua)

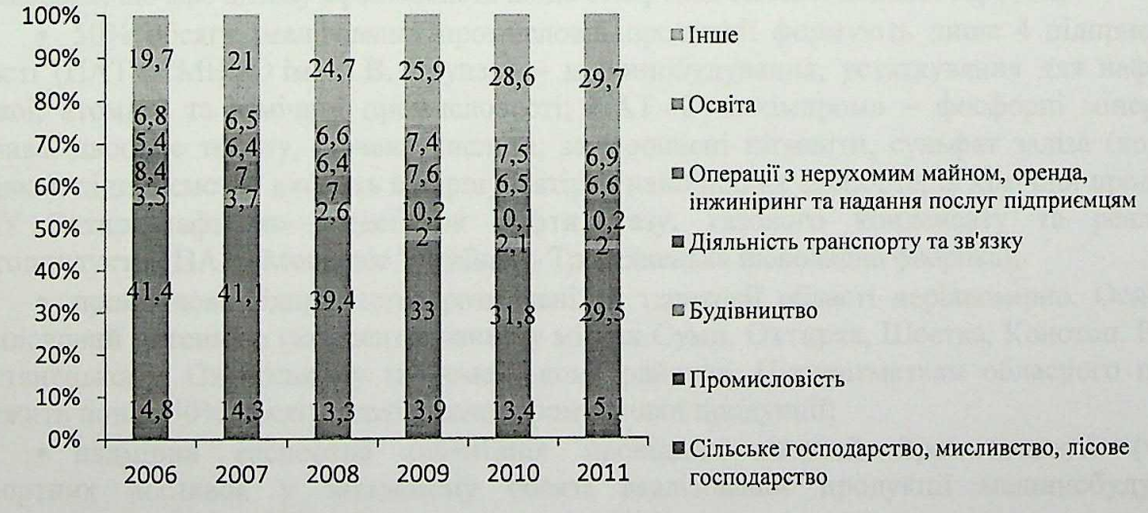

Динаміка ВРП області у 2006-2012 роках

Частка ВРП у ВВП України стабільна – 1,7%-1,8%. Графік демонструє інерційний економічний розвиток області. За обставин, що склалися, на початок 2014 року можна очікувати значного спаду ВРП у 2014-2016 роках (до 6-8%).

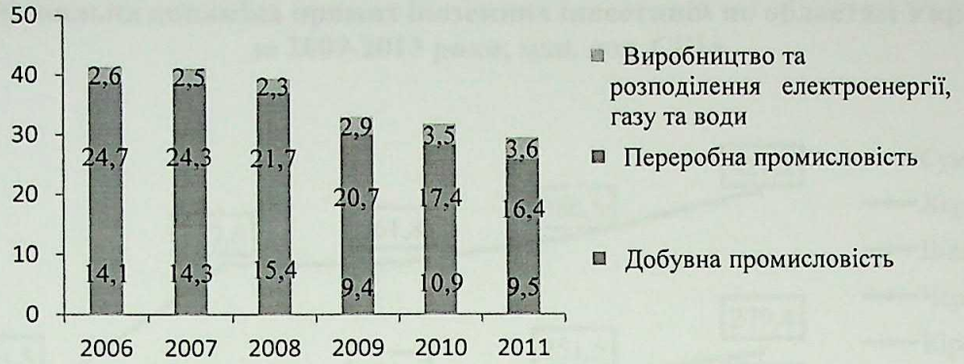
Динамічна структура ВДВ за видами економічної діяльності

Діаграма показує стрімке скорочення промислового виробництва протягом 5 років – з 41,4% до 29,5%, натомість спостерігається зростання – у посередницькому секторі (послуги).

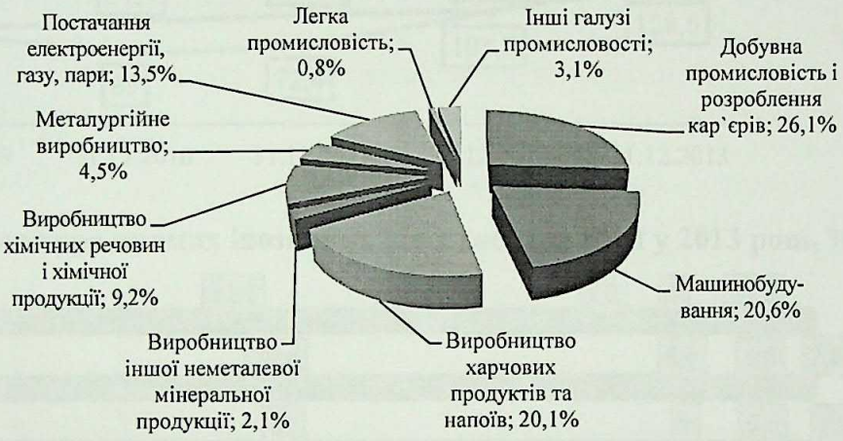
153

Динамічна структура ВДВ у розрізі промислового виробництва за 2006-2011 роки, %

Діаграма демонструє різке скорочення ВДВ у переробній промисловості та деяке – у добувній.

Структура промислового виробництва області за 2013 рік за галузями, %

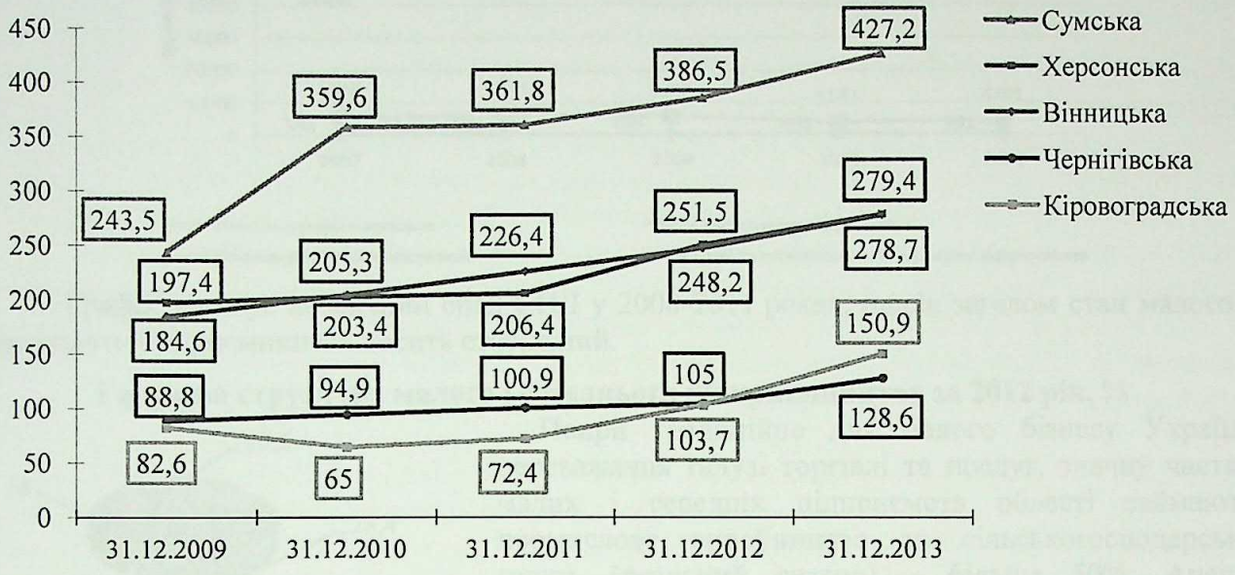
Спеціалізацією Сумської області є добувна промисловість (26,1%), машинобудування (20,6%), харчова (20,1%) та хімічна (9,2%) промисловість, виробництво та постачання електроенергії (13,5%).

Основні характеристики промислового виробництва області:

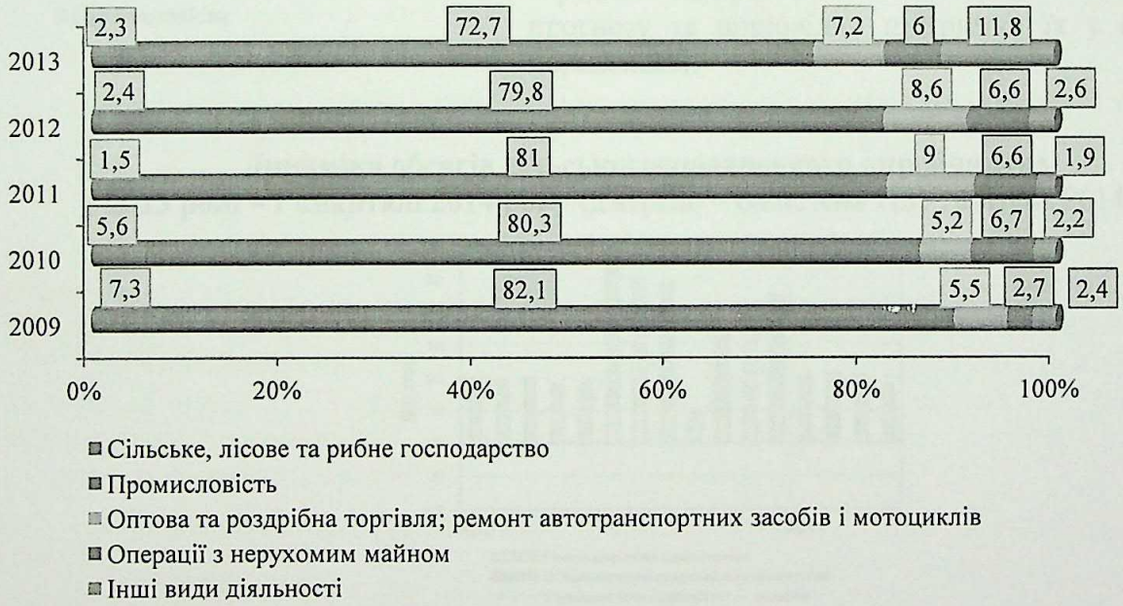
- до 40% загального обсягу реалізованої продукції припадає на галузі, що виробляють сировинну продукцію та енергетичні ресурси, тобто продукцію проміжного, а не кінцевого споживання, що має низьку ефективність щодо створення валової доданої вартості;
- 50% обсягу реалізованої промислової продукції формують лише 4 підприємства області (ПАТ «СМНВО ім. М.В. Фрунзе» – машинобудування, устаткування для нафтової, газової, атомної та хімічної промисловості; ПАТ «Сумихімпром» – фосфорні мінеральні добрива, двоокис титану, сірчана кислота, залізоокисні пігменти, сульфат заліза (кормова добавка), підприємство входить в першу п'ятірку найбільших експортерів хімічної продукції; НГВУ «Охтирканафтогаз» – видобуток нафти, газу, газового конденсату та реалізація нафтопродуктів; ПАТ «Монделіс Україна» – Тростянецька шоколадна фабрика);
- промислові підприємства розміщені на території області нерівномірно. Основний промисловий потенціал сконцентрований у містах Суми, Охтирка, Шостка, Конотоп, Ромни, Тростянецькому, Охтирському та Роменському районах. Підприємствам обласного центру належить понад 40% обсягу реалізованої промислової продукції;
- надмірна експортна орієнтація провідних галузей промисловості (частка експортних поставок у загальному обсязі реалізованої продукції машинобудування становить понад 80%, хімічної промисловості – 60%);
- низький технологічний стан промислового виробництва. Рівень фізичного зносу основних фондів перевищив 60%.

Інвестиції.

Порівняльна динаміка прямих іноземних інвестицій по областям України за 2009-2013 роки, млн. дол. США

Структура прямих іноземних інвестицій за ВЕД у 2013 році, %

Основні країни-інвестори:

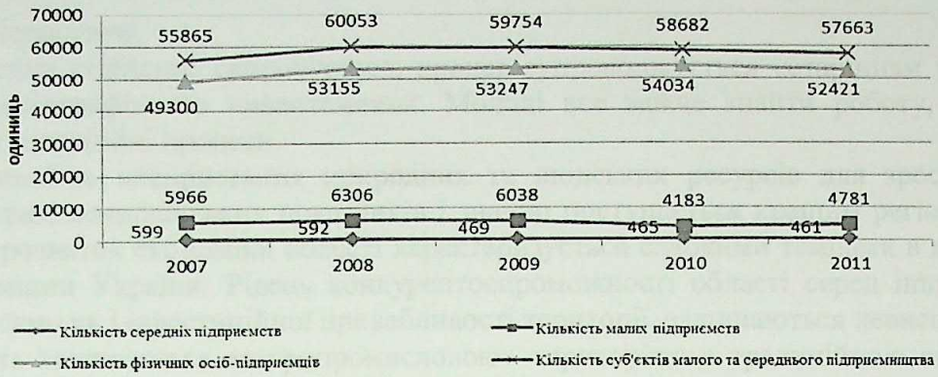
- Кіпр – 253,3 млн. доларів США;
- Нідерланди – 46,7 млн. доларів США;
- Велика Британія – 6,2 млн. доларів США;
- Віргінські Британські Острови – 4,3 млн. доларів США;
- Франція – 3,4 млн. доларів США.

Територіальний розріз прямих іноземних інвестицій:

- місто Суми – 72,5%;
- місто Шостка – 9,5%.

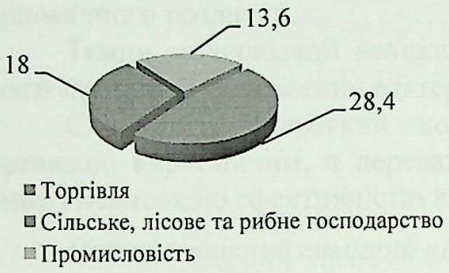
Підприємництво.

Динаміка кількості суб'єктів малого та середнього підприємництва області

Графік показує незначний спад СПД у 2008-2011 роках, однак загалом стан малого і середнього підприємництва досить стабільний.

Галузева структура малого і середнього підприємництва за 2012 рік, %

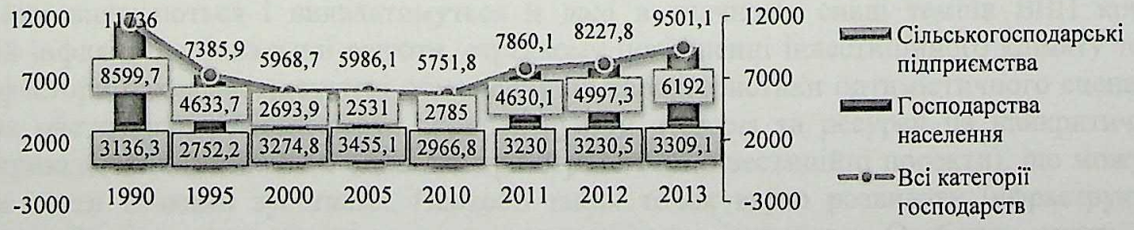
Попри традиційне для малого бізнесу України переважання галузі торгівлі та послуг, значну частку малих і середніх підприємств області займають промислове виробництво та сільськогосподарська галузь (реальний сектор) – більше 50%. Аналіз переважаючих галузей промислової продукції малих і середніх підприємств може дати можливість для прогнозу та відповідно підтримки їх у стратегічній перспективі.

Сільське господарство.

Динаміка обсягів сільськогосподарського виробництва у 2013 році – І кварталі 2014 року (джерело – бюлетень НБУ, квітень 2014 року)

Динаміка виробництва валової продукції сільського господарства (у постійних цінах 2010 року), млн. гривень

Починаючи з 2010 року, сільське господарство області демонструє позитивну динаміку валового виробництва, що однак нівелюється інфляційними процесами. До сьогодні не досягнуто рівня 1990 року.

156

5. Сценарії розвитку Сумської області.

Песимістичний інерційний сценарій.

Характеристики.

Населення стабільно скорочується, процес супроводжується «старінням населення», зростанням демографічного навантаження. Молоді все важче знайти роботу, саме тому посилюються міграційні процеси.

Ефективність використання природних та людських ресурсів для зростання ВРП відстає від середньоукраїнських показників і значно поступається кращим регіонам країни. Як наслідок, розвиток економіки області характеризується слабкими темпами в порівнянні з іншими регіонами України. Рівень конкурентоспроможності області серед інших регіонів України, так само як і інвестиційної привабливості території, залишаються невисокими.

Область залишається «старопромисловою» територією з традиційною економічною спеціалізацією: добувна промисловість, машинобудування на базі підприємств 3-4 технологічного укладу, харчова та хімічна промисловість, а також виробництво та постачання електроенергії. Частка промислової продукції проміжного споживання залишається на рівні 40%-45%. Зберігаються значні територіальні диспропорції економічного розвитку.

Темпи модернізації великих промислових підприємств гальмуватимуть підвищення якості продукції та освоєння альтернативних ринків.

Сільськогосподарський комплекс області повільно скорочується, залишаючись переважно виробничим, з переважанням підприємств низько- та середньо-технологічного рівнів і невисокою ефективністю виробництва.

Оптимістичний сценарій «інноваційно-проривного шляху» розвитку.

Характеристики.

Опираючись на наявні сировинні ресурси, регіон зберігає традиційний економічний профіль. Провідними галузями економічної діяльності залишаються машинобудування, хімічна промисловість та виробництво будівельних матеріалів.

Поряд з цим, регіон активно позиціонує себе як «індустріально-інноваційна територія XXI століття»: за рахунок залучення значного інвестиційного ресурсу підтримуються та впроваджуються інноваційні проекти в реальному секторі. Усуваються територіальні диспропорції через функціональну спеціалізацію інвестиційно-привабливих територій.

Агропромисловий комплекс регіону стає важливим «продовольчим центром» України на основі випуску конкурентоспроможної продукції з урахуванням упровадження інноваційних технологій, збільшення частки переробних галузей у структурі сільськогосподарської продукції.

Реалістичний сценарій розвитку.

Характеристики.

Сценарій виникає через значні ризики, що пов'язані з подіями грудня 2013 року – лютого 2014 року, пізніше Кримською кризою березня-квітня 2014 року, сепаратистськими рухами на Луганщині та Донеччині, нарешті, військовою агресію на території України. Ці ризики виявляються і виявлятимуться й далі в значному спаді темпів ВВП країни, стрімкій інфляції національної валюти, стрімкому погіршенні інвестиційного клімату тощо. Усі ці фактори накладають суттєві обмеження на характеристики оптимістичного сценарію. У таких обставинах регіону варто сконцентрувати зусилля та ресурси на найкритичніші точки прикладання (визначити один-два-три стратегічні інвестиційні проекти), що можуть і повинні стати точками зростання. Навколо таких точок варто розвивати інфраструктуру підтримки бізнесу для обслуговування стратегічного інвестора. Особливу увагу слід приділити аграрному сектору і розвитку сільських територій взагалі, що критично важливо для зупинення міграційних процесів, а фактично вимирання села як форми організації соціального життя.

6. Стратегічне бачення розвитку Сумської області.

Стратегічне бачення розвитку Сумської області обговорювалося на розширеному засіданні робочої групи з розроблення Стратегії 19 червня 2014 року. За результатами обговорення, виходячи з матеріалів дослідження соціально-економічного стану області та думок місцевих експертів, науковців, працівників органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади, сформульовано стратегічне бачення майбутнього області.

Стратегічне бачення розвитку Сумщини:

Сумщина – Північний рубіж України, регіон сталого економічного зростання на основі інноваційної промисловості, важливий продовольчий центр країни з екологічним, високоефективним сільським господарством, комфортний та безпечний край, де є всі умови для всебічного розвитку людини.

Місія Сумської області – стати успішним, конкурентоспроможним регіоном з європейською якістю життя та безпечним довкіллям.

158

ІІ. Головні чинники розвитку області.

Евристичний аналіз SWOT проведено в 3 етапи. На першому етапі робоча група стратегічного планування за допомогою техніки номінальних груп сформулювала зовнішні та внутрішні фактори, що впливають на розвиток системи регіону. На другому етапі виконано рейтинг факторів за рівнем їх впливу. На третьому етапі експертами проекту здійснено перехресний аналіз взаємозв'язків між факторами в секторах порівняльних переваг, викликів та ризиків, що дозволило сформувати систему цілей Стратегії.

1. SWOT - аналіз Сумської області.

Сильні сторони	Рейтинг	Слабкі сторони	Рейтинг
1. Стабільний розвиток та відносно висока продуктивність сільськогосподарської галузі	5,03	1. Значний знос існуючої інфраструктури області, особливо у житлово-комунальному та дорожньому господарстві	5,72
2. Наявність вільних земельних ділянок для ведення бізнесу та інвестування	4,65	2. Відтік працездатного населення та молоді, особливо в сільській місцевості	5,47
3. Наявність природних ресурсів (корисні копалини (нафта, газ), земельні, водні, лісові ресурси)	4,63	3. Низький рівень реальних доходів населення	5,47
4. Наявність сировинної бази для подальшої переробки сільськогосподарської продукції	4,61	4. Високий рівень фізичного зносу основних фондів, застарілість технологій	5,47
5. Наявність виробничої бази в машинобудуванні та хімічній галузі	4,41	5. Надмірна експортна орієнтація підприємств області на ринки Російської Федерації	5,06
6. Наявність науково-технічної бази для підготовки кадрів	4,19	6. Високий рівень енергоспоживання на підприємствах і установах області	4,9
7. Висока кваліфікація наукових працівників, наявність розгалуженої мережі закладів вищої освіти та наукових установ	4,16	7. Незадовільний стан доріг	4,53
8. Кваліфікована робоча сила	4,09	8. Недостатня впізнаваність Сумщини в Україні та світі	4,38
9. Наявність потужностей для виробництва біопалива, біоетанолу та біогазу	3,71	9. Низька інвестиційна привабливість області	4,28
10. Наявність пам'яток історії та культури, багатий природно-заповідний фонд	3,56	10. Незадовільне пасажирсько-транспортне сполучення з іншими регіонами України	4,25
11. Висока соціальна активність і національна толерантність мешканців	3,3	11. Слабка виробнича база для переробки сільськогосподарської продукції	4,16
		12. Низький рівень впровадження інновацій у виробництві	4,06
		13. Низький рівень розвитку фермерства	3,84
		14. Значні диспропорції розвитку територій	3,77
		15. Наявність підприємств-забруднювачів навколишнього середовища	3,69

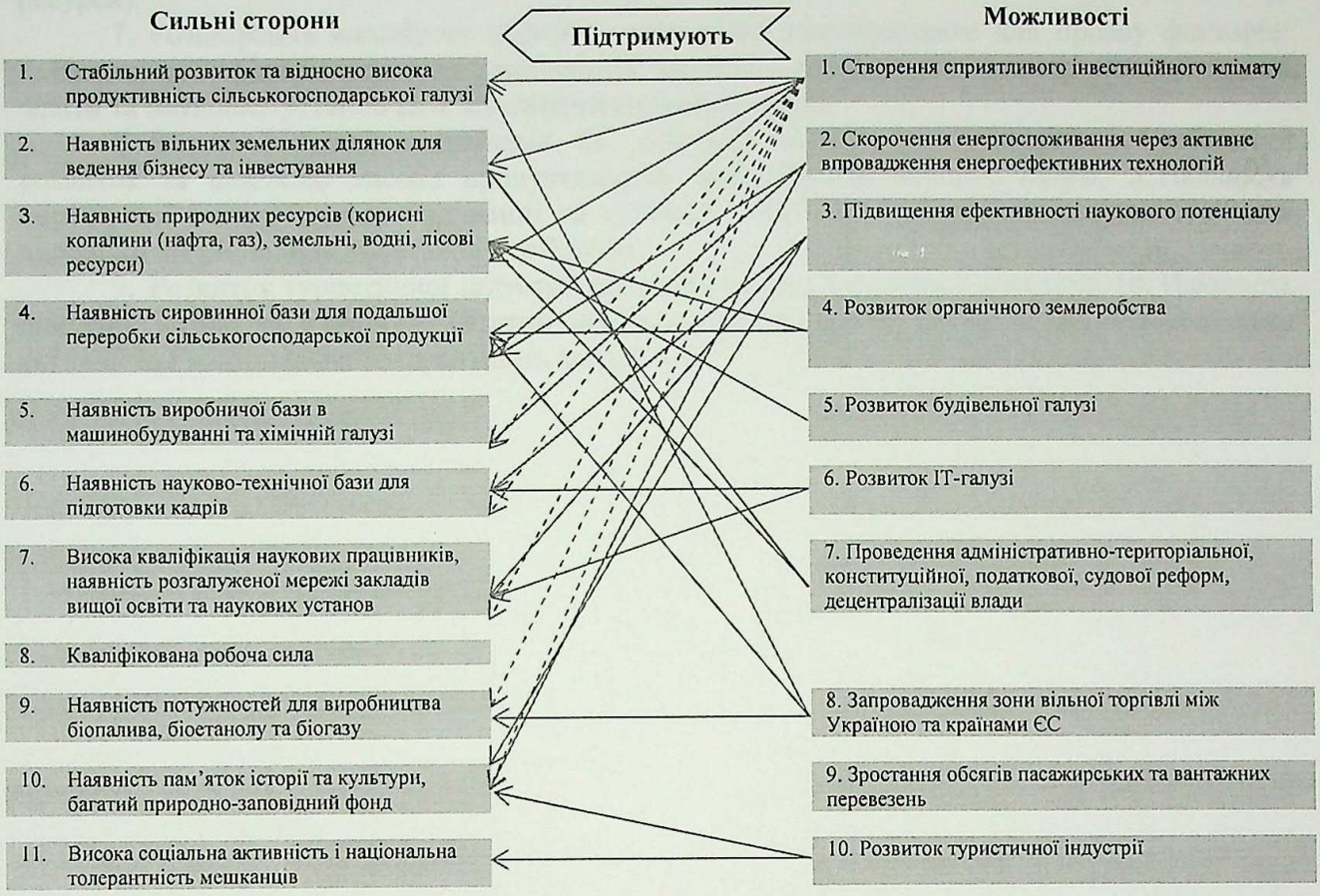
159

Можливості	Рейтинг	Загрози	Рейтинг
1. Створення сприятливого інвестиційного клімату	4,97	1. Нестабільна ситуація в країні, у тому числі через ведення військових дій	5,53
2. Скорочення енергоспоживання через активне впровадження енергоефективних технологій	4,68	2. Зростання конкуренції для підприємств регіону через економічні наслідки зближення з ЄС	5,38
3. Підвищення ефективності наукового потенціалу	4,59	3. Демографічна та соціальна кризи	5,06
4. Розвиток органічного землеробства	4,53	4. Підвищення вартості енергоносіїв та послуг житлово-комунального господарства	4,94
5. Розвиток будівельної галузі	4,47	5. Продовження деградації родючості грунтів	4,91
6. Розвиток ІТ-галузі	4,45	6. Висока залежність від імпортного природного газу	4,88
7. Проведення адміністративно-територіальної, конституційної, податкової, судової реформ, децентралізації влади	4,44	7. Незахищеність права власності	4,84
8. Запровадження зони вільної торгівлі між Україною та країнами ЄС	4,38	8. Розбалансованість гілок влади, високий рівень корупції, прояви політичного лобізму та низький рівень довіри до органів влади	4,84
9. Зростання обсягів пасажирських та вантажних перевезень	3,81	9. Монополія енергопостачальних структур	4,75
10. Розвиток туристичної індустрії	3,72	10. Велика кількість контролюючих та фіскальних структур	4,75
		11. Збереження існуючого рівня фінансово-бюджетної централізації в процесі здійснення реформи АТУ	4,75
		12. Недосконалість законодавства у сфері контролю за використанням природних ресурсів	4,58
		13. Диспропорція у тарифній політиці НКРЕ	4,5
		14. Наявність іноземних власників на стратегічних підприємствах	4,22

160

2. SWOT-матриця Сумської області (аналіз взаємозв'язків SWOT/TOWS).

Аналіз в секторі «Порівняльні переваги»

Висновки.

1. Створення сприятливого інвестиційного клімату в регіоні є шансом, який найбільше підсилить фактори: 1. Стабільний розвиток та відносно висока продуктивність сільськогосподарської галузі; 2. Наявність вільних земельних ділянок для ведення бізнесу та інвестування; 3. Наявність природних ресурсів (корисні копалини (нафта, газ), земельні, водні, лісові ресурси); 4. Наявність сировинної бази для подальшої переробки сільськогосподарської продукції. У значній мірі він також впливатиме на фактори 5, 6, 7, 8, 9.

2. Скорочення енергоспоживання буде мати позитивний вплив на фактори: 4. Наявність сировинної бази для подальшої переробки сільськогосподарської продукції; 5. Наявність виробничої бази в машинобудуванні та хімічній галузі; 9. Наявність потужностей для виробництва біопалива, біоетанолу та біогазу.

3. Підвищення ефективності наукового потенціалу підсилить фактори: 5. Наявність виробничої бази в машинобудуванні та хімічній галузі; 7. Висока кваліфікація наукових працівників, наявність розгалуженої мережі закладів вищої освіти та наукових установ та 9. Наявність потужностей для виробництва біопалива, біоетанолу та біогазу.

4. Розвиток органічного землеробства стане шансом підсилення факторів: 3. Наявність земельних ресурсів та 4. Наявність сировинної бази для подальшої переробки сільськогосподарської продукції.

5. Розвиток галузі інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) дасть шанс для факторів: 6. Наявність науково-технічної бази для підготовки кадрів та 7. Висока кваліфікація наукових працівників, наявність розгалуженої мережі закладів вищої освіти та наукових установ.

6. Проведення адміністративно-територіальної реформи має стати шансом підсилення факторів: 2. Наявність вільних земельних ділянок для ведення бізнесу та інвестування та 3. Наявність природних ресурсів (корисні копалини (нафта, газ), земельні, водні, лісові ресурси).

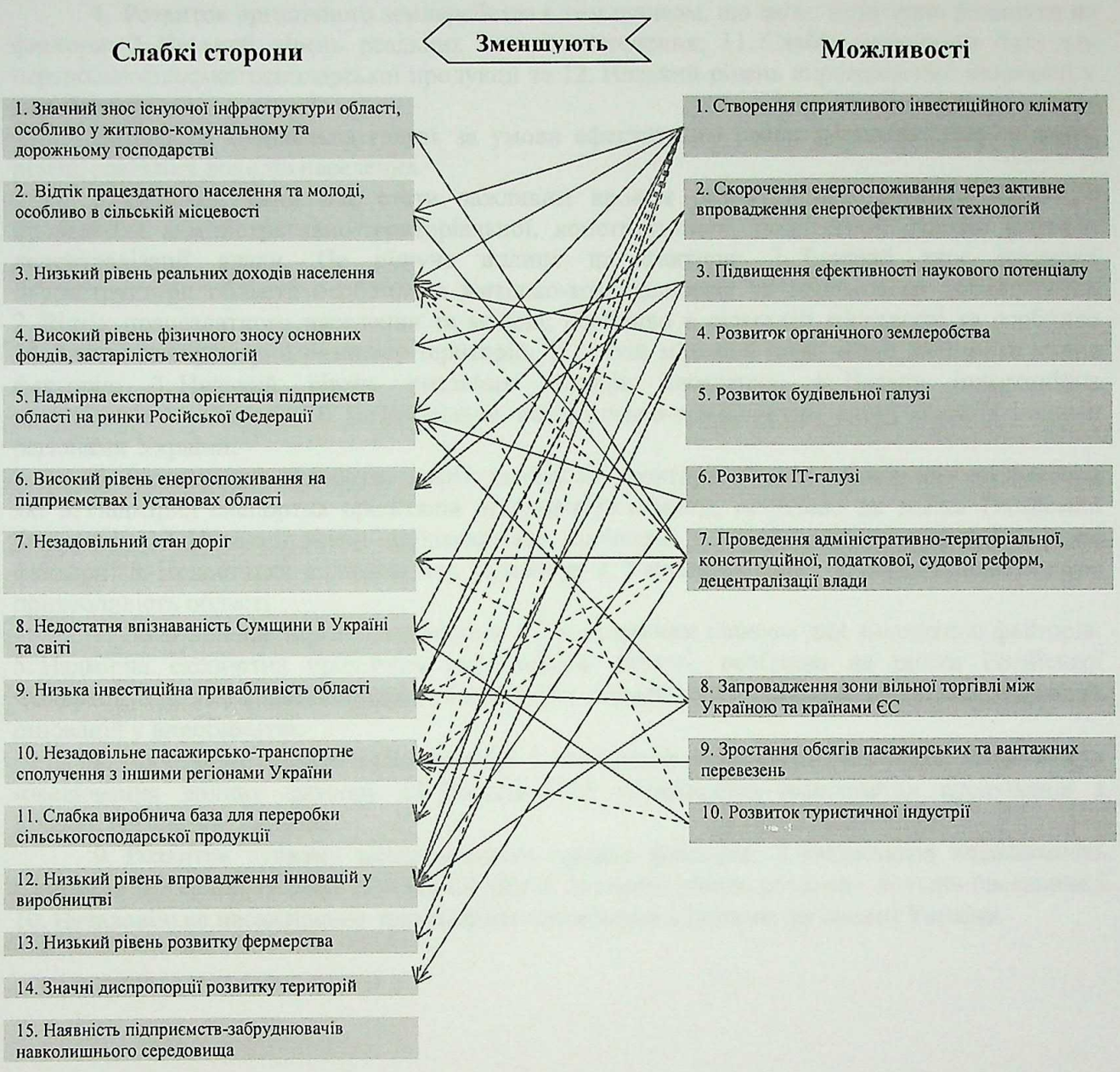
7. Розширення видобутку нафти та газу стане каталізатором для прояву факторів: 7. Висока кваліфікація наукових працівників, наявність розгалуженої мережі закладів вищої освіти та наукових установ та 8. Кваліфікована робоча сила.

8. Вільна торгівля з країнами ЄС створить шанси для факторів: 1. Стабільний розвиток та відносно висока продуктивність сільськогосподарської галузі; 5. Наявність виробничої бази в машинобудуванні та хімічній галузі та 9. Наявність потужностей для виробництва біопалива, біоетанолу та біогазу.

9. Розвиток туристичної індустрії створить умови для прояву факторів: 10. Наявність пам'яток історії та культури, багатий природно-заповідний фонд та 11. Висока соціальна активність і національна толерантність мешканців.

162

Аналіз в секторі «Виклики»

Висновки.

1. Найважливішим шансом для Сумщини в найближчий період є ефективне залучення значного інвестиційного ресурсу в економіку області через створення сприятливого інвестиційного клімату. Це в значній мірі пом'якшує дію таких факторів як: 2. Відтік працездатного населення; 3. Низький рівень реальних доходів населення; 5. Надмірна експортна орієнтація підприємств області, особливо на ринки Російської Федерації; 8. Недостатня впізнаваність Сумщини в Україні та світі; 9. Низька інвестиційна привабливість області; 12. Низький рівень впровадження інновацій у виробництві та в деякій мірі 10. Незадовільне пасажирсько-транспортне сполучення; 11. Слабка виробнича база для переробки сільськогосподарської продукції; 14. Значні диспропорції розвитку територій.

2. Другим за значенням шансом є скорочення енергоспоживання, особливо в промисловості. Це може знизити негативну дію факторів: 6. Високий рівень енергоспоживання на підприємствах області та 9. Низька інвестиційна привабливість області.

3. Важливим шансом для регіону є також підвищення ефективності наукового потенціалу, що зможе нівелювати такі негативні фактори як: 4. Високий рівень фізичного

зносу основних фондів, застарілість технологій; 6. Високий рівень енергоспоживання на підприємствах області та 12. Низький рівень впровадження інновацій у виробництві.

4. Розвиток органічного землеробства є тим шансом, що може позитивно вплинути на фактори: 3. Низький рівень реальних доходів населення; 11. Слабка виробнича база для переробки сільськогосподарської продукції та 12. Низький рівень впровадження інновацій у виробництві.

Натомість, будівельна галузь за умови ефективного розвитку зможе дещо підняти рівень реальних доходів населення.

5. Шансом, який має стати важливим кроком розвитку всіх регіонів країни, є проведення адміністративно-територіальної, конституційної, податкової, судової реформ, децентралізації влади. Це рішуче вплине на фактори: 1. Значний знос існуючої інфраструктури області, особливо в житлово-комунальному та дорожньому господарстві; 2. Відтік працездатного населення та молоді, особливо в сільській місцевості та особливо 14. Значні диспропорції розвитку територій. У деякій мірі цей шанс може зменшити вплив факторів: 3. Низький рівень реальних доходів населення; 9. Низька інвестиційна привабливість області; 10. Незадовільне пасажирсько-транспортне сполучення з іншими регіонами України.

6. Розширення видобутку нафти та газу на території області вплине на такі фактори як: 5. Надмірна експортна орієнтація підприємств області, особливо на ринки Російської Федерації; 12. Низький рівень впровадження інновацій у виробництві та в деякій мірі на фактори: 8. Недостатня впізнаваність Сумщини в Україні та світі; 9. Низька інвестиційна привабливість області.

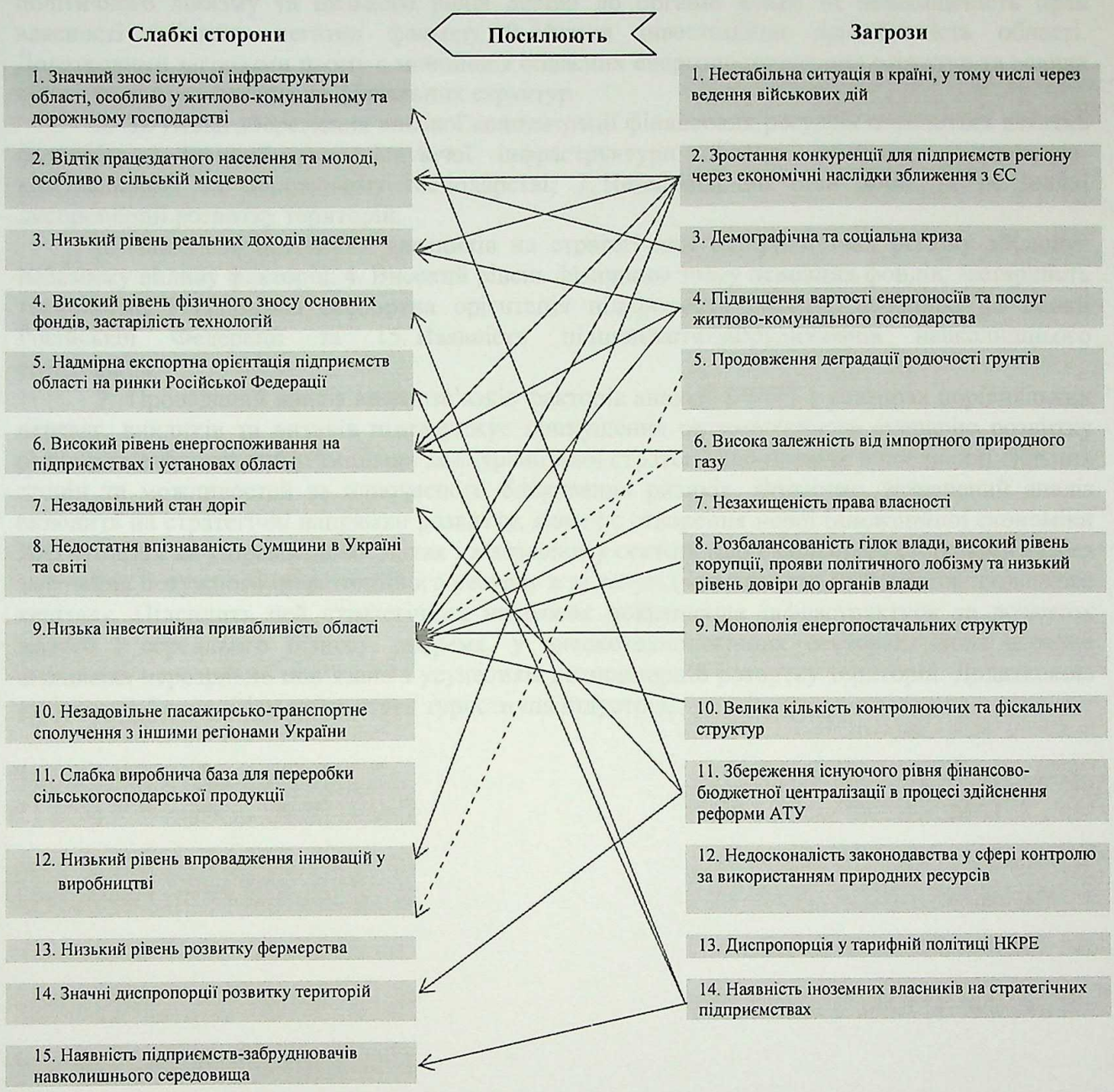
7. Зона вільної торгівлі з країнами ЄС є важливим шансом для зменшення факторів: 5. Надмірна експортна орієнтація підприємств області, особливо на ринки Російської Федерації; 9. Низька інвестиційна привабливість області та 12. Низький рівень впровадження інновацій у виробництві.

8. Зростання обсягів пасажирських і вантажних перевезень має стати шансом для нівелювання впливу фактору 10. Незадовільне пасажирсько-транспортне сполучення з іншими регіонами України.

9. Розвиток туризму може завадити прояву факторів: 8. Недостатня впізнаваність Сумщини в Україні та світі та в деякій мірі 3. Низький рівень реальних доходів населення і 10. Незадовільне пасажирсько-транспортне сполучення з іншими регіонами України.

164

Аналіз в секторі «Ризики»

Висновки.

1. Зростання конкуренції для підприємств регіону внаслідок асоціації з ЄС негативно вплине на фактори: 2. Відтік працездатного населення та молоді, особливо в сільській місцевості; 3. Низький рівень реальних доходів населення; 4. Високий рівень фізичного зносу основних фондів, застарілість технологій; 6. Високий рівень енергоспоживання на підприємствах і установах області; 9. Низька інвестиційна привабливість області. Підсилить фактор 2, що призведе до загрози демографічної та соціальної кризи.

2. Підвищення вартості енергоносіїв та житлово-комунальних послуг поглибить слабкість факторів: 3. Низький рівень реальних доходів населення; 6. Високий рівень енергоспоживання на підприємствах і установах області; 9. Низька інвестиційна привабливість області. Також для фактору 6. Високий рівень енергоспоживання на підприємствах і установах області серйозними загрозами є висока залежність від імпортного природного газу.

3. Деградація родючості ґрунтів в певній мірі є небезпекою для збільшення негативного впливу фактору 13. Низький рівень розвитку фермерства.

4. Загрози розбалансованості гілок влади, високого рівня корупції, проявів політичного лобізму та низького рівня довіри до органів влади та незахищеність прав власності зміцнять негатив фактору 9. Низька інвестиційна привабливість області. Додатковими загрозами цьому є монополія обласних енергопостачальних структур та велика кількість контролюючих та фіскальних структур.

5. За умови збереження високої концентрації фінансових ресурсів посилиться негатив факторів: 1. Значний знос існуючої інфраструктури області, особливо у житлово-комунальному та дорожньому господарстві; 7. Незадовільний стан доріг та 14. Значні диспропорції розвитку територій.

6. Наявність іноземних власників на стратегічних підприємствах регіону збільшує небезпеку впливу факторів: 4. Високий рівень фізичного зносу основних фондів, застарілість технологій; 5. Надмірна експортна орієнтація підприємств області, особливо на ринки Російської Федерації та 15. Наявність підприємств-забруднювачів навколишнього середовища.

7. Проведений аналіз взаємозв'язків факторів аналізу SWOT у секторах порівняльних переваг, викликів та ризиків підтверджує припущення оптимістичного сценарію розвитку регіону та визначає вибір змішаної конкуренційної стратегії, що полягає в поєднанні сильних сторін та можливостей за одночасного блокування ризиків. Водночас, зазначений аналіз виводить на стратегічні напрямки розвитку, якими є створення нової інноваційної економіки XXI століття як у промисловості, так і в аграрному секторі (що є сильними сторонами) через залучення потужного інвестиційного ресурсу в ці галузі (можливості) та розвиток людського капіталу. Підсилить цей стратегічний напрямок покращення інфраструктури та розвиток малого і середнього бізнесу, зокрема, у високотехнологічних секторах. Нова аграрна економіка нерозривно пов'язана з усуненням диспропорцій розвитку територій. Додатковою галуззю цієї економіки може стати туристична індустрія.

166

III. Система цілей Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року

Стратегічні цілі	Операційні цілі	Завдання
1. Розвиток економічного потенціалу регіону «Регіон сталого економічного зростання»	1.1. Створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних форм організації підприємств	1.1.1. Підготовка інвестиційних продуктів. 1.1.2. Технологічна модернізація державних та/або комунальних виробничих підприємств. 1.1.3. Створення маркетингового комплексу регіону. 1.1.4. Розвиток логістично-транспортного потенціалу
	1.2. Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу	1.2.1. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва. 1.2.2. Стимулювання розвитку високотехнологічних секторів. 1.2.3. Стимулювання диверсифікації експорту
	1.3. Розвиток внутрішнього та в'їзного туризму	1.3.1. Розвиток туристичних об'єктів, продуктів та мереж. 1.3.2. Туристична промоція області. 1.3.3. Покращення стану рекреаційних зон та водних об'єктів
	1.4. Підвищення енергоефективності в усіх секторах	1.4.1. Підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами. 1.4.2. Підтримка альтернативної енергетики. 1.4.3. Стимулювання заходів з енергозбереження
2. Розвиток сільських територій «Регіон рівних можливостей»	2.1. Підвищення рівня ефективності виробництва в аграрному секторі	2.1.1. Технологічне переоснащення діючих та створення високотехнологічних нових підприємств виробництва та переробки сільськогосподарської продукції. 2.1.2. Підтримка розвитку фермерства. 2.1.3. Стимулювання нетрадиційних видів агровиробництва. 2.1.4. Розвиток органічного землеробства та виробництва продуктів харчування. 2.1.5. Покращення доступу агровиробників до ринків збуту
	2.2. Розвиток сільських територій та периферії навколо малих міст	2.2.1. Розвиток сучасних форм кооперації в аграрному секторі. 2.2.2. Підтримка розвитку неаграрних видів бізнесу в сільських територіях. 2.2.3. Удосконалення підготовки фахівців для малого бізнесу в сільській місцевості. 2.2.4. Сприяння самозайнятості у сільській місцевості. 2.2.5. Розвиток медичної допомоги в сільських територіях у рамках медичної реформи
3. Розвиток людського капіталу «Основний рушій розвитку - людина!»	3.1. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці	3.1.1. Удосконалення системи підготовки молоді до умов регіонального ринку праці. 3.1.2 Формування сучасної системи підготовки кадрів для потреб регіональної економіки, у тому числі розвиток системи освіти впродовж життя
	3.2. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців	3.2.1. Розвиток лідерських та підприємницьких якостей молоді. 3.2.2. Створення дієвих механізмів мобілізації мешканців до вирішення місцевих проблем. 3.2.3. Формування екологічної культури мешканців. 3.2.4. Формування здорового способу життя
	3.3. Удосконалення системи регіонального управління	3.3.1. Удосконалення структури управління регіональним розвитком. 3.3.2. Покращення інструментів взаємодії громад для спільного вирішення проблем

1. Стратегічна ціль 1. Розвиток економічного потенціалу регіону.

Сумська область є індустріально-аграрним регіоном України. Виробнича спеціалізація області пов'язана з видобутком енергетичних ресурсів, розвитком машинобудування, хімічної та харчової промисловості.

Промисловість є основою економіки і важливою сферою зайнятості населення (кожен третій працівник зайнятий у промисловості) та бюджетоутворюючою галуззю області (державний бюджет – понад 85%, місцевий бюджет – 30%).

Сьогодні промисловість Сумської області – це багатогалузевий комплекс, що об'єднує близько 270 великих і середніх підприємств та забезпечує роботою понад 65 тис. осіб.

У розрізі видів економічної діяльності основу промисловості області становить добувна промисловість та розроблення кар'єрів (26,1%), машинобудування (крім ремонту та монтажу машин і устаткування) (20,6%), виробництво харчових продуктів та напоїв (20,1%), хімічних речовин та хімічної продукції (9,2%).

Промисловий комплекс регіону створювався у 70-80 роки минулого століття, і, незважаючи на часткову модернізацію великих базових для регіону промислових підприємств, переважна більшість із них належать до 3-4 технологічного укладу. Крім того, ряд провідних підприємств жорстко прив'язані до обмеженого кола споживачів, характеризуються низьким рівнем диверсифікації ринків.

Основними проблемами промислової сфери області є:

незадовільна структура реалізованої промислової продукції – до 40% загального обсягу реалізованої продукції припадає на галузі, що виробляють сировинну продукцію та енергетичні ресурси, тобто продукцію проміжного, а не кінцевого споживання, що має низьку ефективність щодо створення валової доданої вартості;

50% обсягу реалізованої промислової продукції формують лише 4 підприємства області (ПАТ «СМНВО ім. М.В. Фрунзе», ПАТ «Сумихімпром», НГВУ «Охтирканафтогаз», ПАТ «Монделіс Україна»);

основний промисловий потенціал сконцентровано в містах Суми, Охтирка, Шостка, Конотоп, Ромни, Тростянецькому, Охтирському, Роменському районах. Підприємствам обласного центру належить понад 40% обсягу реалізованої промислової продукції, тоді як з 18 районів області у 13 обсяг реалізованої промислової продукції становить менше 1% від загальнообласного показника, у 4 районах промислове виробництво представлене одним підприємством, у Великописарівському районі промислові підприємства відсутні (дані наведено без урахування підприємств малого бізнесу);

надмірна експортна орієнтація провідних галузей промисловості (частка експортних поставок у загальному обсязі реалізованої продукції машинобудування становить понад 80%, хімічної промисловості – 60%). Зазначена ситуація призводить до достатньо високої залежності галузей від кон'юнктури зовнішнього ринку, що є значним ризиком для стабільного розвитку, особливо в умовах фінансово-економічних криз;

рівень фізичного зносу основних фондів перевищив 60%. Запровадження нових технологій здійснюється досить повільно. У 2013 році інноваційну активність виявили 14% промислових підприємств, тоді як у розвинутих країнах зазначений показник становить до 70%.

Стратегія одним з пріоритетних завдань ставить створення сучасного промислово-технологічного комплексу, що забезпечуватиме внутрішні потреби країни, регіону, конкурентоспроможний експорт, збільшення обсягів наукомісткої продукції як основи для інноваційного розвитку економіки, перехід до ресурсозберігаючої та екологобезпечної моделі розвитку промисловості. Головною умовою реалізації цієї Стратегії є залучення в економіку області значного інвестиційного ресурсу в пріоритетні галузі, а також усунення значних територіальних диспропорцій промислового виробництва.

Крім трансформації промислового комплексу регіону в рамках стратегічної цілі 1 передбачається втручання у кілька суміжних сфер, зокрема, це – малий і середній бізнес, туристична індустрія та енергоефективність в усіх секторах (бізнес, бюджетна сфера, приватний сектор).

Стратегічна ціль 1. Розвиток економічного потенціалу регіону			
Операційна ціль 1.1.	**Операційна ціль 1.2.**	**Операційна ціль 1.3.**	**Операційна ціль 1.4.**
Створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних форм організації підприємств	Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу	Розвиток внутрішнього та в'їзного туризму	Підвищення енергоефективності в усіх секторах

Діяльність у рамках стратегічної цілі 1. «Розвиток економічного потенціалу регіону» кореспондується зі стратегічними цілями 2. «Розвиток сільських територій» та 3. «Розвиток людського капіталу».

Очікується, що реалізація стратегічної цілі 1 у середньостроковій перспективі призведе до таких результатів:

- створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних підприємств;
- залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій до регіональної економіки;
- створення нових робочих місць;
- підвищення доходів населення;
- розвитку малого та середнього бізнесу;
- зменшення енергетичної залежності області;
- розширення експорту;
- розширення обсягів використання туристичних ресурсів та підвищення привабливості об'єктів та місць, що мають туристичний потенціал;
- розроблення нових туристичних продуктів, розвиток інфраструктури та сфери послуг навколо конкретних об'єктів та пам'яток.

1.1. Операційна ціль 1.1. Створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних форм організації підприємств.

У процесі відновлення зростання економіки країни активізація інвестиційної діяльності та значне нарощування обсягів інвестицій стають все більш вагомими. Збільшення надходження інвестицій є пріоритетним напрямом діяльності обласної державної адміністрації, поєднання інтересів інвестора з інтересами Сумської області може стати основою для плідного взаємовигідного співробітництва.

Очікується, що поліпшення умов для залучення іноземних інвестицій зробить внесок у збільшення обсягів експорту, що покращить зовнішньоторговельний баланс області. Іноземні та вітчизняні підприємства розроблятимуть нові види конкурентної продукції для експорту.

Враховуючи те, що область має дефіцит фінансових ресурсів, але, разом із тим, володіє промисловим потенціалом, розвиненою інфраструктурою, має висококваліфіковану робочу силу, залучення інвестицій для розвитку її економіки є дуже важливим.

Найбільш перспективними галузями для інвестування в області є харчова і легка промисловість з швидким періодом окупності; нафтогазодобувна і хімічна – галузі з високим рівнем прибутковості, а також наукомісткі галузі машинобудування та оборонної промисловості. За наявності реальних інвестицій ці галузі могли б швидко трансформуватися в ринковий простір, сприяти зростанню економічних показників промислового виробництва області, збільшенню надходжень до місцевих бюджетів та створенню нових робочих місць.

Очевидно, що залучення стратегічних для регіону інвестицій не може відбутися без ефективного маркетингу регіону, головним завданням якого є просування інвестиційного потенціалу області на інвестиційні ринки. Тут необхідне створення ефективних перевірених маркетингових інструментів.

Іншим необхідним фактором формування ефективного промислового комплексу регіону є логістично-транспортне забезпечення збуту промислової продукції, а також

доправлення до виробничих майданчиків сировини, комплектуючих тощо. Під цим слід розуміти створення сучасних комп'ютеризованих логістичних комплексів, що діють за принципом «від дверей до дверей».

Очікувані результати:

- залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій до регіональної економіки;
- створення нових робочих місць;
- підвищення рівня доходів населення;
- впровадження нових технологій у регіоні;
- покращення логістично-транспортного забезпечення.

Індикатори:

- обсяг залучених інвестицій;
- кількість новостворених підприємств;
- кількість новостворених робочих місць;
- кількість реалізованих інвестиційних проектів;
- кількість працюючих підприємств на територіях індустріальних парків;
- кількість промислових підприємств, що впроваджують інновації;
- відсоток обсягу інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції;
- діючий логістичний центр.

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів (неповний перелік)
1.1.1. Підготовка інвестиційних продуктів	• Створення каталогу інвестиційних пропозицій регіону; • створення регіональної мережі індустріальних парків; • створення індустріальних парків у малих містах, у тому числі на територіях старих промислових зон; • розроблення концептуального дизайну індустріальних парків
1.1.2. Технологічна модернізація державних та/або комунальних виробничих підприємств	• Створення каталогу стратегічно важливих державних та/або комунальних виробничих підприємств області; • закупівля сучасного високотехнологічного обладнання для стратегічно важливих для регіону державних та/або комунальних виробничих підприємств
1.1.3. Створення маркетингового комплексу регіону	• Розроблення бренду Сумської області; • інвентаризація старопромислових територій області для інвестиційної промоції; • дослідження потенційно можливих бізнес-ніш по заміщенню імпорту (у тому числі тих, де відбуваються масштабні закупівлі за бюджетні кошти в постачальників за межами області); • промоція інвестиційних можливостей регіону (підтримка сайту, промо-матеріали, навчання працівників управлінь/департаментів економіки); • розробка інформаційних матеріалів для переорієнтації підприємств на нові ринки збуту в умовах змін світового попиту; • створення бази даних регіональних дослідницьких та інноваційних проектів та заходів
1.1.4. Розвиток логістично-транспортного потенціалу	• Вивчення товарно-транспортних потоків; • концепція та техніко-економічне обґрунтування створення логістичного центру; • реконструкція важливих транспортних артерій регіону

170

1.2. Операційна ціль 1.2. Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу.

Стан розвитку малого і середнього бізнесу (далі – МСБ) є індикатором рівня господарської активності мешканців регіону, з одного боку, та оцінкою підприємницького клімату в області, – з іншого.

МСБ виконує важливі функції в економіці регіону, зокрема:

- формує конкурентне середовище;
- створює додаткові ланцюжки вартості;
- створює робочі місця;
- забезпечує зайнятість та самозайнятість населення;
- забезпечує розвиток місцевих господарств і ринків;
- забезпечує податкові надходження до місцевих бюджетів.

Саме малий і середній бізнес формує послугово-логістичне забезпечення діяльності підприємств стратегічних інвесторів. У 2013 році кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення у середньому по регіону становила 44 підприємства (по Україні – 75), що відповідає 22 місцю по Україні.

У галузевій структурі загального обсягу реалізації по малих підприємствах найвищу питому вагу мали підприємства оптової та роздрібної торгівлі; ремонту автотранспортних засобів (51,2%), де зосереджено найбільшу кількість малих підприємств області. У галузях, що потребують значних капіталовкладень (сільському, лісовому та рибному господарстві, промисловості, будівництві) цей показник значно менший (відповідно 17,8%, 13,5% та 7,2%).

Серед районів і міст області за показниками розвитку малого бізнесу лідером є обласний центр, де зосереджено більше половини малих підприємств області. У місті Суми найбільша кількість малих підприємств на 10 тис. осіб наявного населення (90 підприємств).

На сьогодні проблемними питаннями розвитку МСБ в регіоні є:

- недостатнє або відсутнє фінансування програм підтримки, розвитку малого підприємництва;
- високі відсоткові ставки для СПД;
- низький рівень розвитку малого підприємництва у виробничій сфері, галузі переробки та послуг і його зосередженість у посередницьких секторах економіки;
- недостатній рівень інфраструктури підтримки підприємництва;
- незадовільний стан професійної підготовка кадрів для малого бізнесу;
- відсутність стартового капіталу для започаткування бізнесу та брак обігових коштів для розвитку бізнесу.

Втручання у сферу передбачено у 3 напрямках:

1) розвиток інфраструктури підтримки МСБ;
2) стимулювання розвитку високотехнологічних секторів МСБ;
3) стимулювання диверсифікації експорту.

Очікувані результати:

- діючі інституції з підтримки підприємництва та надавані ними послуги суб'єктам підприємництва;
- діючі фонди мікрокредитування МСБ;
- збільшення кількості підприємств МСБ у сфері виробництва;
- збільшення частки підприємств МСБ у високотехнологічних секторах, зокрема в ІТ;
- підвищення якості продукції, виробленої в секторі МСБ;
- збільшення частки експортної продукції, виробленої в секторі МСБ;
- збільшення кількості найманих працівників на підприємствах МСБ та ФОП;
- збільшення надходжень до місцевих бюджетів від діяльності суб'єктів МСБ.

Індикатори:

- кількість діючих інституцій з підтримки бізнесу;
- кількість послуг, наданих інституціями підтримки бізнесу суб'єктам підприємництва;

141

- динаміка чисельності СПД на 10 тис. населення;
- кількість робочих місць, створених у секторі МСБ;
- частка підприємств МСБ у сфері виробництва;
- частка підприємств МСБ у високотехнологічних секторах, зокрема в ІТ;
- частка експортної продукції, виробленої в секторі МСБ;
- динаміка надходжень до місцевих бюджетів від суб'єктів МСБ.

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів (неповний перелік)
1.2.1. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва	• Створення бізнес-інкубаторів; • створення Центрів підтримки бізнесу; • проведення навчань, консультування МСБ; • мікрокредитування МСБ
1.2.2. Стимулювання розвитку високотехнологічних секторів	• Створення ІТ бізнес-інкубаторів; • розширення можливостей навчальних закладів у сфері підготовки ІТ-спеціалістів; • покращення підготовки ІТ-фахівців; • створення інноваційних наукових лабораторій для молоді; • забезпечення інформаційно-консультативного супроводу інноваторів, зацікавлених комерціалізувати свої розробки; • конкурси на кращу інноваційну розробку серед науковців
1.2.3. Стимулювання диверсифікації експорту	• Галузеві дослідження у сфері МСБ; • тренінги для МСБ у сфері управління якістю продукції за стандартами ISO; • розбудова спроможності підприємств у проведенні маркетингових досліджень та збуті товару

1.3. Операційна ціль 1.3. Розвиток внутрішнього та в'їзного туризму.

Туристична Сумщина маловідома в Україні. Попри те, що чимало туристичних напрямів досить успішно розвиваються, регіон лише частково розкрив свій потенціал.

Причиною такої ситуації є з одного боку – відсутність системи формування позитивного іміджу регіону в сфері туризму на зовнішньому та внутрішньому туристичному ринку, з іншого – недостатньо розвинута туристична інфраструктура.

Проте Сумщина володіє великою історико-культурною спадщиною, значним культурно-мистецьким, природно-ресурсним потенціалом.

В області нараховується 36 об'єктів історико-культурної спадщини, що мають національне значення. До Державного реєстру туристичних ресурсів України внесено 163 об'єкти. На їх основі діють 4 основні туристичні центри області в містах Суми, Глухів, Путивль, Ромни. На території регіону функціонують Національний заповідник «Глухів», 2 державні історико-культурні заповідники та 14 музеїв. Збереглись чудові садово-паркові та монастирські ансамблі.

Туристична сфера області має реальні перспективи розвитку також завдяки унікальним природним об'єктам. Серед них 2 національні природні парки «Деснянсько-Старогутський» та «Гетьманський». У регіоні задекларували діяльність 18 садиб сільського зеленого туризму. У Лебединському районі наявні природні лікувальні ресурси, на основі яких діє санаторій «Токарі».

У регіоні функціонують більше 60 підприємств готельного типу, у містах Суми, Ромни, Охтирка, Конотоп – 6 готелів, що отримали свідоцтва про встановлення категорій «дві зірки», «три зірки». В області діють дитячі оздоровчі табори та бази відпочинку. Ліцензії на провадження туроператорської роботи з внутрішнього та в'їзного туризму мають 7 суб'єктів господарської діяльності. На Сумщині існує потужний фестивальний рух, що є одним із методів залучення в'їзних туристів.

Таким чином, область має всі передумови для успішної конкуренції в сегменті

історико-краєзнавчого, культурно-пізнавального, активного, сільського зеленого туризму.

При цьому є розуміння того, що область у сфері туризму конкуруватиме з іншими (передусім сусідніми) областями, що мають потужний туристичний потенціал.

Тому однією з умов забезпечення гармонійного розвитку є чіткий план розвитку галузі та об'єднання зусиль органів державного управління і місцевого самоврядування, суб'єктів туристичної діяльності, громадських організацій у сфері туризму та представників індустрії туризму.

Для задоволення потреб та очікувань цільових груп туристів передбачається розвивати туризм двома напрямками. Перший з них передбачає залучення туристів у регіон шляхом використання потенціалу історико-культурної спадщини, другий – шляхом відпочинкового туризму на базі природного потенціалу, особливо в сільській місцевості. Ці 2 потенційні напрямки сприятимуть збереженню звичаїв, традицій та природи регіону.

З метою реалізації зазначеного туристичного потенціалу необхідно в туристичних центрах регіону стимулювати розвиток туристичної інфраструктури (туристичні комплекси, заклади харчування швидкого обслуговування, зони відпочинку, магазини сувенірної продукції) та допоміжних служб в місцях масового перебування туристів (пункти невідкладної медичної допомоги, пункти телефонного та електронного зв'язку, прокат обладнання, туалети).

Сумщині необхідно розвивати та інвестувати в туризм, оскільки, сфера має здатність до швидкого розвитку та залучає інші галузі, що автоматично починають робити свій позитивний поступ. Туристичні центри області повинні, у першу чергу, просувати свою унікальність для відвідувачів, інакше цими перевагами скористаються інші регіони.

Важливим елементом розвитку туризму є промоція регіонального туристичного продукту. Тому створення центрів туристичної інформації – спеціалізованих установ, обладнаних сучасною технікою, що можуть у стислі терміни надати туристам та іншим подорожуючим корисну інформацію про туристичний потенціал області, є однією з умов успішного розвитку галузі.

Розвитку внутрішнього та в'їзного туризму сприятиме транскордонне співробітництво та співпраця з іншими регіонами України.

Підтримка розвитку сфери туризму та курортів має будуватися на основі використання фінансових важелів (суттєве збільшення фінансування програм та проектів у сфері туризму, звільнення від оподаткування в сегментах внутрішнього та в'їзного туризму, здешевлення кредитів) та нефінансових важелів (створення консультативно-дорадчих органів, створення та поширення інформаційно-комунікативного банку інвестиційних пропозицій, регулярне проведення туристичних бізнес-форумів тощо).

Станом на 01.01.2014 природно-заповідний фонд області має в своєму складі 260 територій та об'єктів, серед яких 2 національні природні парки загальною площею 39575,2 га, унікальна пам'ятка природи загальнодержавного значення «Яблуня-колонія»; природний заповідник «Михайлівська цілина», де збереглася ділянка плакорного степу, що на Україні майже повністю розорані та інші.

Сучасний стан водних об'єктів характеризується антропогенним тиском суб'єктів господарювання. На якісний стан водних ресурсів впливають декілька факторів, один з яких – якість роботи очисних споруд.

Територія області є однією з найбільш екологічно безпечних зон України. Є перспективи розвитку сільського туризму. Область має перспективи для розвитку активного туризму: сплави на байдарках, велопоходи, кінні походи, авто-, мото- походи тощо.

Операційна ціль 1.3. скерована на розвиток в регіоні повноцінної туристичної індустрії як економічної галузі, де на базі використання туристично-рекреаційного потенціалу області будуть створені робочі місця для обслуговування туристів, буде розвинуто необхідну туристичну інфраструктуру, зокрема, готелі, заклади харчування тощо, ефективну систему туристичного маркетингу і туристичного брендингу території, а також покращено стан рекреаційних зон та водних об'єктів.

Очікувані результати:

- активізація туристичної діяльності, взаємозв'язок інфраструктури туризму з іншими сферами соціально-економічного та культурного розвитку області;
- розроблення нових туристичних продуктів, розвиток інфраструктури та сфери послуг навколо конкретних об'єктів та пам'яток;
- підвищення рівня привабливості та пристосованості до потреб туризму об'єктів історико-культурної спадщини;
- зростання іміджу Сумщини як туристичного регіону;
- розвиток сільського зеленого туризму, народних ремесел, розширення виробництва сувенірної продукції;
- створення системи інформування туристів;
- покращення стану рекреаційних зон та водних об'єктів.

Індикатори:

- кількість об'єктів туризму та туристичних продуктів;
- динаміка чисельності туристів та відвідувачів;
- обсяги податків від діяльності суб'єктів туристичної галузі;
- кількість нових постачальників туристичних послуг;
- обсяги скидів забруднених зворотних вод у водні об'єкти (без очищення, недостатньо очищених);
- обсяги надходження забруднюючих речовин (у тому числі за окремими показниками).

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів (неповний перелік)
1.3.1. Розвиток туристичних об'єктів, продуктів та мереж	• Розроблення та впровадження нових туристичних та екскурсійних маршрутів; • підтримка розвитку регіонального туризму подій; • проведення семінарів для власників осель сільського зеленого туризму та туристичних операторів; • встановлення інформаційних знаків, вказівників, щитів про туристичні об'єкти; • облаштування рекреаційних зон та зон короткочасного відпочинку на основних туристичних маршрутах; • створення та реконструкція малих об'єктів обслуговування туристів
1.3.2. Туристична промоція області	• Видання та поширення промоційних туристичних матеріалів; • удосконалення туристичного веб-порталу; • проведення спеціалізованих заходів для промоції туристичного потенціалу (рекламних турів, інфотурів); • проведення спеціалізованих регіональних туристичних виставок; • створення обласного туристичного центру; • розроблення бренду Сумщини
1.3.3. Покращення стану рекреаційних зон та водних об'єктів	• Дослідження екологічного стану рекреаційних зон та водойм; • введення в експлуатацію/реконструкція очисних споруд; • будівництво водоохоронних об'єктів, обладнання прибережних смуг, винесення в натуру водоохоронних зон; • реконструкція очисних споруд на найбільш значущих водних об'єктах; • розчистка озер та гирл річок

1.4. Операційна ціль 1.4. Підвищення енергоефективності в усіх секторах.

Політика енергозбереження та підвищення енергоефективності в усіх сферах суспільного життя держави є важливим чинником впливу на сучасну енергетичну безпеку України, стабільного забезпечення енергоносіями виробництва та населення.

Енергозалежність України, у першу чергу, залежить від використання імпортного природного газу.

На момент розроблення Стратегії у зв'язку з припиненням постачання природного газу з Російської Федерації дуже гостро постає питання енергозбереження.

Основні загрози:

- зростання світових цін на енергоносії;
- монополізація ринку енергоресурсів і послуг;
- знос основних фондів на більшості підприємств житлово-комунального господарства;
- відсутність механізму стимулювання до впровадження енергозберігаючих заходів на законодавчому рівні;
- відсутність державної підтримки у запровадженні енергетичної паспортизації будівель.

Таким чином, створення необхідних умов для розвитку існуючих та створення нових підприємств житлово-комунального господарства, що використовують енергоефективні технології, демонополізація ринку енергоресурсів і послуг, модернізація існуючих потужностей та впровадження новітніх технологій із застосуванням альтернативної енергетики, запровадження механізму стимулювання до впровадження енергозберігаючих заходів на законодавчому рівні сприятимуть розвитку економічного потенціалу Сумської області.

Очікувані результати:

- зменшення енергетичної залежності області;
- зниження енергомісткості промислової продукції;
- зменшення обсягів енергоспоживання у бюджетній сфері;
- підвищення якості надання житлово-комунальних послуг;
- формування підприємств-виробників альтернативних видів палива та енергоефективного обладнання;
- використання інноваційних технологій у сфері енергозбереження;
- розвиток підприємств житлово-комунального господарства та створення конкурентоспроможного середовища.

Індикатори:

- кількість реалізованих енергоефективних проектів;
- кількість котелень, що працюють на альтернативному виді палива;
- обсяги споживання паливно-енергетичних ресурсів в закладах бюджетної сфери;
- частка імпортованого природнього газу в реконструйованих системах теплозабезпечення;
- відсоток втрат теплової енергії в магістральних мережах після їх оптимізації;
- частка бюджетних закладів, забезпечена системами підігріву води на сонячних колекторах.

175

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів (неповний перелік)
1.4.1. Підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами	• Проведення енергетичних аудитів на об'єктах бюджетної сфери, житлового фонду, підприємств житлово-комунального господарства з подальшим розробленням енергетичних паспортів будівель; • запровадження системи моніторингу, коригування та контролю споживання енергоресурсів (система енергетичного менеджменту ISO 50001 в установах бюджетної сфери); • оптимізація мережі котелень та магістральних теплопроводів у системах теплопостачання міст області
1.4.2. Підтримка альтернативної енергетики	• Проведення інформаційних кампаній серед населення про доцільність та економічну ефективність застосування альтернативних видів палива; • створення Фонду підтримки розвитку альтернативної енергетики (для пільгового кредитування підприємств-виробників альтернативних видів палива та енергоефективного обладнання і підприємств, що працюють з використанням альтернативної енергетики та енергоефективного обладнання); • встановлення систем підігріву води в закладах бюджетної сфери на сонячних колекторах; • впровадження переробки твердих побутових відходів для вторинного використання
1.4.3. Стимулювання заходів з енергозбереження	• Пільгове кредитування заходів з енергозбереження; • програма стимулювання працівників закладів та підприємств бюджетної сфери за енергоощадне споживання енергоресурсів

2. Стратегічна ціль 2. Розвиток сільських територій.

Аграрний сектор є важливою стратегічною галуззю української національної економіки, що забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність як Сумщини, так і держави в цілому, зайнятість сільського населення, сприяє створенню робочих місць, підтримує розвиток сільських територій, зберігає розселення і захищає суспільство від негативних наслідків надмірної урбанізації.

У сільській місцевості проживає понад 32% населення області, що майже на рівні показника по Україні (31%). Демографічний прогноз передбачає зменшення частки сільського населення.

Сільська місцевість Сумської області налічує 20 селищних та 384 сільські ради. Загальна чисельність постійного сільського населення становить 360,6 тис. осіб.

Структура сільськогосподарського виробництва за останні 20 років зазнала значних змін, що відобразилося на якості життя мешканців сільських територій. Ціни на сільськогосподарські товари і харчову продукцію доходять до рівня розвинутих країн Європи, у той час як заняття землеробством і тваринництвом не дає значного прибутку працівникам і їх сім'ям у сільській місцевості.

Аграрний сектор на сучасному етапі не в змозі забезпечити достатню зайнятість сільського населення. Слабкі можливості для зайнятості та занепад соціальної інфраструктури в сільських і приміських місцевостях є ключовими причинами низького рівня життя і, як наслідок, відтоку та загального старіння населення, що створює додатковий тиск на міста області та прискорює занепад традиційних сел. Село стало неперспективним для молоді і фактично вимирає, як правило, там живуть люди старшого віку.

За останні 10 років чисельність сільських жителів Сумщини скоротилась майже на 80 тис. осіб. Це відбувається, головним чином, за рахунок депопуляції населення. Вікова структура сільського населення деформована: частка осіб працездатного віку становить 54%.

Село швидкими темпами втрачає культурну, соціальну та економічну інфраструктуру.

Вирішення соціальних проблем неможливе без економічного підґрунтя і розвитку виробництва. Кінцевою метою є підвищення доходів людей і покращання рівня їх життя через розбудову сіл, створення нових робочих місць, зростання рівня заробітної плати селян. Фактично не функціонує на селі служба побуту, закриваються підприємства торгівлі в малих і віддалених селах.

Таке становище потребує всебічного підходу за допомогою політики і втручань органів влади, доповнених діями, що можуть виконуватися разом з цією Стратегією.

Проаналізувавши порівняльні переваги, виклики та ризики області, а також врахувавши можливості впливу на вирішення існуючих проблем, члени робочої групи визначили, що у межах стратегічної цілі 2 «Розвиток сільських територій» першочергову увагу слід зосередити на:

- залученні відповідно до законодавства на паритетних добровільних умовах до розвитку сільських територій суб'єктів підприємництва, що здійснюють свою виробничу та іншу комерційну діяльність у сільській місцевості, або за рахунок продукції, виробленої в сільській місцевості;
- підтримці малих та середніх виробників сільськогосподарської продукції (обслуговуючих кооперативів, комунальних підприємств, асоціацій виробників);
- спрямуванні фінансових потоків на розбудову соціальної інфраструктури сільських територіальних громад, що мають позитивні тенденції розвитку та більшу кількість сільських жителів;
- розширенні мережі та підвищенні якості торговельного обслуговування сільського населення підприємствами споживчої кооперації;
- відновленні мережі об'єктів побутового обслуговування в сільській місцевості, збільшенні чисельності суб'єктів господарювання, що надають побутові послуги на селі, та розширенні практики виїзного обслуговування сільського населення;
- наданні в сільській місцевості якісних освітніх та медичних послуг.

177

Досягнення стратегічної цілі передбачається через реалізацію двох операційних цілей:

Стратегічна ціль 2. Розвиток сільських територій	
Операційна ціль 2.1.	**Операційна ціль 2.2.**
Підвищення рівня ефективності виробництва в аграрному секторі	Розвиток сільських територій та периферії навколо малих міст

Діяльність у межах цієї стратегічної цілі цілком кореспондується зі стратегічними цілями: 1. Розвиток економічного потенціалу та 3. Розвиток людського капіталу. Окремі втручання цих стратегічних цілей прямо і опосередковано сприятимуть розвитку сільських територій.

Очікується, що реалізація стратегічної цілі 2 у середньостроковій перспективі призведе до таких результатів:

- підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва;
- диверсифікації сільськогосподарського виробництва;
- підвищення частки сільськогосподарської продукції регіональних виробників у структурі споживання населення області;
- підвищення доходів індивідуальних домогосподарств;
- створення нових робочих місць у сільських територіях;
- зростання числа самозайнятого населення сільських територій;
- зменшення динаміки старіння населення сільських територій;
- розвиток кооперативного руху на селі.

2.1. Операційна ціль 2.1. Підвищення рівня ефективності виробництва в аграрному секторі.

Сумщина має невикористаний сільськогосподарський потенціал у галузі вирощування овочів, фруктів та переробки харчової продукції. Основою цього потенціалу є кліматичні умови, величезні водні ресурси та землі. Регіон має значний потенціал у виробництві екологічно чистих продуктів харчування. На жаль, згадані можливості часто не використовуються. Собівартість виробництва не відрізняється від цін в інших країнах, проте високі проміжні витрати (велика кількість посередників, податки, відсутність належних приміщень для зберігання продуктів, центрів дистрибуції) впливають на високу ціну збуту. Упродовж багатьох років великою проблемою цього сегменту ринку є значна затримка у розвитку його логістики.

Доцільно сфокусувати увагу на додаткових можливостях, що зазвичай залишалися поза увагою в традиційних адміністративних моделях управління аграрним сектором.

По-перше, слід максимально використовувати можливості розширення сезонного впливу на сільськогосподарське виробництво. Зокрема, для переходу від традиційного сільського господарства до більш складного і сучасного землеробства, наприклад, міжсезонне виробництво ранніх овочів на невеликих земельних ділянках (успішний приклад ТОВ «Тепличний» Сумського району та АТ «Тепличний комбінат» Охтирського району).

По-друге, якість сільськогосподарських продуктів потрібно покращити, щоб конкурувати з якістю імпортованих закордонних продуктів. Цього можна досягнути завдяки комплексній системі послуг агровиробникам у сфері диверсифікації розширення асортименту культур і видів рослинництва і тваринництва. Баланс між рослинництвом і тваринництвом важливий для того, щоб забезпечити замкнене коло природної консолідації обох видів виробництва. Стратегія не може нав'язувати кількість сільськогосподарських виробництв, або види продукції, що потрібно виробляти, але політика моделювання могла б покращити сучасну ситуацію.

По-третє, Стратегія призначена забезпечити платформу для організації ринків, виходячи з 2 аспектів:

фізичний ринок, де сільськогосподарська продукція збирається і пропонується покупцям (центри оптової та роздрібної торгівлі);

механізми співробітництва і каналів постачання, що забезпечать позиціонування сільськогосподарських виробників у ланцюгу доходів і достатнє планування виробництва. Організаційні схеми співробітництва додатково забезпечують можливість для доступу до послуг, можливостей та фінансових ресурсів.

Розвиток сільських територій Сумської області доцільно реалізувати завдяки формуванню і збереженню робочих місць, раціональному використанню сільськогосподарських земель. Органічне сільськогосподарське виробництво узгоджується із загальноприйнятою у світі концепцією сталого розвитку, оскільки забезпечує стабілізацію та відновлення якісних параметрів земельних ресурсів. Крім того, гарантує диверсифікацію видів продовольства в країні та забезпечує населення якісними продуктами харчування, відкриває перспективу соціального та економічного зростання сільської місцевості, завдяки експорту сертифікованої продукції на світові ринки за значно вищими цінами.

Зрозуміло, що жодне із втручань у ці операційній цілі не матиме ефекту без усестороннього розвитку можливостей виробників і системи надання якісних послуг. Обидва фактори залежать, головним чином, від готовності обласних та місцевих органів влади підготувати і надати підтримку, а також задовольнити нагальні потреби галузі. Це не потребує значних капіталовкладень, тим самим направляючи увагу адміністрації на обслуговування галузі та її суб'єктів і забезпечення базового середовища для обміну знаннями, навичками і технологіями.

Очікувані результати:

- збільшення валового продукту сільськогосподарського виробництва;
- розширення асортименту сільськогосподарського виробництва;
- створення механізмів, що стимулюватимуть організацію базового аграрного ринку;
- створення і функціонування ринкових центрів для сільськогосподарської продукції в містах;
- поліпшення доступу сільськогосподарської продукції до ринку;
- зниження можливості впливу посередників на ціни кінцевої продукції;
- надання послуг, передача технологій, інноваційних рішень і ноу-хау агровиробникам;
- розбудова ланцюгів виробництва сільськогосподарської продукції;
- запровадження нових порід тваринництва та сортів рослинництва для більш ефективного розвитку сільського господарства;
- можливість сільськогосподарських виробників, особливо дрібних фермерських господарств, мати доступ до фінансових ресурсів, необхідних для вдосконалення технології та впровадження інновацій для ведення сільського господарства та використання нових, більш продуктивних сортів та порід.

Індикатори:

- кількість малих та середніх агровиробників;
- ефективність сільськогосподарського виробництва на 1 га;
- кількість аграрних ринків у регіоні;
- кількість належних складських приміщень для тривалого зберігання сільськогосподарської продукції;
- рівень доходів особистих домогосподарств;
- кількість нових порід тваринництва та сортів рослинництва, що використовують фермери;
- сума кредитів і мікрокредитів, наданих сільськогосподарських виробників;
- частка продукції органічного землеробства в загальному обсязі сільськогосподарської продукції;
- кількість сільськогосподарських підприємств з високою інноваційною складовою.

179

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів (неповний перелік)
2.1.1. Технологічне переоснащення діючих та створення високотехнологічних нових підприємств виробництва та переробки сільськогосподарської продукції	• Оцінка потреб та підтримка створення складських приміщень довготривалого зберігання агропродукції; • розробка системи мікрокредитного фінансування сільськогосподарських товаровиробників; • закупівля обладнання для кооперативів у галузі молочного скотарства; • створення селекційної бази для рослинництва і тваринництва; • консультативна підтримка агровиробників з питань розробки бізнес-планів; • створення обласного центру сертифікації сільськогосподарської продукції
2.1.2. Підтримка розвитку фермерства	• Розробка системи доступного кредитування фермерських господарств; • навчально-консультативна підтримка розвитку ферм сімейного типу; • навчально-консультативна підтримка фермерських господарств з питань сільськогосподарського виробництва
2.1.3. Стимулювання нетрадиційних видів агровиробництва	• Надання навчально-консультативної підтримки та проведення навчань з питань нетрадиційних видів агровиробництва; • закупівля обладнання для сільськогосподарських кооперативів у галузі овочівництва та садівництва; • інформаційна кампанія та закупівля для дрібних виробників посадкового матеріалу малопоширених видів агропродукції
2.1.4. Розвиток органічного землеробства та виробництва продуктів харчування	• Формування культури виробництва та споживання продукції органічного сільського господарства; • сприяння науковим дослідженням, навчанню і консультуванню з питань органічного сільського господарства (екологоекономічна оцінка доцільності й ефективності переходу на органічне виробництво)
2.1.5. Покращення доступу агровиробників до ринків збуту	• Створення роздрібних ринків сільськогосподарської продукції; • підтримка агровиробників через формування кооперативних об'єднань, збутових асоціацій, переробних підприємств; • консультативна підтримка агровиробників з питань сертифікації продукції

2.2. Операційна ціль 2.2. Розвиток сільських територій та периферії навколо малих міст.

Шлях до відродження сільських територій можливий саме через розвиток кооперації в аграрному секторі. Розвиток кооперативного руху, створення вигідних умов для збуту сільськогосподарської продукції та розбудова соціальної інфраструктури – все це дає поштовх для економічної ініціативи у сільській місцевості.

На Сумщині зареєстровано 41 сільськогосподарський обслуговуючий кооператив, більшість з яких багатофункціональні.

На сьогодні в області працює 15 кооперативів, з яких 7 – багатофункціональні (обробіток ґрунту, обслуговування водогону, виробництво столярних виробів), 6 – молочарські, 1 – з розвитку молочного скотарства та 1 – плодоовочевий.

При цьому згідно з спільним проектом ЄС-ПРООН «Місцевий розвиток, орієнтований на громаду» було реалізовано напрямок створення 2 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, а саме: СОК «Чернечослобідський» (село Чернеча Слобода Буринського району) та СОК «Вовнянський» (село Вовна Шосткинського району), що працюють на

основі співфінансування (25% – кошти громади, 75% – кошти ПРООН).

Важливе значення для розвитку сільських територій мають неаграрні види бізнесу як одна з умов збереження сільського населення на цих територіях. Це такі види бізнесу як народні промисли, ремесла, сільський зелений туризм тощо. Для розвитку та поширення таких видів бізнесу на сільських територіях необхідне створення системи навчально-консультаційної підтримки у формі спеціалізованих навчальних програм з основ підприємництва.

Іншою, не менш важливою, умовою збереження населення на сільських територіях є якісні медичні послуги. Матеріально-технічна база лікувальних закладів потребує покращення (близько 70% діагностичної апаратури вичерпали свій ресурс), особливо на первинному рівні. Оснащеність центрів первинної медико-санітарної допомоги відповідно до табелів матеріально-технічного оснащення – 60,1%; сімейних амбулаторій – 60,2%; ФАПів – 57,5%.

При цьому матеріально-технічний стан жодної лікарської амбулаторії не відповідає примірному табелю оснащеності лікувально-профілактичних підрозділів закладів охорони здоров'я, що надають первинну медичну (медико-санітарну) допомогу, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 23.02.2012 № 132.

У типових приміщеннях розташовано 59,5% СДЛ/СЛА та 43,7% ФАП/ФП. В аварійному приміщенні знаходиться 1 АЗПСМ. Централізовану подачу тепла мають 10 СДЛ/СЛА (6,3%) та 15 ФАП/ФП (2,8%), газове опалення – 86 СДЛ/СЛА (54,4%) та 106 ФАП/ФП (20,3%), електричне опалення – 12 СДЛ/СЛА (7,6%) та 63 ФАП/ФП (12,1%), котли на твердому паливі – 48 СДЛ/СЛА (30,4%) та 89 ФАП/ФП (17,2%), пічне опалення – 2 СДЛ/СЛА (1,3%) та 248 ФАП/ФП (47,5%).

У лікувально-профілактичних закладах сільської місцевості відсутні: фізіотерапевтичні кабінети – у 10 сільських амбулаторіях 6 районів області, електрокардіографи – у 8 лікарських закладах 4 районів області.

Без санітарного автотранспорту працює 25 сільських лікарських амбулаторій.

Проблемним залишається кадрове забезпечення закладів охорони здоров'я, у першу чергу, сільської місцевості. В області працюють 3919 лікарів та 11379 середніх медичних працівників. Особи пенсійного віку складають 23,2% та 8,2% відповідно. Забезпеченість лікарями становить 34,4 на 10 тис. населення (Україна: забезпеченість – 41,5 на 10 тис. населення, лікарів пенсійного віку – 24,7%). Як наслідок, високе навантаження на лікарів, які надають первинну медичну допомогу: у місті – 2003 особи, у сільській місцевості – 2535 при нормативі – 1500 та 1200 відповідно.

Це призводить до того, що серед сільських жителів рання діагностика хвороб у 1,6 раза гірша, ніж серед міських (35541,9 на 100 тис. населення проти 56743,5). Смертність жителів сільської місцевості в 1,6 раза вище за смертність жителів міських поселень, насамперед, через більш «стару» вікову структуру сільського населення. Малюкова смертність сільських мешканців на 10-20% перевищує цей показник у міських поселеннях.

Очікувані результати:

- зростання зайнятості сільського населення, створення нових робочих місць;
- підвищення рівня доходів сільського населення до рівня не нижче середнього в галузях економіки області;
- підвищення якості надання послуг населенню по обробітку землі, транспортних послуг та інших;
- реалізація сільськогосподарської продукції за прийнятними цінами виробника;
- підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції;
- можливість виходу на вигідні ринки збуту сільськогосподарської продукції;
- підвищення доступності та якості медичних послуг у сільській місцевості;
- зниження питомої ваги захворювань, виявлених у занедбаних стадіях.

181

Індикатори:

- кількість діючих сільськогосподарських кооперативів;
- кількість нових робочих місць;
- кількість вигідних ринків збуту;
- частка продукції, виробленої сільськогосподарськими обслуговуючими кооперативами в загальному обсязі сільськогосподарської продукції;
- забезпеченість лікарями первинної ланки на 10 тис. населення;
- забезпеченість сімейними лікарями на 10 тис. населення;
- питома вага населення сільської місцевості, охоплена профілактичними оглядами;
- норматив прибуття бригад екстреної швидкої медичної допомоги на місце події:

- у міській місцевості (10 хвилин);
- у сільській місцевості (20 хвилин).

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів (неповний перелік)
2.2.1. Розвиток сучасних форм кооперації в аграрному секторі	• Навчально-консультативна підтримка з питань створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів; • закупівля для кооперативів обладнання для переробки агропродукції; • розвиток ринків збуту сільськогосподарської продукції, постачання і послуг
2.2.2. Підтримка розвитку неаграрних видів бізнесу в сільських територіях	• Навчально-консультативна, матеріальна та маркетингова підтримка розвитку народних промислів у сільській місцевості; • надання консультативного супроводу для особистих селянських господарств, ініціатив зі створення малих підприємств у сільській місцевості
2.2.3. Удосконалення підготовки фахівців для малого бізнесу в сільській місцевості	• Розробка та впровадження навчальних програм професійної підготовки у сфері малого бізнесу в сільській місцевості в системі професійно-технічної освіти; • проведення спеціалізованих тренінгів для сільського активу у сфері підприємництва, зокрема, зеленого туризму
2.2.4. Сприяння самозайнятості в сільській місцевості	• Підтримка самозайнятості населення на селі, сприяння розвитку індивідуального підприємництва в сільській місцевості; • посилення мотивації сільського населення до розвитку підприємництва в сільській місцевості як основної умови підвищення рівня життя населення
2.2.5. Розвиток медичної допомоги в сільських територіях у рамках медичної реформи	• Реорганізація фельдшерсько-акушерських пунктів у лікарські амбулаторії в населених пунктах з населенням понад 1 тис. осіб; • закупівля обладнання та автотранспорту для сільських лікарських амбулаторій та амбулаторій загальної практики відповідно до табелю оснащення; • введення посад дільничних та сімейних лікарів відповідно до нормативу в залежності від кількості прикріпленого населення; • розвиток мережі пунктів екстреної медичної допомоги в сільській місцевості

182

3. Стратегічна ціль 3. Розвиток людського капіталу.

Серед пріоритетів розвитку Сумської області одним з найважливіших визначено людський капітал. Поняття «людський капітал» набуває на сьогодні великого значення як для окремих підприємств, так і економіки держави в цілому. У більшості компаній починають надавати велике значення накопиченню людського капіталу як найціннішого з усіх його видів.

Людський капітал – це найважливіша складова частина сучасного продуктивного капіталу, що представлена властивим людині багатим запасом знань, розвинених здібностей, визначених інтелектуальним і творчим потенціалом. Основним чинником існування та розвитку людського капіталу є інвестиції в людський капітал: витрати на підтримку здоров'я, здобуття загальної і спеціальної освіти; витрати, пов'язані з пошуком роботи, професійною підготовкою на виробництві, міграцією, народженням і вихованням дітей, пошуком економічно значущої інформації про ціни і заробітки.

Одним з найважливіших аспектів людського капіталу є трудові ресурси. У ході проведеного соціально-економічного аналізу Сумської області виявлено, що структура економіки регіону має великий вплив на масштаб розподілу трудових ресурсів за розмірами підприємств, установ та організацій. На ринку зайнятості області домінують великі підприємства, що забезпечують роботою близько 50% усього економічно активного населення.

Три сектори економіки області, з точки зору доданої вартості, у 2013 році забезпечили 45,5% зайнятості працівників – промисловість; сільське господарство; транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність.

У процесі неминучої трансформації економіки регіону в бік високотехнологічних наукомістких виробництв 5-6 технологічних укладів виникає потреба професійної підготовки трудових ресурсів регіону, їх адаптації до нового ринку праці. Нові політичні, економічні та соціальні обставини, що формуються в процесі європейської інтеграції України, важливою умовою розвитку ставлять соціальну активність мешканців регіону, їх творчу включеність у суспільно-економічні процеси, насамперед, на місцевому рівні, їх здатність у партнерстві з місцевою владою вирішувати найгостріші питання соціального і економічного життя. Додатковим фактором розвитку людського капіталу регіону є вдосконалення регіонального управління, що передбачає, зокрема, покращення взаємодії територіальних громад області на вирішення спільних проблем відповідних територій.

Досягнення стратегічної цілі 3 передбачається через 3 операційні цілі:

Стратегічна ціль 3. Розвиток людського капіталу		
Операційна ціль 3.1.	**Операційна ціль 3.2.**	**Операційна ціль 3.3.**
Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці	Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців	Удосконалення системи регіонального управління

Діяльність у межах цієї стратегічної цілі цілком кореспондується зі стратегічними цілями: 1. Розвиток економічного потенціалу та 2. Розвиток сільських територій. Окремі втручання цих стратегічних цілей прямо і опосередковано сприятимуть розвитку людського капіталу.

Очікується, що реалізація стратегічної цілі 3 у середньостроковій перспективі призведе до таких результатів:

- забезпечення відповідності освітньої мережі потребам регіонального ринку праці;
- зменшення рівня безробіття;
- включення вразливих верств населення до активного суспільного життя;
- поліпшення індексу регіонального людського розвитку;
- економія бюджетних ресурсів на вирішення місцевих проблем;
- залучення додаткових людських, матеріальних, інформаційних, ресурсів на вирішення місцевих проблем;
- удосконалення інструментів управління регіональним розвитком.

3.1. Операційна ціль 3.1. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці.

Соціально-демографічні тенденції (скорочення, старіння населення, високий рівень передчасної смертності в працездатному віці, збільшення міграційного відтоку найманих робітників з професійно-технічною, повною вищою освітою), зміни в системі економічних відносин і трансформація економіки на нові принципи розвитку, падіння престижу робітничих професій, перекіс у бік підготовки фахівців з вищою освітою формують ситуацію нестачі робочої сили в найближчому майбутньому. За прогнозами, у 2015 році потреба промисловості у кваліфікованих робітниках у Сумській області буде задовольнятися лише на 25-40%.

Одна з важливіших проблем на ринку робочої сили – подолання деформації в галузевій структурі та професійно-кваліфікаційному складі, досягнення їх динамічної збалансованості. Однією з причин такої ситуації є невідповідність структури професійної освіти перспективним потребам ринку праці за кваліфікаційним рівнем та професійною структурою. Іншою причиною є слабка прив'язка програм підготовки до потреб виробництва, зниження престижу професій науково-технічного спрямування.

Соціально-економічний контекст обумовлює необхідність ефективної роботи професійно-технічної освіти з підготовки кваліфікованих робітників, що пов'язано з рядом викликів системи, таких як:

- невиправдане поширення в суспільстві стереотипів про престижність вищої освіти;
- неадекватний рівень науково обґрунтованого прогнозування ринку праці з урахуванням програм розвитку економіки;
- пасивність роботодавців у вирішенні проблем професійно-технічної освіти;
- лімітоване фінансування навчальних закладів професійно-технічної освіти з державного та місцевого бюджетів на розвиток і проведення системних реформ;
- застаріла матеріальна база професійно-технічних навчальних закладів не дозволяє здійснювати підготовку кваліфікованих робітників відповідно до потреб сучасних роботодавців регіону.

Рівень вищої освіти в області неповною мірою виконує функцію ключового ресурсу її соціально-економічного розвитку та підвищення добробуту громадян. Залишається низькою престижність освіти і науки в суспільстві. Потребують змін у частині якості та змісту освіта дорослих, діяльність обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, структурних підрозділів вищих навчальних закладів, на базі яких здійснюються перепідготовка та підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників.

Вища освіта області є віддзеркаленням сучасних соціально-економічних запитів, а відтак повинна готувати молоду людину, умотивовану до свого розвитку, навчання, освіти в контексті всієї системи вимог і викликів життєдіяльності. Основними проблемами забезпечення подальшого розвитку сфери вищої освіти є:

- відсутність моніторингу ринку праці на рівні області та його кореляції до системи вищої освіти;
- поглиблення невідповідності попиту та пропозиції на ринку праці;
- невідповідність розвитку вищої освіти вимогам європейського простору;
- низька конкурентоспроможність фахівців з вищою освітою на ринку праці.

До проблем, що потребують вирішення в рамках стратегії, відносяться:

- відсутність механізму нормативно-правового, матеріально-технічного, кадрового забезпечення впровадження інтегрованого та інклюзивного навчання дітей з вадами психофізичного розвитку в професійно-технічних навчальних закладах;
- неефективний моніторинг потреб ринку праці;
- неефективна система управління професійно-технічними навчальними закладами;
- падіння престижу робітничих професій;
- працевлаштування молоді, отримання першого робочого місця, перекваліфікація.

Очікувані результати:

- доступна, практично орієнтована система освіти;
- доступність професійного розвитку фахівців для галузей економіки;
- безперервність процесу професійного розвитку робітників та спеціалістів.

Індикатори:

- відсоток закріплення на робочому місці випускників за отриманим фахом;
- відсоток незабезпеченості випускників першим робочим місцем.

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів (неповний перелік)
3.1.1. Удосконалення системи підготовки молоді до умов регіонального ринку праці	• Проведення моніторингу потреб у нормативно-правовому, матеріально-технічному, кадровому забезпеченні впровадження інтегрованого та інклюзивного навчання в професійно-технічних навчальних закладах; • стимулювання волонтерства, як етапу до майбутньої зайнятості; • навчання з розвитку підприємницького мислення в учнівської молоді
3.1.2. Формування сучасної системи підготовки кадрів для потреб регіональної економіки, у тому числі розвиток системи освіти впродовж життя	• Створення профільних центрів із сучасною навчально-матеріальною базою з підготовки висококваліфікованих робітничих кадрів за сільськогосподарським, будівельним, машинобудівним, хімічним напрямами, напрямом сфери послуг, у тому числі за участю роботодавців – замовників кадрів; • запровадження соціальної реклами престижності робітничих професій, формування позитивного іміджу професійно-технічних навчальних закладів, проведення регіональних ярмарок-виставок робітничих професій; • дослідження сучасного стану та перспективних потреб регіонального ринку праці; • підвищення рівня профорієнтаційної роботи з молоддю

3.2. Операційна ціль 3.2. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців.

Ціль скерована на формування активної громади, готової до викликів, що постають перед регіоном у ході соціально-економічної трансформації. Важливими факторами, що можуть підвищити соціальну активність мешканців, є розвиток лідерських та підприємницьких якостей у молоді, спроможність мобілізації людей до вирішення місцевих проблем, підвищення екологічної культури мешканців, формування здорового способу життя. Вирішення цих завдань складає зміст операційної цілі 3.2.

Ефективність реалізації молодіжної політики в цілому залежить від рівня громадської активності молоді. Основним напрямком та принципом співпраці та взаємодії з учнівською та студентською молоддю є принцип делегування частини повноважень та управлінських рішень від органів виконавчої влади до активної молодіжної громади. Рушійною силою в цьому напрямку повинні виступати інститути громадянського суспільства (громадські організації) та творчі спілки, тобто інституції третього сектору. На сьогодні на Сумщині на фоні великої кількості офіційно зареєстрованих молодіжних громадських організацій відсоток активно діючих є доволі низьким. Також, нерівномірною є географія громадської активності: найбільш активними є громадські організації, діяльність яких зосереджена в містах Суми, Ромни, Охтирка, Шостка, натомість у переважній більшості районів області сектор громадських організацій є фактично не розвинутим. З метою розвитку та підвищення громадської активності молоді необхідним є впровадження та забезпечення наступних механізмів та напрямків діяльності:

- підтримка молодіжних громадських ініціатив шляхом проведення конкурсу проектів молодіжних громадських організацій, фінансова підтримка яких

здійснюється за рахунок бюджетних коштів;

- проведення адвокаційних кампаній, спрямованих на збільшення видатків державного, обласного та місцевих бюджетів на реалізацію молодіжної політики;
- урізноманітнення молодіжних заходів та форматів роботи з молоддю;
- запровадження та розвиток практики неформальної освіти, а саме тренінгових та ігрових методик навчання;
- створення та забезпечення практичної дієвості молодіжних дорадчих органів при відповідних структурних підрозділах органів виконавчої влади;
- розвиток системи молодіжного самоврядування (учнівського та студентського), забезпечення їх взаємодії, активної участі та співпраці з органами виконавчої влади;
- забезпечення міжсекторальної взаємодії в напрямку реалізації молодіжної політки.

В області спостерігається недостатній рівень залучення мешканців територіальних громад до спільного вирішення актуальних проблем їх життєзабезпечення. Водночас є наявний потенціал соціальної активності жителів таких громад, що за організаційної підтримки органів місцевого самоврядування можна направити на реалізацію завдань у сфері покращення благоустрою, підтримки об'єктів соціальної інфраструктури, інші суспільно важливі справи, на які традиційно витрачаються дефіцитні бюджетні кошти.

Тому важливим завданням для досягнення операційної цілі буде поширення практики розвитку соціальної активності мешканців громад, організації їх співпраці, створення умов для більш якісного та ефективного використання спільних ресурсів. Підтримка громадських ініціатив сприятиме стабілізації соціальних процесів та забезпечуватиме підвищення рівня довіри населення до місцевої влади.

Формування проактивної позиції мешканців у питаннях здорового способу життя – це ефективний спосіб інвестувати порівняно невеликі ресурси сьогодні для досягнення вагомих результатів в майбутньому.

Очікувані результати:

- підвищення рівня громадської та соціальної активності молоді;
- збільшення кількості молоді залученої до розроблення, організації, проведення та участі в молодіжних проектах та заходах;
- збільшення кількості молодіжних громадських організацій та рівня їх участі в прийнятті управлінських рішень;
- урізноманітнення та збільшення кількості заходів у сфері молодіжної політики з використанням інноваційних методик та форм роботи з молоддю;
- розвиток системи учнівського та студентського самоврядування;
- створення органів самоорганізації населення в більшості населених пунктів області;
- покращення благоустрою населених пунктів за участі громадських ініціатив;
- налагодження співробітництва між органами влади, громадськими, молодіжними, спортивними організаціями, представниками різних релігійних конфесій, медиками і освітянами в напрямку створення економічних, матеріально-технічних передумов для збереження і зміцнення здоров'я населення та популяризації фізичної культури, спорту і засад здорового способу життя;
- підвищення рівня поінформованості громадян про ризики виникнення захворювань, методи їх профілактики і можливості, що існують у регіоні задля занять різними видами фізичної культури і спорту;
- підвищення рівня обізнаності населення про стан довкілля в області та щодо запровадження екологічних технологій у побуті;
- підвищення рівня екологічної культури населення;
- збільшення кількості об'єктів інфраструктури для формування здорового способу життя.

186

Індикатори:

- кількість активно діючих молодіжних громадських організацій;
- кількість молодіжних проектів і заходів та кількість молоді, залученої до їх розроблення, реалізації та участі;
- кількість органів самоорганізації населення;
- обсяг фінансування конкурсів за програмами підтримки територіальних громад;
- кількість проектів щодо забезпечення функціонування та розвитку територіальних громад, реалізованих за активної участі їх мешканців (за бюджетні та позабюджетні кошти);
- питома вага дітей шкільного віку, що займаються в спортивних секціях;
- кількість створених об'єктів інфраструктури для формування здорового способу життя (спортивних майданчиків, стадіонів, гуртків тощо).

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів (неповний перелік)
3.2.1. Розвиток лідерських та підприємницьких якостей молоді	• Проведення конкурсу проектів молодіжних громадських організацій за рахунок коштів державного, обласного та місцевих бюджетів; • підтримка та активізація діяльності органів студентського та учнівського самоврядування, налагодження їх взаємодії та співпраці з органам влади; • залучення молоді до тренінгових методик навчання, спрямованих на розвиток лідерських якостей, проектного мислення; • організація та проведення активної інформаційно-методичної кампанії, спрямованої на підвищення рівня молодіжної громадської активності
3.2.2. Створення дієвих механізмів мобілізації мешканців до вирішення місцевих проблем	• Покращення благоустрою населених пунктів шляхом самоорганізації мешканців та проведення толок; • забезпечення функціонування громадських рад при виконавчих комітетах міських рад, їх взаємодії з місцевими органами самоорганізації населення для вироблення та формування пропозицій органам влади щодо вирішення актуальних проблем життєзабезпечення міст; • проведення конкурсів з підтримки соціально-економічних проектів розвитку територіальних громад
3.2.3. Формування екологічної культури мешканців	• Підвищення поінформованості про методи ощадливого споживання природних ресурсів, зокрема, питної води, енергоспоживання, поводження з побутовими відходами; • впровадження в школах області навчальних програм екологічного виховання та енергоощадності; • проведення обласних та місцевих конкурсів проектів з охорони довкілля та енергоощадності
3.2.4. Формування здорового способу життя	• Пропагування здорового способу життя серед населення області; • розвиток спортивної інфраструктури, зокрема, дитячих спортивних майданчиків у районних центрах та сільській місцевості; • забезпечення підтримки та розвитку мережі центрів фізичного здоров'я населення «Спорт для всіх», спортивних клубів; • розширення мережі «Клінік, дружніх до молоді»; • використання соціальної реклами оздоровчого спрямування; • інформування населення про можливість профілактики захворювань, фактори ризику та мотивувати до здорового способу життя; • проведення інформаційно-оздоровчих заходів у постійній взаємодії закладів охорони здоров'я, освіти, органів місцевої влади, засобів масової інформації та неурядових громадських організацій

3.3. Операційна ціль 3.3. Удосконалення системи регіонального управління.

На цьому етапі в розвитку територій області посилюються численні диспропорції, спричинені відсутністю прогресу в проведенні адміністративно-територіальної реформи, децентралізації влади тощо. Ефективне управління розвитком регіону передбачає, насамперед, запровадження дієвого механізму координації дій обласної ради, обласної державної адміністрації, органів місцевого самоврядування і громадськості щодо мобілізації ресурсів для реалізації Стратегії. Нагальним є постійне підвищення кваліфікації (можливо системне дистанційне навчання) спеціалістів місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, які відповідають за формування і реалізацію процесів управління розвитком регіону, а також громадських лідерів.

Очікувані результати:

- створення та діяльність Агенції регіонального розвитку;
- розроблення генеральних планів та схем забудови територіальних громад регіону;
- забезпечення підтримки проектів, що впроваджуються на принципах співробітництва територіальних громад;
- збільшення обсягів залучення коштів міжнародної технічної допомоги на реалізацію проектів розвитку регіону;
- забезпечення ефективної координації дій всіх гілок влади і громадськості в реалізації Стратегії;
- покращення навчальної та інформаційно-консультативної підтримки органів місцевого самоврядування і громадських організацій.

Індикатори:

- кількість публічних послуг, що надаються в електронному вигляді;
- кількість ініційованих та реалізованих спільних проектів органів місцевого самоврядування і громадськості;
- кількість проведених консультацій з громадськістю у формі публічного громадського обговорення (безпосередня форма) та вивчення громадської думки (опосередкована форма).

Завдання	Можливі сфери реалізації проектів
3.3.1. Удосконалення структури управління регіональним розвитком	• Створення Агенції регіонального розвитку; • удосконалення просторового планування території області; • удосконалення системи надання адміністративних послуг та розвиток електронного урядування
3.3.2. Покращення інструментів взаємодії громад для спільного вирішення проблем	• Створення інформаційно-ресурсних центрів доступу до соціально значущої інформації (у тому числі на базі бібліотек, соціальних установ); • створення Інтернет-порталу громадських організацій з широким набором інформаційних та комунікативних функцій; • проведення консультацій з громадськістю у формі публічного громадського обговорення та вивчення громадської думки

IV. Впровадження та моніторинг реалізації Стратегії.

З початку роботи зі стратегічного планування було наголошено на важливості впровадження та моніторингу реалізації Стратегії. Наскільки успішним виявиться реалізація Стратегії залежатиме від позитивних економічних та соціальних змін, що впливають на досягнення її мети та цілей.

У роботі над розробкою Стратегії брали участь представники бізнесу, органів влади та місцевого самоврядування, освітніх установ, громадських та інших організацій, що забезпечує реалістичність її виконання та довіру до неї з боку громади.

Для забезпечення належного рівня відповідальності за реалізацію Стратегії необхідно створити систему моніторингу її реалізації. Така система має включати орган з моніторингу; документ (положення) про систему моніторингу виконання Стратегії; систему індикаторів (результатів) впровадження Стратегії (кількісні та якісні).

Реалізація Стратегії здійснюватиметься на основі партнерства, координації та узгодження діяльності всіх основних учасників цього процесу.

Упровадження Стратегії має здійснюватись через реалізацію комплексу організаційних, фінансових та інформаційних заходів, що будуть здійснюватися суб'єктами регіонального розвитку області відповідно до плану реалізації Стратегії та інших регіональних програм, що будуть реалізовуватись у рамках виконання Стратегії, а також рішень органів місцевого самоврядування, що приймаються для досягнення стратегічних цілей, визначених у Стратегії.

Забезпечення реалізації – це управлінське завдання, що передбачає контроль за діяльністю численних організацій, що задіяні в процесі впровадження Стратегії. Цим має займатись відповідний орган з управління впровадженням, створений з представників органів влади та місцевого самоврядування, громадськості та бізнесу. Питання впровадження проектів і заходів Стратегії мають належати виключно до компетенції цього органу, який є відповідальним за забезпечення актуальності та реалістичності стратегічних і операційних цілей та за їх досягнення.

Для синхронізації рішень і дій органів місцевого самоврядування та місцевих державних адміністрацій з цілями Стратегії має бути внесено відповідні зміни до регламентів роботи цих органів, що передбачатимуть перевірку проектів рішень на відповідність Стратегії, визначатимуть пріоритети використання коштів бюджетів розвитку адміністративно-територіальних одиниць області відповідно та узгоджено із планом реалізації Стратегії.

Регіональна стратегія не може передбачити всі дії місцевого, регіонального та національного рівня, що будуть реалізовуватись в області до 2020 року, та можуть сприяти досягненню очікуваних результатів. Тому в сценаріях виконання ця Стратегія зосереджується на операційних цілях і заходах, що можуть бути здійснені за допомогою цільового впливу органів місцевої влади за активної підтримки держави (субвенції на соціально-економічний розвиток регіонів, цільові субвенції, фінансування з державного фонду регіонального розвитку), узгодженої програми допомоги донорів і приватних інвестицій. Стратегія в значній мірі покладається на компетентність, готовність і бажання мешканців області сприяти змінам і покращенням.

Проте стратегічні цілі, визначені цим документом, фактично визначають точки прикладення зусиль та напрями використання ресурсів (у тому числі приватних інвестицій) аби їх результативність була максимальною з точки зору досягнення стратегічного бачення, визначеного в Стратегії.

Реалізація можливостей – це завдання для управлінь обласних та місцевих органів влади, сектору громадських організацій та громадян, які займаються різноманітною діяльністю у сфері розвитку регіону за підтримки проектів міжнародної технічної допомоги.

Стратегія побудована таким чином, щоб зробити можливим паралельну реалізацію усіх цілей з метою поширення спроможностей реалізації, територіального розповсюдження

впливу і фінансової доступності, хоча певні дії є передумовою для здійснення інших, а тому вважаються пріоритетними у відношенні до наступних дій. У цьому сенсі черговість проектів у рамках плану реалізації Стратегії вибудовується так, щоб уникнути розривів і пропусків у виконанні пов'язаних між собою заходів проектів.

Методика реалізації Стратегії передбачає визначення пріоритетів впровадження. Важливим є здійснення Стратегії в рамках двох послідовних та взаємопов'язаних програмних циклів (етапів), включених у два плани реалізації:

- перший – 2015-2017 роки;
- другий – 2018-2020 роки.

Кожні 3 роки на основі моніторингу Стратегії слід здійснювати оцінку необхідності уточнення чи перегляду окремих елементів Стратегії, зважаючи на нові тенденції та обставини, що можуть виникати, та вплив зовнішніх і внутрішніх факторів.

Фінансове забезпечення реалізації Стратегії здійснюватиметься за рахунок:

- державного фонду регіонального розвитку;
- коштів галузевих (міжгалузевих) державних цільових програм та бюджетних програм центральних органів виконавчої влади, що спрямовуються на розвиток відповідної сфери в регіонах;
- субвенцій, інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;
- коштів місцевих бюджетів;
- коштів міжнародної технічної допомоги, міжнародних фінансових організацій;
- коштів інвесторів, власних коштів підприємств.

Моніторинг реалізації Стратегії.

У ході моніторингу Стратегії вирішується ціла низка завдань:

- контроль за реалізацією Стратегії в цілому;
- оцінка ступеню досягнення прогресу за стратегічними цілями, просування до операційних цілей;
- аналіз інформації щодо змін зовнішніх та внутрішніх факторів розвитку регіону для уточнення та корегування (актуалізації) цілей Стратегії;
- підтримка в робочому стані органів та структури стратегічного планування.

Моніторинг базується на розгляді обмеженого числа відібраних показників (індикаторів). Індикатори потрібно розділяти на індикатори досягнення: стратегічного бачення; стратегічних цілей; операційних цілей та виконання проектів.

Запровадження системи моніторингу передбачає використання індикаторів у рамках концепції «вхід, процес, випуск, результат», на основі якої визначаються індикатори, що поділені на 4 групи:

- вхідні індикатори, що характеризують ресурси та їх обсяг;
- індикатори процесу, що характеризують шлях, за яким здійснюються заходи з визначеними ресурсами;
- індикатори випуску, що характеризують фізичний обсяг товарів та послуг;
- індикатори результату, що характеризують очікувані зміни.

Реалізація Стратегії здійснюється для досягнення стратегічного бачення:

Сумщина – Північний рубіж України, регіон сталого економічного зростання на основі інноваційної промисловості, важливий продовольчий центр країни з екологічним, високоефективним сільським господарством, комфортний та безпечний край, де є всі умови для всебічного розвитку людини.

Відповідно до цього бачення, моніторингу підлягають параметри, що характеризують досягнення цілей Стратегії, а саме: кількісні та якісні показники, що використані в соціально-економічному аналізі області (валовий регіональний продукт на 1 особу, доходи громадян, демографічні показники, рівень екологічного навантаження на одиницю території). У процесі моніторингу ці показники порівнюються із показниками на дату

ухвалення Стратегії, а також з відповідними показниками в регіонах, щодо яких здійснювалось порівняння при проведенні соціально-економічного аналізу області для підготовки Стратегії.

Свідченням позитивного результату реалізації Стратегії буде абсолютне зростання показників, а також випереджання темпів поліпшення показників (приріст населення на 1 тис. осіб; ВРП на 1 особу, доходи громадян, будівництво житла на 1 тис. осіб, рівень екологічного навантаження) у порівнянні з середньоукраїнськими показниками та показниками регіонів-конкурентів.

Моніторинг досягнення стратегічних цілей здійснюватиметься відповідно до таких визначених цілей:

- Стратегічна ціль 1. Розвиток економічного потенціалу.
- Стратегічна ціль 2. Розвиток сільських територій.
- Стратегічна ціль 3. Розвиток людського капіталу.

Аналогічно загальному моніторингу досягнення стратегічного бачення відбуватиметься моніторинг реалізації стратегічних цілей. Основними кількісними показниками щодо кожної стратегічної цілі за період моніторингу будуть показники, що випливають з переліку проектів, що будуть реалізовані в рамках досягнення кожної стратегічної цілі.

Індикатори успішності досягнення цілей визначено Стратегією. Відповідно до цих індикаторів на кожен плановий період моніторингу має бути сформовано кількісні показники, за якими має здійснюватись моніторинг.

Отже, обов'язковою умовою забезпечення моніторингу реалізації Стратегії є застосування системи індикаторів, що використовуються для визначення результативності реалізації Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року.

Уніфікована система індикаторів для Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, регіональних стратегій розвитку, а також Планів їх реалізації:

ВХІДНІ ІНДИКАТОРИ	• Створення сприятливих умов для регулювання ведення бізнесу. • Підтримка розвитку інноваційних технологій. • Запровадження освітніх програм з урахуванням потреб високотехнологічного бізнесу. • Підвищення якості надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам. • Створення умов для об'єднання та підвищення фінансової спроможності територіальних громад. • Поліпшення якості міжрегіональної та внутрішньорегіональної фізичної інфраструктури. • Розвиток міжрегіональної та внутрішньорегіональної транспортної мережі. • Створення умов розвитку малих міст. • Запровадження реформування освіти в сільській місцевості. • Проведення реформи медичного обслуговування населення. • Запровадження програм підтримки розвитку сільської місцевості. • Реалізація програм забезпечення сільського населення адміністративними послугами. • Запровадження програм розвитку внутрішньорегіональних транспортних мереж. • Підвищення рівня якості надання послуг з обслуговування громадським транспортом. • Створення міжрегіональних та внутрішньорегіональних інформаційних і комунікативних мереж. • Виділення коштів для державного фонду регіонального розвитку.

191

ІНДИКАТОРИ ВИПУСКУ	• Збільшення кількості упровадження інноваційних технологій. • Збільшення частки інноваційних підприємств. • Збільшення чисельності осіб, які працюють у високотехнологічних секторах економіки. • Підвищення рівня внутрішньорегіональної та міжрегіональної інтегрованості. • Підвищення спроможності територіальних громад до розвитку. • Посилення транспортного, інформаційного та комунікативного зв'язку міст – центрів економічного зростання із менш розвинутими територіями. • Створення умов для поширення інноваційних знань та досвіду. • Підвищення рівня освіти сільського населення. • Зростання загальних доходів населення в сільській місцевості. • Зниження рівня захворюваності в сільській місцевості. • Зниження рівня смертності дітей віком до 1 року. • Створення рівних умов доступу до ринків праці. • Підвищення рівня доступу населення, насамперед, віддалених та малозаселених територій до основних адміністративних та інших послуг.
ІНДИКАТОРИ РЕЗУЛЬТАТУ	• Зростання частки доданої вартості у валовому регіональному продукті. • Збільшення капітальних інвестицій, прямих іноземних інвестицій. • Зростання у випуску частки інноваційної продукції. • Зростання частки високотехнологічного експорту. • Розвиток малих та інших міст, у тому числі районного значення. • Підвищення рівня доходів та споживання в сільській місцевості та невеликих населених пунктах. • Зменшення кількості вибулих із сільської місцевості. • Зменшення диференціації в наявних доходах населення. • Зменшення диспропорцій між тривалістю життя населення при народженні в міських та сільських населених пунктах. • Зниження рівня бідності. • Підвищення соціальної справедливості. • Зменшення диспропорцій у споживанні послуг між сільським та міським населенням. • Зниження рівня безробіття в сільській місцевості та малих населених пунктах. • Збільшення кількості центрів економічного зростання на регіональному рівні. • Ефективне використання потенціалу територіальної спеціалізації в економічному розвитку. • Кількість проектів, що фінансуються за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку.

Показники для моніторингу збираються за результатами кожного року реалізації Стратегії. На їх основі готується річний звіт та звіт щодо виконання періоду трьохрічного планування. Річний звіт складається з переліку ключових показників за кожною ціллю, кожним пріоритетом (заходом); містить інформацію про досягнення кожного пріоритету, виконання заходу, оцінку можливостей досягнення поставлених цілей на трьохрічний цикл. Підсумковий звіт про моніторинг за трьохрічний цикл планування до показників, що передбачаються в річних звітах, містить загальні оцінки ефективності, результативності та стійкості досягнутих результатів. Моніторингові звіти є відкритими документами і використовуються для уточнення завдань та бюджетних програм на наступний за звітним бюджетний рік. Форму моніторингового звіту, відповідального за його підготовку та строки подання визначає обласна державна адміністрація відповідно до повноважень. Для всіх можливих форм організації процесу моніторингу головним є проведення ретельного відслідковування виконання завдань та реалізації проектів, коригування та актуалізація Стратегії, за необхідності, з огляду на зміну ситуації, оскільки одні проекти будуть завершені, а деякі замінено іншими.

192

V. Узгодженість Стратегії з програмними та стратегічними документами.

Національна система стратегічного планування має базуватись на узгодженій системі координації процесів стратегічного планування на центральному, регіональному та місцевому рівнях.

Стратегія регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року узгоджується з:

- Державною стратегією регіонального розвитку України на період до 2020 року (ДСРР-2020);
- економічними, соціальними, екологічними, інфраструктурними, територіальними й іншими аспектами розвитку області.

Середньострокове і короткострокове державне стратегічне планування регіонального розвитку узгоджується з процесами стратегічного планування розвитку регіонів/областей та міст на основі розробки та ухвалення відповідних стратегічних документів.

Стратегія регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року узгоджена з Генеральною схемою планування території України, Схемою планування території Сумської області до 2031 року, а також місцевими стратегіями розвитку (стратегіями розвитку міст і районів області).

Реалізація Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року передбачає розробку плану реалізації Стратегії відповідно до визначених циклів/етапів.

Узгодженість з Державною стратегією регіонального розвитку.

Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року включає 3 стратегічні цілі:

1. Підвищення конкурентоспроможності регіонів.
2. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток.
3. Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку.

Стратегія регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року розроблена відповідно до ДСРР-2020 та процесів державного стратегічного планування розвитку окремих секторів економіки країни та її регіонів, що враховує потреби їх розвитку та необхідність підвищення конкурентоспроможності.

Узгодженість стратегічних цілей Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року з цілями Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року:

Стратегічні цілі (Україна)	**Стратегічні цілі (Сумська область)**		
	1. Розвиток економічного потенціалу	2. Розвиток сільських територій	3. Розвиток людського капіталу
1. Підвищення конкурентоспроможності регіонів	X	X	X
2. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток	X	X	x
3. Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку	X	X	x

Примітка: Велика буква «X» означає більшу узгодженість/зв'язок, ніж маленька «x».

Стратегія регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року крім власних цілей розвитку регіону містить цілі, що відповідають цілям та строкам реалізації ДСРР-2020, у частині завдань і заходів, що передбачають спільні дії центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування.

Розвиток економічного потенціалу (стратегічна ціль 1) та розвиток сільських територій (стратегічна ціль 2) Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року в значній мірі узгоджені з усіма стратегічними цілями ДСРР-2020.

Розвиток людського капіталу (стратегічна ціль 3) прямо підтримує стратегічні цілі 1 (підвищення конкурентоспроможності регіонів) та 2 (територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток).

193

Узгодженість Операційних цілей Стратегії розвитку Сумської області з цілями Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року

Операційні цілі Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року	**Операційні цілі Стратегії розвитку Сумської області на період до 2020 року**								
	1.1. Створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних підприємств	1.2. Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу	1.3. Розвиток внутрішнього та в'їзного туризму	1.4. Енергоефективність в усіх секторах	2.1. Підвищення рівня ефективності виробництва в аграрному секторі	2.2. Розвиток інфраструктури сільських територій та периферії навколо малих міст та селищ	3.1. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці	3.2. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців	3.3. Удосконалення управління регіональним розвитком
1.1. Підвищення ролі та функціональних можливостей міст у подальшому розвитку регіонів	+	+				+	+		+
1.2. Створення умов для поширення позитивних процесів розвитку міст на інші території, розвиток сільської місцевості	++	+ +		+	+	+	+	+	+
1.3. Підвищення ефективності використання внутрішніх чинників розвитку регіонів	+	+	+	+	+	+	+	+	+
2.1. Запобігання зростанню диспропорцій, що гальмують розвиток регіонів		+	+	+	++	++		+	+
2.2. Забезпечення комфортного та безпечного життєвого середовища для людини незалежно від місця її проживання			+	+	+	+	+		
2.3. Розвиток міжрегіонального співробітництва						+		+	+
3.1. Удосконалення системи стратегічного планування регіонального розвитку на загальнодержавному та регіональному рівні									+
3.2. Підвищення якості державного управління регіональним розвитком									+
3.3. Посилення міжгалузевої координації в процесі планування та реалізації регіональної політики									+
3.4. Інституційне забезпечення регіонального розвитку									+
3.5. Реформування територіальної організації влади та місцевого самоврядування								+	+

Узгодженість Стратегії з основними аспектами регіонального розвитку.

Узгодженість стратегічних цілей Сумської області з ключовими секторами розвитку була також проаналізована. Позначка «х» була вставлена у поля, де присутня узгодженість, внесок або відповідний зв'язок.

Сектори	**Стратегічні цілі (Сумщина)**		
	1. Розвиток економічного потенціалу	2. Розвиток сільських територій	3. Розвиток людського капіталу
Економіка і торгівля	X	X	
Промисловість та інфраструктура	X	X	x
Сільське, лісове господарство, харчова промисловість	x	X	x
Транспорт і дороги	x	x	x
Екологія й природні ресурси	x	X	x
Освіта й молодь	x	x	X
Здоров'я, соціальний захист, сім'я і дитина			X
Культура і туризм	X	x	x
Обмін інформацією	X	X	X
Комунальне господарство	x	x	X
Територіальний розвиток, земля і кадастр	X	X	x

Примітка: Велика буква «Х» означає більшу узгодженість / зв'язок, ніж маленька «х».

194

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення обласної ради
шостого скликання
09.04.2015

ПЛАН РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ на 2015-2017 роки

2015

Зміст

1. Методологія та процес розроблення Плану реалізації Стратегії 3
2. Програми Плану реалізації Стратегії 6
Програма 1. Розвиток економічного потенціалу регіону 6
Структура Програми 7
Напрям 1.A. Створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних форм організації підприємств 8
Напрям 1.B. Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу 8
Напрям 1.C. Розвиток внутрішнього та в'їзного туризму 9
Напрям 1.D. Підвищення енергоефективності в усіх секторах 9
Часові рамки та засоби реалізації 9
Очікувані результати та показники 10
Орієнтовний фінансовий план 11
Припущення та ризики 12
Рекомендації 12
Програма 2. Розвиток сільських територій 13
Структура Програми 14
Напрям 2.A. Підвищення рівня ефективності виробництва в аграрному секторі 15
Напрям 2.B. Розвиток сільських територій та периферії навколо малих міст 15
Часові рамки та засоби реалізації 16
Очікувані результати та показники 16
Орієнтовний фінансовий план 16
Припущення та ризики 17
Рекомендації 18
Програма 3. Розвиток людського капіталу 19
Структура Програми 19
Напрям 3.A. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці 21
Напрям 3.B. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців 21
Напрям 3.C. Удосконалення системи регіонального управління 22
Часові рамки та засоби реалізації 22
Очікувані результати та показники 22
Орієнтовний фінансовий план 23
Припущення та ризики 24
Рекомендації 25
3. Основні суб'єкти реалізації Стратегії 26
4. Каталог проектів 27
Проекти Програми 1. Розвиток економічного потенціалу регіону 27
Проекти напряму 1.A. Створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних форм організації підприємств 27
Проекти напряму 1.B. Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу 35
Проекти напряму 1.C. Розвиток внутрішнього та в'їзного туризму 40
Проекти напряму 1.D. Підвищення енергоефективності в усіх секторах 45
Проекти програми 2. Розвиток сільських територій 51
Проекти напряму 2.A. Підвищення рівня ефективності виробництва в аграрному секторі 51
Проекти напряму 2.B. Розвиток сільських територій та периферії навколо малих міст 55
Проекти Програми 3. Розвиток людського капіталу 67
Проекти напряму 3.A. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці 67
Проекти напряму 3.B. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців 71
Проекти напряму 3.C. Удосконалення системи регіонального управління 78

1. Методологія та процес розроблення Плану реалізації Стратегії

Стратегія регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року (далі – Стратегія) підготовлена комітетом з розроблення проекту Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року (далі – комітет з розроблення проекту Стратегії) за участю суб'єктів регіонального розвитку шляхом засідань та обговорень, а також практичних майстерень, що відбувались протягом квітня-грудня 2014 року.

Регіональне партнерство, створене з метою розроблення Стратегії, передбачало участь Сумської обласної державної адміністрації, районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, освітніх та наукових установ, організацій громадянського суспільства, представників приватного сектору та широкого кола зацікавлених сторін області.

Стратегія забезпечує системний та комплексний підхід з метою ефективного використання наявного потенціалу для подолання проблем, що перешкоджають розвитку області, а також визначає цілі та принципи їх досягнення з метою забезпечення сталого розвитку регіону.

Таким чином, Стратегія формує рамки для соціально-економічного розвитку області до 2020 року, скеровуючи зусилля на досягнення стратегічного бачення:

Сумщина – Північний рубіж України, регіон сталого економічного зростання на основі інноваційної промисловості, важливий продовольчий центр країни з екологічним, високоефективним сільським господарством, комфортний та безпечний край, де є всі умови для всебічного розвитку людини.

Стратегію буде реалізовано у 2 етапи: 2015-2017 роки та 2018-2020 роки.

Перший етап, передбачений у зазначеному Плані реалізації Стратегії регіонального розвитку Сумської області на 2015-2017 роки (далі – План реалізації Стратегії), є першим комплексом програм та проектів, скерованих на досягнення стратегічних і операційних цілей Стратегії у середньостроковій перспективі, з визначеними засобами реалізації, відповідальністю, часовими рамками упровадження.

Розроблення Плану реалізації Стратегії проводилось наприкінці 2014 року та на початку 2015 року відповідно до цілей, поставлених у Стратегії, та з огляду на існуючі та передбачувані можливості розвитку.

Широке коло зацікавлених сторін регіонального розвитку активно залучалось до процесу мобілізації регіональних ідей проектів, що оцінювались та групувались у тематичні програми відповідно до принципів синергії та взаємодоповнюваності.

Проекти Плану реалізації Стратегії узгоджувались з наявними та потенційними фінансовими ресурсами і можливостями реалізації.

План реалізації Стратегії розроблено таким чином, щоб забезпечити узгодження зі стратегічними цілями Стратегії, Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2020 року та іншими важливими аспектами розвитку.

План реалізації Стратегії стосується всієї області, при цьому особливу увагу зосереджено на сільських територіях, їх зв'язку з містами (точками зростання) для стимулювання економічного зростання та підвищення якості життя. Важливим є територіальний аспект втручань, націлених на зміцнення точок зростання як рушійних сил регіонального розвитку та ефективних засобів для скорочення міжрегіональних дисбалансів, покращення соціально-економічного добробуту.

Програми Плану реалізації Стратегії повністю співпадають із стратегічними цілями Стратегії:

- стратегічна ціль 1: Розвиток економічного потенціалу регіону («Регіон сталого економічного зростання»);
- стратегічна ціль 2: Розвиток сільських територій («Регіон рівних можливостей»);
- стратегічна ціль 3: Розвиток людського капіталу («Основний рушій розвитку – людина!»).

197

Стратегічні цілі є загальними, тому залишаються релевантними після завершення першого програмного циклу, виробленого в зазначеному Плані реалізації Стратегії. На операційному рівні кожна з 3 стратегічних цілей складається з декількох операційних цілей.

<table>
<tr><th colspan="3">Стратегічні цілі</th></tr>
<tr><th>1. Розвиток економічного потенціалу регіону</th><th>2. Розвиток сільських територій</th><th>3. Розвиток людського капіталу</th></tr>
<tr><th colspan="3">Операційні цілі</th></tr>
<tr><td>1.1. Створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних форм організації підприємств</td><td>2.1. Підвищення рівня ефективності виробництва в аграрному секторі</td><td>3.1. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці</td></tr>
<tr><td>1.2. Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу</td><td rowspan="3">2.2. Розвиток сільських територій та периферії навколо малих міст</td><td>3.2. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців</td></tr>
<tr><td>1.3. Розвиток внутрішнього та в’їзного туризму</td><td rowspan="2">3.3. Удосконалення системи регіонального управління</td></tr>
<tr><td>1.4. Підвищення енергоефективності в усіх секторах</td></tr>
</table>

Вибір наведених вище операційних цілей ґрунтувався на порівняльних регіональних перевагах та використанні виявлених можливостей розвитку з метою блокування слабких сторін і перешкод розвитку, а також уникнення ризиків.

Принципи сталого розвитку, що вимагають інтеграції та збалансування економічних, територіальних, соціальних, екологічних цілей, включено до всіх компонентів зазначеного Плану реалізації Стратегії.

Розроблення Стратегії та Плану її реалізації є важливим досягненням процесу стратегічного планування розвитку області. Крім відповідальності за здійснення Стратегії, зацікавлені суб’єкти регіонального розвитку також братимуть участь у процесі перегляду та оновлення Плану реалізації Стратегії, який потрібно проводити кожні 3 роки перед наступним етапом реалізації Стратегії.

Перегляд та оновлення Плану реалізації Стратегії необхідно здійснювати для оцінки результатів, досягнутих за певний період, а також для визначення цілей реалізації на наступний період з урахуванням змін у середовищі та узгодження обмежених ресурсів розвитку з новими цілями розвитку області.

При підготовці Плану реалізації Стратегії враховувались наступні фактори:

наявність в Україні політичної волі до переведення процесів планування та реалізації політики регіонального розвитку у відповідність до практики Європейського Союзу, викладені у Програмі діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»;

у зв’язку з затвердженням Державної стратегії регіонального розвитку України до 2020 року необхідним є приведення регіональних стратегій розвитку всіх областей України у відповідність до її положень;

визначення найбільш важливих проблем розвитку області, що можуть бути вирішені на регіональному рівні, виходячи з повноважень обласних органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та ресурсів, що можуть бути для цього залучені;

спрямованість програм, напрямів та проектів регіонального розвитку, запропонованих у Плані реалізації Стратегії, на досягнення стратегічних цілей, визначених у Стратегії.

Процес розроблення Плану реалізації Стратегії проводився за участю комітету з розроблення проекту Стратегії та сформованих за основними напрямками соціально-економічного розвитку робочих груп, що в аналогічному складі здійснювали підготовку Стратегії.

Часові рамки Плану реалізації Стратегії складають 3 роки. При цьому стратегічні, операційні цілі та заходи розроблялись на тривалий термін (9-10 років), а програми та напрями зазначеного Плану реалізації передбачають втручання, що реалізуються за допомогою проектів розвитку, з середньостроковою перспективою.

У процесі розроблення Плану реалізації Стратегії використовувались методологічні підходи та інструменти для стратегічного і операційного планування, що застосовуються в країнах Європейського Союзу з урахуванням особливостей України та регіону.

Принципи та інструменти, що використовувались при визначенні сфер втручання, передбачали:

партнерство – домовленість щодо спільних цілей шляхом консультацій та на основі консенсусу з представниками влади, ділових кіл, освітніх установ, організацій громадянського суспільства та інших відповідних зацікавлених сторін;

участь та спільна зацікавленість – забезпечення широкої соціальної згоди, чіткої громадської підтримки реалізації, зацікавленості діяти в напрямку спільних цілей, взаємної довіри, спільної відповідальності та підзвітності, а також захист від спроб окремих суб'єктів розвитку задовольнити лише власні інтереси;

сталість – результат застосування уставлених принципів і методологічних інструментів, таких як баланс і узгодженість стратегічних та операційних елементів (цілей, заходів, програм);

інтеграцію, що досягнута завдяки широкій участі всіх зацікавлених сторін та забезпеченню їх потреб на регіональному рівні за допомогою розроблення спільних заходів;

інновацію – визначення оптимальних та оригінальних втручань (проектів) з метою забезпечення найбільш ефективного використання наявних ресурсів;

узгодженість, ієрархію та взаємопов'язаність – передбачення у планувальних документах нижчого рівня узгодженості з планами вищого рівня з можливою більшою конкретизацією.

Партнером процесу розроблення Плану реалізації Стратегії виступив Проект Європейського Союзу «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні», консультантами якого надавались методичні рекомендації та допомога.

Консультації, проведені між членами комітету з розроблення проекту Стратегії та відповідних робочих груп, сприяли посиленню їх зацікавленості та забезпечили взаємну згоду щодо сфер втручання та основних пріоритетів розвитку головних елементів Стратегії та Плану її реалізації.

Після погодження проекту Стратегії комітетом з розроблення проекту Стратегії проведено роботу з мобілізації регіональних проектів, реалізація яких дозволить досягнути визначені Стратегією цілі.

На стадії розроблення Плану реалізації Стратегії проведено оцінювання та групування ідей проектів у 3 тематичні програми з урахуванням їх взаємного посилення та доповнення.

План реалізації Стратегії узгоджено з наявними та передбачуваними джерелами фінансування і можливостями для реалізації проектів, при цьому проекти перевірено на предмет відповідності Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року.

Зазначений План реалізації Стратегії спрямовано на використання основних економічних можливостей, наявних в області, поряд з цим враховано оптимальні способи сприяння сталості – соціальну інтеграцію, доступність і захист довкілля з урахуванням збереження природних, культурних, історичних ресурсів та надбань.

Важливим є територіальний аспект реалізації проектів – зазначені проекти мають призводити до зменшення дисбалансів розвитку між окремими адміністративно-територіальними одиницями області, створювати рівні можливості для чоловіків і жінок, сприяти збереженню системи розселення на території регіону.

199

2. Програми Плану реалізації Стратегії

Програма 1. Розвиток економічного потенціалу регіону

Розвиток економічного потенціалу регіону є першою стратегічною ціллю Стратегії, вибір якої обґрунтований проведеним соціально-економічним аналізом та аналізом SWOT.

Досягнення зазначеної цілі передбачається шляхом реалізації 4 операційних цілей, та відповідно, 13 завдань.

Основною операційною ціллю є створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних форм організації підприємств. Крім того, передбачається втручання у декілька суміжних сфер за наступними напрямками: стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу; розвиток внутрішнього та в'їзного туризму; підвищення енергоефективності в усіх секторах.

Програма «Розвиток економічного потенціалу регіону» є системним комплексом проектів, спрямованих на виконання завдань стратегічної цілі 1, та базується на наступних припущеннях та аналітичних висновках:

основою забезпечення економічного розвитку регіону є реальний сектор економіки, зокрема, промисловий комплекс;

промисловий комплекс області, незважаючи на часткову модернізацію базових для регіону промислових підприємств, представлений підприємствами, що належать до 3-4 технологічного укладу, крім того, діяльність окремих провідних підприємств характеризується низьким рівнем диверсифікації ринків збуту продукції;

одним із пріоритетних завдань на сьогодні є створення сучасного промислово-технологічного комплексу, при цьому головною умовою забезпечення проведення трансформації промислового комплексу є надходження у пріоритетні галузі економіки області інвестиційних ресурсів, для залучення яких регіон має певні переваги: наявність промислового потенціалу та висококваліфікованих кадрів, розвинена інфраструктура тощо;

для забезпечення залучення інвестицій в економіку області необхідним є створення ефективного маркетингу регіону, головним завданням якого є просування інвестиційного потенціалу області на інвестиційні ринки;

розвиток малого та середнього бізнесу сприятиме більш ефективному формуванню послугово-логістичного забезпечення діяльності підприємств стратегічних інвесторів;

наявний туристичний потенціал регіону свідчить про необхідність розвитку зазначеної галузі, що, у свою чергу, дозволить залучати у цей процес інші галузі економіки (промисловість, будівництво, сільське господарство тощо);

упровадження енергозберігаючих заходів, енергоефективних технологій та новітніх технологій із застосуванням альтернативної енергетики в усіх галузях та сферах діяльності сприятиме розвитку економічного потенціалу області, у тому числі за рахунок створення підприємств-виробників альтернативних видів палива та енергоефективного обладнання, підвищення рівня конкурентоспроможності промислової продукції за рахунок зниження її енергомісткості, зменшення обсягів енергоспоживання в бюджетній сфері тощо.

Основна мета Програми – створення сучасного промислово-технологічного комплексу, спроможного забезпечувати як внутрішні потреби регіону та країни в цілому, так і конкурентоспроможний експорт; збільшення обсягів наукомісткої продукції як основи для інноваційного розвитку економіки; перехід до ресурсозберігаючої та екологобезпечної моделі розвитку промисловості.

Програма «Розвиток економічного потенціалу регіону» кореспондується з програмою «Розвиток сільських територій» (Програма 2) та програмою «Розвиток людського капіталу» (Програма 3).

200

Структура Програми.

Зазначена Програма складена комітетом з розроблення проекту Стратегії та сформованими робочими групами регіональних експертів. Основу Програми складають проектні ідеї, що надійшли у рамках збору проектних ідей та доопрацьовані членами робочих груп.

Програма складається з 4 взаємопов'язаних напрямів, що охоплюють 18 проектів, та включають:

заходи, що сприятимуть поліпшенню умов для залучення іноземних інвестицій в економіку області (серед них: дослідження старопромислових зон області з метою формування комплексу заходів щодо їх ревіталізації як інвестиційно привабливих, виготовлення паспортів найбільш інвестиційно привабливих зон, розроблення та впровадження маркетингових та промоційних інструментів тощо), що, у свою чергу, сприятиме створенню нових високотехнологічних виробництв та освоєнню інноваційних технологій;

заходи, спрямовані на стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу та підвищення ділової активності населення, зокрема, шляхом надання фінансової допомоги суб'єктам малого та середнього підприємництва на реалізацію інвестиційних проектів за пріоритетними для області напрямками, підтримки в регіоні розвитку ІТ сфери;

заходи, що забезпечать промоцію туристично-рекреаційних можливостей регіону та подальший розвиток туристичної інфраструктури;

заходи, що передбачають упровадження енергоефективних технологій та новітніх технологій із застосуванням альтернативної енергетики в усіх секторах (бізнес, бюджетна сфера, приватний сектор).

Проекти	**Територія, на яку проект матиме вплив**
Напрям 1.А. Створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних форм організації підприємств	
1.1. Будівництво сучасного овочесховища потужністю 5 тис. тонн на принципах кооперації	Буринський район
1.2. Створення виробництва на основі технології «холодного асфальту»	Сумська область
1.3. Формування бренду Сумщини як інвестиційно привабливого регіону та регіону із значним туристичним потенціалом	Сумська область
1.4. Промоція інвестиційних можливостей регіону	Сумська область
1.5. Дослідження потенційно можливих бізнес-ніш по заміщенню імпорту	Сумська область
1.6. Інвентаризація старопромислових територій області для інвестиційної промоції	Сумська область
1.7. Розроблення проекту автомобільної ділянки «Обхід міста Суми»	Сумська область
Напрям 1.В. Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу	
1.8. Підтримка мікрокредитного фонду для малого і середнього бізнесу	Сумська область
1.9. Підтримка ІТ сфери в Сумському регіоні	Сумська область
1.10. Вивчення спроможності підприємств у проведенні маркетингових досліджень та збуті товару	Сумська область
Напрям 1.С. Розвиток внутрішнього та в'їзного туризму	
1.11. Створення Музею горюнської культури в селі Нова Слобода Путивльського району	Сумська область
1.12. Створення еколого-освітнього та рекреаційного центру на базі національного природного парку «Деснянсько-Старогутський»	Сумська область, Середино-Будський район

Проекти	Територія, на яку проект матиме вплив
1.13. Промоція туристично-рекреаційних можливостей Сумської області	Сумська область
1.14. Винесення в натуру об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення	Сумська область
Напрям 1.D. Підвищення енергоефективності в усіх секторах	
1.15. Впровадження системи енергетичного менеджменту в Сумській області	Сумська область
1.16. Переробка лісосічних та інших залишків деревини для виготовлення опалювальних пелетів та брикетів	Глухівський, Кролевецький, Середино-Будський, Шосткинський, Ямпільський райони
1.17. Реконструкція системи теплозабезпечення міста Шостка з переведенням водогрійних та парових котлів на альтернативні види палива	Місто Шостка, Шосткинський район
1.18. Впровадження автоматизованої системи регулювання споживання енергоресурсів в обласних установах бюджетної сфери	Сумська область
Усього 18 проектів	

Напрям 1.А. Створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних форм організації підприємств.

На сьогодні основою економіки регіону та головною бюджетоутворюючою галуззю є промисловість. Поряд з цим технологічний рівень промислового виробництва, зокрема, державних (комунальних) виробничих підприємств, є досить низьким та потребує кардинального оновлення, проведення якого не можливе без залучення в економіку області значних інвестиційних ресурсів. З метою створення привабливих умов для залучення інвесторів необхідним є здійснення комплексу заходів щодо промоції інвестиційних можливостей регіону, визначення перспективних для інвестування галузей економіки, окремих територій та об'єктів, підготовка відповідних інвестиційних продуктів.

Напрям 1.А. включає в себе 7 проектів, що матимуть вплив у наступних сферах:

забезпечення умов для створення позитивного для ведення бізнесу іміджу регіону та, відповідно, зростання обсягів залучених в економіку області іноземних інвестицій;

створення за участю інвесторів нових сучасних виробництв, проведення модернізації існуючих державних (комунальних) підприємств з використанням інноваційних технологій для забезпечення новими робочими місцями населення області;

створення передумов для проведення ревіталізації старопромислових територій області;

забезпечення в регіоні передумов для імпортозаміщення окремих видів товарів шляхом проведення маркетингових досліджень відповідних потенційно можливих бізнес-ніш;

удосконалення дорожньої інфраструктури області.

Напрям 1.В. Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу.

Малий та середній бізнес є соціально-економічним фундаментом, без якого не можливий сталий розвиток будь-якої інноваційно-орієнтованої, особливо, європейської держави. Малий бізнес багато в чому визначає темпи економічного зростання, структуру та якість внутрішнього регіонального продукту. Основна його функція, що є надзвичайно важливою – соціальна (створення робочих місць, професійне навчання тощо).

Незважаючи на традиційне для малого бізнесу України переважання галузі торгівлі та послуг, значну частку малих та середніх підприємств області займає реальний сектор (понад 50%). Аналіз переважаючих галузей промислової продукції малих та середніх

202

підприємств забезпечить можливість для прогнозу та відповідно підтримки їх у стратегічній перспективі.

Напрям 1.B. включає в себе 3 проекти, що матимуть вплив у наступних сферах:

розширення інфраструктури підтримки бізнесу в області;

надання суб'єктам малого та середнього підприємництва фінансової допомоги на поворотній основі для фінансування реалізації інвестиційних проектів за пріоритетними для області напрямками;

стимулювання розвитку високотехнологічних секторів;

збільшення рівня зайнятості населення регіону – створення додаткових високооплачуваних робочих місць в IT секторі;

формування потужного IT комплексу;

розбудова спроможності підприємств з питань проведення маркетингових досліджень.

Напрям 1.C. Розвиток внутрішнього та в'їзного туризму.

Туристичний потенціал регіону можливо реалізувати лише за допомогою дієвих та ефективних туристичних продуктів та послуг, що, у свою чергу, повинні опиратись на наявний природно-ресурсний потенціал, історичні та культурні об'єкти. Крім того, важливим фактором використання туристичного потенціалу є ефективна промоція відповідних продуктів та послуг на туристичних ринках.

Напрям 1.C. включає в себе 4 проекти, що мають вплив у наступних сферах:

використання туристичного потенціалу області, зокрема, Путивльського та Середино-Будського районів;

розвиток туристичної інфраструктури;

промоція туристичних та рекреаційних продуктів та послуг;

покращення репрезентативності об'єктів природно-заповідного фонду, запобігання їх пошкодженню та знищенню.

Напрям 1.D. Підвищення енергоефективності в усіх секторах.

Зменшення енергетичної залежності області неможливе без підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами та впровадження енергозберігаючих заходів у всіх сферах суспільного життя.

Напрям 1.D. включає в себе 4 проекти, що мають вплив у наступних сферах:

розроблення та впровадження системи енергетичного менеджменту в регіоні, що передбачає, зокрема, створення ефективного механізму стимулювання впровадження енергозберігаючих заходів;

підвищення ефективності споживання енергетичних ресурсів в установах бюджетної сфери області;

виробництво та використання альтернативних видів палива.

Часові рамки та засоби реалізації.

Програма «Розвиток економічного потенціалу регіону» включає в себе 4 компоненти, що реалізуються через 4 напрями, які складаються з 18 проектів.

Кожен з напрямів стосується окремого аспекту, що має значення та впливає на розвиток економічного потенціалу області.

Зазначена Програма реалізовуватиметься протягом 2015-2017 років. При цьому впровадження проектів, що входять до неї, можливе за рахунок:

державного фонду регіонального розвитку;

коштів галузевих (міжгалузевих) державних цільових програм та бюджетних програм центральних органів виконавчої влади, що спрямовуються на розвиток відповідної сфери у регіонах;

субвенцій, інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;

коштів місцевих бюджетів;

коштів міжнародної технічної допомоги, міжнародних фінансових організацій;

коштів інвесторів, власних коштів підприємств.

203

Очікувані результати та показники.

Успішна реалізація проектів Програми «Розвиток економічного потенціалу регіону» має сприяти досягненню наступних результатів:

реалізовано інвестиційний проект з будівництва сучасного овочесховища;

освоєно виробництво сучасного виду інноваційного дорожнього матеріалу;

створено систему візуальної ідентифікації бренду регіону;

розроблено ґрунтовні презентації області та проведено їх промоцію на різноманітних іміджевих заходах (форумах, засіданнях у форматі «круглого столу», виставках тощо);

забезпечено якісною інформацією про інвестиційні об'єкти регіону потенційних інвесторів;

проведено дослідження можливих бізнес-ніш для заміщення імпорту та створено відповідну базу даних;

здійснено інвентаризацію старопромислових територій області;

розроблено паспорти найбільш інвестиційно привабливих старопромислових зон області та сформовано заходи щодо їх ревіталізації;

розроблено проект щодо будівництва ділянки автомобільної дороги в обхід міста Суми;

надано фінансову підтримку суб'єктам малого та середнього підприємництва щодо реалізації інвестиційних проектів за пріоритетними для області напрямами;

проведено інформаційну кампанію серед суб'єктів ІТ галузі з метою залучення їх в область;

організовано та проведено заходи, спрямовані на популяризацію професій, пов'язаних із ІТ сферою, зокрема, створено безкоштовні початкові курси з основ програмування для молоді та інших зацікавлених осіб на базі шкіл, технікумів, коледжів;

проведено тренінги щодо організації та здійснення маркетингових досліджень;

створено нові туристичні об'єкти, забезпечено розвиток відповідної інфраструктури навколо них;

ужито заходів щодо популяризації туристично-рекреаційних можливостей області;

виготовлено проекти землеустрою з організації та встановлення меж територій природно-заповідних фондів, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення для зазначених об'єктів;

реалізовано енергозберігаючі проекти, у тому числі спрямовані на виробництво та використання альтернативних видів палива.

Показники:

обсяг залучених інвестицій;

кількість реалізованих інвестиційних проектів;

кількість новостворених робочих місць, у тому числі в секторі малого та середнього бізнесу;

кількість суб'єктів малого та середнього підприємництва, яким надано фінансову підтримку на реалізацію інвестиційних проектів за пріоритетними для області напрямками;

кількість компаній ІТ сектору в регіоні;

динаміка чисельності туристів та відвідувачів;

кількість проведених рекламних та промоційних заходів, спрямованих на популяризацію туристично-рекреаційних можливостей регіону;

кількість об'єктів туризму та туристичних продуктів;

кількість реалізованих енергоефективних проектів;

обсяги споживання паливно-енергетичних ресурсів, у тому числі в закладах бюджетної сфери.

Орієнтовний фінансовий план.

Проекти	Бюджет, тис. гривень			
	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Разом
Напрям 1.А. Створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних форм організації підприємств				
1.1. Будівництво сучасного овочесховища потужністю 5 тис. тонн на принципах кооперації	1500	17500		19000
1.2. Створення виробництва на основі технології «холодного асфальту»	10000	2000	500	12500
1.3. Формування бренду Сумщини як інвестиційно привабливого регіону та регіону із значним туристичним потенціалом	150	150	200	500
1.4. Промоція інвестиційних можливостей регіону		100	150	250
1.5. Дослідження потенційно можливих бізнес-ніш по заміщенню імпорту		100	150	250
1.6. Інвентаризація старопромислових територій області для інвестиційної промоції		100	150	250
1.7. Розроблення проекту автомобільної ділянки «Обхід міста Суми»	2959	2000	1900	6859
Напрям 1.В. Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу				
1.8. Підтримка мікрокредитного фонду для малого і середнього бізнесу	1000	1000	1000	3000
1.9. Підтримка ІТ сфери в Сумському регіоні	550	500	500	1550
1.10. Вивчення спроможності підприємств у проведенні маркетингових досліджень та збуті товару	100	100	100	300
Напрям 1.С. Розвиток внутрішнього та в'їзного туризму				
1.11. Створення Музею горюнської культури в селі Нова Слобода Путивльського району	50	400	50	500
1.12. Створення еколого-освітнього та рекреаційного центру на базі національного природного парку «Деснянсько-Старогутський»	12	11620	368	12000
1.13. Промоція туристично-рекреаційних можливостей Сумської області		500	500	1000
1.14. Винесення в натуру об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення	6795	6795	6795	20385
Напрям 1.D. Підвищення енергоефективності в усіх секторах				
1.15. Впровадження системи енергетичного менеджменту в Сумській області	200	300	228	728
1.16. Переробка лісосічних та інших залишків деревини для виготовлення опалювальних пелетів та брикетів	4000	2000		6000
1.17. Реконструкція системи теплозабезпечення міста Шостка з переведенням водогрійних та парових котлів на альтернативні види палива	26200			26200
1.18. Впровадження автоматизованої системи регулювання споживання енергоресурсів в обласних установах бюджетної сфери	28700	28700	28700	86100
Усього 18 проектів	**82216**	**73865**	**41291**	**197372**

Припущення та ризики.

Реалізація Програми буде відбуватись у надзвичайно складні для країни і регіону в політичному та економічному плані роки. За підсумками 2014 року спостерігається погіршення макроекономічних показників розвитку української економіки, прискорення інфляційних процесів. Загальний обсяг виробленої промислової продукції в Україні порівняно з 2013 роком зменшився на 10,7%. Ситуація, що склалася в країні на цей час, не дозволяє прогнозувати суттєвих змін розвитку. Очікується, що у 2015 році спад промислового виробництва України складе за оптимістичним та песимістичним сценаріями 4%-6,2% відповідно. У наступні 3 роки прогнозується поступова стабілізація ситуації в галузі промисловості, проте зростання виробництва за оптимістичним сценарієм очікувано не перевищить 3% в рік.

Основним припущенням успішності реалізації Програми є наявність закладених фінансових ресурсів, а також інституційної та людської спроможності суб'єктів реалізації окремих проектів.

Також для успішної реалізації Програми важливими є ресурси, що будуть виділятись у рамках державних програм, які реалізовуються через Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міністерство інфраструктури України, Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України та Державне агентство автомобільних доріг України.

Другою важливою умовою успішності виконання Плану реалізації Стратегії є ефективна та дієва Агенція регіонального розвитку, що зможе забезпечувати підтримку та координувати реалізацію всіх проектів, сприяти залученню додаткових коштів.

Третім фактором є спроможність регіональної влади об'єднати зусилля всіх учасників упровадження Стратегії (органи державної та місцевої влади, бізнес, освітні та наукові установи, громадські організації, окремі особи) на досягнення спільного результату.

Головним припущенням є спроможність і готовність місцевого населення, установ та організацій області взяти участь та надати підтримку в реалізації Програми, що дозволить максимально використати підприємницький потенціал мешканців області.

Важливим позитивним моментом є безпосередній зв'язок Програми «Розвиток економічного потенціалу регіону» з іншими Програмами Плану реалізації Стратегії, і особливо тісна взаємодія з Програмою «Розвиток людського капіталу».

Основні ризики, пов'язані зі здійсненням Програми включають:

критичне падіння валового внутрішнього продукту країни (нижче 20% на рік);

зниження інвестиційного рейтингу країни та регіону;

невиконання дохідної частини обласного бюджету, відсутність коштів у бюджеті розвитку;

відсутність фінансування проектів за рахунок коштів державного фонду регіонального розвитку;

низька спроможність потенційних виконавців проектів Програми;

пасивність «агентів регіонального розвитку», зокрема, інституційних партнерів проектів Програми;

низька мотивація мешканців до участі в реалізації проектів.

Рекомендації.

Успіх реалізації кожного проекту ґрунтується на врахуванні державних (регіональних) та приватних інтересів. Саме тому основним рушієм у отриманні позитивних результатів повинно бути поєднання державного і приватного фінансування з коштами місцевих бюджетів та проектів, програм міжнародної технічної допомоги. Досить важливим моментом є стовідсоткова підтримка всіма зацікавленими сторонами та участь у реалізації проектів Програми 1 підприємців, інвесторів, місцевих, районних і обласних органів влади, навчальних закладів, громадських організацій.

Участь проектів міжнародної технічної допомоги (зокрема, Європейського Союзу) має важливе значення для отримання фінансових ресурсів та технічної допомоги, забезпечення управлінського потенціалу і технічних навичок для реалізації Програми.

206

Необхідно використовувати досвід інших регіонів для прискорення реалізації проектів, що, у свою чергу, сприятиме отриманню максимальної віддачі.

Прискорення економічного зростання тісно пов'язане з загальним станом розвитку регіону, а також якістю людського капіталу (Програма 3). Додаткову підтримку окремі території зможуть отримати завдяки розвитку сільських територій (Програма 2), адже використання потенціалу сільських територій сприятиме підвищенню рівня ефективності виробництва в аграрному секторі, розвитку сільських територій та периферії навколо малих міст, що, у свою чергу, підвищить сукупні можливості регіону. Тому, де це можливо, проекти Програми 1 «Розвиток економічного потенціалу регіону» повинні здійснюватись у тісній координації з заходами Програми 2 та Програми 3.

Відповідно до Стратегії окремі заходи можуть бути враховані в наступний період планування:

стабільний розвиток підприємств, у тому числі освоєння інноваційних форм виробництва;

зміцнення енергоефективності в усіх секторах;

зміцнення туристичної інфраструктури;

удосконалення дорожньої інфраструктури області;

просування інвестиційного потенціалу області на інвестиційні ринки;

формування послугово-логістичного забезпечення діяльності підприємств стратегічних інвесторів;

зміцнення мереж співпраці у сфері ІТ послуг;

координація між малими містами та районами області для реалізації спільних проектів.

Програма 2. Розвиток сільських територій

Програма «Розвиток сільських територій» включає набір проектів та заходів, спрямованих на досягнення другої стратегічної цілі Стратегії. Досягнення стратегічної цілі передбачає реалізацію 2 операційних цілей та 10 завдань.

Структура Програми «Розвиток сільських територій» ґрунтується на наступних припущеннях та аналітичних висновках:

зайнятість населення області, яке проживає в сільській місцевості та складає понад 360 тис. осіб, значною мірою залежить від структури сільськогосподарського виробництва як за галузями, так і за розмірами підприємств. Значна частина сільських мешканців через застосування інтенсивних агротехнологій позбавлена можливостей для працевлаштування, що веде до подальшої деградації сіл, ускладнення демографічної ситуації та зменшення тривалості життя;

виробники регіону не повністю забезпечують потребу внутрішнього споживання області за основними видами продуктів харчування при значному загальному обсязі виробництва валової сільськогосподарської продукції. Незважаючи на те, що підприємства з перероблення сільськогосподарської продукції є в більшості районів області, обсяги переробки є незначними, не покривають потреб регіону, первинна переробка в місцях виробництва сільськогосподарської продукції (сировини) практично відсутня;

необхідним є пошук додаткових можливостей зайнятості для жителів села як у сільськогосподарському виробництві через його диверсифікацію, так і в інших секторах регіональної економіки, передусім, через самозайнятість сільського населення та його залучення до підприємництва і роботи в малих містах та селищах;

сільське господарство регіону не має належної логістичної підтримки, логістичних центрів, терміналів довготривалого зберігання, центрів сертифікації продукції, перевірки на відповідність міжнародним стандартам. Вузькість внутрішнього ринку не забезпечує умов для розвитку сільськогосподарського виробництва. Вихід місцевих агровиробників на зовнішні ринки обмежений.

Головним завданням зазначеної Програми є збільшення доданої вартості аграрного виробництва, створення додаткових можливостей для зростання доходів малих та середніх агровиробників та сільського населення, а також розвиток інфраструктури сільських громад і периферії навколо малих міст.

Структура програми.

Програма складається з 2 взаємопов'язаних напрямів, що охоплюють 12 проектів.

Напрями включають в себе:

сприяння виробництву органічної сільськогосподарської продукції у фермерських та індивідуальних селянських господарствах області;

створення потенціалу і надання технічної допомоги малим та середнім виробникам сільськогосподарської продукції – обслуговуючим кооперативам, комунальним підприємствам, асоціаціям виробників;

створення навчально-консультативного центру для фермерів і особистих селянських господарств з питань сільськогосподарського виробництва як однієї з форм дорадчої допомоги;

сприяння збереженню та відновленню земельних ресурсів;

популяризацію та розвиток народних ремесел, а також підтримку нетрадиційних для сільської місцевості видів агровиробництва, які створюють вищу додану вартість, що сприятиме збереженню та підвищенню трудового потенціалу мешканців сільських територій;

збільшення кількості функціонуючих об'єктів соціальної інфраструктури на сільських територіях та периферії навколо малих міст.

Проекти	**Територія, на яку проект матиме вплив**
Напрям 2.А. Підвищення рівня ефективності виробництва в аграрному секторі	
2.1. Розвиток селекційно-насінницько-продовольчого картоплярства на принципах сільськогосподарської обслуговуючої кооперації	Сумська область
2.2. Створення і функціонування навчально-консультаційного центру для фермерів і особистих селянських господарств з питань сільськогосподарського виробництва	Сумська область
2.3. Консалтинг з нетрадиційних видів агровиробництва	Сумська область
2.4. Започаткування виробництва органічної сільськогосподарської продукції у фермерських та індивідуальних селянських господарствах області	Сумська область
Напрям 2.В. Розвиток сільських територій та периферії навколо малих міст	
2.5. Створення та підтримка 8 різноспеціалізованих сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів	Сумська область
2.6. Створення комунальних підприємств/кооперативів для обслуговування мереж водогонів, благоустрою, збору та утилізації твердих побутових відходів, надання ритуальних послуг у сільській місцевості	Сумська область, 5 районів, відібрані за конкурсом
2.7. Консультаційна (дорадча) підтримка сільськогосподарських товаровиробників усіх форм власності	Сумська область
2.8. Консультування з питань виробництва та реалізації органічної продукції	Сумська область
2.9. Створення та підтримка шкільних гуртків народних ремесел	Сільські місцевості Сумської області

208

Проекти	Територія, на яку проект матиме вплив
2.10. Покращення якості медичної допомоги у сільських амбулаторіях загальної практики – сімейної медицини	Білопільський, Лебединський, Недригайлівський, Охтирський, Роменський, Сумський райони
2.11. Розвиток Центрів первинної медико-санітарної допомоги	18 сільських адміністративних районів Сумської області
2.12. Створення Шосткинської міжрайонної лікарні-хоспісу	Шосткинський, Ямпільський райони
Усього 12 проектів	

Напрям 2.А. Підвищення рівня ефективності виробництва в аграрному секторі.

Аграрний сектор потребує зростання продуктивності і рентабельності аграрного виробництва поряд із збільшенням його доданої вартості, що сприятиме підвищенню зайнятості та доходів сільського населення та, відповідно, якості життя на селі.

Напрям 2.А. включає 4 проекти, що мають вплив у наступних сферах:

підвищення продуктивності та конкурентоспроможності аграрного сектору;

розвиток потенціалу малих та середніх виробників сільськогосподарської продукції, покращення доступу до технічної підтримки сільськогосподарського виробництва, маркетингових, консультаційних послуг;

виробництво нетрадиційних видів агропродукції, органічної сільськогосподарської продукції;

розвиток сільськогосподарської обслуговуючої кооперації на селі.

Напрям 2.В. Розвиток сільських територій та периферії навколо малих міст.

Аграрний сектор на сучасному етапі не в змозі забезпечити достатню зайнятість для сільського населення.

Слабкі можливості для зайнятості та занепад соціальної інфраструктури в сільських і приміських місцевостях є основними причинами низького рівня життя і, як наслідок, відтоку та загального старіння населення, що створює додатковий тиск на міста області і прискорює занепад традиційних сіл.

Село стало неперспективним для молоді та фактично вимирає (як правило, там живуть люди старшого віку), швидкими темпами втрачається культурна, соціальна та економічна інфраструктура.

Сучасна сільська інфраструктура, в більшості, знаходиться у вкрай занедбаному стані і для виправлення ситуації потребує значно більших соціальних інвестицій, ніж фінансові можливості, що будуть доступними для регіону в середньостроковій перспективі.

У зв'язку з цим при відборі проектів головна увага зосереджувалась на тих втручаннях, що або допомагають вирішувати найбільш гострі інфраструктурні проблеми, або допоможуть розблокувати додаткові розвиткові можливості.

Для покращення існуючої ситуації 8 проектами зазначеного напряму передбачається:

створення різноспеціалізованих сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;

забезпечення доступу жителів сільської місцевості до якісних комунальних послуг шляхом створення підприємств/кооперативів з обслуговування комунальної інфраструктури населених пунктів;

підтримка виробників органічної продукції та промоція культури її споживання;

збереження традиційного народного мистецтва;

підвищення самозайнятості на селі;

забезпечення надання в сільській місцевості якісних медичних послуг та покращення доступності лікарської допомоги до найбільш потребуючих населених пунктів.

Часові рамки та засоби реалізації.

Програма «Розвиток сільських територій» включає в себе 2 компоненти, що реалізуються через 2 напрями, які складаються з 12 проектів. Кожен з напрямів стосується окремого аспекту, що має визначальне значення для розвитку сільських територій. Програма реалізовуватиметься протягом 2015-2017 років.

Упровадження проектів зазначеної Програми можливе за рахунок:

державного фонду регіонального розвитку;

коштів галузевих (міжгалузевих) державних цільових програм та бюджетних програм центральних органів виконавчої влади, що спрямовуються на розвиток відповідної сфери в регіонах;

субвенцій, інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;

коштів місцевих бюджетів;

коштів міжнародної технічної допомоги, міжнародних фінансових організацій;

коштів інвесторів, власних коштів підприємств.

Очікувані результати та показники.

Успішна реалізація проектів, спрямованих на розвиток сільських територій, має сприяти досягненню наступних результатів:

зростання зайнятості сільського населення, створення нових робочих місць;

підвищення доходів сільського населення до рівня не нижче середнього в галузях економіки області;

запровадження нових технологій, підвищення продуктивності в сільському господарстві;

поліпшення розвитку села та якості життя в сільській місцевості;

створення нових підприємств та нових видів економічної діяльності в сільській місцевості;

поліпшення можливостей для зайнятості та самозайнятості сільського населення;

збереження традиційних регіональних продуктів;

покращення доступності лікарської допомоги до окремих сільських територій;

поліпшення співпраці та самоорганізації сільських громад;

розвиток малого підприємництва в сільській місцевості.

Показники:

рівень зайнятості сільського населення;

доходи сільських домогосподарств;

обсяг виробленої сільськогосподарської продукції;

обсяг кредитів, наданих сільськогосподарським виробникам;

кількість нових підприємств та нових видів економічної діяльності на сільських територіях;

чисельність самозайнятих мешканців сільських територій;

кількість населених пунктів, що забезпечені лікарською допомогою.

Орієнтовний фінансовий план.

Проекти	Бюджет, тис. гривень			
	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Разом
Напрям 2.А. Підвищення рівня ефективності виробництва в аграрному секторі				
2.1. Розвиток селекційно-насінницько-продовольчого картоплярства на принципах сільськогосподарської обслуговуючої кооперації	420	500	800	1720
2.2. Створення і функціонування навчально-консультаційного центру для фермерів і особистих селянських господарств з питань сільськогосподарського виробництва	150	150	150	450

210

Проекти	Бюджет, тис. гривень			
	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Разом
2.3. Консалтинг з нетрадиційних видів агро-виробництва	200	200	200	600
2.4. Започаткування виробництва органічної сільськогосподарської продукції у фермерських та індивідуальних селянських господарствах області	120	120	120	360
Напрям 2.В. Розвиток сільських територій та периферії навколо малих міст				
2.5. Створення та підтримка 8 різноспеціалізованих сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів	3000	5000	6000	14000
2.6. Створення комунальних підприємств/кооперативів для обслуговування мереж водогонів, благоустрою, збору та утилізації твердих побутових відходів, надання ритуальних послуг у сільській місцевості	10000	2000	30	12030
2.7. Консультаційна (дорадча) підтримка сільськогосподарських товаровиробників усіх форм власності	200	300	350	850
2.8. Консультування з питань виробництва та реалізації органічної продукції	200	200	200	600
2.9. Створення та підтримка шкільних гуртків народних ремесел	200	200	200	600
2.10. Покращення якості медичної допомоги у сільських амбулаторіях загальної практики – сімейної медицини	100	100	100	300
2.11. Розвиток Центрів первинної медико-санітарної допомоги	5000	10000	35000	50000
2.12. Створення Шосткинської міжрайонної лікарні-хоспісу	2000	500	500	3000
Усього 12 проектів	**21590**	**19270**	**43650**	**84510**

Припущення та ризики.

Можливості реалізації зазначеної Програми є ускладненими, оскільки ще належить створити таку важливу регіональну інституцію як Агенція регіонального розвитку, що сприятиме реалізації проектів у межах Плану реалізації Стратегії, залученню додаткових коштів, проведенню лобістської діяльності. Наявність коштів та новітніх технологій у формі управлінського потенціалу та конкретних технічних навичок є важливими загальними припущеннями для успішної реалізації Програми «Розвиток сільських територій».

До реалізації Програми повинні бути залучені ряд інституцій і приватних суб'єктів (програми міжнародної технічної допомоги, державні установи, приватні інвестори) із своїми новітніми інноваційними технологіями та джерелами фінансування. Для успішності реалізації Програми важливими є ресурси, що виділяються у рамках державних програм, які реалізовуються через Міністерство аграрної політики і продовольства України.

Значна кількість проектів зазначеної Програми може бути більш ефективною у поєднанні з відповідними її заходами у сфері розвитку економіки, туристичного потенціалу, підвищення якості життя населення. Надання додаткових можливостей для збільшення доходів домогосподарств має підтримуватись здійсненням програм у сфері розвитку внутрішнього туризму, економічного розвитку сільських районів області. Промислова переробка сільськогосподарської продукції та виробництво продуктів харчування має важливе значення для сільськогосподарської діяльності, а також зростання рівня зайнятості та доходів сільського населення.

Підвищення спроможності місцевого населення та установ, їх готовність взяти участь та надати підтримку в реалізації Програми є наступним важливим припущенням, що

допомагає максимально використати сільськогосподарський, туристичний, підприємницький потенціал сільських і приміських територій області. Участь фермерів, сільськогосподарських підприємств та інших суб'єктів розвитку села є особливо важливою для успіху ініціатив зі створення таких мереж, як сільськогосподарські кооперативи.

Основні ризики, пов'язані зі здійсненням Програми, включають:

нехтування розвитком сільських територій на користь міст – низький рівень інвестицій, старіння населення, демографічний спад, міграція;

нездатність встановити і використовувати зв'язки між селом та містом;

нераціональне використання природних ресурсів в аграрному секторі;

нездатність усунути існуючі недоліки, такі як структурні дисбаланси, застарілі технології;

недотримання сучасних технологій та невідповідність міжнародним стандартам у галузі сільського господарства;

небажання інвестувати в агропромисловий сектор;

неможливість встановлення необхідних партнерських відносин та отримання критичної маси зацікавлених сторін у селах, готових підтримати реалізацію конкретних проектів та Програми в цілому;

відсутність місцевих знань і управлінської спроможності для реалізації проектів та успіхів у мобілізації необхідних ресурсів (коштів);

невчасне вирішення соціальних, освітніх, інфраструктурних, екологічних, інших проблем сільського населення;

ігнорування обґрунтованих сівозмін та подальше невнесення в ґрунти органічних добрив, що пришвидшить ґрунтовтому;

поглиблення економічної кризи та політичної нестабільності.

Рекомендації.

Успіх реалізації та сталості результатів кожного проекту базується на розумному врахуванні державних (регіональних) і приватних інтересів. У зв'язку з цим, де це можливо, необхідне поєднання державного і приватного фінансування на додаток до коштів, що надходять від місцевих бюджетів та проектів і програм міжнародної технічної допомоги.

Для створення критичної маси зацікавлених сторін, що беруть участь та підтримують реалізацію проектів, необхідним є залучення фермерів, інвесторів, місцевих, районних та обласних органів влади, інститутів, навчальних закладів, кооперативів фермерів, громадських організацій.

Участь проектів міжнародної технічної допомоги (зокрема, Європейського Союзу) має важливе значення для надання фінансових ресурсів та технічної допомоги, забезпечення управлінського потенціалу і технічних навичок для реалізації Програми.

Досвід інших регіонів та країн може прискорити реалізацію проектів і сприяти отриманню максимальної віддачі. Є кілька типових проектів, що, як правило, реалізуються в інших регіонах та мають позитивні результати, наприклад, схеми мікрокредитування, створення сільськогосподарських кооперативів, Агенції регіонального розвитку.

Розвиток сільських територій тісно пов'язаний з загальним станом розвитку регіону, і, передусім, її економіки (Програма 1), а також якістю людського капіталу (Програма 3).

Відповідно до Стратегії окремі заходи можуть бути враховані в наступний період планування після реалізації зазначеного Плану реалізації Стратегії:

надання невеликих фінансових ресурсів для малих та середніх виробників сільськогосподарської продукції;

забезпечення засобами зв'язку, створення доступу до мережі Інтернет у селах та нарощування потенціалу в галузі використання сучасних інтернет-технологій;

допомога в покращенні стану сільської інфраструктури;

зміцнення сільських мереж співпраці в сфері послуг та соціальних покращень.

212

Програма 3. Розвиток людського капіталу

Програма «Розвиток людського капіталу» включає набір проектів та заходів, спрямованих на досягнення третьої стратегічної цілі Стратегії.

Досягнення зазначеної цілі передбачається за допомогою реалізації 3 операційних цілей, та відповідно, 8 завдань.

Операційні цілі передбачають реалізацію проектів, спрямованих на підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці, обізнаності та соціальної активності мешканців, а також удосконалення системи регіонального управління.

Зазначені проекти не є самодостатніми для досягнення високої якості життя, однак, при належному ресурсному забезпеченні, їх впровадження здатне вже у середньостроковій перспективі здійснити відчутний вплив на підвищення якості розвитку людського капіталу регіону.

Програма «Розвиток людського капіталу» базується на наступних припущеннях та аналітичних висновках:

людський капітал є найважливішою складовою частиною сучасного продуктивного капіталу, тому на цей час актуальним є питання необхідності інвестування в його розвиток, зокрема, у професійну підготовку та перепідготовку трудових ресурсів регіону для забезпечення подолання існуючих диспропорцій у галузевій структурі та професійно-кваліфікаційному складі робочої сили;

важливою умовою розвитку людського потенціалу є підвищення соціальної активності мешканців регіону шляхом підтримки розвитку лідерських та підприємницьких якостей молоді, спроможності мобілізації населення до вирішення місцевих проблем, підвищення екологічної культури та формування здорового способу життя тощо;

додатковим фактором розвитку людського капіталу регіону є вдосконалення системи регіонального управління, що передбачає покращення взаємодії територіальних громад області з метою забезпечення вирішення спільних проблем відповідних територій;

виконання Плану реалізації Стратегії значною мірою залежатиме від ефективної координації взаємодії суб'єктів регіонального розвитку – Сумської обласної державної адміністрації, районних державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування, навчальних закладів, громадських організацій, засобів масової інформації тощо.

Головною метою зазначеної Програми є організація в регіоні професійної підготовки та перепідготовки трудових ресурсів відповідно до сучасних вимог ринку праці, підвищення соціальної активності мешканців області, а також удосконалення системи регіонального управління.

Програма «Розвиток людського капіталу» цілком кореспондується з Програмою «Розвиток економічного потенціалу регіону» (Програма 1) та Програмою «Розвиток сільських територій» (Програма 2), окремі завдання яких прямо та опосередковано сприятимуть розвитку людського капіталу.

Структура Програми.

Програма «Розвиток людського капіталу» складена комітетом з розроблення проекту Стратегії та відповідними робочими групами. Основу Програми складають проектні ідеї, сформульовані зазначеним комітетом та робочими групами під час проведення відповідних засідань, а також відібрані з пропозицій, що надійшли в рамках збору проектних ідей.

Програма складається з 3 взаємопов'язаних напрямів, що охоплюють 11 проектів, та включають:

розвиток можливостей адаптації широких верств населення до швидких змін на регіональному ринку праці, при цьому ключове завдання полягає в стимулюванні працевлаштування мешканців у межах області, а не виїзду на роботу в інші регіони та країни;

збільшення поінформованості мешканців щодо широкого кола питань, пов'язаних з викликами сучасності, у зв'язку з тим, що найчастіше саме рівень поінформованості є визначальним у формуванні поведінки людини з таких питань як здоровий спосіб життя,

213

культура споживання та харчування, екологічна поведінка тощо;

залучення місцевих громад до управління в сфері охорони довкілля, ефективне екологічне планування на місцевому рівні за участю громадськості, місцевої влади, спеціалістів;

запровадження дієвого механізму координації дій Сумської обласної ради, Сумської обласної державної адміністрації, органів місцевого самоврядування та громадськості щодо мобілізації ресурсів для реалізації Стратегії.

Проекти	Територія, на яку проект матиме вплив
Напрям 3.А. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці	
3.1. Розвиток регіональних Малих академій наук Сумської області та створення на їх основі Комп'ютерної академії	Районні центри Сумської області
3.2. Створення Школи початкового підприємця для студентів та бізнесменів-початківців	Місто Суми та районні центри Сумської області
3.3. Закупівля обладнання для професійно-технічних навчальних закладів для підготовки за найбільш потрібними в регіоні професіями	Вибрані райони Сумської області
Напрям 3.В. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців	
3.4. Обласний конкурс проектів, розроблених інститутами громадянського суспільства у сфері роботи з дітьми та молоддю	Сумська область
3.5. Розроблення та впровадження місцевих планів дій з охорони навколишнього середовища	Міста та населені пункти Сумської області, у тому числі 7 міст обласного значення, 8 міст районного значення, 5 селищ міського типу
3.6. Інформування школярів та опосередковано їх батьків про шляхи зараження та заходи профілактики туберкульозу	Сумська область
3.7. Розвиток велосипедної інфраструктури в містах Сумської області	Місто Суми та районні центри з високим антропогенним навантаженням на навколишнє природне середовище
3.8. Здорове харчування для дітей дошкільних навчальних закладів міста Суми	Місто Суми, у разі вдалої реалізації запровадити в інших містах та районах області
3.9. Спорт на селі – здоров'я та розвиток територіальної громади	Сільські території Буринського, Великописарівського, Краснопільського, Кролевецького, Лебединського, Липоводолинського, Путивльського, Середино-Будського, Шосткинського, Ямпільського районів
Напрям 3.С. Удосконалення системи регіонального управління	
3.10. Створення Агенції регіонального розвитку	Сумська область
3.11. Створення інформаційно-ресурсних центрів доступу до соціально-значущої інформації на базі бібліотек області	Білопільський, Буринський, Краснопільський, Недригайлівський, Роменський, Середино-Будський райони
Усього 11 проектів	

214

Напрям 3.А. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці.

Економічні процеси, що відбуваються в області, призводять до зміни кількості та структури робочих місць. Не дивлячись на те, що система освіти та служба зайнятості докладають чимало зусиль для того, щоб мешканці області могли знайти роботу, на регіональному ринку праці все одно існують значні дисбаланси.

Реалізація проектів зазначеного напряму забезпечуватиме умови для ефективної зайнятості відповідно до отриманої освіти, якісного працевлаштування, свідомого вибору майбутнього місця навчання, створить передумови для підвищення рівня конкурентоспроможності області.

Протягом періоду дії Плану реалізації Стратегії передбачається сфокусувати увагу на проектах, що:

забезпечать покращення підготовки кваліфікованих робітників тих професій, що в середньостроковій перспективі будуть найбільш затребуваними серед роботодавців регіону;

сприятимуть зміцненню зв'язків між системою освіти та ринком праці;

підвищать рівень самозайнятості випускників вищих навчальних закладів та безробітної молоді шляхом реалізації системи заходів, спрямованих на їх залучення до підприємницької діяльності;

сприятимуть залученню дітей та учнівської молоді до теоретичної та практичної підготовки у сфері ІТ технологій;

дозволять отримати достовірну інформацію щодо стану навчальних майстерень професійно-технічних навчальних закладів області, а також переліку необхідного обладнання та інструментів з урахуванням навчальних програм та потреб економіки області.

Напрям 3.В. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців.

Підвищення обізнаності та соціальної активності населення області має бути здійснено за рахунок формування активної громади, готової до викликів, що постають перед регіоном у ході соціально-економічної трансформації, розвитку лідерських та підприємницьких якостей молоді, спроможності мобілізації мешканців до вирішення місцевих проблем, підвищення їх екологічної культури та формування здорового способу життя.

На цей час у регіоні на фоні великої кількості офіційно зареєстрованих молодіжних громадських організацій відсоток активно діючих залишається доволі низьким. Також нерівномірною є географія громадської активності – найбільш активними є громадські організації, діяльність яких зосереджена у містах, натомість, у переважній більшості районів області сектор громадських організацій фактично не розвинуто.

Реалізація проектів зазначеного напряму забезпечить умови для поширення практики розвитку соціальної активності мешканців громад, організації їх співпраці, сприятиме більш якісному та ефективному використанню спільних ресурсів.

Підтримка громадських ініціатив дозволить стабілізувати соціальні процеси та забезпечуватиме підвищення рівня довіри населення до місцевої влади. Таким чином, у період дії Плану реалізації Стратегії передбачається сфокусувати увагу на проектах, що сприятимуть:

підтримці молодіжних громадських ініціатив шляхом проведення конкурсу проектів молодіжних громадських організацій, фінансова підтримка яких здійснюватиметься за рахунок бюджетних коштів;

створенню дієвих механізмів мобілізації мешканців до вирішення місцевих проблем;

поширенню практики розвитку соціальної активності мешканців громад, організації їх співпраці, створенню умов для більш якісного та ефективного використання спільних ресурсів;

зростанню рівня екологічної культури населення;

формуванню здорового способу життя та активної життєвої позиції мешканців області.

215

Напрям 3.С. Удосконалення системи регіонального управління.

Реалізація проектів зазначеного напряму сприятиме активізації мешканців області та посиленню інституційної спроможності органів місцевого самоврядування за допомогою підвищення активності громади в частині залучення жителів до вирішення місцевих проблем, створення умов для доступу населення до публічної інформації та покращення доступності адміністративних послуг.

Місцеве лідерство, організація населення для реалізації проектів, спрямованих на поліпшення умов проживання та послуг, є результативними методами концентрації як людських, так і фінансових ресурсів для досягнення максимального результату.

Проекти зазначеного напряму спрямовані на досягнення позитивних змін у наступних сферах:

ефективна координація впровадження Стратегії;

стимулювання участі мешканців у діяльності органів самоорганізації населення;

покращення доступу населення сільської місцевості до публічної інформації та послуг;

створення інформаційно-ресурсних центрів доступу до соціально-значущої інформації на базі бібліотек.

Часові рамки та засоби реалізації.

Програма «Розвиток людського капіталу» включає в себе 3 компоненти, що реалізуються через 3 напрями, які складаються з 11 проектів. Кожен з напрямів стосується окремого аспекту, що має визначальне значення для розвитку людського капіталу. Програма реалізуватиметься протягом 2015-2017 років.

До засобів реалізації проектів можна віднести зміну управлінських інституцій, об'єднання ресурсів, проведення конкурсів для підтримки територіальних громад, виконання пілотних проектів для окремих територіальних громад, облаштування віртуальних просторів для консультування та навчання.

Упровадження проектів зазначеної Програми можливе за рахунок:

державного фонду регіонального розвитку;

коштів галузевих (міжгалузевих) державних цільових програм та бюджетних програм центральних органів виконавчої влади, що спрямовуються на розвиток відповідної сфери у регіонах;

субвенцій, інших трансфертів з державного бюджету місцевим бюджетам;

коштів місцевих бюджетів;

коштів міжнародної технічної допомоги, міжнародних фінансових організацій;

коштів інвесторів, власних коштів підприємств.

Очікувані результати та показники.

Успішна реалізація проектів Програми «Розвиток людського капіталу» сприятиме досягненню наступних результатів:

забезпечення розвитку регіональних представництв Малої академії наук в області та створення на їх основі Комп'ютерної академії;

підвищення рівня оснащення професійно-технічних навчальних закладів обладнанням для підготовки за затребуваними ринком праці масовими професіями;

створення Школи початкового підприємця для студентів та бізнесменів-початківців;

проведення обласних конкурсів проектів, розроблених інститутами громадянського суспільства, фінансування яких здійснюватиметься за рахунок коштів обласного бюджету;

створення комунальних підприємств/кооперативів з обслуговування мереж водогонів, благоустрою, збору, утилізації твердих побутових відходів, надання ритуальних послуг;

створення органів самоорганізації населення в більшості населених пунктів області;

розроблення та впровадження місцевих планів дій з охорони навколишнього середовища;

підвищення рівня екологічної культури населення;

формування здорових харчових звичок молоді та дітей за допомогою активації громади у напрямку виховання соціальних установок щодо здорового раціону харчування;

підвищення рівня поінформованості населення щодо ризиків виникнення захворювань та методів їх профілактики;

сприяння розвитку велосипедної інфраструктури в містах області;

створення та забезпечення діяльності Агенції регіонального розвитку;

забезпечення ефективної координації впровадження Стратегії;

створення інформаційно-ресурсних центрів доступу до соціально-значущої інформації на базі бібліотек області.

Показники:

відсоток закріплення на робочому місці випускників за отриманим фахом;

кількість активно діючих молодіжних громадських організацій;

кількість молодіжних проектів і заходів та чисельність молоді, залученої до їх розроблення, реалізації та участі;

кількість органів самоорганізації населення;

обсяг фінансування конкурсів за програмами підтримки територіальних громад;

кількість проектів щодо забезпечення функціонування та розвитку територіальних громад, реалізованих за активної участі їх мешканців;

питома вага дітей шкільного віку, що займаються в спортивних секціях;

кількість створених об'єктів інфраструктури для формування здорового способу життя (спортивних майданчиків, стадіонів, гуртків тощо).

кількість проведених консультацій з громадськістю у формі публічного громадського обговорення (безпосередня форма) та вивчення громадської думки (опосередкована форма).

Орієнтовний фінансовий план.

Проекти	Фінансова рамка			
	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Разом
Напрям 3.А. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці				
3.1. Розвиток регіональних Малих академій наук Сумської області та створення на їх основі Комп'ютерної академії	145	230	300	675
3.2. Створення Школи початкового підприємця для студентів та бізнесменів-початківців	150	150	200	500
3.3. Закупівля обладнання для професійно-технічних навчальних закладів для підготовки за найбільш потрібними в регіоні професіями	1700	2300		4000
Напрям 3.В. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців				
3.4. Обласний конкурс проектів, розроблених інститутами громадянського суспільства у сфері роботи з дітьми та молоддю	400	400	400	1200
3.5. Розроблення та впровадження місцевих планів дій з охорони навколишнього середовища	300	150	150	600
3.6. Інформування школярів та опосередковано їх батьків про шляхи зараження та заходи профілактики туберкульозу	50			50
3.7. Розвиток велосипедної інфраструктури в містах Сумської області	500	1000	2000	3500
3.8. Здорове харчування для дітей дошкільних навчальних закладів міста Суми	150			150
3.9. Спорт на селі – здоров'я та розвиток територіальної громади	600			600

Проекти	Фінансова рамка			
	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Разом
Напрям 3.С. Удосконалення системи регіонального управління				
3.10. Створення Агенції регіонального розвитку	800	2000		2800
3.11. Створення інформаційно-ресурсних центрів доступу до соціально-значущої інформації на базі бібліотек області	300	400	1000	1700
Усього 11 проектів	**5095**	**6630**	**4050**	**15775**

Припущення та ризики.

Реалізація Програми запланована на надзвичайно складні роки для країни і регіону у політичному та економічному плані. Одним з найважливіших аспектів людського капіталу є трудові ресурси. У ході проведеного соціально-економічного аналізу області виявлено, що структура економіки регіону має великий вплив на масштаб розподілу трудових ресурсів за розмірами підприємств, установ та організацій. На ринку зайнятості області домінують великі підприємства, що забезпечують роботою до 50% усього економічно активного населення.

Загальні припущення, що мають значення для впровадження Програми – доступність фінансування для реалізації проектів Плану реалізації Стратегії. Фінансування її повинно бути забезпечено об'єднанням державних, грантових та приватних коштів.

Додаткові фінансові та адміністративні можливості для реалізації проектів Програми можуть виникнути завдяки проведенню реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, хоча відчутні зміни можуть бути досягнуті лише в довгостроковій перспективі.

Рух держави в напрямку європейської інтеграції стане додатковим стимулюючим фактором для формування ефективної управлінської культури, необхідної при реалізації проектів зазначеної Програми.

Умовою успішності виконання Плану реалізації Стратегії є створення ефективної та дієвої Агенції регіонального розвитку, що буде координувати реалізацію всіх проектів, сприяти залученню додаткових коштів та проведенню лобістської діяльності.

Реалізація в області міжнародних проектів з упровадження інструментів місцевого економічного розвитку сприятиме досягненню позитивних результатів.

Наступне припущення – технічна спроможність та достатність виконавчого потенціалу для впровадження проектів. Підвищення рівня інформованості та зусилля з нарощування потенціалу можуть допомогти створити критичну масу зацікавлених сторін, що покращить людський капітал області.

Реалізація проектів зі збалансування ринку робочої сили базується на припущенні, що роботодавці зацікавлені в позитивному результаті, візьмуть участь у реалізації проектів на засадах соціального партнерства.

У частині реалізації проектів підвищення соціальної активності населення основним припущенням є достатність позитивного досвіду раніше впроваджених проектів, спрямованих на розвиток територіальних громад, що фінансувались проектами міжнародної технічної допомоги.

Підвищення спроможності місцевого населення та установ, їх готовність взяти участь та надати підтримку в реалізації Програми є наступним важливим припущенням, що допоможе максимально використати потенціал мешканців області.

Важливим позитивним моментом є безпосередній зв'язок Програми «Розвиток людського капіталу» з іншими Програмами Плану реалізації Стратегії – «Розвиток економічного потенціалу регіону» та «Розвиток сільських територій», окремі втручання зазначених стратегічних цілей прямо та опосередковано сприятимуть розвитку людського капіталу.

Основними ризиками, пов'язаними з реалізацією Програми є:

неготовність роботодавців прогнозувати кадрові потреби, у тому числі на тривалу перспективу;

відсутність альтернативних джерел фінансування проектів;

незначний обсяг практики реалізації проектів співпраці органів місцевого самоврядування;

неможливість встановлення необхідних партнерських відносин та отримання критичної маси зацікавлених сторін на територіях, готових підтримати реалізацію конкретних проектів та Програми в цілому;

відсутність місцевих знань та управлінської спроможності для реалізації проектів та успіхів у мобілізації необхідних ресурсів (коштів);

поглиблення економічної кризи та політичної нестабільності.

Рекомендації.

Загальний принцип, що сприятиме реалізації зазначених програм – це імплантація проектів в систему планування розвитку області, забезпечення їх моніторингу і кореляції у разі потреби. При цьому необхідним є:

розроблення на основі проектних ідей проектів для подання до державного фонду регіонального розвитку, проектів та програм міжнародної технічної допомоги;

забезпечення вивчення та використання міжнародної практики (зокрема, Європейського Союзу), що має важливе значення для отримання фінансових ресурсів та технічної допомоги, забезпечення управлінського потенціалу та технічних навичок для реалізації Програм;

використання досвіду інших регіонів для прискорення реалізації проектів, що, у свою чергу, сприятиме отриманню максимальної віддачі;

упровадження практики фінансування більшості інфраструктурних проектів на засадах співпраці та дольової участі територіальних громад.

219

3. Основні суб'єкти реалізації Стратегії

Матриця основних суб'єктів та їх роль у впровадженні Плану реалізації Стратегії представлено у наступній таблиці.

Суб'єкти	Участь у впровадженні	Участь у фінансуванні	Участь у моніторингу та оцінці
Обласна, районні державні адміністрації та органи місцевого самоврядування	В якості партнерів здійснення проектів або бенефіціарів їх результатів	Спільне фінансування реалізації проектів	Безпосередньо для проектів зі спільним фінансуванням
Державні міністерства, відомства, установи	В якості партнерів здійснення проектів для відповідних галузей	Спільне фінансування проектів, у яких вони конкретно зацікавлені	Безпосередньо для проектів зі спільним фінансуванням
Проекти та програми міжнародної технічної допомоги	Надання міжнародної технічної допомоги (за потребою)	Спільне фінансування більшості проектів	Безпосередньо для проектів зі спільним фінансуванням
Приватні інвестори та підприємства	Учасники у проектах з приватним компонентом в якості бенефіціарів або партнерів реалізації проектів	Фінансовий внесок у реалізацію проектів з приватним компонентом	Безпосередньо для проектів зі спільним фінансуванням
Обласні, районні та місцеві зацікавлені сторони	В якості партнерів або бенефіціарів проектів, у яких вони безпосередньо зацікавлені	Спільне фінансування здійснення проектів, від яких вони мають безпосередню вигоду	Надання інформації для моніторингу та наступної діяльності
Спеціалізовані неурядові організації, асоціації та установи	Управління проектами у сферах, де вони можуть продемонструвати відповідні знання/рекомендації	Головним чином у зв'язку з заходами зі збору коштів	Підготовлення звітів та ввідних ресурсів для моніторингу відповідних проектів
Університети, інститути, освітні заклади	Забезпечення практичних знань (ноу-хау), технічної допомоги	Спільне фінансування проектів, у яких вони зацікавлені	Фахові знання, дані та статистичні звіти для моніторингу у відповідних сферах
Агенція регіонального розвитку	Запуск проектів (розроблення описів проектів, організація запрошення до торгів, лобіювання, нагляд)	Ключова дійова особа у зборі коштів для реалізації Стратегії	Моніторинг реалізації проектів

220

4. Каталог проектів

Каталог проектів містить перелік назв та змісту основних проектів, упровадження яких має важливе значення для успішного виконання Стратегії та Плану її реалізації.

Каталог складається з проектів, відібраних експертами комітету з розроблення проекту Стратегії, робочих груп, сформованих за основними напрямками соціально-економічного розвитку, та зовнішніми консультантами.

Проекти Програми 1. Розвиток економічного потенціалу регіону

Проекти напряму 1.А. Створення нових високотехнологічних виробництв та інноваційних форм організації підприємств

Номер і назва завдання:	1.1.1. Підготовка інвестиційних продуктів			
Назва проекту:	**1.1. Будівництво сучасного овочесховища потужністю 5 тис. тонн на принципах кооперації**			
Цілі проекту:	- розширення мережі овочесховищ; - наближення овочесховищ до безпосередніх виробників; - покращення сортового та репродукційного складу овочів у фермерських та одноосібних сільських господарствах; - збільшення доходів сільського населення; - створення нових робочих місць; - розбудова соціальної інфраструктури сільської місцевості			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Буринський район			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Фермерські господарства Буринського району – виробники овочів, до 2 тис. одноосібних селянських господарств			
Стислий опис проекту:	- будівництво овочесховища потужністю 5 тис. тонн; - збільшення обсягів виробництва овочів у фермерських та особистих селянських господарствах Буринського району з подальшим їх зберіганням та реалізацією в зимовий період у містах обласного значення регіону; - покращення репродукційного стану сортів овочів в особистих селянських господарствах, що дозволить формувати значні партії овочів високої якості для реалізації в інших регіонах України			
Очікувані результати:	- соціально-економічний розвиток сільської місцевості за рахунок створення нових робочих місць, збільшення відрахувань до місцевих бюджетів, розбудови інфраструктури села; - формування товарних конкурентоздатних партій овочів			
Ключові заходи проекту:	- розроблення техніко-економічного обґрунтування та проектно-кошторисної документації; - формування інвестиційного ресурсу для ведення будівництва; - будівництво овочесховища; - укладання договорів щодо вирощування овочів з фермерськими та особистими селянськими господарствами; - закупівля насіннєвого матеріалу та розповсюдження його серед виробників-учасників проекту; - виробництво овочів відповідних сортів; - формування значних партій високоякісної товарної продукції			
Період здійснення:	2015-2016 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	1500	17500		19000

Джерела фінансування:	Кошти інвестора, фермерських господарств, населення, міжнародних донорських фондів
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Інвестор, фермерські господарства, особисті селянські господарства
Інше:	-

Номер і назва завдання:	1.1.2. Технологічна модернізація державних та/або комунальних виробничих підприємств
Назва проекту:	**1.2. Створення виробництва на основі технології «холодного асфальту»**
Цілі проекту:	- виробництво на асфальтному заводі ДП «Сумський облавтодор» ВАТ «ДАК «Автомобільні дороги України» «холодного асфальту» для ямкового ремонту доріг; - проведення регулярного поточного ремонту доріг області
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	До 1 млн. жителів області
Стислий опис проекту:	Одним із сучасних видів інноваційного дорожнього матеріалу, що використовується для ремонту та реконструкції автомобільних доріг, є «холодний асфальт». Використання технології «холодного асфальту» дозволяє здійснювати якісний ямковий ремонт доріг протягом усього року, у зв'язку з тим, що діапазон температур при якому можливо проводити ремонті роботи становить від -25°С до +40°С. Крім того, особливостями зазначеної технології є безвідходність (після проведення ремонтних робіт залишки матеріалу можуть бути використані повторно) та короткі строки застигання матеріалу (рух автотранспорту може бути швидко відновлено), а також незначний обсяг необхідної підготовчої роботи. Гарантійний строк експлуатації доріг після проведення ремонту з використанням зазначеної технології становить 15 років. У ході реалізації проекту, використовуючи досвід польської фірми «MATREX» Польща, що спеціалізується на виробництві «холодного асфальту», та здійснивши необхідні випробування зазначеного матеріалу, планується налагодити його виробництво на асфальтному заводі ДП «Сумський облавтодор» ВАТ «ДАК «Автомобільні дороги України»
Очікувані результати:	- проведення якісного ямкового ремонту дорожнього покриття при температурі повітря від -25°С до +40°С; - технологічна модернізація асфальтового заводу ДП «Сумський облавтодор» ВАТ «ДАК «Автомобільні дороги України»; - створення додаткових робочих місць; - зменшення витрат на ремонт доріг з бюджетів різних рівнів
Ключові заходи проекту:	- укладення угод з іноземними партерами; - закупівля обладнання для виробництва «холодного асфальту» комунальним дорожньо-ремонтним підприємствам області; - закупівля обладнання для виконання робіт з укладання «холодного асфальту»;

222

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">- навчання працівників комунальних підприємств виробництву та укладанню «холодного асфальту» в області спільно з польською фірмою, з якою досягнуто згоди</td></tr>
<tr><td>Період здійснення:</td><td colspan="4">2015-2017 роки</td></tr>
<tr><td>Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:</td><td>2015 рік</td><td>2016 рік</td><td>2017 рік</td><td>Разом</td></tr>
<tr><td></td><td>10000</td><td>2000</td><td>500</td><td>12500</td></tr>
<tr><td>Джерела фінансування:</td><td colspan="4">Місцеві бюджети, обласний бюджет, державний бюджет, міжнародні фонди</td></tr>
<tr><td>Ключові потенційні учасники реалізації проекту:</td><td colspan="4">Комунальні дорожньо-ремонтні підприємства Сумської області</td></tr>
<tr><td>Інше:</td><td colspan="4">-</td></tr>
</table>

Номер і назва завдання:	1.1.3. Створення маркетингового комплексу регіону
Назва проекту:	**1.3. Формування бренду Сумщини як інвестиційно привабливого регіону та регіону із значним туристичним потенціалом**
Цілі проекту:	- розроблення системи візуальної ідентифікації бренду області; - формування у свідомості цільових аудиторій впливу сталого образу області як інвестиційно та туристично привабливого регіону та території, привабливої для проживання; - формування бренд-орієнтованої організаційної структури управління територією
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Безпосередні вигодонабувачі проекту – населення області (понад 1,1 млн. мешканців). Опосередковані вигодонабувачі проекту – все населення України (запропоновані в проекті заходи у стратегічній перспективі сприятимуть підвищенню фінансової незалежності регіону та виведенню його зі статусу дотаційного)
Стислий опис проекту:	На сучасному етапі регіони України стають суб'єктами конкурентної боротьби за обмежені за своєю природою інвестиційні ресурси та туристичні потоки, що актуалізує потребу удосконалення концептуальних підходів з територіального управління ними та приведення їх у відповідність до вимог зовнішнього середовища, умови діяльності якого слід описувати маркетинговими категоріями. Інтегрованим маркетинговим інструментарієм, що дає можливість координувати усі заходи з формування іміджу регіону, його ефективного представлення назовні, є інструментарій територіального брендингу. Проект спрямовано на формування образу області як території, привабливої для інвестування, а також як території із значним туристичним потенціалом. Максимально стислим візуальним виразником ідеї бренду області є його зовнішнє оформлення в усіх ймовірних варіантах застосування. Тому одне із завдань, що планується вирішити у рамках проекту, пов'язано з розробленням системи візуальної ідентифікації бренду регіону. Заходи, заплановані в рамках проекту, націлено як на зовнішню

<table>
<tr><td></td><td>по відношенню до регіону аудиторію (потенційних інвесторів, туристів, широкий загал), так і на внутрішню аудиторію (населення області, представницькі органи влади, громадський та підприємницький сектори).
У першому випадку заходи передбачають прямий характер впливу з метою підвищення інвестиційної та туристичної привабливості області, що, у тому числі, повинно призвести до реалізації конкретних інвестиційних планів та збільшення вхідних туристичних потоків у часових рамках, відведених на реалізацію проекту.
У другому випадку метою заходів є:
- формування так званих «кіл сприяння», що становитимуть вагомий актив для досягнення цілей проекту;
- підвищення рівня регіонального патріотизму серед мешканців області, їх активізації у вирішенні як поточних, так і стратегічних завдань розвитку</td></tr>
<tr><td>Очікувані результати:</td><td>- підвищення рівня привабливості регіону як об’єкта інвестування та місця туристичної поїздки;
- підвищення рівня самоідентифікації населення області з регіоном (регіональний патріотизм);
- створення системи візуальної ідентифікації бренду регіону;
- формування системи управління брендом області</td></tr>
<tr><td>Ключові заходи проекту:</td><td>- розроблення системи візуальної ідентифікації бренду області (візуалізація бренду, бренд-бук тощо);
- проведення циклу тематичних семінарів та майстерень для представників органів місцевого самоврядування, державної влади, громадських організацій, бізнес-середовища;
- проектування та імплементація організаційних змін у частині створення постійно діючої системи управління брендом області;
- організація діяльності з просування області в мережі Інтернет (за допомогою створених тематичних сайтів, найбільш популярних соціальних мереж, шляхом активного представлення регіону на діючих тематичних Інтернет ресурсах);
- проведення рекламних кампаній через місцеві та загальнонаціональні засоби масової інформації</td></tr>
<tr><td>Період здійснення:</td><td>2015-2017 роки</td></tr>
<tr><td>Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:</td><td><table><tr><th>2015 рік</th><th>2016 рік</th><th>2017 рік</th><th>Разом</th></tr><tr><td>150</td><td>150</td><td>200</td><td>500</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>Джерела фінансування:</td><td>Обласний бюджет, місцеві бюджети, партнери проекту, грантові кошти</td></tr>
<tr><td>Ключові потенційні учасники реалізації проекту:</td><td>Сумська обласна державна адміністрація, Сумська обласна рада, Сумський державний університет, громадські організації, найбільші підприємства регіону</td></tr>
<tr><td>Інше:</td><td>Діяльність із формування та популяризації бренду регіону як інвестиційно привабливої території та території із значним туристичним потенціалом знаходиться у тісному взаємозв’язку із реалізацією стратегічного плану розвитку області, тому що досягнення визначених стратегічних та операційних цілей не можливе без формування позитивного відношення до регіону з боку цільових аудиторій впливу (інвесторів, туристів тощо).
Крім того, формування оновленого образу області є однією із основних цілей, що повинна бути досягнута в результаті реалізації стратегічного плану</td></tr>
</table>

Номер і назва завдання:	1.1.3. Створення маркетингового комплексу регіону			
Назва проекту:	**1.4. Промоція інвестиційних можливостей регіону**			
Цілі проекту:	- створення позитивного іміджу регіону для ведення бізнесу; - стимулювання залучення іноземного капіталу в область; - сприяння створенню нових підприємств та робочих місць; - забезпечення діалогу, обміну досвідом, інформацією між діловими колами, освітніми закладами, громадськими організаціями, органами місцевої влади			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Населення Сумської області			
Стислий опис проекту:	План залучення іноземних інвестицій в область передбачає: - розроблення ґрунтовної презентації регіону; - подальшу всебічну промоцію зазначеної презентації та інформації, що в ній міститиметься, через засоби масової інформації, дипломатичну місію Міністерства закордонних справ України, вітчизняні та закордонні іміджеві заходи (форуми, виставки, засідання у форматі «круглого столу» тощо); - систематичну участь та співорганізаторство галузевих інвестиційних заходів; - популяризацію сайту Сумського регіонального центру з інвестицій та розвитку, наповнення його інформацією щодо інвестиційних проектів та об'єктів регіону			
Очікувані результати:	- підвищення інвестиційної привабливості та ділової репутації області; - розповсюдження передових світових технологій, виробництва та практики ведення бізнесу; - забезпечення доступу підприємств області до нових ринків збуту продукції; - забезпечення потенційних інвесторів якісною інформацією щодо інвестиційних об'єктів регіону			
Ключові заходи проекту:	- розроблення ґрунтовної презентації області та її подальша промоція на іміджевих заходах (форумах, засіданнях у форматі «круглого столу», виставках); - поширення інформації про область у рейтингових виданнях; - актуалізація інвестиційного паспорту області та його подальша промоція через сайт Сумського регіонального центру з інвестицій та розвитку; - участь відповідальних за реалізацію проекту працівників у тематичних заходах (бізнес форумах, семінарах, галузевих виставках); - збір інформації щодо активних стратегічних проектів, що реалізуються або перебувають на різних стадіях підготовки до впровадження на території області			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
		100	150	250
Джерела фінансування:	Обласний бюджет			

Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Департамент економічного розвитку і торгівлі Сумської обласної державної адміністрації, Сумський регіональний центр з інвестицій та розвитку, експерти-консультанти
Інше:	-

Номер і назва завдання:	1.1.3. Створення маркетингового комплексу регіону			
Назва проекту:	**1.5. Дослідження потенційно можливих бізнес-ніш по заміщенню імпорту**			
Цілі проекту:	- надання потенційним інвесторам та виробникам продукції інформації щодо перспективних для вкладення коштів галузей або регіонів області; - отримання інформації щодо можливостей територіальної кооперації та підтримки бізнесу для підвищення конкурентоспроможності продукції власного виробництва			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Населення Сумської області			
Стислий опис проекту:	Аналітичне дослідження є маркетинговим продуктом, що дозволить кожному бажаючому побачити де можна розпочати нове виробництво, ніші, у яких існує певний дефіцит продукції власного виробництва та є всі умови для її виробництва. Проект має бути представлений у вигляді електронної анкети, у якій інвестор може обрати цікаву йому галузь або регіон інвестування та отримати повну картину щодо походження та обсягів виробництва товарів на певному ринку			
Очікувані результати:	- покращення інвестиційної привабливості регіону; - підвищення обізнаності регіональних та закордонних інвесторів з бізнес-можливостями регіону			
Ключові заходи проекту:	- формування робочої групи та технічного завдання з проведення дослідження; - збір інформації та формування інформаційної бази для дослідження; - проведення дослідження можливих бізнес-ніш для заміщення імпорту; - створення програмного продукту для візуалізації отриманих даних			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
		100	150	250
Джерела фінансування:	Обласний бюджет, кошти міжнародних донорів			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Бізнес, інвестори, органи влади			
Інше:	-			

Номер і назва завдання:	1.1.3. Створення маркетингового комплексу регіону			
Назва проекту:	**1.6. Інвентаризація старопромислових територій області для інвестиційної промоції**			
Цілі проекту:	Формування реєстру та паспортів старопромислових зон на території області			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Населення Сумської області			
Стислий опис проекту:	У зв'язку з занепадом колишнього промислового комплексу регіону, повної або часткової зупинки заготівельних заводів, підприємств машино- та приладобудування тощо в області сформувались так звані «коричневі зони», тобто, території колишніх промислових підприємств, непривабливі для потенційних інвесторів, з одного боку, та екологічно шкідливі, а часом і небезпечні – з іншого. Вочевидь, що після першого «інвестиційного буму», коли інвесторам будуть віддані всі або більшість «зелених» земельних ділянок, виникне дефіцит інвестиційних територій, який зможуть ліквідувати старопромислові зони. Проектом передбачається проведення інвентаризації старопромислових зон області, їх дослідження з метою формування пакету заходів, спрямованих на їх ревіталізацію як інвестиційно привабливих. Крім того, буде виготовлено паспорти найбільш інвестиційно привабливих зон			
Очікувані результати:	- покращення інвестиційної привабливості регіону; - створення нових інвестиційних об'єктів; - підвищення рівня обізнаності потенційних інвесторів (місцевих та закордонних) із можливостями старопромислових зон області			
Ключові заходи проекту:	- визначення виконавця робіт; - збір даних та підготовлення аналізу стану старопромислових зон; - розроблення рекомендацій, можливостей та рішень щодо ревіталізації старопромислових зон; - підготовлення звіту з дослідження; - створення реєстру старопромислових зон; - розроблення паспортів найбільш інвестиційно привабливих старопромислових зон			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
		100	150	250
Джерела фінансування:	Міжнародні донори, обласний бюджет			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Відділ промисловості Сумської обласної державної адміністрації, надавачі спеціалізованих послуг			
Інше:	-			

Номер і назва завдання:	1.1.4. Розвиток логістично-транспортного потенціалу
Назва проекту:	**1.7. Розроблення проекту автомобільної ділянки «Обхід міста Суми»**
Цілі проекту:	Удосконалення дорожньої інфраструктури області згідно з її пріоритетами розвитку
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Населення Сумської області
Стислий опис проекту:	На цей час у місті Суми перетинаються транспорті потоки автодоріг Р-61 Батурин-Конотоп-Суми, Р-44 Суми-Путивль-Глухів, Н-07 Київ-Суми-Юнаківка та Н-12 Суми-Полтава (середньодобова інтенсивність руху за основними напрямками складає понад 2,5 тис. автомобілів на добу). Проїзд вантажного та транзитного транспорту через міста області значно впливає на екологію, безпеку руху, пересування мешканців обласного центру, а також стан міських доріг. Реалізація проекту надасть можливість направити рух транспорту з вищезазначених доріг в обхід міста в напрямку міжнародного пункту пропуску через кордон з Російською Федерацією. У 2009 році виконано передпроектні роботи з обґрунтування вибору траси будівництва дороги в обхід з Північної сторони міста Суми (від ділянки дороги Ромни-Суми до ділянки дороги Суми-Юнаківка, що є продовженням обходу від Харківського до Київського напрямку для виходу на дороги до міст Конотоп, Шостка, Курськ); у 2013 році розпочато проектні роботи по об'єкту «Будівництво обходу міста Суми». За результатами відкритих торгів визначено виконавця робіт – ДП «Укрдіпродор». Загальна вартість проектних робіт склала 4,4 млн. гривень (у цінах 2013 року без врахування державної експертизи та відведення землі); прогнозована кошторисна вартість будівництва становить 364 млн. гривень
Очікувані результати:	- підготовлення аналізу витрат та результатів впливу на регіональний розвиток, технічної документації; - визначення замовника на організацію та здійснення будівельних робіт, проведення тендерних процедур; - залучення місцевих трудових ресурсів та підприємств до будівництва дороги
Ключові заходи проекту:	- підготовлення детальних планів з викладенням аналізу витрат та результатів впливу на регіональний розвиток; - відведення земельних ділянок; - проектування I черги, включаючи міст км 1+650, та виконання інженерно-геологічних вишукувань по всій трасі (2015 рік); - проектування II черги, включаючи міст через річку км 7+200 та шляхопровід км 8+500, проектування штучного освітлення (2016 рік); - проектування III черги, включаючи шляхопровід км 11+000, проектування перевлаштування газопроводу, роботи з землевідведення; - проведення комплексної державної експертизи; - визначення замовника на організацію та здійснення будівельних робіт, проведення процедур закупівель відповідно

	до законодавства про здійснення державних закупівель; - початок будівельних робіт (2017 рік)			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	2959	2000	1900	6859
Джерела фінансування:	Усі рівні бюджетів, інвестори, підприємства, що здійснюють діяльність у районі розташування об'єктів			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Сумська обласна державна адміністрація, районні державні адміністрації, місцеві ради, установи, що відповідальні за будівельні роботи в області, підрядники			
Інше:	-			

Проекти напряму 1.В. Стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу

Номер і назва завдання:	1.2.1. Розвиток інфраструктури підтримки підприємництва
Назва проекту:	**1.8. Підтримка мікрокредитного фонду для малого і середнього бізнесу**
Цілі проекту:	- розширення доступу малого та середнього підприємництва до кредитних ресурсів; - підвищення конкурентоспроможності суб'єктів малого та середнього підприємництва
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Суб'єкти малого та середнього підприємництва (орієнтовна кількість – 10-14 суб'єктів щорічно)
Стислий опис проекту:	Однією з найгостріших проблем діяльності більшості суб'єктів малого та середнього підприємництва є проблема пошуку та отримання фінансових ресурсів, необхідних для авансування процесу господарювання. Без належного доступу до кредитних ресурсів підприємці змушені вирішувати питання виживання, а не розвитку та стабільної роботи. При цьому зменшення обсягів фінансування програмних заходів у області посилює диспропорції регіонального розвитку, внаслідок чого уповільнюється подолання кризових явищ в економіці регіону. У рамках проекту передбачається надання суб'єктам малого та середнього підприємництва фінансової допомоги на поворотній основі для фінансування реалізації інвестиційних проектів за пріоритетними для області напрямками, формування інфраструктури для забезпечення ефективної підприємницької діяльності. Проект реалізовуватиметься комунальною установою «Сумський обласний фонд підтримки підприємництва» Сумської обласної ради
Очікувані результати:	- спрощення доступу суб'єктам малого та середнього підприємництва до фінансових ресурсів; - покращення бізнес-планування суб'єктів малого та середнього підприємництва; - збільшення кількості малих підприємств, що працюють у регіоні; - підвищення рівня зайнятості; - підвищення конкурентоспроможності суб'єктів малого та середнього підприємництва

Ключові заходи проекту:	- підготовлення техніко-економічного обґрунтування фінансово-кредитної підтримки; - налагодження контактів та проведення переговорів з банками; - підвищення рівня компетентності персоналу щодо розробки бізнес-планів та кредитних заявок; - збирання фінансових коштів для фінансово-кредитної підтримки (оперативного портфелю) від вітчизняних установ та донорів; - укладання з банками угод про гарантії при кредитуванні; - промоція зазначеної фінансово-кредитної підтримки в області; - налагодження контактів із потенційними бенефіціарами фінансово-кредитної підтримки (суб'єктами малого та середнього підприємництва); - надання відібраним бенефіціарам допомоги у підготовці бізнес-планів та кредитних заявок; - контроль за виконанням бізнес-планів щодо затверджених кредитів			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	1000	1000	1000	3000
Джерела фінансування:	Державний бюджет, обласний бюджет			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Комунальна установа «Сумський обласний фонд підтримки підприємництва» Сумської обласної ради, Сумська обласна рада, Департамент фінансів Сумської обласної державної адміністрації, Департамент економічного розвитку і торгівлі Сумської обласної державної адміністрації, об'єднання підприємців, громадські організації			
Інше:	Кредитування підприємництва має передбачати надання позичкових коштів усіма способами, що не суперечать законодавству, а саме: банківського кредитування, надання бюджетних кредитів та позик з фондів підтримки підприємництва, фондів взаємного кредитування			

Номер і назва завдання:	1.2.2. Стимулювання розвитку високотехнологічних секторів
Назва проекту:	**1.9. Підтримка ІТ сфери в Сумському регіоні**
Цілі проекту:	- стимулювання розвитку високотехнологічних секторів, що не мають негативного антропогенного впливу на навколишнє середовище; - збільшення рівня зайнятості населення регіону; - зростання надходжень до місцевих бюджетів; - залучення інвестицій у розвиток ІТ проектів; - утримання молоді від переїзду в інші регіони; - збільшення обсягів підготовки кадрів для галузі інформаційних технологій
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Місцева громада, що отримає вигоду у вигляді збільшення надходжень податків, розбудови інфраструктури, утримання молоді в регіоні, стимулювання розвитку сфер обслуговування; працівники ІТ сфери; сім'ї, у яких є учні середніх та старших класів, технікумів, коледжів

230

Стислий опис проекту:	На цей час спостерігається динамічний розвиток ІТ сфери як в Україні, так і в світі, у зв'язку з чим існує високий попит на фахівців зазначеної галузі, про що свідчить, зокрема, створення представниками провідних ІТ компаній України фонду BrainBasket Foundation (2014), діяльність якого спрямована на підготовку в найближчі 5 років 100 тис. додаткових фахівців. Крім того, в України існує велика кількість венчурних фондів, що розглядають проекти у ІТ сфері як пріоритетні для інвестування. Поряд з цим велика кількість українських та міжнародних ІТ компаній, що функціонують в Україні, зосереджені в містах Київ, Львів, Вінниця, Дніпропетровськ, Харків, тобто в містах, де вже є значна кількість ІТ фахівців. У зв'язку з цим, намагаючись задовольнити кадрові потреби, ІТ компанії все частіше звертають увагу на інші міста України. Розвиток ІТ сектору, за досвідом інших міст, може стати рушійною силою розбудови регіону завдяки створенню високооплачуваних робочих місць, додатковим податковим надходженням, залученню інвестицій, покращенню інфраструктури тощо, що стимулюватиме розвиток інших галузей. Поряд з цим розвиток ІТ сектору не потребує суттєвих вкладень в основні фонди, обладнання тощо, продукти, що створюються ІТ компаніями, мають високий експортний потенціал. В області існує потенціал для формування потужного ІТ комплексу, про що свідчить наявність бази для отримання профільної освіти (Сумський державний університет), успішний досвід роботи міжнародних ІТ компаній (NetCracker, EFSOL, PortaOne та інших), існування невеликих місцевих компанії, що працюють в ІТ сфері. Однак, для подальшого розвитку ІТ сектору необхідним є підготовлення великої кількості відповідних фахівців та створення інформаційного простору для обміну досвідом між ними, у зв'язку з цим актуальним питанням є створення в регіоні ІТ кластеру
Очікувані результати:	- створення понад 1,5 тис. додаткових робочих місць; - зростання надходжень податків до місцевих бюджетів від ІТ компаній; - розбудова інфраструктури області; - залучення інвестицій у розвиток ІТ проектів; - збільшення кількості компаній ІТ сектору в регіоні; - утримання молоді від переїзду в інші області; - збільшення платоспроможного попиту в регіоні; - підготовлення більшої кількості фахівців для ІТ сектору
Ключові заходи проекту:	З метою забезпечення стрімкого розвитку ІТ сфери в області потрібно проводити роботу в наступних напрямках: - формування достатньої чисельності ІТ фахівців у регіоні; - залучення представництв ІТ компаній у регіон та забезпечення необхідних для них умов; - стимулювання розвитку власних ІТ проектів та компаній. Для вирішення зазначених питань необхідним є: - проведення інформаційної кампанії (зустрічі, поїздки до представників компаній в Україні, листування з компаніями, що не представлені в Україні, участь у профільних конференціях та презентаціях потенціалу регіону) серед суб'єктів ІТ галузі з метою їх залучення в область (у тому числі міжнародних

231

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">компаній, що вже представлені в інших регіонах України). У процесі проведення зазначеної роботи буде виявлено потреби та необхідні умови для відкриття представництв компаній в місті Суми, презентовано існуючі можливості регіону;
- організація на базі існуючих в області навчальних закладів зустрічей, конференцій, засідань у форматі «круглого столу», тренінгів для обміну досвідом фахівців у ІТ сфері з метою формування додаткової зацікавленості в професії та підвищення кваліфікації існуючих фахівців;
- проведення 1-2 рази на тиждень у місті Суми та районних центрах безкоштовних початкових курсів з основ програмування для молоді та інших зацікавлених осіб на базі шкіл, технікумів, коледжів, вищих навчальних закладів, що дозволить сформувати необхідний кадровий потенціал регіону;
- проведення фахівцями профільних вищих навчальних закладів, викладачами безкоштовних ІТ курсів; представниками ІТ компаній у школах, технікумах, коледжах міста Суми, районних центрів, великих сіл відкритих лекцій для учнів та їх батьків, спрямованих на популяризацію професій, пов'язаних із ІТ сферою;
- проведення з метою збільшення в області кількості ІТ компаній та ІТ фахівців інформаційної кампанії у межах регіону (біл-борди, реклама в маршрутних, регіональних автобусах, відео реклама тощо) щодо потенціалу спеціальності, привабливості міста Суми для розвитку галузі (інформування щодо переваг у працевлаштуванні зазначених фахівців, можливості отримання профільної освіти);
- створення бізнес-інкубатору для надання інформаційної, юридичної та фінансової допомоги ІТ проектам та компаніям (при цьому основною метою бізнес-інкубатору є стимулювання створення українських ІТ проектів та компаній).
Створення бізнес-інкубатору доцільне через 2-3 роки після зростання популярності ІТ професій та наявності достатньої кількість відповідних фахівців</td></tr>
<tr><td>Період здійснення:</td><td colspan="4">2015-2017 рік</td></tr>
<tr><td>Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:</td><td>2015 рік</td><td>2016 рік</td><td>2017 рік</td><td>Разом</td></tr>
<tr><td></td><td>550</td><td>500</td><td>500</td><td>1550</td></tr>
<tr><td>Джерела фінансування:</td><td colspan="4">Обласний бюджет, місцевий бюджет, державний бюджет, бізнес, недержавні благодійні фонди</td></tr>
<tr><td>Ключові потенційні учасники реалізації проекту:</td><td colspan="4">- представники ініціативної групи області;
- ІТ компанії міста Суми (NetCracker, EFSOL, Porta One тощо) – учасники ІТ кластеру;
- Сумський державний університет (підготовка спеціалістів для ІТ сфери, надання приміщень для проведення відкритих лекцій, семінарів та навчання);
- Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України» (підготовлення спеціалістів, надання приміщень для проведення відкритих лекцій, семінарів та навчання);
- BrainBasket Foundation та інші громадські об'єднання та фонди (експертиза, зв'язки, партнерство)</td></tr>
<tr><td>Інше:</td><td colspan="4">-</td></tr>
</table>

Номер і назва завдання:	1.2.3. Стимулювання диверсифікації експорту			
Назва проекту:	**1.10. Вивчення спроможності підприємств у проведенні маркетингових досліджень та збуті товару**			
Цілі проекту:	Забезпечення спроможності підприємств проводити маркетингові дослідження та просувати продукцію на ринки			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Понад 300 підприємств області			
Стислий опис проекту:	Маркетингові дослідження забезпечують чітке розуміння напрямів розвитку бізнесу, за їх допомогою виявляються вимоги потенційних покупців та рівень конкуренції, а також інші, не менш важливі, чинники. Маркетування товарів має велике значення для виробничих компаній, що пов'язано із забезпеченням виробництва товарів у відповідності до вимог ринку, оптимальним визначенням цін, дистрибуцією, доступністю, наявністю товарів на цільових ринках, правильною організацією комунікацій із цільовою аудиторією. Для досягнення поставленої мети важливою є розбудова спроможності підприємств проводити маркетингові дослідження та продавати товари. У першу чергу, необхідним є визначення існуючих можливостей підприємств, а також розроблення та реалізація заходів, спрямованих на розбудову їх спроможності (тренінги, технічна допомога). Навчання повинно носити інтерактивний, практично орієнтований характер, тоді як технічна допомога має відповідати специфічним потребам кожного підприємства. Великі підприємства можуть мати власні маркетингові відділи, менші – повністю покладатись на послуги рекламних агентств. Поряд з цим, в обох випадках, підприємства повинні розвивати свою компетентність у сфері маркетингу, розв'язувати маркетингові завдання або власними силами, або чітко визначати завдання та успішно керувати роботою маркетингових агентств			
Очікувані результати:	- посилення спроможності понад 300 підприємств регіону у проведенні маркетингових досліджень та маркетингу власної продукції; - підвищення рівня збуту підприємств регіону; - оптимізація підприємствами області витрат на маркетинг власної продукції			
Ключові заходи проекту:	- дослідження поточного рівня спроможності підприємств у проведенні маркетингових досліджень та збуті товарів (збір та аналіз первинних та вторинних даних); - розроблення технічного завдання для потенційних тренерів та консультантів, конкурсний відбір організації-провайдера послуг; - підготовлення та проведення 4 тренінгів на рік (40-50 учасників кожен); - постійне надання технічної допомоги підприємствам (понад 100 клієнтів на рік)			
Період здійснення:	2015-2017 рік			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	100	100	100	300

Джерела фінансування:	Донори, місцеві та обласні органи влади, залучені підприємства, приватний сектор, асоціації підприємців та підприємств
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Комунальна установа «Сумський обласний фонд підтримки підприємництва» Сумської обласної ради, відділ промисловості Сумської обласної державної адміністрації, Департамент економічного розвитку і торгівлі Сумської обласної державної адміністрації, Торгово-промислова палата, Агенція регіонального розвитку, надавачі спеціалізованих послуг (наприклад, маркетингові та тренінгові агентства, освітні установи)
Інше:	Важливо, щоб проведені тренінги та технічна допомога мали практичну спрямованість та відповідали потребам кожного окремого підприємства

Проекти напряму 1.С. Розвиток внутрішнього та в'їзного туризму

Номер і назва завдання:	1.3.1. Розвиток туристичних об'єктів, продуктів та мереж
Назва проекту:	**1.11. Створення Музею горюнської культури в селі Нова Слобода Путивльського району**
Цілі проекту:	- збереження історико-культурної спадщини, зокрема, традиційної культури мікросубетносу «горюни» на території області; - підвищення туристичного іміджу регіону; - розвиток взаємозв'язків інфраструктури туризму з іншими сферами соціально-економічного та культурного розвитку області; - збільшення доходів від туризму, створення нових робочих місць
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	100 тис. осіб
Стислий опис проекту:	Місто Путивль та Путивльський район є стратегічно важливим туристичним регіоном області. Зокрема, місто Путивль має тисячолітню історію та занесено до Списку історичних населених місць України. На його території створено державний історико-культурний заповідник, що включає сакральні, історичні, культурні, природні об'єкти туристичного показу. У межах заповідника (у селі Нова Слобода) існує унікальна горюнська культура, що потребує збереження. Метою проекту є створення музейного комплексу для збереження та відновлення унікальної матеріальної та нематеріальної спадщини горюнів (традиційної забудови, побуту, одягу, ремесел, мови, фольклору, обрядів тощо). Реалізація зазначеного проекту сприятиме підвищенню туристичної привабливості та якості надання туристичних послуг, зростанню чисельності в'їзних туристів та екскурсантів в область, дозволить створити нові робочі місця. Зазначені чинники сприятимуть розвитку сфери послуг навколо пам'яток, народних ремесел, розширенню виробництва сувенірної продукції та, відповідно, зростанню доходів місцевих бюджетів. Крім того, реалізація проекту сприятиме розвитку базового обласного туристичного маршруту «Золоте намисто Сумщини», що проходить через місто Путивль

Очікувані результати:	- утворення нового унікального туристичного об'єкту; - збереження історико-культурної спадщини мікросубетносу «горюни»; - збільшення туристичних потоків в'їзних туристів; - підвищення рівня зайнятості населення; - зростання надходжень до бюджетів за рахунок активізації туристичної діяльності			
Ключові заходи проекту:	- виготовлення проектно-кошторисної документації; - капітальний ремонт та реставрація будівель горюнської садиби; - створення музейної експозиції в приміщеннях та просто неба, зокрема, спорудження вітряка, колодязя, шийної ями тощо; - благоустрій території садиби			
Період здійснення :	2015-2017 роки			
Орієнтована вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	50	400	50	500
Джерела фінансування:	Державний бюджет, обласний бюджет, районний бюджет, міжнародні донори, приватні інвестори			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Комунальний заклад Сумської обласної ради «Державний історико-культурний заповідник у м. Путивлі»			
Інше:	-			

Номер і назва завдання:	1.3.1. Розвиток туристичних об'єктів, продуктів та мереж
Назва проекту:	**1.12. Створення еколого-освітнього та рекреаційного центру на базі національного природного парку «Деснянсько-Старогутський»**
Цілі проекту:	- розвиток екологічного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах національного природного парку «Деснянсько-Старогутський»; - підвищення рівня зайнятості населення району в сфері відпочинку; - забезпечення додаткових надходжень до бюджету району
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область, Середино-Будський район
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Майже 21,8 тис. осіб за рік, у тому числі учнів та студентів – 15,2 тис. осіб, працездатних осіб – 5,9 тис. осіб, пенсіонерів – 0,7 тис. осіб
Стислий опис проекту:	На території Середино-Будського району створено національний природний парк «Деснянсько-Старогутський» з унікальними природними комплексами, що мають важливе природоохоронне, наукове, естетичне, освітнє, рекреаційне та оздоровче значення. З 2001 року парком здійснюється активна еколого-освітня робота як на державному, так і на міжнародному рівнях. Поряд з цим необхідним є подальший розвиток туристичної інфраструктури (автошляхів, бази відпочинку, закладів обслуговування туристів), будівництво еколого-освітнього та рекреаційного центру з належною інфраструктурою
Очікувані результати:	- підвищення туристичної привабливості Середино-Будського району; - створення нового туристичного об'єкта, аналоги якого відсутні в Україні;

235

	- створення інфраструктури навколо зазначеного центру; - створення нових робочих місць, нової ніші для малого та середнього бізнесу (зокрема, організація виробництва продуктів харчування для туристів); - підвищення рівня екологічної свідомості населення
Ключові заходи проекту:	- вивчення потреб та попиту на екологічний вид туризму; - визначення туристичних об'єктів, що можуть бути розвинені як тематичні туристичні маршрути; - аналіз та оцінка туристичної інфраструктури на зазначених маршрутах; - розроблення проектно-кошторисної документації будівництва бази відпочинку; - будівництво бази відпочинку; - створення 10 рекреаційних об'єктів; - ремонт 4 рекреаційних маршрутів, стежок; - придбання автобусу для перевезення туристів; - придбання 110 комплектів туристичного обладнання, інвентарю; - включення національного природного парку «Деснянсько-Старогутський» у туристичну пропозицію області (кластер)
Період здійснення:	2015-2017 роки

Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	12	11620	368	12000

Джерела фінансування:	Державний фонд охорони навколишнього природного середовища
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Національний природний парк «Деснянсько-Старогутський», Очкинська сільська рада, відділ культури Середино-Будської районної державної адміністрації, громадські організації
Інше:	-

Номер і назва завдання:	1.3.2. Туристична промоція області
Назва проекту:	**1.13. Промоція туристично-рекреаційних можливостей Сумської області**
Цілі проекту:	- популяризація можливостей туристично-рекреаційного комплексу області на внутрішньому та міжнародному туристичних ринках; - залучення туристичних потоків у регіон та інвестиційних коштів для розвитку туристичної інфраструктури області
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	300 тис. осіб
Стислий опис проекту:	На цей час туристична Сумщина є маловідомою в Україні. Незважаючи на те, що значна кількість туристичних напрямів досить успішно розвивається, регіон лише частково розкрив свій потенціал. Серед причин, що призвели до зазначеної ситуації – відсутність системи формування позитивного іміджу регіону в сфері туризму на зовнішньому та внутрішньому туристичних ринках, а також недостатньо розвинута туристична інфраструктура. Регіон володіє значною історико-культурною спадщиною, культурно-мистецьким, природно-ресурсним потенціалом, має

	сприятливі кліматичні умови для розвитку туризму (нараховується 36 об'єктів історико-культурної спадщини, що мають статус національного значення, на їх основі діють 4 основні туристичні центри у містах Суми, Глухів, Путивль, Ромни; функціонують 2 національні природні парки «Деснянсько-Старогутський» та «Гетьманський», Національний заповідник «Глухів», 2 державні історико-культурні заповідники, 14 музеїв, понад 60 підприємств готельного типу, дитячі оздоровчі табори, бази відпочинку; на основі наявних природних лікувальних ресурсів у Лебединському районі діє санаторій «Токарі»; збереглись садово-паркові, монастирські ансамблі; задекларували діяльність 17 садиб сільського зеленого туризму тощо). Крім того, існує потужний фестивальний рух, що є одним із методів залучення в'їзних туристів. Таким чином, можна зробити висновок, що область має всі передумови для успішного розвитку сфери туризму та рекреації, оздоровлення та відпочинку, спрямованого як на вітчизняних, так і на іноземних споживачів. У зв'язку з цим популяризація можливостей туристично-рекреаційного комплексу регіону на внутрішньому та міжнародному туристичних ринках потребує системної рекламно-інформаційної діяльності, підтримки в'їзного та внутрішнього туризму, у тому числі сільського
Очікувані результати:	- підвищення іміджу області як туристичного регіону; - збільшення туристичних потоків в'їзних, внутрішніх туристів та екскурсантів; - створення нових туристичних продуктів; - залучення інвестицій для розвитку туристичної інфраструктури; - створення нових робочих місць
Ключові заходи проекту:	- участь у міжнародних та національних туристичних виставках, форумах, конференціях тощо; - проведення туристичних заходів, туристично-привабливих акцій, фестивалів тощо; - наповнення туристичного Інтернет-сайту; - виготовлення туристичної презентаційної продукції, видання інформаційної продукції; - проведення промо-турів для вітчизняних та закордонних туроператорів та засобів масової інформації
Період здійснення:	2016-2017 роки

Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
		500	500	1000

Джерела фінансування:	Державний бюджет, обласний бюджет, місцеві бюджети, спонсорські кошти, благодійні внески
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Управління культури і туризму Сумської обласної державної адміністрації, районні державні адміністрації, міські ради, органи місцевого самоврядування, громадські організації, представники туристичного бізнесу
Інше:	-

237

Номер і назва завдання:	1.3.3. Покращення стану рекреаційних зон та водних об'єктів			
Назва проекту:	**1.14. Винесення в натуру об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення**			
Цілі проекту:	Покращення репрезентативності об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ), запобігання їх пошкодженню та знищенню			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Населення Сумської області			
Стислий опис проекту:	На цей час на території області встановлено межі 14 об'єктів ПЗФ місцевого значення, потребують винесення в натуру 227 об'єктів загальною площею 130 тис. га. Передбачається виготовлення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій ПЗФ, іншого природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного, історико-культурного призначення для зазначених об'єктів та встановлення межових знаків			
Очікувані результати:	- зменшення кількості випадків порушення заповідного режиму та запобігання зміни площ та конфігурацій меж територій ПЗФ; - зниження втрат біологічного та ландшафтного різноманіття; - покращення привабливості об'єктів ПЗФ як зон рекреації для населення області			
Ключові заходи проекту:	- вираховування площ, складання експлікацій угідь по кожному контуру, складання планів об'єктів ПЗФ; - складання документів, що посвідчують право користування землею; - складання, викреслювання кадастрових планів меж земельних ділянок; - проведення землевпорядних робіт з оформлення документів на право користування землею; - встановлення межових знаків державного зразка; - проведення громадських слухань з питань погодження меж об'єктів ПЗФ			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	6795	6795	6795	20385
Джерела фінансування:	Кошти власників та користувачів земельних ділянок ПЗФ, місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища, обласний фонд охорони навколишнього природного середовища, Державний фонд охорони навколишнього природного середовища			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Власники та користувачі земельних ділянок ПЗФ, районні державні адміністрації, землевпорядні організації, Департамент екології, паливно-енергетичного комплексу та природних ресурсів Сумської обласної державної адміністрації			
Інше:	Винесення в натуру об'єктів ПЗФ передбачено Законом України від 16 червня 1992 року № 2456-XII «Про природно-заповідний фонд України», Указами Президента України від 23.05.2005 № 838 «Про заходи щодо дальшого розвитку природно-заповідної справи в Україні» та від 14.08.2009 № 611 «Про додаткові заходи щодо розвитку природно-заповідної справи в Україні»			

238

Проекти напряму 1.D. Підвищення енергоефективності в усіх секторах

Номер і назва завдання:	1.4.1. Підвищення ефективності управління енергетичними ресурсами
Назва проекту:	**1.15. Впровадження системи енергетичного менеджменту в Сумській області**
Цілі проекту:	- розроблення та впровадження системи енергетичного менеджменту в області; - створення ефективного механізму моніторингу в режимі «on-line» теплоспоживання будівлями бюджетних закладів; - формування ефективного механізму моніторингу в режимі «on-line» газоспоживання відокремленими котельними та котельними централізованих систем теплопостачання; - визначення критеріїв оцінювання споживання газу в залежності від графіку зміни теплового навантаження об'єктів систем централізованого теплозабезпечення і зміни температури повітря зовнішнього середовища та оцінювання ефективності роботи персоналу котельних; - створення механізму мотивації організацій (установ) бюджетної сфери та їх працівників, спрямованого на стимулювання раціонального використання та економії енергоресурсів за рахунок виконання енергозберігаючих і енергоефективних заходів; - створення ефективного механізму стимулювання впровадження енергозберігаючих заходів населенням
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	- до 120 тис. домоволодінь області; - до 400 теплогенеруючих об'єктів області; - 2252 установи та організації бюджетної сфери області
Стислий опис проекту:	Проект передбачає розроблення та супровід упровадження системи енергетичного менеджменту області та включає: - формування алгоритму руху інформаційних потоків, технічних та економічних показників ситуації в енергетичному секторі області для прийняття обґрунтованих управлінських рішень у режимі «on-line»; - розроблення системи моніторингу теплоспоживання будівлями бюджетних закладів, що фінансуються з бюджетів різних рівнів (виходячи з алгоритму функціонування системи та нормованих показників теплоспоживання будівлями, прогнозної та фактичної температури навколишнього середовища система дозволяє визначати прогнозні об'єми теплоспоживання будівлями та проводити моніторинг у режимі «on-line», а також розраховувати показники теплоспоживання для однієї будівлі та їх груп); - розроблення системи моніторингу споживання природного газу відокремленими котельними та котельними централізованих систем теплопостачання (виходячи з алгоритму функціонування системи та нормованих показників теплового навантаження споживачів, а також графіку його зміни, прогнозованих та фактичних температур навколишнього середовища, система дозволяє визначати прогнозні та фактичні об'єми споживання природного газу котельними та проводити моніторинг у режимі «on-line», а також розраховувати показники газоспоживання для

	конкретної системи централізованого теплопостачання або відокремленої котельні, будівлі); - створення єдиного організаційно-економічного механізму мотивації організацій (установ) бюджетної сфери та їх працівників, спрямованого на стимулювання раціонального використання та економії енергоресурсів за рахунок виконання енергозберігаючих і енергоефективних заходів; - розроблення єдиного механізму використання коштів, передбачених в обласному бюджеті на часткове відшкодування відсоткових ставок за залученими у кредитно-фінансових установах коротко- та середньостроковими кредитами, що надаються фізичним особам на упровадження енергозберігаючих технологій
Очікувані результати:	- підвищення ефективності використання енергоресурсів (скорочення на 5-10% від їх базового споживання); - пришвидшення запровадження енергозберігаючих технологій; - покращення якості та прозорості управління в енергетичному секторі регіону; - підвищення мотивації до впровадження енергозберігаючих та енергоефективних заходів у бюджетних установах; - упровадження механізму фінансування енергозберігаючих заходів населенням
Ключові заходи проекту:	- визначення масиву інформації та об'єктів моніторингу; - проведення розрахунків необхідних показників для тестування стану енергетичних систем та об'єктів; - розроблення інформаційної системи; - проведення експрес-енергоаудитів об'єктів, що охоплюються системою моніторингу; - розроблення основних критеріїв та показників оцінювання функціонування систем теплозабезпечення будівель; - розроблення алгоритму функціонування системи, тестове упровадження системи; - розроблення підходів до визначення ефективності споживання енергоресурсів бюджетними установами; - обґрунтування системи фінансового забезпечення мотивації організацій (установ) бюджетної сфери та їх працівників до енергозберігаючих і енергоефективних заходів; - розроблення механізму використання коштів, передбачених в обласному бюджеті на часткове відшкодування відсоткових ставок за залученими у кредитно-фінансових установах коротко- та середньостроковими кредитами, що надаються фізичним особам на впровадження енергозберігаючих технологій
Період здійснення:	2015-2017 роки

Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	200	300	228	728

Джерела фінансування:	Обласний бюджет, субвенції з державного бюджету, кредити, гранти, позики, державний бюджет, місцевий бюджет, інші кошти
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Сумський державний університет (кафедра прикладної гідроаеромеханіки, кафедра комп'ютерних наук, кафедра управління)
Інше:	-

Номер і назва завдання:	1.4.2. Підтримка альтернативної енергетики			
Назва проекту:	**1.16. Переробка лісосічних та інших залишків деревини для виготовлення опалювальних пелетів та брикетів**			
Цілі проекту:	- забезпечення ефективного використання енергоресурсів; - розвиток нових підприємств, використання новітніх технологій у галузі альтернативної енергетики; - забезпечення закладів бюджетної сфери, населення, інших споживачів альтернативними видами палива			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Глухівський, Кролевецький, Середино-Будський, Шосткинський, Ямпільський райони			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	80 тис. осіб			
Стислий опис проекту:	На цей час в області значна кількість лісосічних залишків спалюється або згниває на лісосіках, придорожні смуги автомобільних доріг постійно заростають. Зазначений проект передбачає закупівлю деревоподрібнювальних машин та будівництво цеху з виробництва паливних брикетів або пелетів, що надасть можливість ефективно використовувати відходи деревообробного виробництва та лісозаготівлі, а також забезпечить більшу енергетичну незалежність місцевим громадам			
Очікувані результати:	- започаткування виробництва нових видів палива; - створення енергоефективного виробництва; - створення нових робочих місць; - покращення екологічної ситуації в регіоні			
Ключові заходи проекту:	- розроблення бізнес-плану та техніко-економічного обґрунтування для створення підприємства з переробки відходів деревини; - розроблення статутних та інших документів, реєстрація підприємства; - придбання та встановлення обладнання; - навчання персоналу; - створення повного циклу переробки дров'яних відходів (збирання, подрібнення, транспортування, виробництво брикетів або пелетів, реалізація)			
Період здійснення:	2015-2016 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	4000	2000		6000
Джерела фінансування:	Обласний бюджет, державний бюджет, бізнес			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	ОКАП «Сумиоблагроліс», Сумське обласне управління лісового та мисливського господарства, Служба автомобільних доріг у Сумській області, громади пілотних районів			
Інше:	-			

Номер і назва завдання:	1.4.2. Підтримка альтернативної енергетики
Назва проекту:	**1.17. Реконструкція системи теплозабезпечення міста Шостка з переведенням водогрійних та парових котлів на альтернативні види палива**
Цілі проекту:	Скорочення споживання природного газу за рахунок переходу централізованого опалення та гарячого водопостачання міста Шостка на альтернативні види палива
Територія, на яку проект матиме вплив:	Місто Шостка, Шосткинський район

241

Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Населення міста Шостка та Шосткинського району			
Стислий опис проекту:	Шосткинська ТЕЦ знаходиться в комунальній власності територіальної громади та є монополістом з опалення житлових будинків та соціальних об'єктів. На цей час на тепловій електростанції відсутнє резервне паливо, що є небезпечним у випадку перебоїв з постачанням природного газу. Ураховуючи, що житлово-комунальне господарство є важливою підсистемою паливно-енергетичного комплексу, яка споживає значну частину загального обсягу паливо-енергетичних ресурсів, основною тенденцією світового науково-технічного напрямку в зазначеній галузі є створення нових типів обладнання, здатних спалювати дешеві нетрадиційні види палива (тріски, тирса, утилізоване паливо). У місті Шостка проводиться робота з упровадження проекту, що передбачає реконструкцію котла БКЗ-120-100 ГМ Шосткинської ТЕЦ, який працюватиме на альтернативних видах палива за технологією атмосферного киплячого шару. У реалізації зазначеного проекту можуть бути задіяні прилеглі території в частині заготівлі альтернативних видів палива (відходи деревини тощо), що сприятиме створенню робочих місць, зокрема, у сільській місцевості, а також посилюватиме співпрацю громад			
Очікувані результати:	- підвищення надійності системи теплопостачання комунально-побутовим споживачам міста; - підвищення комфортності проживання населення шляхом гарантованого забезпечення теплом та гарячою водою; - економія природного газу до 30 млн. куб. метрів на рік			
Ключові заходи проекту:	- знесення існуючої майстерні, будівлі колишньої насосної гідрозоловиділення; - спорудження вузлів пересипу та надбункерної галереї, нарощування колон будівлі з встановленням допоміжних опор галереї конвеєру подачі палива в котельню, спорудження перекриття на відмітці для встановлення конвеєру подачі палива в бункер, бункеру біопалива та піску; - огородження галерей конвеєрів та деаераторної етажерки, відділення її від бункерної; - постачання обладнання для реконструкції згідно проекту; - реконструкція котла № 6 згідно проекту зі спорудженням під котлом приямку глибиною до 2 метрів; - виконання необхідного коригування загальностанційних систем і трубопроводів з урахуванням результату реконструкції котла № 6; - виконання теплоізоляційних та обмурувальних робіт; - монтаж електротехнічного обладнання; - навчання обслуговуючого персоналу; - пусконалагоджувальні роботи			
Період здійснення:	2015 рік			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	26200			26200
Джерела фінансування:	Державний бюджет			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Шосткинська міська рада, ТОВ «ШП «Харківенергоремонт»			

242

Інше:	Проекту надано державну підтримку (розпорядження Кабінету Міністрів України від 29.01.2009 р. № 154-р «Про реалізацію пілотного інвестиційного проекту «Реконструкція системи теплозабезпечення м. Шостки з переведенням водогрійних і парових котлів на альтернативні види палива»). Розпорядженням голови Сумської обласної державної адміністрації від 27.05.2009 № 290 затверджено зведений кошторисний розрахунок вартості проекту «Реконструкція системи теплозабезпечення міста Шостка з переведенням водогрійних і парових котлів на альтернативні види палива» у сумі 41100,8 тис. гривень. Наявна проектно-кошторисна документація та експертний висновок територіального управління по Сумській області Державної інспекції з енергозбереження; частково придбано обладнання

Номер і назва завдання:	1.4.3. Стимулювання заходів з енергозбереження
Назва проекту:	**1.18. Впровадження автоматизованої системи регулювання споживання енергоресурсів в обласних установах бюджетної сфери**
Цілі проекту:	- економія теплових ресурсів за рахунок їх ефективного та раціонального використання; - автоматична підтримка комфортних умов експлуатації будівель і споруд, підвищення надійності та ефективності роботи теплових пунктів, об'єднання локальних систем управління теплопунктами в єдиний інформаційний комплекс; - аналіз існуючих схем теплопостачання; - аналіз обсягів спожитої теплової енергії комунальними закладами та житловим фондом
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	200 тис. осіб
Стислий опис проекту:	Автоматизована система моніторингу та управління теплопостачанням призначена для вирішення завдань локального управління споживанням теплових ресурсів, а також централізованого збору та оброблення інформації щодо роботи теплопунктів кожної будівлі і вирішення завдань централізованого управління. Нижчий рівень зазначеної системи являє собою сукупність контролерів індивідуальних теплових пунктів, призначених для управління обладнанням і збору даних з приладів обліку. Система працює в наступних режимах: - автоматичний режим управління обладнанням теплопунктів (виконується регулювання температури теплоносія в системі опалення залежно від температури зовнішнього повітря (при цьому регулювання може здійснюватися залежно від часу доби з використанням режимів вихідних і святкових днів) та підтримується задана температура гарячої води в системі гарячого водопостачання); - місцевий ручний режим управління теплопункту; - дистанційний режим управління з диспетчерського пункту.

	Крім того, контролер здійснює комерційний або технічний облік тепла, води та електроенергії, можливий збір і передача інформації з інших підсистем та приладів (систем пожежної сигналізації, вентиляції тощо)			
Очікувані результати:	- проведення відповідного експерименту (очікуваний результат економії теплоносія складає 30%); - раціональне витрачання та економія теплоресурсів за рахунок інтелектуального управління теплопунктами; - своєчасне виявлення та локалізація аварій у системах тепло- та водопостачання за рахунок оперативного моніторингу; - можливість проведення претензійної роботи з постачальниками за рахунок оперативного контролю над дотриманням якості комунальних послуг, що надаються; - консолідація інформації за всіма споживачами теплоресурсів з можливістю її довготривалого зберігання; - забезпечення доступу до необхідної інформації всім зацікавленим користувачам з дотриманням необхідного рівня інформаційної безпеки; - мінімізація загальної вартості проекту за рахунок застосування типових рішень, однотипного обладнання, програмного забезпечення (уніфікація), модульного принципу побудови системи, що забезпечує збереження інвестицій при поетапному її впровадженні; - мінімізація сукупної вартості володіння системою за рахунок мінімізації витрат на супровід центрального диспетчерського пункту та штат співробітників, що обслуговують систему; - автоматичне ведення комерційного обліку енергоресурсів з мінімізацією впливу людського фактору; - можливість розширення до повномасштабної системи диспетчеризації та управління всіма об'єктами інфраструктури житлово-комунального господарства області за рахунок модульного принципу побудови та наявності механізмів інтеграції з іншими системами (вентиляція, пожежогасіння, споживання електроенергії, холодної води, газу тощо)			
Ключові заходи проекту:	- аналіз існуючої ситуації з теплопостачанням в області; - розроблення технічного завдання по кожному тепловому вузлу; - погодження схеми встановлення відповідного обладнання з теплопостачальною організацією; - закупівля, встановлення обладнання; - створення автоматизованої системи контролю регулювання та споживання енергоресурсів; - створення комунального підприємства для реалізації проекту; - навчання персоналу			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	28700	28700	28700	86100
Джерела фінансування:	Місцеві бюджети, обласний бюджет, державний бюджет, міжнародні фонди			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Комунальне та приватне підприємство			
Інше:	-			

Проекти програми 2. Розвиток сільських територій

Проекти напряму 2.А. Підвищення рівня ефективності виробництва в аграрному секторі

Номер і назва завдання:	2.1.1. Технологічне переоснащення діючих та створення високотехнологічних нових підприємств виробництва та переробки сільськогосподарської продукції
Назва проекту:	**2.1. Розвиток селекційно-насінницько-продовольчого картоплярства на принципах сільськогосподарської обслуговуючої кооперації**
Цілі проекту:	- зміцнення матеріально-технічної бази Сумського національного аграрного університету (далі – СНАУ) для проведення селекційно-насінницької роботи по картоплі; - покращення сортового та репродукційного складу картоплі у фермерських та одноосібних сільських господарствах; - підвищення продуктивності площ; - збільшення доходів сільського населення; - створення нових робочих місць; - покращення соціальної інфраструктури сільської місцевості
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	СНАУ, регіональні виробники насіннєвої та продовольчої картоплі, до 20 тис. одноосібних сільських господарств
Стислий опис проекту:	- створення нових нематодостійких високопродуктивних сортів картоплі, адаптованих до умов регіону, що дасть можливість оптимізувати сортовий склад культури; - розроблення і впровадження адаптивних методів насінництва в окремих фермерських господарствах (1-2 в районі) на основі кооперації з Інститутом проблем картоплярства північно-східного регіону СНАУ, що забезпечить потребу регіональних виробників товарної картоплі у високоякісному посадковому матеріалі; - покращення репродукційного стану сортів картоплі в особистих селянських господарствах дозволить формувати значні партії товарної картоплі високої якості для реалізації в інших регіонах України, а також за кордоном
Очікувані результати:	- створення 1-2 нових сортів картоплі селекції СНАУ, що сприятиме оптимізації регіонального сортового складу; - підвищення рівня соціально-економічного розвитку сільської місцевості області; - створення нових робочих місць; - збільшення відрахування до місцевих бюджетів; - покращення інфраструктури села; - забезпечення збереження у виробничих умовах біоресурсного потенціалу нових сортів сучасними методами насінництва; - вирощення товарних партій картоплі конкурентоздатних сортів
Ключові заходи проекту:	- створення та розмноження нематодостійких сортів картоплі селекції СНАУ; - підвищення репродукційного складу посівів картоплі дрібних товаровиробників області; - сортозаміна та дотримання науково-обґрунтованих строків

245

	сортооновлення посадкового матеріалу картоплі; - оновлення матеріально-технічної бази Інституту проблем картоплярства північно-східного регіону СНАУ; - підвищення рівня знань виробників товарної картоплі; - формування істотних партій високоякісної товарної картоплі			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	420	500	800	1720
Джерела фінансування:	Кошти агроформувань, міжнародні донори			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив регіонального рівня, СНАУ			
Інше:	-			

Номер і назва завдання:	2.1.2. Підтримка розвитку фермерства
Назва проекту:	**2.2. Створення і функціонування навчально-консультаційного центру для фермерів і особистих селянських господарств з питань сільськогосподарського виробництва**
Цілі проекту:	- збільшення доходів сільського населення; - підвищення продуктивності праці, земельних угідь та тварин; - збереження родючості ґрунтів
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	1 тис. осіб
Стислий опис проекту:	У значній кількості фермерських та особистих селянських господарств урожайність сільськогосподарських культур і продуктивність тварин значно поступається великотоварному виробництву внаслідок низького рівня кваліфікації господарів, використання застарілих сортів, технологій, засобів виробництва та сівозмін. Зазначений проект спрямовано на підвищення ефективності та конкурентоздатності фермерських господарств шляхом підвищення фахової кваліфікації працівників та впровадження сучасних наукових розробок. У результаті його реалізації передбачається створення демонстраційних селекційних та технологічних полігонів, закладення варіантів високопродуктивних екологічних сівозмін, проведення висококваліфікованими науковцями семінарів, майстер-класів, тренінгів тощо
Очікувані результати:	- підвищення урожайності сільськогосподарських культур, продуктивності тварин у фермерських та селянських господарствах; - збереження родючості ґрунтів; - покращення добробуту сільського населення
Ключові заходи проекту:	- складання програми діяльності навчально-консультаційного центру та формування групи консультантів-дорадників; - створення демонстраційних полігонів; - розміщення інформації про центр у мережі Інтернет; - організація і проведення семінарів, майстер-класів, консультацій та інших заходів
Період здійснення:	2015-2017 роки

Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Разом
	150	150	150	450
Джерела фінансування:	Обласний бюджет, підтримка міжнародних організацій			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Інститут сільського господарства Північного Сходу Національної академії аграрних наук України			
Інше:	-			

Номер і назва завдання:	2.1.3. Стимулювання нетрадиційних видів агровиробництва
Назва проекту:	**2.3. Консалтинг з нетрадиційних видів агровиробництва**
Цілі проекту:	- розширення асортименту агропродукції на ринках; - підвищення обізнаності населення щодо можливості вирощування нетрадиційних видів агропродукції; - підвищення зайнятості населення; - зростання доходів селянських господарств
Територія, на яку поширюється проект:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Сільське населення Сумської області
Стислий опис проекту:	Реалізація проекту передбачає проведення інформаційно-консультаційної роботи серед сільського населення щодо можливості ведення господарської діяльності з виробництва нетрадиційних видів агропродукції (зокрема, горіхів, ягід, фруктів, квасолі, бобів, сорго, коноплі, льону, гарбузового насіння, лікарських рослин тощо). Зазначена інформаційно-консультаційна робота проводитиметься Центром розвитку сільських територій Сумського національного аграрного університету шляхом проведення семінарів, надання консультацій, друкованих видань (рекомендацій, довідників)
Очікувані результати:	- підвищення зайнятості в сільській місцевості; - зростання рівня добробуту сільського населення; - поповнення сільськогосподарського ринку нетрадиційною агропродукцією
Ключові заходи проекту:	- розроблення концепції, змісту, форм проведення консультацій з нетрадиційних видів агровиробництва; - підготовлення та проведення рекламних заходів, спрямованих на підвищення зацікавленості сільського населення брати участь у розвитку нетрадиційного агровиробництва (розміщення реклами в районних газетах, інформації на центральних, місцевих Інтернет-сайтах); - укладення партнерських договорів з районними управліннями агропромислового розвитку, центрами зайнятості, навчальними професійними закладами, сільськими, селищними радами тощо; - формування груп учасників (щонайменше по 1 представнику від сільської та селищної ради, тобто 422 учасники з 18 районів області); - проведення виїзних семінарів та майстер-класів; - інформування щодо результатів роботи через засоби масової інформації (підготовлення статей, повідомлень у районні та обласні газети, Інтернет-сайти, усього не менше 40 інформацій)
Період здійснення:	2015-2017 роки

Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	2015 рік	2016 рік	2017 рік	Разом
	200	200	200	600
Джерела фінансування:	Міжнародні донори, обласний бюджет, державний бюджет			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Сумський національний аграрний університет, громадські організації			
Інше:	-			

Номер і назва завдання:	2.1.4. Розвиток органічного землеробства та виробництва продуктів харчування
Назва проекту:	**2.4. Започаткування виробництва органічної сільськогосподарської продукції у фермерських та індивідуальних селянських господарствах області**
Цілі проекту:	- організація семінарів, лекцій для фермерських та особистих селянських господарств з навчання та впровадження екологічної культури у районах області; - видавництво навчальної літератури, рекламної продукції для розвитку органічного виробництва серед фермерів та особистих селянських господарств; - підготовлення фахівців з органічних технологій в області; - збереження та відновлення ґрунтів органічними технологіями
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	- садівники – 1 тис. осіб; - селяни, які мають до 0,5 га – 1 тис. осіб; - особисті селянські господарства (від 2 га до 5 га) – 500 господарств; - фермерські господарства (від 50 га до 300 га) – 200 господарств
Стислий опис проекту:	- розроблення методичної літератури з органічних технологій; випуск методичної, навчальної літератури, рекламної продукції з органічного виробництва; - проведення семінарів, лекцій та інших навчальних заходів з органічних технологій; - сертифікація господарств з виробництва органічної продукції (система самоконтролю); - розроблення плану розвитку мережі зберігання, логістики, первинної переробки та збуту органічної продукції в закладах області; - розроблення плану розвитку органічного виробництва до 2020 року
Очікувані результати:	- забезпечення гарантованого збуту чистої продукції для дітей; - створення контролюючого органу з виробництва чистої продукції; - підготовлення 25-50 інструкторів-фахівців з органічних технологій; - проведення навчання для зацікавлених слухачів (від 1 тис. осіб до 2,5 тис. осіб з сільських територій); - розроблення плану розвитку органічного виробництва до 2020 року в Сумській області

248

Ключові заходи проекту:	- створення координаційного органу з упровадження органічних технологій; - підготовка спеціалістів і зацікавлених осіб для впровадження технологій; - організація виробництва, визначення якості та збут продукції			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	120	120	120	360
Джерела фінансування:	Обласний бюджет, місцевий бюджет, державний бюджет, публічно-приватне партнерство, бізнес, міжнародні донори			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	- обласна та місцева влада, що створюють рівні умови для нового ринку (органічного виробництва); - до 15 інструкторів-фахівців з органічних технологій; - фермери та особисті селянські господарства; - експерти-консультанти з органічних технологій			
Інше:	-			

Проекти напряму 2.В. Розвиток сільських територій та периферії навколо малих міст

Номер і назва завдання:	2.2.1. Розвиток сучасних форм кооперації в аграрному секторі
Назва проекту:	**2.5. Створення та підтримка 8 різноспеціалізованих сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів**
Цілі проекту:	- створення нових робочих місць; - підвищення доходів сільського населення; - збільшення обсягів виробництва продукції; - стабілізація ціноутворення на сільськогосподарську продукцію; - створення вигідних умов для перероблення та збуту сільськогосподарської продукції, розбудови виробничої та соціальної інфраструктури у сільській місцевості
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, до 15 тис. особистих селянських господарств
Стислий опис проекту:	Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, як правило, є «кооперативами одного села», мають слабку матеріальну та фінансову основу, що дозволяє сумніватись у їх здатності до швидкого саморозвитку. Досвід розвитку кооперативів свідчить, що однією з причин, що перешкоджає їх створенню, є те, що на початку діяльності у них не вистачає коштів на покриття витрат із створення та адміністрування. Закупівля обладнання для кооперативів дозволить швидшими темпами пройти процес становлення та перейти до сталого розвитку
Очікувані результати:	- створення 7-8 різноспеціалізованих (молочних, з обробітку ґрунту, заготівельних, м'ясних, багатофункціональних) модельних сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів; - підвищення соціально-економічного розвитку сільської місцевості області шляхом створення нових робочих місць, збільшення доходів або зменшення витрат сільського населення, зростання надходжень до місцевих бюджетів, розбудови інфраструктури села

Ключові заходи проекту:	- розроблення бізнес-планів розвитку кооперативів; - здійснення конкурсного відбору проектів; - надання фінансової підтримки відібраним кооперативам; - контроль виконання бізнес-планів			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	3000	5000	6000	14000
Джерела фінансування:	Кошти сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів, місцевих бюджетів, міжнародних донорських організацій			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи			
Інше:	-			

Номер і назва завдання:	2.2.2. Підтримка розвитку неаграрних видів бізнесу в сільських територіях. 3.2.2. Створення дієвих механізмів мобілізації мешканців до вирішення місцевих проблем
Назва проекту:	**2.6. Створення комунальних підприємств/кооперативів для обслуговування мереж водогонів, благоустрою, збору та утилізації твердих побутових відходів, надання ритуальних послуг у сільській місцевості**
Цілі проекту:	- підвищення комфорту проживання сільських мешканців обраних громад; - формування нових моделей надання комунальних послуг; - об'єднання ресурсів громад і приватно-громадського партнерства
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область, 5 районів, відібрані за конкурсом
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	25-30 тис. осіб
Стислий опис проекту:	- створення у 5 районах підприємств, що забезпечуватимуть обслуговування комунальної інфраструктури, переданої на баланс сільських рад від сільськогосподарських підприємств, та надання послуг населенню, на основі щонайменше 2 форм організації (комунального підприємства спільної власності, приватно-громадського партнерства) та досвіду існуючих сервісних організацій («комунальний кластер» Сумського району); - організація формування мережі взаємопідтримки та поширення позитивного досвіду між сервісними організаціями, що надають комунальні послуги у сільській місцевості; - відпрацювання ефективних моделей надання комунальних послуг у сільській місцевості для подальшого розповсюдження
Очікувані результати:	- 25-30 тис. жителів сільської місцевості отримають доступ до якісних комунальних послуг; - покращення благоустрою та екологічного стану 5 об'єднань громад; - створення механізму утримання та розвитку комунальної інфраструктури обраних громад; - відпрацювання ефективної моделі надання комунальних послуг у сільській місцевості для подальшого розповсюдження

Ключові заходи проекту:	- конкурсний відбір 5 об'єднань сільських громад, побудованих за кущовим принципом; - створення обслуговуючих підприємств та формування регуляторної бази їх діяльності; - побудова інституційної та технічної спроможності обслуговуючих підприємств з надання послуг, визначених технічним завданням (комплектація технікою та обладнанням, навчання менеджменту); - підтримка організації роботи обслуговуючих підприємств; - мобілізація громад; - опрацювання механізмів забезпечення своєчасної оплати послуг та громадського контролю за їх якістю; - проведення робіт з реконструкції або побудови пілотних об'єктів (упровадження елементів економії – заміна насосів, мереж тощо, будівництво нових мереж водогонів, благоустрій) на основі мобілізації та дольової участі громадян/громад; - вивчення, узагальнення, розповсюдження позитивного досвіду			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	10000	2000	30	12030
Джерела фінансування:	Обласний бюджет, районний бюджет, бюджети сільських рад, дольові внески громадян			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Об'єднання/партнерства сільських рад області, Департамент містобудування, архітектури та житлово-комунального господарства Сумської обласної державної адміністрації, управління та відділи комунального господарства районних державних адміністрацій, Сумська обласна рада, районні ради, місцеві сервісні підприємства обраних громад, Агенція регіонального розвитку			
Інше:	-			

Номер і назва завдання:	2.2.1. Розвиток сучасних форм кооперації в аграрному секторі. 2.2.2. Підтримка розвитку неаграрних видів бізнесу в сільських територіях. 2.2.3. Удосконалення підготовки фахівців для малого бізнесу в сільській місцевості. 2.2.4. Сприяння самозайнятості у сільській місцевості
Назва проекту:	**2.7. Консультаційна (дорадча) підтримка сільськогосподарських товаровиробників усіх форм власності**
Цілі проекту:	- підвищення спроможності суб'єктів господарювання та жителів сільських територій вирішувати економічні проблеми самостійно; - підвищення рівня знань і вдосконалення практичних навичок прибуткового господарювання (виробництво та реалізація продукції, зокрема, її сертифікація) суб'єктами малого підприємництва, що здійснюють діяльність у сільській місцевості, та сільським населенням; - сприяння перетворенню особистих селянських господарств у сімейні фермерські господарства, інші підприємницькі структури; - підтримання формування мережі сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів; - підготовлення та проведення навчання основам диверсифікації господарської діяльності в сільській місцевості шляхом розвитку

	несільськогосподарського підприємництва (у тому числі надання соціально-побутових послуг, виробництво товарів першої необхідності, розвиток народних ремесел, зеленого туризму тощо); - підтримання ініціатив із створення малих підприємств у сільській місцевості (сільськогосподарських та несільськогосподарських); - наближення дорадчих послуг до виробників сільськогосподарської продукції
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Понад 1 тис. сільськогосподарських товаровиробників різних форм власності та сільських жителів області
Стислий опис проекту:	- уточнення потреб суб'єктів господарювання, сільських жителів та громад у знаннях та навичках прибуткового господарювання (відповідно до місцевих особливостей); - створення навчальних програм відповідно до виявлених потреб; - проведення навчання зацікавлених осіб; - розроблення бізнес-планів із перетворення особистих селянських господарств у підприємницькі структури; - підтримання створення модельних сімейних ферм та інших підприємницьких структур на базі особистих селянських господарств; - підготовлення та проведення навчальних заходів із потенційними приватними підприємцями; - виявлення можливостей для створення та розвитку несільськогосподарського бізнесу в селах, пошук зацікавлених осіб та їх підтримка на етапі становлення; - навчання сільського населення основам сільськогосподарської кооперації; - пошук лідерів майбутніх кооперативів; - дорадча підтримка громад у процесі створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів; - дорадчий супровід діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів; - підготовлення та проведення навчання з основ створення місцевих пекарень, перукарень, зеленого туризму, виробництва товарів першої необхідності, народних промислів тощо; - проведення навчання з основ домашньої економіки для сільських жінок; - виявлення осіб, здатних створити нові приватні малі підприємства, їх підтримка на початку діяльності; - залучення до надання дорадчих послуг науковців, освітян, школярів, практиків бізнесу, формування не менше 6 як формальних, так і неформальних осередків сільськогосподарської дорадчої діяльності; - надання допомоги суб'єктам господарювання, сільським жителям, громадам у залученні ресурсів для реалізації розроблених проектів, у тому числі ресурсів, сконцентрованих у містах; - проведення соціально-економічних замірів ефективності проекту; - поширення інформації щодо успішних прикладів діяльності, у тому числі новостворених суб'єктів

<table>
<tr><td>Очікувані результати:</td><td colspan="4">- підготовлення щонайменше 10 спеціальних навчальних програм відповідно до виявлених потреб;
- проведення 120 навчальних заходів, у тому числі для сільських жінок та шкільної молоді;
- надання понад 1 тис. індивідуальних і колективних консультацій;
- розроблення щонайменше 6 взірцевих бізнес-планів із перетворення особистих селянських господарств у підприємницькі структури;
- розроблення щонайменше 6 взірцевих бізнес-планів із створення суб'єктів несільськогосподарського підприємництва (перукарні, пекарні, зелений туризм, народні промисли тощо);
- надання підтримки в організації 6 сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;
- забезпечення постійного доступу до дорадчих послуг щонайменше 6 сільським громадам;
- зростання зайнятості та доходів сільського населення, підвищення їх рівня життя.
Крім того, до найбільш важливих, але малоймовірних у короткостроковій перспективі, результатів реалізації проекту слід віднести сформовану здатність населення самостійно приймати виважені економічні рішення, прогнозувати їх результати та самостійно нести відповідальність за них</td></tr>
<tr><td>Ключові заходи проекту:</td><td colspan="4">- надання консультацій (в офісі, відкриття «гарячої» телефонної лінії, через мережу Інтернет);
- проведення тематичних (виїзних) семінарів та виставок, зборів, засідань у форматі «круглого столу»;
- організація виступів на телебаченні та радіо;
- забезпечення публікацій у газетах, видання тематичних брошур та інформаційних листів</td></tr>
<tr><td>Період здійснення:</td><td colspan="4">2015-2017 роки</td></tr>
<tr><td>Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:</td><td>2015 рік</td><td>2016 рік</td><td>2017 рік</td><td>Разом</td></tr>
<tr><td></td><td>200</td><td>300</td><td>350</td><td>850</td></tr>
<tr><td>Джерела фінансування:</td><td colspan="4">Міжнародні донори, обласний бюджет, місцевий бюджет, ресурси суб'єктів господарювання та населення</td></tr>
<tr><td>Ключові потенційні учасники реалізації проекту:</td><td colspan="4">Безпосередньо – громадська організація «Сумський обласний аграрний дорадчий центр «Агродорада».
Партнери – органи виконавчої влади та місцевого самоврядування, фермери, кооператори та їх організації, місцеві громади, професійні організації, наукові та навчальні заклади, бізнес-організації, засоби масової інформації</td></tr>
<tr><td>Інше:</td><td colspan="4">Знання та практичні навички мають стати рушійною силою, що допоможе сільськогосподарським товаровиробникам, сільському населенню та громадам перетворитись із об'єктів у суб'єкти процесів розвитку сільських територій та периферії навколо малих міст</td></tr>
</table>

Номер і назва завдання:	2.2.3. Удосконалення підготовки фахівців для малого бізнесу в сільській місцевості
Назва проекту:	**2.8. Консультування з питань виробництва та реалізації органічної продукції**
Цілі проекту:	- розширення асортименту агропродукції; - підвищення рівня екологічної безпеки; - підвищення обізнаності сільськогосподарських виробників у сфері виробництва органічної продукції
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Сільське населення Сумської області
Стислий опис проекту:	Важливим фактором зростання якості сільськогосподарської продукції та розширення її асортименту є підвищення ефективності взаємодії консультантів із клієнтськими організаціями, зокрема, у сфері виробництва агропродукції. У зв'язку з цим необхідним є надання професійної допомоги керівним працівникам підприємств з виробництва сільськогосподарської продукції, що бажають спеціалізуватись в органічному землеробстві та забезпечувати ринок органічною продукцією. Проект спрямовано на створення консалтингової служби з підтримки виробників органічної сільськогосподарської продукції в області
Очікувані результати:	- розширення асортименту агропродукції на сільськогосподарських ринках області; - підвищення рівня обізнаності виробників сільськогосподарської продукції в сфері виробництва органічної продукції; - створення нових виробництв органічної продукції та, відповідно, нових робочих місць
Ключові заходи проекту:	- створення консультативної служби (школи) для пропаганди, вивчення та розвитку виробництва органічної продукції на базі створеного Центру розвитку органічної продукції та землеробства Сумського національного аграрного університету; - дослідження ресурсного потенціалу, у тому числі виробників сільськогосподарської продукції та фермерів, зацікавлених у виробництві та реалізації органічної продукції; - проведення опитування серед сільськогосподарських підприємств та фермерів – потенційних виробників органічної продукції (усього 250 підприємств та фермерів) та формування 18 цільових груп (відповідно до кількості районів області); - створення сайту «Центр органічного землеробства» (2015 рік); - проведення майстер-класів (на теми: «Особливості вирощування органічної овочевої продукції (капуста, картопля, буряк, морква)»; «Особливості вирощування органічної плодово-ягідної продукції (смородина, яблуні, груші, виноград)»; «Ветеринарно-санітарна експертиза та якість і безпека продукції тваринництва»); - проведення семінарів (на теми: «Можливості державної підтримки для розвитку органічного сектору»; «Досвід та виклики реалізації органічної продукції»); - проведення засідань у форматі «круглих столів» (на теми: «Сертифікація органічної продукції в Україні та Європейському Союзі»; «Агрономічні особливості вирощування органічної

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">продукції»; «Економічна ефективність виробництва органічної продукції та бізнес-планування»);
- надання постійних консультацій (телефоном, у режимі «on-line»);
- організація «Днів поля» та «Днів ферми»;
- проведення сертифікації підприємств виробників органічної продукції (2016 рік);
- участь у виставках з органічної продукції («Органічний ярмарок», «ECO Expo» тощо);
- постійне розміщення інформації на Інтернет-сайтах та її систематична актуалізація</td></tr>
<tr><td>Період здійснення:</td><td colspan="4">2015-2017 роки</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:</td><td>2015 рік</td><td>2016 рік</td><td>2017 рік</td><td>Разом</td></tr>
<tr><td>200</td><td>200</td><td>200</td><td>600</td></tr>
<tr><td>Джерела фінансування:</td><td colspan="4">Обласний бюджет, місцеві бюджети</td></tr>
<tr><td>Ключові потенційні учасники реалізації проекту:</td><td colspan="4">Сумський національний аграрний університет, громадські організації</td></tr>
<tr><td>Інше:</td><td colspan="4">-</td></tr>
</table>

<table>
<tr><td>Номер і назва завдання:</td><td>2.2.4. Сприяння самозайнятості у сільській місцевості</td></tr>
<tr><td>Назва проекту:</td><td>2.9. Створення та підтримка шкільних гуртків народних ремесел</td></tr>
<tr><td>Цілі проекту:</td><td>- збереження традиційних народних ремесел та вдосконалення навичок дітей і молоді області;
- збагачення індивідуального досвіду дітей у сфері народних промислів України;
- зростання самозайнятості населення сільських територій області</td></tr>
<tr><td>Територія, на яку проект матиме вплив:</td><td>Сільські місцевості Сумської області</td></tr>
<tr><td>Орієнтовна кількість отримувачів вигод:</td><td>Учнівська та студентська молодь Сумської області</td></tr>
<tr><td>Стислий опис проекту:</td><td>Народне мистецтво характеризує національні особливості українського народу та локальні відмінності етнографічних груп.
Інтерес до історичних, художніх, мистецьких цінностей постійно зростає, тому актуальним є питання збереження народних звичаїв та традицій.
Збереження традицій можливе за допомогою проведення відповідної культурно-просвітницької діяльності, зокрема, культурно-масових заходів та фольклорних свят, музейної діяльності тощо.
Майстри народних ремесел на сьогодні не мають можливості передати набуті навички молоді. Тому важливим є розроблення та впровадження навчальних методик і програм, спрямованих на стимулювання інтересу молоді та залучення її потенціалу до відновлення традиційних українських навичок та культури.
Проект передбачає розроблення та впровадження інструментів, що допоможуть залучити молодь до відновлення та запобігання зникненню традиційних народних ремесел</td></tr>
<tr><td>Очікувані результати:</td><td>- створення умов для виховання у сільської молоді громадянської самосвідомості, правильного уявлення щодо культури, побуту, звичаїв, обрядів, традицій українського народу;</td></tr>
</table>

	- залучення шкільної молоді до вирішення суспільно значущих проблем, процесу самореалізації, самоорганізації, самоуправління; - підвищення обізнаності молоді області щодо традицій та народних промислів; - створення шкільних гуртків освітніх закладів, орієнтованих на підтримку розвитку народних ремесел; - підвищення потенціалу самозайнятості молоді сільської місцевості
Ключові заходи проекту:	- аналіз потреб молоді сільської місцевості, яка братиме участь у впровадженні проекту, у покращенні знань щодо традицій та народних промислів; - оцінка готовності сільської молоді брати участь у впровадженні проекту; - поширення інформації щодо проекту серед шкільної молоді сільських районів області; - формування груп шкільних гуртків з підтримки розвитку народних ремесел; - проведення занять у шкільних гуртках із залученням місцевих майстрів народних ремесел для передачі набутих навичок молоді; - виготовлення під час занять виробів народних ремесел; - організація та проведення народних фольклорних свят; - співпраця з музеями етнографії та українського побуту, іншими культурно-просвітницькими закладами; - забезпечення систематичного інформування щодо проектно-просвітницької діяльності шкільних гуртків народних ремесел (за допомогою шкільних Інтернет-сайтів, сайтів Сумського національного аграрного університету, сільських рад, районних державних адміністрацій, веб-порталу місцевих органів виконавчої влади Сумської області)
Період здійснення:	2015-2017 роки

Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	200	200	200	600

Джерела фінансування:	Обласний бюджет, місцеві бюджети
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Сумський національний аграрний університет, громадські організації
Інше:	-

Номер і назва завдання:	2.2.5. Розвиток медичної допомоги в сільських територіях у рамках медичної реформи
Назва проекту:	**2.10. Покращення якості медичної допомоги у сільських амбулаторіях загальної практики – сімейної медицини**
Цілі проекту:	- підвищення доступності медичної допомоги для населення сільських територій; - зростання рівня задоволеності населення сільських територій наданою медичною допомогою
Територія, на яку проект матиме вплив:	Білопільський, Лебединський, Недригайлівський, Охтирський, Роменський, Сумський райони
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Сільське населення районів – до 173,2 тис. осіб

256

Стислий опис проекту:	Низький рівень задоволеності населення сільських територій якістю отриманої медичної допомоги актуалізує необхідність розроблення шляхів її підвищення. У рамках проекту передбачається досягнення сталих змін у процесах забезпечення якості медичної допомоги у сільських амбулаторіях загальної практики – сімейної медицини, а саме: - створення системи управління якістю медичного обслуговування на принципах системи безперервного покращення якості медичної допомоги; - формування платформи застосування мобільних технологій у сільських амбулаторіях загальної практики – сімейної медицини; - підвищення рівня задоволеності сільського населення отриманою медичною допомогою в результаті покращення її доступності			
Очікувані результати:	- створення системи управління якістю медичної допомоги у сільських амбулаторіях загальної практики – сімейної медицини із застосуванням мобільних технологій; - навчання лікарів загальної практики – сімейної медицини принципам системи безперервного покращення якості медичного обслуговування; - підвищення доступності медичної допомоги для населення сільських територій; - підвищення рівня задоволеності населення сільських територій наданою медичною допомогою			
Ключові заходи проекту:	- розроблення нормативної бази управління якістю медичної допомоги у сільських амбулаторіях загальної практики – сімейної медицини; - навчання лікарів загальної практики – сімейної медицини принципам системи безперервного покращення якості медичного обслуговування; - підготовлення та друк методичних матеріалів щодо впровадження принципів системи безперервного покращення якості медичного обслуговування у сільських амбулаторіях загальної практики – сімейної медицини; - проведення медико-соціологічного опитування сільського населення щодо рівня задоволеності отриманою медичною допомогою; - проведення медико-соціологічного опитування лікарів загальної практики – сімейної медицини з питань, що потребують вирішення в системі первинної допомоги; - упровадження мобільних технологій у діяльність сільських амбулаторій загальної практики – сімейної медицини			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	100	100	100	300
Джерела фінансування:	Обласний бюджет, державний бюджет			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Медичний інститут Сумського державного університету, управління охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації			
Інше:	-			

Номер і назва завдання:	2.2.5. Розвиток медичної допомоги в сільських територіях у рамках медичної реформи
Назва проекту:	**2.11. Розвиток Центрів первинної медико-санітарної допомоги**
Цілі проекту:	- удосконалення надання медичної допомоги жителям села; - підвищення рівня ранньої діагностики захворювань у сільських мешканців; - забезпечення доступності до якісної кваліфікованої медичної допомоги жителів сільських територій; - зниження онкозанедбаності та рівня захворюваності на деструктивні форми туберкульозу
Територія, на яку проект матиме вплив:	18 сільських адміністративних районів Сумської області
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	До 860 тис. осіб
Стислий опис проекту:	Основною метою проекту є забезпечення населення якісною та своєчасною кваліфікованою медичною допомогою. На цей час існують певні проблеми функціонування галузі охорони здоров'я області, зокрема: - недостатня забезпеченість міськими (0,32 на 10 тис. відповідного населення при нормативі – 1,96) та сільськими (3,68 при нормативі – 3,3) амбулаторіями; - незадовільне кадрове забезпечення, особливо в сільській місцевості (укомплектованість лікарських посад в сільських амбулаторіях та дільничних лікарнях становить 66%, середніх медичних працівників фельдшерських та фельдшерсько-акушерських пунктів – 98%; без лікарів залишаються 14 амбулаторій, без фельдшерів – 14 фельдшерсько-акушерських та фельдшерських пунктів; у 21 амбулаторії та 46 фельдшерсько-акушерських та фельдшерських пунктах працюють сумісники); - недостатня матеріально-технічна база лікувальних закладів (до 70% діагностичної апаратури вичерпали свій ресурс; оснащеність центрів первинної медико-санітарної допомоги становить 61,5%, сімейних амбулаторій – 64,1%, фельдшерсько-акушерських та фельдшерських пунктів – 57,9%; без автомобілів залишаються 23 амбулаторії). У результаті реалізації зазначеного проекту передбачається покращення матеріально-технічної та лікувально-діагностичної бази лікувально-профілактичних закладів первинної ланки, придбання необхідного автотранспорту
Очікувані результати:	- забезпечення жителів сільської місцевості доступною якісною та своєчасною кваліфікованою медичною допомогою всіх рівнів; - підвищення своєчасно виявлених захворювань серед сільських жителів; - зниження онкозанедбаності та захворюваності на деструктивні форми туберкульозу серед сільського населення
Ключові заходи проекту:	- розроблення пакету організаційно-правової документації на створення Центрів первинної медико-санітарної допомоги, міських та селищних амбулаторій; - підготовлення організаційного, кадрового та фінансового забезпечення Центрів первинної медико-санітарної допомоги, міських та селищних амбулаторій;

258

	- матеріально-технічне оснащення створених Центрів первинної медико-санітарної допомоги та сімейних амбулаторій відповідно до Примірного табеля оснащення; - закупівля автотранспорту для створених Центрів первинної медико-санітарної допомоги			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	5000	10000	35000	50000
Джерела фінансування:	Обласний бюджет, місцевий бюджет, державний бюджет, позабюджетні надходження, приватні інвестори			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Управління охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації, лікувально-профілактичні заклади, органи місцевого самоврядування, громадські та благодійні організації			
Інше:	-			

Номер і назва завдання:	2.2.5. Розвиток медичної допомоги в сільських територіях у рамках медичної реформи
Назва проекту:	**2.12. Створення Шосткинської міжрайонної лікарні-хоспісу**
Цілі проекту:	- забезпечення доступності хронічним хворим старших вікових груп, інвалідам, післяопераційним хворим, іншим контингентам осіб до цілодобового кваліфікованого догляду; - надання медичної та соціальної допомоги, включаючи забезпечення підтримуючого, у тому числі довготривалого, лікування, психологічної та соціальної підтримки та реабілітації
Територія, на яку проект матиме вплив:	Шосткинський, Ямпільський райони
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	1,56 тис. осіб (хронічні хворі, інваліди, особи похилого віку, немічні особи), які потребують надання кваліфікованого підтримуючого лікування, у тому числі довготривалого, а також ефективного знеболення
Стислий опис проекту:	Проектом передбачається проведення реорганізації Шосткинської районної лікарні в сучасний хоспіс з метою: - надання кваліфікованого підтримуючого лікування, у тому числі довготривалого, хронічним хворим, інвалідам, особам похилого віку, немічним особам; - медичного догляду за хронічними хворими з довготривалим перебігом хвороби, інвалідами, особами старших вікових груп, іншими контингентами осіб, які потребують стороннього догляду; - надання госпіталізованим хворим активної психологічної, соціальної підтримки, здійснення заходів з медичної та соціально-психологічної реабілітації хронічних хворих та інвалідів; - проведення курсів профілактичного лікування хронічних хворих з метою попередження тяжких загострень та ускладнень хвороб та інвалідизації
Очікувані результати:	- створення умов для лікування хворих, які потребують паліативної допомоги; - забезпечення доступності невиліковних хворих до медичної допомоги в умовах стаціонару

259

Ключові заходи проекту:	- юридичне оформлення зміни профілю Шосткинської районної лікарні в Шосткинську міжрайонну лікарню-хоспіс; - проведення реконструкції існуючих приміщень; - придбання медичного обладнання; - навчання медичного персоналу			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	2000	500	500	3000
Джерела фінансування:	Обласний бюджет, державний бюджет, місцеві бюджети			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Управління охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації, Шосткинська районна державна адміністрація			
Інше:	-			

260

Проекти програми 3. Розвиток людського капіталу

Проекти напряму 3.А. Підвищення адаптивності населення до потреб ринку праці

Номер і назва завдання:	3.1.1. Удосконалення системи підготовки молоді до умов регіонального ринку праці. 3.1.2. Формування сучасної системи підготовки кадрів для потреб регіональної економіки, у тому числі розвиток системи освіти впродовж життя
Назва проекту:	**3.1. Розвиток регіональних Малих академій наук Сумської області та створення на їх основі Комп'ютерної академії**
Цілі проекту:	- залучення дітей, учнівської молоді кожного районного центру до теоретичної та практичної підготовки у сфері ІТ технологій; - привернення уваги учнів, студентів, педагогічних працівників загальноосвітніх та професійних закладів, викладацько-професорського складу вищих навчальних закладів, широких кіл громадськості до науково-дослідницької діяльності учнівської молоді в рамках Малої академії наук України
Територія, на яку проект матиме вплив:	Районні центри Сумської області
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Учні 8-11 класів районних центрів області (понад 1,2 тис. учнів)
Стислий опис проекту:	Створення відділень Малої академії наук у районних центрах (або фінансова підтримка вже існуючих Малих академій наук) та запровадження на їх основі Комп'ютерної академії надасть можливість школярам міст та районів реалізувати свої творчі здібності. Крім того, зазначені заклади можуть стати координаційними центрами роботи з обдарованою молоддю в сфері ІТ технологій. Комп'ютерна академія передбачає навчання за наступними напрямками на вибір: комп'ютерна графіка та дизайн; мережеві технології та мережеве адміністрування; розроблення програмного забезпечення; робототехніка
Очікувані результати:	- покращення реалізації державної політики у сфері позашкільної освіти щодо виявлення, розвитку, підтримки обдарованої молоді, стимулювання її творчого потенціалу, розвитку дослідницької діяльності школярів у сфері ІТ технологій; - завершення формування матеріально-технічної бази відділень; - організація навчання учнів за очною та заочною формами у Комп'ютерній академії
Ключові заходи проекту:	- аналіз учнівського контингенту, визначення чисельності бажаючих навчатись в Малій академії наук за освітнім проектом у сфері ІТ технологій; - створення банку даних досвідчених викладачів відділень з числа педагогів загальноосвітніх та викладачів вищих навчальних закладів; - забезпечення гурткової Комп'ютерної академії приміщеннями на базі загальноосвітніх навчальних закладів або централізовано, якщо районний центр має вільне приміщення; - організація активної співпраці з навчальними закладами, науковими установами, громадськими організаціями, що є базовими для реалізації освітньої програми;

	- заручення фінансовою підтримкою для відкриття нових комп'ютерних класів; - забезпечення класних кімнат, де проходять заняття гуртків, новітніми ІТ засобами навчання; - формування методичного забезпечення навчання за освітніми проектами; - проведення досліджень, необхідних для практичної освітньої програми; - відвідування настановних сесій при Сумському територіальному відділенні Малої академії наук; - відрядження до літніх обласних профільних шкіл			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	145	230	300	675
Джерела фінансування:	Обласний бюджет, партнери проекту, меценати та спонсори			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Сумська обласна державна адміністрація, відділи освіти Глухівської, Конотопської, Шосткинської, Роменської, Охтирської, Лебединської тощо міських рад, міські центри позашкільної освіти районних центрів, Глухівський національний педагогічний університет ім. О.Довженка, дослідна станція луб'яних культур Інституту сільського господарства північного сходу Національної академії аграрних наук України, Державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка, Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України», громадські організації			
Інше:	-			

Номер і назва проекту:	3.1.1. Удосконалення системи підготовки молоді до умов регіонального ринку праці. 3.2.1. Розвиток лідерських та підприємницьких якостей молоді
Назва проекту:	**3.2. Створення Школи початкового підприємця для студентів та бізнесменів-початківців**
Цілі проекту:	Підвищення рівня самозайнятості випускників вищих навчальних закладів та безробітної молоді шляхом реалізації системи заходів, спрямованих на їх залучення до підприємницької діяльності
Територія, на яку проект матиме вплив:	Місто Суми та районні центри Сумської області
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Випускники вищих навчальних закладів області; безробітні віком 17-35 років, зацікавлені в започаткуванні власної справи (орієнтовна кількість 200 осіб щорічно)
Стислий опис проекту:	Актуальність проекту обумовлена зростанням рівня безробіття в області та низькою конкурентоспроможністю випускників вищих навчальних закладів на ринку праці, що вимагає розроблення комплексу заходів, які сприятимуть самозайнятості зазначених категорій осіб шляхом започаткування підприємницької діяльності. У рамках проекту передбачається створення Школи початкового підприємця, програма якої орієнтована на засвоєння основних понять та положень підприємницької діяльності, самооцінку учасниками власних підприємницьких здібностей, набуття

	практичних навичок з розроблення і аналізу бізнес-ідей та бізнес-планів, взаємодії з різними організаціями-партнерами (банки, податкові органи, рекламні агентства, пенсійний фонд, центр зайнятості та інші) тощо. Зацікавлені особи, які бажають реалізувати власні економічні проекти, отримають постійний доступ до інформаційних, консультаційних та інших ресурсів та послуг на безкоштовній основі			
Очікувані результати:	- створення Школи початкового підприємця як постійно діючої структури; - підвищення рівня самозайнятості молоді, у тому числі випускників вищих навчальних заклаідв, та створення нових робочих місць; - підвищення мотивованості молоді щодо започаткування підприємницької діяльності та зростання на цій основі рівня її самозайнятості			
Ключові заходи проекту:	- створення Школи початкового підприємця на базі Державного вищого навчального закладу «Українська академія банківської справи Національного банку України»; - презентації проекту для зацікавлених сторін (підготовка та проведення); - розроблення та постійна актуалізація презентаційних та роздаткових матеріалів для проведення навчання з 3 модулів (базовий модуль «Основи підприємницької діяльності»; прикладний модуль «Бізнес-планування»; тренінговий модуль, що включає ділові ігри, кейси з питань взаємодії з організаціями-партнерами (банки, податкові органи, рекламні агентства, пенсійний фонд, центр зайнятості та інші)); - навчання учасників проекту в Школі початкового підприємця за розробленими освітніми програмами; - індивідуальні консультації учасників проекту з психологом з метою визначення схильності та адаптованості до підприємницької діяльності; - інформаційний та консультативний супровід молодих підприємців-учасників проекту на етапі започаткування підприємницької діяльності			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	150	150	200	500
Джерела фінансування:	Обласний бюджет, співфінансування – Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України»			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Державний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України», Сумська обласна державна адміністрація, Сумський обласний центр зайнятості			
Інше:	-			

Номер і назва завдання:	3.1.1. Удосконалення системи підготовки молоді до умов регіонального ринку праці			
Назва проекту:	**3.3. Закупівля обладнання для професійно-технічних навчальних закладів для підготовки за найбільш потрібними в регіоні професіями**			
Цілі проекту:	Поліпшення ефективності роботи 5 професійно-технічних навчальних закладів			
Територія, на яку спрямовано проект:	Вибрані райони Сумської області			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Населення Сумської області			
Стислий опис проекту:	Недостатня практична підготовка в професійно-технічних навчальних закладах зменшує рівень конкурентоспроможності їх випускників на ринку праці, тому що саме практичні навички є необхідними для виконання виробничих завдань на сучасному підприємстві. Поряд з цим без необхідного обладнання та інструментів ускладнюється організація та проведення практичної підготовки учнів у зазначених закладах. Проект спрямований на постачання необхідного устаткування для професійно-технічних навчальних закладів, що проводять підготовку за найбільш потрібними в регіоні професіями. Передбачається проведення аналізу стану навчальних майстерень зазначених закладів з урахуванням їх навчальних програм та вимог сучасних технологій, що використовуються на підприємствах, за результатами якого буде підготовлено перелік пріоритетних потреб в устаткуванні для 5 закладів, придбано та встановлено необхідне обладнання, проведено відповідне навчання викладачів			
Очікувані результати:	- підготовлення аналізу стану навчальних майстерень та проведення відбору професійно-технічних навчальних закладів; - складання переліку необхідного устаткування; - придбання та встановлення устаткування; - проведення навчання (підвищення кваліфікації) викладачів			
Ключові заходи проекту:	- підготовлення аналізу стану навчальних майстерень професійно-технічних навчальних закладів (збір необхідних даних, підготовка огляду поточного стану навчальних майстерень); - підготовлення переліку необхідного обладнання та інструментів з урахуванням навчальних програм і потреб економіки області; - підготовлення та проведення процедури закупівлі; - доставка та установлення обладнання та інструментів у професійно-технічних навчальних закладах; - підготовлення та проведення навчання викладачів			
Період здійснення:	2015-2016 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	1700	2300		4000
Джерела фінансування:	Обласний бюджет			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Департамент освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, професійно-технічні навчальні заклади			
Інше:	Проект може досягти синергізму з іншими ініціативами, спрямованими на поліпшення умов праці та проведення навчання			

Проекти напряму 3 В. Підвищення обізнаності та соціальної активності мешканців

Номер і назва завдання:	3.2.1. Розвиток лідерських та підприємницьких якостей молоді			
Назва проекту:	**3.4. Обласний конкурс проектів, розроблених інститутами громадянського суспільства у сфері роботи з дітьми та молоддю**			
Цілі проекту:	- розвиток інститутів громадянського суспільства області, підтримка їх ініціатив; - сприяння впровадженню актуальних та суспільно-значущих проектів громадськості; - забезпечення прозорості та ефективного використання коштів, що передбачаються в обласному бюджеті на зазначені цілі			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Молодь Сумської області			
Стислий опис проекту:	З метою підтримання ініціатив неурядових громадських організацій, втілення принципу делегування частини повноважень та управлінських рішень від органів виконавчої влади до молодіжної громадськості передбачено проведення конкурсів проектів, розроблених інститутами громадянського суспільства (неурядовими громадськими організаціями), за результатами яких кращі проекти буде профінансовано			
Очікувані результати:	- проведення 3 обласних конкурсів проектів, розроблених інститутами громадянського суспільства; - фінансування проектів-переможців конкурсів за рахунок коштів обласного бюджету; - підвищення громадської активності молоді			
Ключові заходи проекту:	- інформування громадськості щодо проведення конкурсів; - збір конкурсних пропозицій від інститутів громадянського суспільства; - засідання конкурсної комісії з розгляду проектів, визначення переможців, прийняття рішень щодо обсягів фінансової підтримки проектам-переможцям; - безпосередня реалізація проектів спільно з інститутами громадянського суспільства			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	400	400	400	1200
Джерела фінансування:	Обласний бюджет, залучені кошти			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Інститути громадянського суспільства, що діють в області, є юридичними особами, зареєстровані в установленому порядку не пізніше ніж за 2 роки до оголошення конкурсу (за умови, що вони беруть участь у співфінансуванні проектів у розмірі не менше 25% необхідних обсягів коштів, при цьому внесок для виконання проекту може здійснюватись у вигляді матеріальних або нематеріальних ресурсів, у тому числі таких як оплата вартості приміщення, техніки, обладнання)			
Інше:	Зазначену ініціативу як дієвий механізм реалізації молодіжної політики та як таку, що повністю відповідає сучасним європейським практикам, відроджено в 2014 році та заплановано активно розвивати і підтримувати у наступних роках			

Номер і назва завдання:	3.2.3. Формування екологічної культури мешканців			
Назва проекту:	**3.5. Розроблення та впровадження місцевих планів дій з охорони навколишнього середовища**			
Цілі проекту:	- залучення місцевих громад до управління в сфері охорони довкілля; - ефективне екологічне планування на місцевому рівні за участю громадськості, місцевої влади, спеціалістів			
Територія, на яку проект матиме вплив:	Міста та населені пункти Сумської області, у тому числі 7 міст обласного значення, 8 міст районного значення, 5 селищ міського типу			
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Мешканці міст та населених пунктів області			
Стислий опис проекту:	Основною метою зазначеного проекту є залучення місцевих громад до управління в сфері охорони довкілля. Розроблення та впровадження місцевих планів дій з охорони навколишнього середовища (МПДОНПС) забезпечить участь мешканців міст та селищ у процесі планування та реалізації природоохоронних заходів, що дозволить покращити стан довкілля безпосередньо в тих місцях, де вони проживають			
Очікувані результати:	- підвищення рівня суспільної екологічної свідомості; - підвищення рівня залучення громадськості до вирішення екологічних проблем; - удосконалення системи екологічного управління на рівні сільських рад, населених пунктів, міст, районів області			
Ключові заходи проекту:	- створення ініціативної групи з представників усіх секторів суспільства; - активна інформаційна кампанія в місцевих засобах масової інформації; - проведення соціо-екологічного опитування населення; - проведення ідентифікації екологічних проблем; - ранжування та пріоритезація проблем; - розроблення заходів та пропозицій, що дозволять нейтралізувати або зменшити вплив негативних чинників на навколишнє середовище; - моніторинг реалізації заходів			
Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	300	150	150	600
Джерела фінансування:	Місцеві фонди охорони навколишнього природного середовища			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Спеціалісти-екологи, представники місцевої влади, громадських організацій, промислових підприємств, бізнес-структур, депутати, представники засобів масової інформації, громадяни			
Інше:	Методичні рекомендації з підготовки, погодження та затвердження МПДОНПС затверджено наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 05.12.2012 № 618. МПДОНПС в області не розроблялись, орієнтовна вартість проекту по одному населеному пункту становить 30 тис. гривень			

<table>
<tr><td>Номер і назва завдання:</td><td colspan="4">3.2.4. Формування здорового способу життя</td></tr>
<tr><td>Назва проекту:</td><td colspan="4">3.6. Інформування школярів та опосередковано їх батьків про шляхи зараження та заходи профілактики туберкульозу</td></tr>
<tr><td>Цілі проекту:</td><td colspan="4">Підвищення рівня обізнаності шкільної молоді щодо проблеми туберкульозу</td></tr>
<tr><td>Територія, на яку проект матиме вплив:</td><td colspan="4">Сумська область</td></tr>
<tr><td>Орієнтована кількість отримувачів вигод:</td><td colspan="4">До 5 тис. учнів з 46 шкіл області, педагогічний склад зазначеного напрямку, опосередковано родини школярів</td></tr>
<tr><td>Стислий опис проекту:</td><td colspan="4">На цей час спостерігається низький рівень поінформованості населення щодо епідемії туберкульозу в Україні.
Зазначений проект передбачає проведення силами волонтерів відповідної профілактичної роботи за допомогою доступних та цікавих методів (зокрема, організації циклу презентацій; перевірки отриманих знань за допомогою комп'ютерної програми, спеціально розробленої студентами-програмістами Сумського державного університету, що складається з 4 рівнів, під час проходження яких необхідно відповісти на питання щодо захворюваності на туберкульоз та розгадати ребуси)</td></tr>
<tr><td>Очікувані результати:</td><td colspan="4">- інформування до 5 тис. учнів із 46 шкіл області та їх родичів щодо небезпеки захворювання на туберкульоз;
- поширення нової методики інформування школярів щодо небезпечної хвороби;
- навчання педагогів роботі за новою програмою;
- підготовка 10 волонтерів для роботи в галузі здорового способу життя</td></tr>
<tr><td>Ключові заходи проекту:</td><td colspan="4">- підготовка та навчання волонтерів;
- пілотне заняття в одній із шкіл області;
- організація та проведення 92 занять з школярами (по 2 заняття у кожній із 46 шкіл);
- організація семінарів для викладачів з метою популяризації створеної комп'ютерної програми;
- проведення підсумкового засідання у форматі «круглого столу» з питань протидії захворюваності на туберкульоз;
- прес-конференція за підсумками проекту</td></tr>
<tr><td>Період здійснення:</td><td colspan="4">2015 рік</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Орієнтована вартість проекту, тис. гривень:</td><td>2015 рік</td><td>2016 рік</td><td>2017 рік</td><td>Разом</td></tr>
<tr><td>50</td><td></td><td></td><td>50</td></tr>
<tr><td colspan="4">- транспортні витрати – 26,73 тис. гривень;
- тиражування дисків з програмою – 780 гривень (230 одиниць);
- сувенірна продукція для найбільш активних учасників – 6,9 тис. гривень (460 одиниць);
- добові волонтерам – 6,9 тис. гривень</td></tr>
<tr><td>Джерела фінансування:</td><td colspan="4">Обласний бюджет, частково спеціальні кошти Сумського державного університету</td></tr>
<tr><td>Ключові потенційні учасники реалізації проекту:</td><td colspan="4">Реалізація – Сумський державний університет, Медичний інститут Сумського державного університету.
Партнери – Департамент освіти і науки Сумської обласної державної адміністрації, адміністрації шкіл області</td></tr>
<tr><td>Інше:</td><td colspan="4">При Сумському державному університеті вже 8 років працює волонтерський загін, члени якого є активними організаторами та учасниками акцій за здоровий спосіб життя, неодноразово</td></tr>
</table>

	відвідували інтернатні заклади для дітей-сиріт та дітей з обмеженими можливостями, геріатричний пансіонат міста Суми, працювали на вулицях під час проведення акцій. Учасники волонтерського руху Сумського державного університету навчені спілкуванню з різними категоріями осіб, мають чисельні листи-подяки, нагороди та відзнаки

Номер і назва завдання:	3.2.3. Формування екологічної культури мешканців. 3.2.4. Формування здорового способу життя
Назва проекту:	**3.7. Розвиток велосипедної інфраструктури в містах Сумської області**
Цілі проекту:	- формування сталого європейського стилю життя у жителів міст; - створення успішного прикладу популяризації велосипеда як повсякденного транспортного засобу з подальшим поширенням зазначеної практики; - забезпечення доступності велотранспорту; - зниження антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище та викидів вихлопних газів у атмосферне повітря
Територія, на яку проект матиме вплив:	Місто Суми та районні центри з високим антропогенним навантаженням на навколишнє природне середовище
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Населення міста Суми та районних центрів області з високим рівнем антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище
Стислий опис проекту:	Основною метою проекту є розвиток необхідної інфраструктури велосипедних доріжок для пересування немоторним видом транспорту, що дозволить забезпечити формування здорового способу життя, екологічної культури мешканців та знизити обсяги викидів в атмосферне повітря забруднюючих речовин від транспортних засобів за рахунок часткової заміни їх на екологічно-орієновані види транспорту. Реалізація проекту дозволить у перспективі зменшити рівень навантаження на дорогах міст, підвищити якість повітря, а в далекій перспективі сприятиме зниженню захворюваності органів дихання серед жителів та поліпшенню їх здоров'я
Очікувані результати:	- створення інфраструктури велосипедних доріжок в окремих районах міста Суми; - полегшення доступу до здорового способу життя; - розвинення звичок, що сприятимуть формуванню екологічної культури мешканців та формуванню свідомості щодо масового використання велотранспорту; - покращення якості атмосферного повітря
Ключові заходи проекту:	- проведення соціологічного опитування для визначення ступеня готовності та необхідності до переходу на екологічний вид транспорту; - підготовлення техніко-економічного обґрунтування окремих пілотних проектів; - розроблення маршрутів та планів велосипедних доріжок; - промоція та стимулювання мешканців міст до активного користування велосипедною інфраструктурою за допомогою проведення публічних заходів, акцій, ініціатив; - підтримка координації проекту та реклама результатів

Період здійснення:	2015-2017 роки			
Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	500	1000	2000	3500
Джерела фінансування:	Обласний бюджет, місцеві бюджети, партнери проекту (розробники міської цільової програми «Два колеса» зі створення та розвитку велосипедних доріжок у місті Суми на 2013-2018 роки)			
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Сумська обласна державна адміністрація, місцеві бюджети (фінансування), Сумський державний університет (реалізація), Центр економічних досліджень (реалізація), Управління капітального будівництва Сумської обласної державної адміністрації (партнерство), громадські організації, спортивні організації та асоціації, окремі підприємства міста Суми (партнерство)			
Інше:	Інфраструктура велосипедних доріжок може бути використана для прокладання туристичних маршрутів (вело туризм та піший туризм), а також для проведення спортивних змагань, громадських заходів тощо			

Номер і назва завдання:	3.2.4. Формування здорового способу життя
Назва проекту:	**3.8. Здорове харчування для дітей дошкільних навчальних закладів міста Суми**
Цілі проекту:	Загальною метою проекту є сприяння формуванню здорових харчових звичок молоді та дітей міста Суми за допомогою активізації громади щодо виховання соціальних установок із здорового раціону харчування. Цілі проекту: - формування ініціативної групи студентів-медиків, що проводитиме системну пропаганду здорового харчування в дитячому середовищі; - виявлення існуючих здоров'язберігаючих мотивацій у питаннях харчування серед молоді; - визначення та апробація ефективних каналів пропаганди звичок здорового харчування серед дітей та молоді; - визначення спільної (зусиллями громади та державного сектору охорони здоров'я) стратегії з формування звичок здорового харчування у дітей та молоді на рівні міста Суми
Територія, на яку проект матиме вплив:	Місто Суми, у разі вдалої реалізації запровадити в інших містах та районах області
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Студенти вищих навчальних закладів, діти дошкільного віку (5-6 років), які відвідують дитячі садки міста Суми
Стислий опис проекту:	На сьогодні в Україні щорічно фіксують 18-20 тис. нових випадків ожиріння серед дітей та підлітків. При цьому виявлена у віці до 12 років надмірна маса тіла дає підстави прогнозувати надмірну масу тіла та ожиріння в майбутньому. Щорічне збільшення чисельності студентів, хворих на ожиріння, складає 1%. При нескладних формах ожиріння в школярів і студентів спостерігаються функціональні зміни серцево-судинної системи, при складних формах вони набувають стійкого характеру. Статистика свідчить, що надмірна вага практично завжди призводить до розвитку цукрового діабету, артеріальної гіпертензії, ішемічної хвороби серця, інсульту, жовчнокам'яної хвороби, безпліддя, остеохондрозу хребта, деяких видів раку тощо.

	Ефективних комунікацій з питань харчування для досягнення сталих змін поведінки можна досягти шляхом адресних взаємодій (рекомендацій). Діяльність у рамках проекту спрямована на активізацію громади (у першу чергу, студентів-медиків) навколо формування здоров'язберігаючих мотивацій у питаннях харчування. Соціальна мобілізація в інтересах здоров'я проводитиметься зусиллями студентів та складатиметься з інформаційно-роз'яснювальної роботи серед молоді та дітей. Для забезпечення досягнення мети проекту розроблено та заплановано реалізувати пакет взаємопідсилюючих локальних ініціатив, спрямованих на те, щоб здорове харчування стало «найкомфортнішою» поведінкою. Серед основних заходів проекту: - формуванням ініціативної групи студентів-медиків, що зосередить зусилля на системній пропаганді здорового харчування в дитячому середовищі; - проведення тижня здорового харчування в Сумському державному університеті та дитячих дошкільних закладах; - проведення прес-конференції з управлінням охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації
Очікувані результати:	- організація напрямку роботи щодо активізації здорового способу життя в складі Студентської Соціальної Служби Сумського державного університету, а саме ініціативної групи, що проводитиме системну пропаганду здорового харчування в дитячому та молодіжному середовищі; - виявлення існуючої здоров'язберігаючої мотивації в питаннях харчування серед студентів у залежності від організації їх побуту; - підвищення обізнаності студентів Сумського державного університету щодо здоров'язберігючих харчових звичок; - підвищення обізнаності дітей дошкільних закладів міста Суми щодо здоров'язберігючих харчових звичок, створення підґрунтя для формування позитивних асоціацій у дітей щодо споживання овочів та фруктів, зокрема, корисності місцевих овочів та фруктів; - формування стратегії пропаганди раціональних здорових харчових звичок на рівні міста Суми спільними зусиллями студентів-громадських активістів Студентської Соціальної Служби Сумського державного університету та державних закладів охорони здоров'я
Ключові заходи проекту:	З метою активізації громади у сфері впливу на існуючі стереотипи харчування та формування раціональних харчових звичок у молоді та дітей заплановано: - формування ініціативної групи студентів-активістів за напрямком діяльності «Живи здорово!» у складі Студентської Соціальної Служби Сумського державного університету, що зосередить зусилля на системній пропаганді здорового харчування в дитячому та молодіжному середовищі; - проведення фокусованого групового інтерв'ю з різними групами студентів, що проживають з батьками та в гуртожитках, для виявлення існуючих здоров'язберігаючих мотивацій у питаннях харчування (5 фокус-груп із залученням 60 студентів); - проведення тижня здорового харчування в Сумському

240

<table>
<tr><td></td><td>державному університеті (інтерактивні заходи, організовані групою студентів-активістів за напрямком діяльності «Живи здорово!», зокрема, 5 тренінгів для студентів І курсу навчання, відео-презентація на електронних панно університету «Їж українське – їж корисне!»);
- проведення тижня здорового харчування в дошкільних закладах міста Суми (інтерактивні навчально-виховні заходи, спрямовані на формування здоров'язберігаючих мотивацій у дітей 5-6 років, зокрема, позитивних асоціацій щодо споживання овочів та фруктів);
- проведення прес-конференції з управлінням охорони здоров'я Сумської обласної державної адміністрації з нагоди тижня здоров'я, ініціація міжсекторального діалогу та розвитку партнерського співробітництва у визначенні стратегії пропаганди раціональних здорових харчових звичок на рівні міста Суми;
- проведення вуличної акції для дітей «Їж українське – їж корисне!» (дитячий парк «Казка») (конкурс малюнку на асфальті «Сумські овочі і фрукти», вистава-інсценування «Де живуть вітаміни?», майстер-клас для дітей з виготовлення паперових овочів і фруктів)</td></tr>
<tr><td>Період здійснення:</td><td>2015 рік</td></tr>
<tr><td>Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:</td><td>
<table>
<tr><th>2015 рік</th><th>2016 рік</th><th>2017 рік</th><th>Разом</th></tr>
<tr><td>150</td><td></td><td></td><td>150</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>Джерела фінансування:</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Ключові потенційні учасники реалізації проекту:</td><td>Медичний інститут Сумського державного університету</td></tr>
<tr><td>Інше:</td><td>-</td></tr>
</table>

Номер і назва завдання:	3.2.4. Формування здорового способу життя
Назва проекту:	**3.9. Спорт на селі – здоров'я та розвиток територіальної громади**
Цілі проекту:	Формування здорового способу життя у громадах, у тому числі у дітей, підлітків, молоді, працюючого та непрацюючого населення, пенсіонерів
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сільські території Буринського, Великописарівського, Краснопільського, Кролевецького, Лебединського, Липоводолинського, Путивльського, Середино-Будського, Шосткинського, Ямпільського районів
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Населення районів-учасників проекту
Стислий опис проекту:	Рухова активність людини протягом життя запобігає захворюванням та поліпшує стан здоров'я. Найкращим способом підтримати здоров'я дітей та молоді є здоровий спосіб життя, регулярні заняття фізичною культурою і спортом (на цей час 80% дітей шкільного віку мають вади здоров'я, спричинені, у першу чергу, зменшенням рухової активності). Найкращим стимулом для занять спортом є створення сучасних спортивних споруд, зокрема, універсальних майданчиків на відкритому повітрі зі спеціальним синтетичним покриттям, розміткою для різних ігрових видів спорту та відповідним

	обладнанням. При цьому покриття для майданчиків повинне мати високий рівень віддачі енергії та одночасно бути безпечним, амортизувати удари при падінні. Саме таким вимогам відповідає покриття зі штучної трави (будівництво основ для покладання штучної трави та огорожі майданчиків покладається на місцеві органи виконавчої влади). Слід зазначити, що на сьогодні в області діють 863 спортивні майданчики, з них лише 39 (4,5%) є сучасними майданчиками європейського рівня з синтетичним покриттям
Очікувані результати:	- упровадження здорового способу життя; - залучення всіх верств населення до фізичної культури та спорту; - створення спортивної бази у 10 громадах
Ключові заходи проекту:	- створення робочої групи з реалізації проекту; - виділення у вибраних громадах ділянок та спорудження 10 багатофункціональних спортивних майданчиків (20х40 метрів) зі штучним покриттям; - придбання вуличного тренажерного обладнання; - укладання договорів на поставки та роботи; - монтаж майданчиків та обладнання; - благоустрій місць, розміщення площадки та обладнання; - оцінка результатів проекту, висвітлення їх у засобах масової інформації
Період здійснення:	2015 рік

Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	600			600

Джерела фінансування:	Обласний бюджет, місцеві бюджети сільських рад, організації-партнери
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Громадські організації, сектори у справах молоді та спорту, відділи освіти районних державних адміністрацій
Інше:	-

Проекти напряму 3.С. Удосконалення системи регіонального управління

Номер і назва завдання:	3.3.1. Удосконалення структури управління регіональним розвитком
Назва проекту:	**3.10. Створення Агенції регіонального розвитку**
Цілі проекту:	Створення регіональної структури, що сприятиме організації регіонального розвитку, розвитку окремих територій області, громад та їх інфраструктури
Територія, на яку проект матиме вплив:	Сумська область
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Населення Сумської області
Стислий опис проекту:	Створення неприбуткової установи (акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю) для сприяння, організації та координації діяльності в сфері регіонального розвитку. Засновниками агенції є Сумська обласна рада, Сумська обласна державна адміністрація, Торгово-промислова палата, банки, установи та організації області, інші зацікавлені сторони.

242

	Засновники визначають основні функції Агенції регіонального розвитку (далі – Агенція), завдання, порядок фінансування. Необхідно підготувати статутні документи, визначити організаційну структуру, місце розташування Агенції, підібрати персонал та сформувати матеріально-технічну базу для виконання покладених на Агенцію функцій
Очікувані результати:	- визначення основних функцій Агенції, обсягів та джерел фінансування; - реєстрація Агенції; - формування Плану діяльності на 2015-2017 роки; - підготовлення персоналу Агенції
Ключові заходи проекту:	- створення організаційної структури для підтримки впровадження та моніторингу Стратегії і забезпечення її роботи; - загальна координація впровадження проектів Плану реалізації Стратегії, моніторингу та актуалізації Стратегії; - залучення позабюджетних (грантових) коштів для впровадження стратегічних проектів; - організація та проведення зустрічей, семінарів, навчань щодо питань стратегічного планування, написання проектів із залученням представників міст та районів області; - забезпечення висвітлення роботи щодо реалізації Стратегії у засобах масової інформації
Період здійснення:	2015-2016 роки

Орієнтовна вартість проекту, тис. гривень:	**2015 рік**	**2016 рік**	**2017 рік**	**Разом**
	800	2000		2800

Джерела фінансування:	Обласний бюджет, міжнародні донори, інші зацікавлені сторони
Ключові потенційні учасники реалізації проекту:	Сумська обласна державна адміністрація, Сумська обласна рада, Торгово-промислова палата, бізнес-асоціації, громадські організації, навчальні заклади та наукові установи
Інше:	-

Номер і назва завдання:	3.3.2. Покращення інструментів взаємодії громад для спільного вирішення проблем
Назва проекту:	**3.11. Створення інформаційно-ресурсних центрів доступу до соціально-значущої інформації на базі бібліотек області**
Цілі проекту:	- інформування населення щодо діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування; - задоволення потреб територіальних громад в актуальній політичній та соціально-економічній інформації
Територія, на яку проект матиме вплив:	Білопільський, Буринський, Краснопільський, Недригайлівський, Роменський, Середино-Будський райони
Орієнтовна кількість отримувачів вигод:	Понад 87,4 тис. осіб за рік, у тому числі учнів та студентів – 15,5 тис. осіб, працездатних осіб – 44,2 тис. осіб, пенсіонерів – 21,6 тис. осіб
Стислий опис проекту:	Створення інформаційно-ресурсних центрів доступу до соціально-значущої інформації на базі бібліотек області є стратегічно важливим завданням для регіону. Органи місцевого самоврядування деяких населених пунктів не в змозі забезпечити достатній доступ громадян до публічної інформації та адміністративних послуг. Разом з цим існуюча бібліотечна мережа, що створена для доступу до публічної

<table>
<tr><td></td><td colspan="4">інформації, не використовується в повному обсязі. У 6 містах обласного підпорядкування та 6 районах області в межах програми «Бібліоміст» існує мережа сучасних інформаційних центрів на базі бібліотек.
У зв'язку з цим, упровадження зазначеного проекту необхідне для завершення процесу модернізації бібліотек регіону.
Застосування інформаційних технологій сприятиме виникненню нових сучасних послуг, що дасть змогу значно поліпшити інформаційне обслуговування користувачів бібліотек, доступ до інформації органів влади.
У межах проекту пропонується:
- створення пунктів контактного доступу до публічної інформації;
- забезпечення бібліотек відповідним обладнанням;
- підготовлення персоналу до роботи в нових умовах;
- поєднання створеної системи з системою надання адміністративних послуг.
Відвідувачі бібліотек матимуть можливість ознайомитись з інформацією органів влади та прийняти участь у їх обговоренні; отримати правові консультації з питань життєдіяльності; знаходити соціально-значущу інформацію; виконувати творчі проекти; користуватись електронними підручниками тощо</td></tr>
<tr><td>Очікувані результати:</td><td colspan="4">- створення інформаційно-ресурсних центрів доступу до соціально-значущої інформації на базі бібліотек;
- забезпечення ефективного використання інфраструктурного та людського потенціалу;
- отримання можливості пошуку інформації в мережі Інтернет та підвищення інтелектуального рівня (для групи «Учнівська молодь»);
- оволодіння знаннями комп'ютерної техніки, отримання можливості адаптації в сучасному інформаційному просторі (для групи «Пенсіонери та соціально-незахищені групи населення»);
- підвищення іміджу бібліотек як закладів, що забезпечують вільний доступ до інформації;
- перетворення бібліотек на місце для спілкування та проведення змістовного дозвілля</td></tr>
<tr><td>Ключові заходи проекту:</td><td colspan="4">- підготовлення місцевих нормативно-правових документів для впровадження проекту;
- визначення суб'єктів мережі;
- оснащення технічними засобами та доступом до мережі Інтернет визначеного кола учасників проекту;
- навчання персоналу;
- покращання матеріально-технічної бази бібліотек</td></tr>
<tr><td>Період здійснення:</td><td colspan="4">2015-2017 роки</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Орієнтована вартість проекту, тис. гривень:</td><td>2015 рік</td><td>2016 рік</td><td>2017 рік</td><td>Разом</td></tr>
<tr><td>300</td><td>400</td><td>1000</td><td>1700</td></tr>
<tr><td>Джерела фінансування:</td><td colspan="4">Державний бюджет, місцеві бюджети, кошти інвесторів, благодійні внески</td></tr>
<tr><td>Ключові потенційні учасники реалізації проекту:</td><td colspan="4">Сумська обласна універсальна наукова бібліотека (координатор), районні державні адміністрації, сільські, селищні ради, бібліотечні заклади</td></tr>
<tr><td>Інше:</td><td colspan="4">-</td></tr>
</table>

274

ЛИСТОК ПОГОДЖЕННЯ

до рішення Сумської обласної ради з питання:

«Про Стратегію регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року та План її реалізації на 2015-2017 роки»

Проект поданий Сумською обласною державною адміністрацією

Підстава для постановки питання: Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»

Погоджено:

Сітак О.М.	-	директор Департаменту економічного розвитку і торгівлі Сумської обласної державної адміністрації
Батраченко О.Г.	-	директор Департаменту фінансів Сумської обласної державної адміністрації
Марченко О.О.	-	перший заступник голови Сумської обласної державної адміністрації
Березін М.Я.	-	голова постійної комісії обласної ради з питань бюджету, соціально-економічного розвитку та інвестиційної політики
Павлова В.В.	-	начальник відділу аналізу обласних програм та бюджету виконавчого апарату обласної ради
Патютько В.А.	-	начальник відділу правового забезпечення та кадрової роботи виконавчого апарату обласної ради

Зауваження та пропозиції до проекту рішення:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

245

СУМСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ

пл. Незалежності, 2, м. Суми, 40000, тел. (0542) 60-77-55, факс 63-18-16

E-mail: mail@state-gov.sumy.ua Код ЄДРПОУ 14005581

30.03.2015 № 01-19/1636 На № _____ від _____

Заступнику голови Сумської обласної ради

Лаврик В.І.

Про внесення питання

Шановна Віро Іванівно!

Просимо внести на розгляд Сумської обласної ради наступне питання: «Про Стратегію регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року та План її реалізації на 2015-2017 роки».

З повагою

Голова Сумської обласної державної адміністрації **М.О.Клочко**

Шерстюк 62 08 12

Сумська обласна рада
Загальний відділ
Вх. № 07-446/01-21
"31" березня 2015 р.

246

ЛИСТОК РОЗСИЛКИ

документів обласної ради

Про Стратегію регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року та План її реалізації на 2015–2017 роки

Адресат	К-ть
Голова обласної ради	
Заступники голови	
Відділи виконавчого апарату обласної ради	
Відділ правового забезпечення та кадрової роботи	
Відділ аналізу обласних програм та бюджету	1
Відділ організаційного забезпечення діяльності ради	
Відділ інформаційно-аналітичної роботи	
Загальний відділ	
Відділ фінансово-господарського забезпечення	
Управління майном обласної ради	
Обласна державна адміністрація	1
Департамент агропромислового розвитку	1
Департамент інформаційної діяльності та комунікації з громадськістю	1
Департамент економічного розвитку і торгівлі	1
Департамент фінансів	1
Департамент соціального захисту населення	1
Управління промисловості	1
Управління інфраструктури	1
Управління капітального будівництва	1
Управління житлово-комунального господарства	1
Управління містобудування та архітектури	1
Управління освіти і науки	1
Управління охорони здоров'я	1
Управління культури і туризму, національностей та релігій	1
Управління молоді та спорту	1
~~Управління з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи~~	~~1~~
Департамент екології, паливно-енергетичного комплексу та природних ресурсів	1
Управління взаємодії з правоохоронними органами та оборонної роботи	
Департамент з питань цивільного захисту, ~~оборонної роботи та взаємодії з правоохоронними органами~~	1
Служба у справах дітей	
Сумський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	
Державний архів області	
Державний заклад післядипломної освіти «Сумський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій»	
Територіальні органи міністерств і відомств	
Управління державної служби Головдержслужби України в Сумській області	
Управління МВС України в Сумській області	
Управління СБУ в Сумській області	
Головне управління юстиції у Сумській області	
Прокуратура Сумської області	1
Територіальне управління державної судової адміністрації України в Сумській області	
Державна пенітенціарна служба України в Сумській області	
Головне управління Державної казначейської служби України у Сумській області	1
Головне управління Міндоходів у Сумській області	
Регіональне відділення Фонду державного майна України по Сумській області	
Сумське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України	

Е.л. п.

Електронна версія

Е.л. п. – на зборах 15.04.2015

Державна фінансова інспекція в Сумській області	
Інспекція з питань захисту прав споживачів у Сумській області	
Територіальна державна інспекція з питань праці у Сумській області	
Територіальне управління державно служби гірничого нагляду та промислової безпеки України у Сумській області	
Управління державної служби з надзвичайних ситуацій у Сумській області	
Державна екологічна інспекція у Сумській області	
Головне управління Держземагентства у Сумській області	
Головне управління ветеринарної медицини в Сумській області	
Сумське обласне управління лісового та мисливського господарства	
Державна фітосанітарна інспекція Сумської області	
Головне управління Пенсійного фонду України в Сумській області	
Сумський обласний центр зайнятості	
Головне управління статистики у Сумській області	
Сумське обласне управління водних ресурсів	
Служба автомобільних доріг у Сумській області	
Головне управління Держсанепідемслужби у Сумській області	
Сумське обласне відділення Фонду соціального захисту інвалідів	
Сумський обласний центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	
Управління держтехногенбезпеки у Сумській області	
Управління Державної міграційної служби України в Сумській області	
Державна інспекція сільського господарства в Сумській області	
Управління охорони, використання і відтворення водних біоресурсів та регулювання рибальства в Сумській області	

	Райради	РДА	Інші	
м.Суми	1		Контроль	1
м.Глухів	1			
м.Конотоп	1			
м.Лебедин	1			
м.Охтирка	1			
м.Ромни	1			
м.Шостка	1			
Білопільський	1	1		
Буринський	1	1		
Великописарівський	1	1		
Глухівський	1	1		
Конотопський	1	1		
Краснопільський	1	1		
Кролевецький	1	1		
Лебединський	1	1		
Липоводолинський	1	1		
Недригайлівський	1	1		
Охтирський	1	1		
Путивльський	1	1		
Роменський	1	1		
Середино-Будський	1	1		
Сумський	1	1		
Тростянецький	1	1		
Шосткинський	1	1		
Ямпільський	1	1		

Довідки щодо заповнення?

Гавсова В.В

Посада, номер телефону, Прізвище, ім'я, по батькові **Підпис**

Ел. пошта – 21.04.2015

Зміст
протоколу сорок другої сесії Сумської обласної ради шостого скликання
від 09 квітня 2015 року

Том І

1.	Відкриття сесії	1
2.	Утворення робочих органів сесії	2
3.	Затвердження порядку денного та регламенту сесії	2-10
4.	Розгляд питання «Про депутатські запити»	10-13
5.	Розгляд питання «Про проект Стратегії регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року та план її реалізації на 2015-2017 роки»	13-19
6.	Розгляд питання «Про Обласну програму оздоровлення та відпочинку дітей на 2015 рік»	19
7.	Розгляд питання «Про внесення змін до Регіональної цільової програми захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру на 2014-2018 роки»	20
8.	Розгляд питання «Про внесення змін до Програми економічного і соціального розвитку Сумської області на 2015 рік»	20-22
9.	Розгляд питання «Про внесення змін до рішення Сумської обласної ради від 15.01.2015 «Про обласний бюджет Сумської області на 2015 рік»	22-23
10.	Розгляд питання «Про зміни в мережі територій та об'єктів природно – заповідного фонду Сумської області»	23-25
11.	Розгляд питання «Про реорганізацію комунального закладу охорони здоров'я Сумська обласна дитяча клінічна стоматологічна поліклініка»	25
12.	Розгляд питання «Про реорганізацію комунального підприємства Аптека № 202 міста Ромни»	25
13.	Розгляд питання «Про реорганізацію комунального підприємства Сумської обласної ради «Сумикомунприлад»	26
14.	Розгляд питання «Про надання дозволу на передачу об'єктів спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області в оренду»	26
15.	Розгляд питання «Про прийняття до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст області майна»	26
16.	Розгляд питання «Про надання в постійне користування земельних ділянок підприємствам, установам, закладам»	26-27

17.	Розгляд питання «Про затвердження звільнення з посади головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Обласний клінічний перинатальний центр» Кравця В.П.»»	27
18.	Розгляд питання «Про призначення на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний лікарсько-фізкультурний диспансер» Кравця В.П.»	27-30
19.	Розгляд питання «Про призначення на посаду начальника комунального закладу Сумської обласної ради «Сумське обласне бюро судово-медичної експертизи» Новікова М.Ю.»	30-31
20.	Розгляд питання «Про призначення на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Сумський обласний клінічний психоневрологічний диспансер» Сєрокурової М.І.»	31
21.	Розгляд питання «Про призначення на посаду головного лікаря комунального закладу Сумської обласної ради «Обласний наркологічний диспансер» Злиденного Т.В.»	31
22.	Розгляд питання «Про укладення контракту на новий термін із завідуючою комунальним підприємством Сумської обласної ради Центральна районна аптека №37 Краснопільського району Кекіною Т.А.»	31-32
23.	Розгляд питання «Про укладення контракту на новий термін із завідуючою комунальним підприємством Сумської обласної ради Централізованим багатоканальним автоматизованим довідково – інформаційним бюро аптек Корж С.І.»	32
24.	Розгляд питання «Про призначення на посаду директора Сумського комунального підприємства «Енергетик» Хащини П.І.»	32
25.	Розгляд питання «Про внесення змін до рішення обласної ради від 03.12.2010 «Про організацію прийому громадян області депутатами Сумської обласної ради шостого скликання»	32-33
26.	Розгляд питання «Про перейменування сільської ради Ямпільського району Сумської області»	33
27.	Розгляд питання «Про клопотання щодо нагородження Грамотою Верховної Ради України»	33
28.	Розгляд питання «Про звернення до Президента України, Верховної ради України та Кабінету Міністрів України щодо внесення змін до чинного законодавства в частині повернення органам місцевого самоврядування повноважень з установлення тарифів	33-34

	на житлово – комунальні послуги»	
29.	Розгляд питання «Про звернення до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України та Міністерства екології і природних ресурсів України щодо спрощення механізму видачі спеціальних дозволів на видобування корисних копалин місцевого значення»	34
30.	Розгляд питання «Про клопотання перед Кабінетом Міністрів України та Національним банком України щодо передачі з державної власності до спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст Сумської області комплексу об'єктів нерухомості, розташованих за адресою: м. Суми, вул. Троїцька, 4»	34
31.	Виступи депутатів із заявами, пропозиціями, зауваженнями та представників громадськості	34-39
32.	Закриття сесії	39
	Додатки:	
1.	Список депутатів обласної ради, відсутніх на пленарному засіданні сорок другої сесії обласної ради шостого скликання	40
2.	Список запрошених для участі у роботі сорок другої сесії обласної ради шостого скликання	41-53
3.	Склад робочих органів сорок другої сесії обласної ради шостого скликання	54
4.	Рішення обласної ради стосовно підтримки депутатських запитів та депутатські запити	55-128
5.	**Рішення обласної ради:** Про Стратегію регіонального розвитку Сумської області на період до 2020 року та план її реалізації на 2015-2017 роки	129-276

ЗАСВІДЧУВАЛЬНИЙ НАПИС

У СПРАВІ ПРОНУМЕРОВАНО 289

(двісті сімдесят-

дев'ять/аркушів

ПОСАДА: нач. НАЧ. ЗАГАЛЬНОГО ВІДДІЛУ

ДАТА 12.11.2018 ПІДПИС

Перевірено

13.06.2021